

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU

TUTANAK DERGİSİ

12'nci Toplantı

10 Kasım 2020 Salı

(TBMM Tutanak Hizmetleri Başkanlığı tarafından hazırlanan bu Tutanak Dergisi'nde okunmuş bulunan her tür belge ile konuşmacılar tarafından ifade edilmiş ve turnak içinde belirtilmiş alıntı sözler aslına uygun olarak yazılmıştır.)

İ Ç İ N D E K İ L E R

Sayfa

I.- GÖRÜŞÜLEN KONULAR

II. OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI

1.- Oturum Başkanı İsmail Faruk Aksu'nun, Komisyon Başkanı ve Mersin Milletvekili Lütfi Elvan'ı, Hazine ve Maliye Bakanı olarak atanması nedeniyle tebrik ettiğine ve başarılar dilediğine ilişkin açıklaması

III.- AÇIKLAMALAR

1.- İstanbul Milletvekili Mehmet Bekaroğlu'nun, 6/11/2020 günkü oturumda yaptığı konuşma ve kendisine karşı yöneltilen eleştirilere ve Oturum Başkanı Şirin Ünal'ın tutumuna ilişkin açıklaması

2.- Hazine ve Maliye Bakanı Lütfi Elvan'ın, Plan ve Bütçe Komisyonu üyelerine birlikte çalışmış olmalarından dolayı teşekkür ettiğine ilişkin açıklaması ve Ankara Milletvekili Bülent Kuşoğlu'nun, Diyarbakır Milletvekili Garo Paylan'ın, Samsun Milletvekili Erhan Usta'nın, Konya Milletvekili Mustafa Kalaycı'nın ve Erzurum Milletvekili İbrahim Aydemir'in, Hazine ve Maliye Bakanı Lütfi Elvan'ı tebrik ettiklerine ve başarılar dilediklerine ilişkin açıklamaları

3. Diyarbakır Milletvekili Garo Paylan'ın, Komisyonunda yürütmenin oturma düzeninin yargının bağımsızlığına uygun olmadığına ve Anayasa Mahkemesi ve yüksek yargı üyelerine de söz verilmesi gerektiğine ilişkin

açıklaması

4- *Anayasa Mahkemesi Genel Sekreteri Murat Şen'in, Anayasa Mahkemesinin 2021 yılı bütçe rakamlarına ve 2019 yılı kesin hesap rakamlarına ilişkin açıklaması*

5- *Yargıtay Genel Sekreteri Fevzi Yıldırım'ın, Yargıtayın 2021 yılı bütçe rakamlarına ve 2019 yılı kesin hesap rakamlarına ilişkin açıklaması*

6- *Danıştay Genel Sekreteri Kemal Açıkgöz'ün, Danıştayın 2021 yılı bütçe rakamlarına ve 2019 yılı kesin hesap rakamlarına ilişkin açıklaması*

IV. USUL HAKKINDA GÖRÜŞMELER

1.- *Boş bulunan Komisyon Başkanı seçiminin yapılıp yapılmaması hakkında görüşme*

V.- SUNUMLAR

1.- *Adalet Bakanı Abdulhamit Gül'ün, 2021 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanun Teklifi (1/281) ile 2019 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanun Teklifi (1/280) hakkında sunumu*

2.- *Kişisel Verileri Koruma Kurumu Başkanı Faruk Bilir'in, 2021 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanun Teklifi (1/281) ile 2019 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanun Teklifi (1/280) hakkında sunumu*

V.- KANUN TEKLİFLERİ VE DİĞER İŞLER

A) KANUN TEKLİFLERİ

1.- *2021 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanun Teklifi (1/281) ile 2019 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanun Teklifi (1/280) ve Sayıştay tezkereleri*

a) *Adalet Bakanlığı*

b) *Ceza ve İnfaz Kurumları ile Tutukevleri İş Yurtları Kurumu*

c) *Türkiye Adalet Akademisi*

ç) *Anayasa Mahkemesi*

d) *Yargıtay*

e) *Danıştay*

f) *Hakimler ve Savcılar Kurulu*

g) *Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu*

ğ) *Kişisel Verileri Koruma Kurumu*

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU

12'nci Toplantı

10 Kasım 2020 Salı

I.- GÖRÜŞÜLEN KONULAR

TBMM Plan ve Bütçe Komisyonu saat 11.04'te açılarak dört oturum yaptı.

Oturum Başkanı İsmail Faruk Aksu,

Komisyon Başkanı ve Mersin Milletvekili Lütfi Elvan'ı Hazine ve Maliye Bakanı olarak atanması nedeniyle tebrik ettiğine ve başarılar dilediğine ilişkin açıklama yaptı.

İstanbul Milletvekili Mehmet Bekaroğlu, 6/11/2020 günkü oturumda yaptığı konuşma ve kendisine karşı yöneltilen eleştirilere ve Oturum Başkanı Şirin Ünal'ın tutumuna ilişkin açıklama yaptı.

Boş bulunan Komisyon Başkanı seçiminin yapılıp yapılmaması hakkında görüşme yapıldı.

Hazine ve Maliye Bakanı Lütfi Elvan, Plan ve Bütçe Komisyonu üyelerine birlikte çalışmış olmalarından dolayı teşekkür ettiğine;

Ankara Milletvekili Bülent Kuşoğlu, Hazine ve Maliye Bakanı Lütfi Elvan'a, Plan ve Bütçe Komisyonu CHP Grubu olarak hayırlı olsun dediklerine ve başarılar dilediklerine;

Samsun Milletvekili Erhan Usta, Hazine ve Maliye Bakanı Lütfi Elvan'a yeni görevinde başarılar dilediğine ve hayırlı uğurlu olsun dediğine;

Konya Milletvekili Mustafa Kalaycı, Hazine ve Maliye Bakanı Lütfi Elvan'ı tebrik ettiğine,

Erzurum Milletvekili İbrahim Aydemir, Hazine ve Maliye Bakanı Lütfi Elvan'a yeni vazifesinin hayır ve uğur getirmesini dilediğine;

İlişkin açıklama yaptı.

Adalet Bakanı Abdulhamit Gül,

Kişisel Verileri Koruma Kurumu Başkanı Faruk Bilir,

Tarafından 2021 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanun Teklifi (1/281) ile 2019 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanun Teklifi (1/280) hakkında sunum yapıldı.

Anayasa Mahkemesi Genel Sekreteri Murat Şen, Anayasa Mahkemesinin; Yargıtay Genel Sekteri Fevzi Yıldırım, Yargıtayın ve Danıştay Genel Sekreteri Kemal Açıkgöz, Danıştayın,

2021 yılı bütçe rakamlarına ve 2019 yılı kesin hesap rakamlarına,

İlişkin açıklama yaptı.

2021 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanun Teklifi (1/281) ile 2019 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanun Teklifi (1/280) ve Sayıştay tezkerelerinin görüşmelerine devam edilerek,

Adalet Bakanlığının,

Ceza ve İnfaz Kurumları ile Tutukevleri İş Yurtları Kurumunun

Türkiye Adalet Akademisinin, Hakimler ve Savcılar Kurulunun,

Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumunun,

Kişisel Verileri Koruma Kurumunun,

Anayasa Mahkemesinin,

Yargıtayın,

Danıştayın,

2021 yılı bütçeleri ile 2019 yılı kesin hesapları kabul edildi.

Komisyon gündeminde görüşülecek başka konu bulunmadığından saat 22.29'da toplantıya son verildi.

10 Kasım 2020 Salı

BİRİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 11.04

BAŞKAN VEKİLİ: İsmail Faruk AKSU (İstanbul)

SÖZCÜ: Abdullah Nejat KOÇER (Gaziantep)

KÂTİP: Şirin ÜNAL (İstanbul)

OTURUM BAŞKANI İSMAİL FARUK AKSU – Plan ve Bütçe Komisyonumuzun çok değerli üyeleri, Sayın Bakanım, kamu kurum ve kuruluşlarımızın kıymetli temsilcileri, basınımızın değerli temsilcileri; Başkanlık Divanı adına hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Komisyonumuzun 12’nci Birleşimini açıyorum.*

Gündemimizde Adalet Bakanlığı, Anayasa Mahkemesi, Yargıtay, Danıştay, Ceza ve İnfaz Kurumları ile Tutukevleri İşyurtları Kurumunun bütçe, kesin hesap ve Sayıştay raporları ile Kişisel Verileri Koruma Kurumu, Türkiye Adalet Akademisi, Hâkimler ve Savcılar Kurulu, Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumunun bütçe ve kesin hesapları bulunmaktadır.

II. OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI

1.- Oturum Başkanı İsmail Faruk Aksu’nun, Komisyon Başkanı ve Mersin Milletvekili Lütfi Elvan’ı, Hazine ve Maliye Bakanı olarak atanması nedeniyle tebrik ettiğine ve başarılar dilediğine ilişkin açıklaması

OTURUM BAŞKANI İSMAİL FARUK AKSU – Şimdi Sayın Bakanımıza söz vereceğim ancak Sayın Bakana söz vermeden evvel, bugünkü Resmî Gazete’yle, Komisyon Başkanımız Sayın Lütfi Elvan Hazine ve Maliye Bakanı olarak atanmıştır. Sayın Lütfi Elvan 24’üncü Yasama Döneminde 12/7/2011-25/12/2013 tarihleri arasında Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanlığı görevini yürütmüştür. 2013 yılından sonra da sırasıyla Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanlığı; Başbakan Yardımcılığı ve Kalkınma Bakanlığı görevlerinde bulunmuştur. 24 Şubat 2019 tarihinden bu yana da Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanlığı görevini yürütmüştür. 10 Kasım 2020 tarihinde Hazine ve Maliye Bakanı olarak atanmıştır. Kendisini tebrik ediyor, yeni görevinde başarılar diliyorum.

Şimdi sunumunu yapmak üzere Adalet Bakanımız Sayın Abdulhamit Gül’e söz vereceğim.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Usulden söz istiyorum Sayın Başkan.

OTURUM BAŞKANI İSMAİL FARUK AKSU – Ancak Sayın Bakanımıza söz vermeden evvel usulle ilgili söz talepleri var, onları karşılayacağım.

Buyurun Sayın Bekaroğlu.

III.- AÇIKLAMALAR

1.- İstanbul Milletvekili Mehmet Bekaroğlu’nun, 6/11/2020 günkü oturumunda yaptığı konuşma ve kendisine karşı yöneltilen eleştirilere ve Oturum Başkanı Şirin Ünal’ın tutumuna ilişkin açıklaması

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Başkanlık Divanının tutumuyla ilgili, usulden söz aldım.

Tabii, Sayın Elvan’ı ben de tebrik ediyorum, hayırlı uğurlu olsun.

* Coronavirus salgını sebebiyle toplantı salonundaki Başkanlık Divanı üyeleri, milletvekilleri, katılımcılar ve görevli personel maske takarak çalışmalara katılmaktadır.

6/11/2020 günü yapılan oturumda, Sayın Şirin Ünal'ın yönettiği oturumda yaptığım konuşma ve bana karşı yöneltilen eleştirilerle ilgili ve bu arada Sayın Başkanın tutumuyla ilgili... Sayın Başkan o gün...

AYŞE KEŞİR (Düzce) – Usulle ilgili değil ki bu konuşma.

SALİH CORA (Trabzon) – Sayın Bekaroğlu, geçen haftanın gündemini buraya taşıyorsun.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Usulle ilgili konuşacağım ya, ne oluyor size arkadaşlar?

OTURUM BAŞKANI İSMAİL FARUK AKSU – Sayın Bekaroğlu, lütfen, usulle ilgili, buyurun.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Usulle ilgili konuşacağım, tamamen usulle ilgili.

CAVİT ARI (Antalya) – Başkanın usulü.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Sayın Başkan o gün ağzımdan çıkan her kelimedede “Temiz konuş.” filan diye beni itham etti. En sonunda Sayın Bakana söz verdi, dedi ki: “Düzeysiz konuşmasıyla...” Ben cevap verdim, “Nedir düzeysiz?” diye defalarca sordum. Kendisi “Ben karar veririm düzeyli olup olmadığına.” dedi. Şimdi tutanaklarda bakıyorum, bu “düzey” kelimesi çıkarılmış.

ŞİRİN ÜNAL (İstanbul) – Öyle bir şey yok.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Böyle bir şey olur mu? Türkiye Büyük Millet Meclisi...

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Bunlar iddia.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – İddia diyorum. Okuyun tutanağı.

Türkiye Büyük Millet Meclisi çatısı altında tutanaklardan kelime çıkarılması ve onun yerine başka kelime yazılması, kabul edilebilir bir şey değil, kınıyorum bunu. Bu konuyu, Başkanlık Divanından rica ediyorum, araştırsın ve bunu yapanlara gerekli şeyi uygulasin.

Değerli arkadaşlarım, bir de “Sayın Bakana ‘cinsiyetçi’ eleştirileri yöneltildi.” deniyor. Ya, Sayın Bakanın CV’sini okuyarak dedim ki: Siz Anayasa okumuşsunuz, siz kanunları okumuşsunuz önemli okullarda. Nasıl olur da Türkiye Büyük Millet Meclisi üyelerinin soru önergelerine cevap vermenin anayasal zorunluluk olduğunu bilmezsiniz?

OTURUM BAŞKANI İSMAİL FARUK AKSU – Sayın Bekaroğlu...

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Burada nerede cinsiyetçi...

(Gürültüler)

OTURUM BAŞKANI İSMAİL FARUK AKSU – Sayın Bekaroğlu...

NİLGÜN ÖK (Denizli) – Cümleye nasıl başladınız? Dediniz ki: Ben...

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Gürültü yaparak... Size ne oluyor? Sayın Bakanın diplomasını şey yaptım. Niye o kadar alındınız?

NİLGÜN ÖK (Denizli) – Hayır, hayır.

OTURUM BAŞKANI İSMAİL FARUK AKSU – Arkadaşlar... Sayın Ök, lütfen... Arkadaşlar, bir saniye.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Kınıyorum kendisini, özür dilesin, Meclisten özür dilesin.

OTURUM BAŞKANI İSMAİL FARUK AKSU – Sayın Bekaroğlu, konuşmanızı tamamladınız, şimdi Sayın Paylan’a söz vereceğim.

Buyurun Sayın Paylan.

IV. USUL HAKKINDA GÖRÜŞMELER

1.- Boş bulunan Komisyon Başkanı seçiminin yapıp yapılmaması hakkında görüşme

OTURUM BAŞKANI İSMAİL FARUK AKSU – Sayın Paylan, buyurun.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Değerli arkadaşlar, Sayın Bakan, değerli bürokratlar, basının değerli emekçileri, Komisyonumuzun emekçileri; herkesi saygıyla selamlıyorum. İyi bir gün olsun diyorum.

Sayın Başkan, Türkiye Büyük Millet Meclisinin en önemli komisyonlarından birinin Başkanı yani Plan ve Bütçe Komisyonumuzun Başkanı bütçe görüşmeleri sürerken Türkiye Cumhuriyeti tarihinde ilk kez olmak üzere görevden alınarak Hazine ve Maliye Bakanlığına atandı.

Sayın Başkan, bakın, sonuç olarak burada yürütme var. Bizler yürütmeye hesap sormak ve önümüzdeki dönemle ilgili eleştirmek için buradayız, öyle değil? Yürütme orada oturuyor, yasama da burada oturuyor. Yasamanın, Komisyonumuzun bir Başkanı vardı bütçe görüşmeleri sürerken, şimdi Komisyon Başkanımız, Türkiye Büyük Millet Meclisi Komisyonu Başkanlığından kalkıyor ve bir hafta sonra şu koltuğa oturup bize hesap verecek. Yani hesap sorması gereken makamın Komisyonunun Başkanı hesap veren koltuğa oturacak. Burada bir gariplik var Sayın Başkan. (AK PARTİ sıralarından gürültüler) Sayın Başkan, bununla ilgili şu anda Komisyonumuzun bir Başkanı yok, bir Başkan Vekili...

EKREM ÇELEBİ (Ağrı) – Var.

SALİH CORA (Trabzon) – Var, var.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Hayır, Başkanı temsilen Başkan Vekili olarak şu anda siz oturumu açtınız.

Sayın Başkan, önerimiz, Başkanlık Divanının ortaya bir irade koyup Komisyon Başkanımızın yeniden seçilmesi için yeni bir çağrı yapması ve Komisyonumuzun iradesinin oluşması, yeni bir Divanımızın seçilmesi ve bu Divanın seçildikten sonra bütçe görüşmelerine devam edilmesidir. Bu anlamda, oturumun ertelenmesini ve yeni Başkanlık Divanının seçilmesi için bir çağrı yapmanızı Divanımızdan talep ediyoruz.

OTURUM BAŞKANI İSMAİL FARUK AKSU – Teşekkür ediyorum.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Eğer bu talebimi kabul etmezseniz bir talebim daha olacak. İradenizi söylerseniz, ona göre bir söz daha talep ediyorum Sayın Başkan.

OTURUM BAŞKANI İSMAİL FARUK AKSU – Teşekkür ediyorum Sayın Paylan.

Sayın Kalaycı, buyurun lütfen.

MUSTAFA KALAYCI (Konya) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Öncelikle, cumhuriyetimizin kurucusu, millî mücadelenin kutup yıldızı Gazi Mustafa Kemal Atatürk'ü vefatının 82'nci yıl dönümünde rahmetle, şükranla, saygıyla anıyorum. Gazi Mustafa Kemal Atatürk, Türkiye'dir, Türk vatanının istikbal ufkudur.

Hazine ve Maliye Bakanı olarak atanan Komisyon Başkanımız Sayın Lütfi Elvan Bey'i tebrik ediyorum, görevinde başarılar diliyorum.

Değerli arkadaşlarım, bilindiği üzere, Türkiye Büyük Millet Meclisinin çalışma usul ve esasları İç Tüzük'le düzenlenmiştir. İç Tüzük hükümleri ve bugüne kadar yapılan uygulamalar bir tartışmaya mahal vermeyecek kadar açıktır. Şöyle ki: Bir komisyon üyeliğinin boşalması hâlinde yapılacak işlem İç Tüzük'ün 22'nci maddesinde tadat edilmiştir. Yine komisyon başkanının bulunmadığı zaman komisyonu kimlerin yöneteceği İç Tüzük'ün 27'nci maddesinde açıkça ifade edilmiştir. Bugüne kadar yapılan uygulamalar, onu da söyleyeyim. Millî Eğitim, Kültür, Gençlik ve Spor Komisyonu

Başkanı Sayın Nabi Avcı 24 Ocak 2003 tarihinde Millî Eğitim Bakanı olarak atanmış, Millî Eğitim Komisyonu üyeliği İç Tüzük gereği düşmüş, yerine Başkan Vekili toplantı yapmıştır. Daha da ötesi, bizim Komisyonumuzda örneği var. Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanı Sayın Süreyya Sadi Bilgiç 2019 yılı Şubat ayında Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkan Vekili olduktan sonra yerine Komisyon Başkan Vekili Sayın İsmail Faruk Aksu yönetmiştir Komisyonu. Yani bu kadar açık olan bir konuyu niye tartışıyoruz anlamıyorum.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Sayın Kalaycı, nereden bilsin...

MUSTAFA KALAYCI (Konya) – Ne fark eder? Yani komisyon komisyondur. Yani İç Tüzük'te Bütçeyle ilgili ayrı bir hüküm mü var? Yok.

Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) – Başkan hasta olsa o zaman...

OTURUM BAŞKANI İSMAİL FARUK AKSU – Teşekkür ediyorum Sayın Kalaycı.

Sayın Cemal Öztürk, buyurun lütfen.

CEMAL ÖZTÜRK (Giresun) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Sayın Mustafa Kalaycı Bey açık ve net olarak ifade ettiler. Ben de aynı, İç Tüzük'teki 22 ve 27'nci maddelere atıfta bulunarak bugün çalışmalarımızın kesintisiz devam etmesi için hukuki bir engel olmadığını düşünüyorum.

Ben de Değerli Lütfi Elvan Başkanımızın Hazine ve Maliye Bakanlığına atanması dolayısıyla kendisini tebrik ediyorum. Bugün, mutlaka, onun bıraktığı yere değerli bir arkadaşımız Plan ve Bütçe Komisyonu üyesi olarak aramıza katılacaktır.

Komisyonumuzun çalışmalarının da fasılasız devam etmesi için herhangi bir engel olmadığına inanıyor, hepinizi saygıyla selamlıyorum.

OTURUM BAŞKANI İSMAİL FARUK AKSU – Teşekkür ediyorum Sayın Öztürk.

Sayın Paylan, tekrar ilave bir şey mi var?

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Sayın Başkan, siz iradenizi söylerseniz, ona göre bir söz daha talep ediyorum. Tutumunuzu belirlerseniz...

OTURUM BAŞKANI İSMAİL FARUK AKSU – Evet, değerli arkadaşlar, değerli Komisyon üyeleri; bu konuyla ilgili ben de bir çalışma yaptırdım. Hem İç Tüzük hükümleri açısından hem de daha evvel ki uygulamalar açısından meseleye baktığımızda durumun çok açık olduğunu görüyoruz. İç Tüzük'ümüzün 22'nci maddesi “Bir komisyonun üyeliklerinde boşalma olursa yenisi seçilinceye kadar komisyonun görev ve yetkisi aynen devam eder. Noksan üyelik en kısa zamanda tamamlanır. Mensubu olduğu siyasî parti ile üyelik bağı sona eren veya Türkiye Büyük Millet Meclisinde grup kurma hakkını kaybeden bir siyasî partiye mensup olan milletvekilinin, komisyon üyeliği kendiliğinden sona erer. Genel Kurulda siyasî parti gruplarının oranlarında değişiklik olması sonucunda bunların bir komisyonda sahip oldukları üyeliklerin sayısı değişen oranlara uymuyorsa, Başkan bu durumu tespit eder. Bunun üzerine 21 inci madde uyarınca gereken işlem yapılır.”

Yine, İç Tüzük'ün 27'nci maddesinde “Komisyonlar, başkanlarının yönetiminde çalışır. Başkan bulunmadığı zaman başkanvekili, o da yoksa sözcü, komisyona başkanlık eder. Komisyonlar, üye tamsayısının üçte biri ile toplanır ve hazır bulunan üyelerin salt çoğunluğu ile karar verir.”

Yine, örnek uygulamalar açısından bakıldığında da Millî Eğitim, Kültür, Gençlik ve Spor Komisyonu Başkanı olan Sayın Nabi Avcı 24/1/2013 tarihinde Millî Eğitim Bakanı olarak atanmış, Millî Eğitim Komisyonu üyeliği İç Tüzük gereği düşmüştür. Yerine Başkan Vekili toplantı yapmıştır.

Yine, Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanı Sayın Süreyya Sadi Bilgiç 2019 yılı Şubat ayında Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkan Vekili olduktan sonra yerine Komisyon Başkan Vekili İsmail Faruk Aksu görev yapmıştır.

Evet, Sayın Komisyon Başkanımız, bir teşekkür konuşması yapacaklar, kendisine söz vermek istiyorum.

Hoş geldiniz, hayırlı olsun diliyorum tekrar.

Buyurun Sayın Elvan.

III.- AÇIKLAMALAR (Devam)

2.- Hazine ve Maliye Bakanı Lütfi Elvan'ın, Plan ve Bütçe Komisyonu üyelerine birlikte çalışmış olmalarından dolayı teşekkür ettiğine ilişkin açıklaması ve Ankara Milletvekili Bülent Kuşoğlu'nun, Diyarbakır Milletvekili Garo Paylan'ın, Samsun Milletvekili Erhan Usta'nın, Konya Milletvekili Mustafa Kalaycı'nın ve Erzurum Milletvekili İbrahim Aydemir'in, Hazine ve Maliye Bakanı Lütfi Elvan'ı tebrik ettiklerine ve başarılar dilediklerine ilişkin açıklamaları

HAZİNE VE MALİYE BAKANI LÜTFİ ELVAN – Sayın Başkanım, Komisyonumuzun çok değerli üyeleri, Sayın Bakanım; öncelikle beni bugün burada kabul ettiğiniz için çok teşekkür ediyorum.

Plan ve Bütçe Komisyonu benim için bir aile, bir yuva. Burada bulunan tüm arkadaşlarımızla geceli gündüzlü çalıştık. 2011-2013 döneminde de Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanlığı yaptığım dönemde de aynı hava, aynı ortam, aynı samimiyetle tüm çalışmalarımızı yürütmüştük. Bu dönemde de iktidarı ile muhalefeti ile tüm partilerimizle gerçekten son derece uyum içerisinde bir çalışma yürüttük. Çok büyük fedakârlıklar gösterdiniz, tüm Komisyon üyesi arkadaşlarımız için söylüyorum, her birinize teker teker çok teşekkür etmek istiyorum.

İsimleri teker teker burada zikretmek istemiyorum ama çok samimi yaklaşımınız, dostane yaklaşımınız, sürekli olarak bizleri kucaklamanız inanın, benim buradaki çalışma şevkimi daha da arttırdı ve çok güzel zamanlar geçirdik. Tabii, zaman zaman sert tartışmalar da oldu, bu da demokrasinin bir gereği, elbette bu tür tartışmalar olacak. Farklı düşünceler, farklı fikirler söz konusu olacak ki biz rasyoneli, doğruyu bulalım. Bu açıdan da Plan ve Bütçe Komisyonumuz gerçekten okul niteliğinde, çok şey öğrendiğimi ve buradaki bulunan arkadaşlarımıza da bu Komisyonun çok şey kazandırdığını biliyorum. Onun için, sizlere şükranlarımı arz etmek istiyorum. Her bir arkadaşımıza çok çok teşekkür ediyorum. Her zaman emrinizdeyiz, burayı Plan ve Bütçe Komisyonumuzu özleyeceğim, özellikle ifade etmek istiyorum. Tekrar çok çok teşekkür ediyor, çalışmalarınızda başarılar diliyorum. Elbette buraya herhâlde üç-beş gün içerisinde geleceğiz, tam tarihi hatırlamıyorum ama 17'sinde sizlerle birlikte olacağız. Tekrar çok teşekkür ediyorum. Lütfen hakkınızı helal ediniz. Zaman zaman hata yaptığım, yanlış ifade kullanmış olduğum anlar olabilir, neticede hepimiz insanız.

Her birinize çok çok teşekkür ediyorum efendim, sağ olun.

OTURUM BAŞKANI İSMAİL FARUK AKSU – Tekrar tebrik ediyoruz, başarılar diliyoruz Sayın Elvan.

Sayın Kuşoğlu, buyurun.

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Başkanım, “Sayın Bakanım” diyelim artık. Sizi Hazine ve Maliye Bakanı olarak görmekten çok mutluyuz, çok memnunuz.

24'üncü Dönemde de birlikte çalışmıştık, Komisyon Başkanlığı yapmıştınız o dönemde. Daha sonra yine iki dönem iki farklı bakanlıkta çalıştınız, burada birlikte olduk. Yine, böyle bir zor zamanda, sıkıntılı bir dönemde zor bir görev aldınız. Hayırlı uğurlu olmasını diliyoruz.

Dediğiniz gibi, biz bir aile olarak burada çok güzel çalışmalar yaptık hep birlikte. Hepimiz için unutulmayacak çalışmalardı. Siz de hakkınızı helal ediniz. Hayırlı uğurlu olmasını diliyoruz. Bizim de tabii ki Hazine ve Maliye Bakanlığında da bazı eleştirilerimiz olacaktır ama bunların hep yapıcı olacağını unutmayınız, size başarılar diliyoruz Plan ve Bütçe Komisyonu Cumhuriyet Halk Partisi Grubu olarak ve değerli arkadaşlarımız da burada, onlar adına da tabii ki tebrik ediyoruz.

OTURUM BAŞKANI İSMAİL FARUK AKSU – Teşekkür ediyoruz.

Sayın Paylan, buyurun lütfen.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Sayın Başkan, teşekkür ederim.

“Sayın Başkan” demeye alışmıştık, şimdi “Sayın Bakan” diyeceğiz. Zaten daha öncede Bakanlık yapmıştınız, pek çok görevde bulundunuz, Devlet Planlama Teşkilatından buralara geldiniz. Memleketimiz için çabalar gösterdiniz. Ben Bakanlık görevinizde başarılar dilemek istiyorum Lütfi Bey.

Pek çok anımız var sizlerle, gerilimler oldu ama hiçbir zaman saygıyı kaybetmedik, gerilimler sonucunda da helalleştik her zaman. Bu anlamda ben size Bakanlık görevinizde başarılar diliyorum ve hem yıllarca vekillik yapmış hem de Bakanlık yapmış bir kişi olarak şunu size öneriyorum: Yasama ve yürütme mutlaka birbirini dengelemeli ve denetlemeli. Bu denge denetim meselesinde bazı sorunlar var. Bu sorunların giderilmesi için sizin gibi vekillik deneyimi olan, Bakanlık deneyimi olan birinin de Meclisin hak ettiği saygısı görmesi için daha fazla sorumluluk almasını sizlerden bekliyoruz.

Teşekkür ederim, başarılar dilerim.

OTURUM BAŞKANI İSMAİL FARUK AKSU – Teşekkür ediyorum Sayın Paylan.

Sayın Usta, buyurun lütfen.

ERHAN USTA (Samsun) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Başkan, değerli Komisyon üyeleri, Değerli Bakanım; ben de eski Komisyon Başkanımız Sayın Lütfi Elvan’a yeni görevinde başarılar diliyorum, Allah utandırmasın. Zor bir dönemde zor bir göreve geldi. Memleketimiz açısından hayırlı ve uğurlu olmasını diliyoruz.

Burada şu kadarını söyleyeyim: Zannediyorum Sayın Elvan açısından orada oturmaktan daha zor olacak burada oturmak. Geldiğinde kendisini terleteceğiz. Onu da buradan şimdiden ifade etmek isterim.

Tekrar hayırlı uğurlu olsun.

OTURUM BAŞKANI İSMAİL FARUK AKSU – Teşekkür ediyorum Sayın Usta.

Sayın Kalaycı, buyurun lütfen.

MUSTAFA KALAYCI (Konya) – Teşekkür ediyorum.

Aslında Sayın Bakanımız gelmeden önce ben kendilerini tebrik etmişim, başarılar dilemişim. Tekraren Hazine ve Maliye Bakanı olmasından dolayı tebrik ediyorum. İnaniyorum ki bugüne kadarki tecrübesiyle, başarılarıyla Maliye ve Hazine Bakanı olarak da görevini layıkıyla yürütecektir. Ülkemize, milletimize hizmet konusunda her türlü gayreti göstereceğine yürekten inanıyoruz. Zaten Komisyon

çalışmalarında hepimizin takdirini kazanan bir Başkanımızdı. Belki onun eksikliğini hissedeceğiz. İnşallah yeni Başkanımız da sizin gibi, Komisyonun bir aile ortamında çalışmasına katkılar sunacak bir arkadaşımız olur, ona da inanıyorum öyle bir arkadaşımız olacağına.

Tekrar tebrik ediyorum Sayın Bakanım. Hayırlı olsun, başarılar diliyorum.

OTURUM BAŞKANI İSMAİL FARUK AKSU – Teşekkür ediyorum Sayın Kalaycı.

Sayın İbrahim Aydemir, buyurun lütfen.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Değerli Başkanım, teşekkür ediyorum.

Tabii, Bakanımız öğreten tarzıyla, tavırla, efendim, alicenap yaklaşımıyla yaklaşık iki yıldır Komisyonumuza özel bir tarz getirmişti ve ben şunu biliyorum: Komisyonumuzun her partiden üyelerinin yüreğinde yer buldu. Bulunduğu her vazifeyi de bihakın yerine getirmiş, o vazifelerde başarıyı ifade etmiş bir isimdir. Allah'ın izniyle, Hazine ve Maliye Bakanlığında da bu başarıyı temayüz edecek, ortaya çıkaracak bir hâli olacak. Ben de vazifenin, kendisine hayır, uğur getirmesini diliyorum ve kendisinden önce görev yapan Berat Albayrak Bakanımıza da minnettarlığımızı özellikle ifade ediyorum. O da Bakanlığı döneminde hem Enerji Bakanlığında hem Hazine ve Maliye Bakanlığı döneminde ülkemize çok ciddi katkılar sunmuştur. Bu vesileyle ona da teşekkür ediyorum.

Değerli Bakanım, Cenab-ı Hak muvaffak kılsın inşallah, başarılarınız daim olsun, hayırlı uğurlu olsun.

HAZİNE VE MALİYE BAKANI LÜTFİ ELVAN – Çok teşekkür ediyorum.

Müsaadenizle...

OTURUM BAŞKANI İSMAİL FARUK AKSU – Teşekkür ederim Sayın Aydemir.

Sayın Bakanım...

Evet, değerli Komisyon üyeleri, şimdi, sunumunu yapmak üzere Adalet Bakanımız Sayın Abdulhamit Gül'e söz veriyorum.

Buyurun Sayın Bakanım.

Süreniz otuz dakikadır.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Sayın Başkanım, bir sözüm vardı.

OTURUM BAŞKANI İSMAİL FARUK AKSU – Sayın Paylan, konuştunuz. Hayır, söz verdim Sayın Bakana.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Sayın Başkanım, ek bir talebim var. Bunu yapamazsınız.

OTURUM BAŞKANI İSMAİL FARUK AKSU – Hayır efendim.

Sayın Bakanım, buyurun lütfen.

V.- SUNUMLAR

1.- Adalet Bakanı Abdulhamit Gül'ün, 2021 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanun Teklifi (1/281) ile 2019 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanun Teklifi (1/280) hakkında sunumu

ADALET BAKANI ABDULHAMİT GÜL – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Bakanlığımızın 2021 yılı bütçesini takdim etmek üzere huzurlarınızdayız. Komisyonumuzun Değerli Başkan ve üyelerini, Bakanlığım ve Adalet teşkilatım adına saygıyla selamlıyorum.

Sözlerimin başında Gazi Mustafa Kemal Atatürk'ü ebediyete intikalinin 82'nci yıl dönümünde rahmet ve minnetle anıyorum. O'nun millî egemenliği esas alan tam bağımsız ve güçlü Türkiye ideali, bize her zaman ilham kaynağı olmaya devam edecektir. Bu vesileyle Atatürk'ün şu sözünü hatırlatmak

isterim: “Adliye siyasetimizde izlenecek amaç, evvela halkı yormaksızın hızla, isabetle, güvenle adalet dağıtmaktır.” Kuruluş yıllarının adalet politikasını ortaya koyan bu yaklaşım, bugün de hepimizin ortak düşüncesini ve hissiyatını oluşturmaktadır. Hukuk düzenimiz, insan hakları ve hukukun üstünlüğü temelinde yükselmeye devam edecektir. Reform irademizin özünde daha geniş özgürlükler, daha güçlü demokrasi ve daha yüksek standartlarda insan hakları bulunmaktadır.

Kuruluştan günümüze cumhuriyetimiz, devletin temeline adaleti, adaletin temeline ise insanı koymuştur. Siyaset ve hukuk anlayışımızın ana bileşeni, esas unsuru budur. Türkiye Cumhuriyeti, demokratik hukuk devletidir. İnsanın insan olmakla sahip olduğu dokunulmaz, vazgeçilmez, devredilmez haklara saygı, siyasetimizin temel hassasiyetidir. 83 milyon vatandaşımızın beklentisi, kaygıları ve umutları ortaktır. Türkiye, cumhuriyetin 97’nci yılındaki hedeflerine Cumhurbaşkanımızın liderliğinde birlik ve beraberliğini koruyarak, kararlılıkla yürümektedir.

Cumhuriyetimizin 100’üncü yılına yaklaşırken reformlarımızı özgür birey, güçlü toplum hedefiyle sürdürüyoruz. 83 milyon içinde bir tek vatandaşımızın bile kendisini dışlanmış, ötekilendirilmiş hissetmeyeceği daha demokratik bir ülke, daha müreffeh bir Türkiye için çalıştık, çalışmaya devam ediyoruz.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; geçtiğimiz günlerde İzmir’de yüreğimizi sızlatan bir deprem yaşadık. Öncelikle, hayatını kaybeden tüm vatandaşlarımıza Allah’tan rahmet, yaralıları Allah’tan acil şifa diliyorum. Bu deprem bizlere gözyaşlarımızın da sevinçlerimizin de ortak olduğunu bir kez daha hatırlattı. Yaşanan acılara hep birlikte ağladık. Enkaz karanlığından kurtulan yavrularımıza birlikte sevindik. Birlik ve beraberlikle üstesinden gelemeyeceğimiz hiçbir güçlük olmadığımızı bir kez daha gördük. Bu münasebetle, arama kurtarma ekibindeki sağlık çalışanları ve emeği geçen herkese de şükranlarımızı sunmak isterim; büyük bir özveriyle çalıştılar, gayret gösterdiler. Tüm kurumlarımızın ortak çalışmalarıyla İzmir’imizin yaraları en kısa sürede sarılacaktır. Komisyonumuza adalet hizmetlerinin aksamaması için her türlü tedbirin alındığı, sürecin Bakanlığımızca bizzat takip edildiği ve gerekenlerin yapıldığı bilgisini de arz etmek isterim.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; bütçe görüşmelerini Bakanlıkça yürüttüğümüz çalışmaların takdimi için bir imkân olarak görüyoruz ve bu zeminde ifade edilecek her türlü görüş ve önerileri önemsiyoruz.

Türk yargısı, millete aittir, Türk milleti adına karar verir, millet adına adaleti tesis eder. Bütün yargı mercilerimiz, Anayasa’nın öngördüğü bağımsızlık güvencesi ve tarafsızlık ödevi altında görev yapmaktadır. Yargı mercileri, bir idari teşkilat olmadığı gibi, kamu tüzeli kişiliği hiyerarşisinde bir taşra müdürlüğü de değildir. Yargı yetkisinin kullanımı, münhasıran ve ancak yargıya aittir. Bunun anlamı açıktır; yargı, hiçbir kişi, kurum veya merciden emir, talimat, tavsiye, telkin almaz. Hiç kimse ve Adalet Bakanlığı da dâhil olmak üzere hiçbir kurum yargı yetkisini kullanan mahkemelere vekâleten konuşamaz. Yargının yegâne ideolojisi adalettir. Yargı, ele geçirilecek bir mevzi değil, her türlü siyasi mülâhazanın üstünde tutulması ve korunması gereken, toplumun ortak bir değeridir. Yargının kurumsal varlığı hukuk devleti ve hukukun üstünlüğünü gerçekleştirmenin, korumanın da güvencesidir.

Yargı Reformu Strateji Belgesi ve İnsan Hakları Eylem Planı gibi temel politika belgelerimizin nihai hedefi hukukun üstünlüğünü güçlendirmektir. Bu belgelerin hazırlık sürecinde bir tercihi açıklıkla ortaya koyduk. Bu tercih, çalışmalarımızın şeffaf, katılımcı ve demokratik bir anlayışla sürdürülmesi yönündedir. Bu anlayışla çalışmalarımıza devam edeceğiz. Adalet hizmetlerinin kalite ve standartlarını yükseltme yolunda ifade edilen her düşünceye kulak vereceğiz. Farklı bakış açılarından istifade ederek yolumuza daha emin adımlarla yürüyeceğiz. Bütçe görüşmelerini, yürütmenin demokratik denetimi

kadar bu katılımcı çalışmalarımıza bir katkı zemini olarak da görüyoruz çünkü daha iyi işleyen bir yargı ve daha yüksek standartlarda adalet hizmeti hepimiz için büyük önem taşımaktadır. Bu itibarla, adaletle ilişkin her konuyu etrafıca, soğukkanlılıkla ve objektif bir anlayışla ele almalıyız.

Demokrasimizin güç kazanması, hak ve özgürlüklerin etkin biçimde korunup geliştirilmesi, yargı süreçlerinin adil, etkin ve hızlı sonuçlandırılması hepimizin ortak temennisi, ortak amacıdır. İktidarından muhalefetine, sivil toplum örgütlerinden medya kuruluşlarına, yürütme organlarından yargı mercilerine tüm kişi ve kurumların ortak sorumluluğu şartlar ne olursa olsun insanımızın geleceğine umut ve güvenle bakmasını sağlamaktır. Bunun için vatandaşımızı yormayan, herkese güven veren ve erişilebilir bir adalet sistemi en başta gelen önceliğimizdir. Politikalarımızı bu ekseninde oluşturuyor ve çalışmalarımızı bu suretle yürütüyoruz.

Bilindiği üzere, toplumsal yapımız sürekli geliyor ve daha dinamik hâle geliyor; sosyal ve ekonomik hayat her geçen gün daha da hızlanıp çeşitleniyor. Adalet sistemimizi bütün bu gelişmelere uygun bir anlayışla yeniden ele almamız, mevzuatımızı, insan kaynaklarımızı, altyapımızı ve uygulamalarımızı güçlendirmemiz gerekiyor.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; bildiğiniz üzere, Yargı Reformu Strateji Belgesi 30 Mayıs 2019 tarihinde Sayın Cumhurbaşkanımız tarafından kamuoyuna açıklanmıştı. O gün itibarıyla uygulamaya başladık. Reform belgemiz tüm çalışmalarımızın temel referans kaynağıdır. Birçok hedefe yüce Meclisimizin siz değerli üyelerinin katkısıyla çok kısa bir sürede ulaştık. Reform irademizi yasal zemine taşıyan değerli milletvekillerimize bu vesileyle şükranlarımı sunuyorum. Bir kısmı salgın dönemine denk gelse de on dokuz aylık uygulama döneminde önemli sonuçlar aldık. Yeniliklerimiz, mevzuat değişiklikleri ve idari faaliyetler olmak üzere iki koldan eş zamanlı olarak gerçekleşmektedir. Malumunuz olduğu üzere ilk olarak yüce Meclisimizin kabul ettiği birinci paketle hak ve özgürlüklerin korunması ve geliştirilmesine yönelik birçok düzenleme 24 Ekim 2019 tarihinde, müteakiben ikinci düzenleme 15 Nisan 2020’de, üçüncü olarak, hukuk yargılamalarında adaletle erişimi güçlendiren düzenleme 28 Temmuz 2020 tarihinde yürürlüğe girdi ve bu değişikliklerle amaç Yargı Reformu Strateji Belgesi’ndeki hedeflerin tek tek hayata geçmesidir.

Konuşma içerisinde ayrıntılı olarak değineceğimiz burada özet olarak ifade ettiğimiz başlıklara bakıldığında, belgede yer alan toplam 256 faaliyetin 122’sinin hayata geçtiğini görüyoruz. 2019-2023 yıllarını kapsayan belgenin uygulanma oranı henüz ikinci yılında yaklaşık yüzde 50 olmuştur. Elbette reform bir süreçtir ve bu sürecin iyi ve doğru yönde ilerlemesi ancak bu düzenlemelerin uygulama tarafından sahiplenilmesi ve adalet hizmetlerine yansıtılmasıyla mümkün olacaktır. Hep dediğimiz gibi: “İyi kanun ancak iyi uygulamayla hayat bulur.” Yargı Reformu Strateji Belgesi reform sürecinin yol haritasıdır, buna uygun olarak önümüzdeki dönemde yapacaklarımızı planlamış bulunmaktayız, belirlediğimiz takvime göre hız kesmeden çalışmalarımızı sürdüreceğiz. Esasında, şimdiye kadar yaptığımız ve bundan sonra yapacağımız çalışmalar bir bütünün parçalarıdır. Belgenin uygulama dönemi tamamlandığında sonuçları her yönüyle görülecektir. Tıpkı hazırlık döneminde olduğu gibi uygulama alanında da döneminde de katılımcı anlayışla yolumuza devam edeceğiz çünkü yargı reformu tüm kurumlarımızı ve bütün vatandaşlarımızı ilgilendirmektedir. Konuya ilişkin herkesin söyleyecek sözü vardır ve bu sözlerin hepsi birbirinden kıymetlidir. Bunun için Yargı Reformu Stratejisi İzleme ve Değerlendirme Kurulu oluşturduk ve bu Kurulla uygulamayı izleyip sorunları yine masaya yatırıp çözüm bulacağız. Yargı Reformu Stratejisi’nde vizyonumuzu “güven veren ve erişilebilir bir adalet sistemi” olarak belirlemiştik, bu doğrultuda amaçlarımızı gerçekleştirmeyi sürdüreceğiz.

Ülke olarak geçtiğimiz dönemde birçok düzenlemeler yapıldı, yeni değişikliklerin de yüce Meclisin takdir ve iradesiyle yine gündeme geleceğine inanıyoruz. Bugüne kadar olduğu gibi bundan sonra da reform irademizin arkasındayız. Önümüzdeki dönemde reform adımlarımıza Yargı Reformu Strateji Belgesi çerçevesinde ve milletimizin beklentileri doğrultusunda devam edeceğiz.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; insan, haklarıyla yaşar, insan onurunu yüce tutarak haklarıyla yaşatma fikrimizi “İnsanı yaşat ki devlet yaşasın.” ilkesiyle daha yolun başında milletimizle paylaşmıştık. Hak ve özgürlüklerin korunması ve geliştirilmesi toplumlar için önde gelen bir ihtiyaçtır, demokrasi ancak bu şekilde gelişecek, bireysel, ekonomik ve toplumsal güven ancak bu şekilde tesis edilecektir. Anayasa’mızda da teminat altına alınmış olan hak ve özgürlüklerin daha iyi korunması ve geliştirilmesi demokrasimiz için vazgeçilmez önemdedir. Bu durum aynı zamanda hukukun üstünlüğü ile ekonomik hayat arasında etkileşim içerisinde kritik bir yerde durmaktadır. Hukukun üstünlüğü ve hukuk devletinin gerekleri doğrultusunda yargının hızlı, adil ve etkin şekilde işlemesi, hukukun öngörülebilir olması, adalete erişimin kolaylaştırılması ve adalet sistemine duyulan güvenin artırılması amaçlanmaktadır. Hukuk devletinin özünde keyfi uygulamalara asla müsamaha göstermeyen, masumiyet karinesine her aşamada sahip çıkan, suç ve cezanın şahsiliği ilkesini ceza yargılamasının merkezine koyan bir hukuk düzeni bulunmaktadır. Bu bağlamda, başta ifade özgürlüğü olmak üzere temel hak ve özgürlükler gözetilerek kişisel ve kurumsal savunma hakkı güçlendirilmeye devam edilecektir.

Yatırımlarla ilgili mevzuat çalışmalarımızla, eşit muamele, belirlilik, kazanılmış haklara saygı, şeffaflık, aleyhe hükümlerin geriye yürümezliği ve makul sürede sonuçlandırma gibi idari işlemlerin temel prensipleri güçlendirilecek ve gözetilecektir. Kamu hizmeti sunumunda eşit ve adil muamele yapılmasının sağlanması ve şeffaflığın artırılması temel amaçlarımızdan biridir. Ekonomik büyümeyi, kalkınmayı, refahı ve istikrarı sürekli kılmak ancak adil ve şeffaf bir hukuk devletinde mümkündür. Başka bir ifadeyle, yatırımları yeşerten ve bereketlendiren iklim hukuk devletidir. Bu bakımdan, bize göre, hukuk devleti demokratikleşme, insan hakları, hak arama hürriyeti, düşünce özgürlüğü, hukuki belirlilik, öngörülebilirlik, mülkiyet hakkı, adil yargılanma hakkı gibi haklarla somut bir hâl alır. Sağlıklı ve güçlü bir ekonominin olmazsa olmaz, vazgeçilemez ve ihmal edilemez zemini bu ilke ve haklardır. Ülkemizin de ekonomik ve sosyal kalkınmasının ve büyümesinin en önemli dayanaklarından biri insan haklarına dayalı demokratik hukuk devletidir ve böyle olmaya devam edecektir.

Yargı reformu stratejimiz, hukuk güvenliğinin ve en geniş anlamıyla mülkiyet hakkının teminatı olacak yasal ve idari araçları öngören bir perspektife sahiptir. İnsan Hakları Eylem Planı’mız da bu perspektifi insan haklarının adli ve idari uygulamalarında temsil edecektir. Yatırım istikrarı için hukuk istikrarı ve güvenirliliğinin şart olduğunu biliyoruz ve bu hususu İnsan Hakları Eylem Planı’mızın önemli bir bileşeni olarak görüyoruz. Önümüzdeki dönemde ekonominin kamu ve özel sektördeki tüm temsilcileriyle, iktisadi hayatın çok değerli girişimcileriyle bu konuları istişare edeceğiz. Bu kapsamda, hukukun üstünlüğü temelinde bürokratik süreçlerin ve mevzuat düzenlemelerinin gözden geçirilmesi, piyasa aksaklıklarının giderilmesi ve rekabetçi piyasa mekanizmasının etkin işleyişinin sağlanması önceliğimizdir. Yerli ve yabancı yatırımcılara ve işletmelere yönelik bürokratik ve hukuki süreçlerde son yıllarda kaydedilen iyileşme daha da ileriye taşınacak, uluslararası standartlara ve iyi uygulama örneklerine göre ilgili mevzuat güncellenecektir. Sadece mevzuat düzenlemesiyle değil, hukuk kurallarını ekonomik ve toplumsal hayatın bir teminatı, bir bekçisi olarak gören uygulamayla birlikte, güven iklimi yatırımcının en büyük güvencesi olacaktır.

Türkiye, uluslararası düzeyde aranan evrensel yatırım hukuku standartlarının tümüne sahiptir. Bu kapsamda, Türkiye Cumhuriyeti hukuk düzeni bir bütün olarak en yüksek evrensel standartlarda hukuk güvenliği ilkesini gerçekleştirmeye devam edecektir. Bu sayede, herkes eğitim, mülkiyet, sağlık, sosyal güvenlik hakları ve tüm ekonomik özgürlüklerinin hukuk kuralları tarafından korunacağı inancını koruyacak güvenceye sahiptir. Herkesin özel hayatı, ticari sırları, kişisel verileri evrensel ilkelerle uyumlu, tam, eksiksiz, güçlü bir koruma altındadır. Demokratik hukuk devletimiz, kazanılmış hakların ve tüm haklı beklentilerin güvencesidir. Elde edilen haklara dokunulamayacağının temin edildiği bir hukuk düzeni mevcuttur ve bu, çalışmalarla geliştirilecektir.

Şüphesiz, Türkiye, uluslararası bir toplumun parçasıdır, hukuk düzenimiz de bu toplumun bir üyesi olmanın gereklerini taşımaktadır. Türkiye, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'ne 1954'ten beri taraftır, 1987'den itibaren de Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin yargı yetkisine dâhildir. Özellikle hak ve özgürlüklerin geliştirilmesi temel hedeflerimizdendir ve birinci yargı paketiyle şu 4 alandaki standartları geliştirmeyi amaçladık: Düşünceyi açıklama ve yayma hürriyeti, kişi hürriyeti ve güvenliği, hak arama hürriyeti ve çocuğun üstün yararı ilkesi.

Ayrıca, Hâkimler ve Savcılar Kurulu tarafından 4 Aralık 2019 tarihinde insan hakları uygulamalarına ilişkin çok önemli bir karar alınmıştır. Buna göre, Anayasa Mahkemesi ve Avrupa İnsan Hakları Mahkemesince yapılan incelemelerde ihlal kararına sebebiyet veren uygulamalar terfilerde dikkate alınacaktır. Yine, vatandaşlarımızın Anayasa ve sözleşmeyle teminat altına alınan haklarının korunması konusunda uygulamanın da gayreti bir terfi kriteri olarak belirlenmiştir. Bu kapsamda, Kurul nezdinde Anayasa Mahkemesi ve Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi ihlal kararları tetkik birimi oluşturulmuştur. Bu uygulama, hak ve özgürlüklerin geliştirilmesi açısından sistemimize dâhil edilen önemli bir yenilik olmuştur. Hak ve özgürlüklerin geliştirilmesi ve genişletilmesine yönelik bu perspektifi korumaya devam edeceğiz.

Yine, İnsan Hakları Eylem Planı güncelleme çalışmalarını sürdürmekteyiz. Hazırlık çalışmalarında yüksek mahkemeler, barolar, Kamu Denetçiliği Kurumu, Türkiye İnsan Hakları Eşitlik Kurumu, sivil toplum örgütleri, iş ve çalışma dünyasının temsilcileri, kanaat önderleri, entelektüellerle çalışmalar ve çalıştaylar yapılmıştır. Ayrıca, tüm bakanlıklarla da bu konular ele alınmıştır.

Anayasa Mahkemesi, AİHM, yüksek yargı organları, Avrupa Konseyi, Avrupa Birliği, Birleşmiş Milletler, Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Teşkilatının ülkemizle ilgili kararları, raporları incelenmiştir. Avrupa Konseyi ve Avrupa Birliğinin yazılı görüşleri alınmıştır.

Yine, bu hazırlıkların kısa sürede tamamlanmasını ve kamuoyuyla paylaşılmasını da hedefliyoruz. Eylem planı kapsamında, bütün kamu kurumlarını kapsayıcı çalışmalar yapacağımız yeni bir dönem başlayacaktır.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; ceza adaleti sisteminin etkinliğinin artırılması en önemli amaçlarımızdan biridir. Biraz önce arz ettiğim değişiklikler, sürecin belli bir kesitini ele alan ihtiyaç merkezli düzenlemelerdir. Asıl olanın, sistemin bir bütün olarak ele alınması olduğuna inanıyoruz. Bu nedenle, hâlihazırda soruşturma, kovuşturma, infaz aşamalarını tek tek ele alıyor, kapsamlı bir ceza adaleti reformu üzerinde çalışıyoruz. Şimdiye kadar yaptığımız değişikliklerin değerlendirilmesi ve ilave değişikliklerin belirlenip yüce Meclisimizin takdirine sunulması için bir Bilim Kurulu oluşturduk. Bilim Kurulu 2 alt çalışma grubu hâlinde faaliyet gösteriyor. Birinci heyet Türk Ceza Kanunu ve İnfaz Kanunu, ikinci heyet Ceza Muhakemesi Kanunu üzerinde çalışmalar yapmaktadır. Alanında çok önemli akademisyenlerden oluşan Bilim Kurulu, köklü değişiklikleri diğer ülke uygulamalarını da dikkate alarak ortaya koyacaktır.

Amacımız, ceza adaleti sisteminde adil kararın makul sürede verilmesine yönelik bir amaçtır; bunun için de kovuşturma öncesi soruşturma aşamasını oldukça önemsiyoruz. Bildiğiniz gibi birinci yargı paketinde iddianamenin iadesine yönelik sistemin revize edilmesi bu kapsamda önemli bir değişiklik olmuştur. Eksik soruşturma sonucu düzenlenen iddianamenin iade edilmesi kuralı, ceza adaleti sisteminin soruşturma makamlarına yönelik bir mesajdır. Ceza adaletinin cumhuriyet savcılarının beklentisi ancak tüm yönleriyle araştırılmış, emin olduktan sonra aydınlatılmış bir soruşturmanın davaya yol açması; mahkemelerden beklentimiz ise bu davanın adil yargılama ilkesi çerçevesinde makul sürede tamamlanmasıdır. Her bir vatandaşımızın zamanı, emeği, beklentisi, hakkı bizim için kıymetlidir.

İşte, geçtiğimiz süreçte, masumiyet karinesinin korunması adına da çok önemli düzenlemeler yapılmıştır. Lekelenme hakkıyla ilgili 2017 Ağustosta getirilen bu düzenlemeyle ihbar ve şikâyetin genel, soyut olması hâlinde soruşturma açılmasına yer olmadığına dair karar verilebilmesi mümkün hâle getirilmiştir. Yani cumhuriyet savcılarımız artık her ihbarda, her şikâyetle soruşturma açmamaktadır. Eskiden yersiz bir şekilde şikâyet olsa bile vatandaş veya tüzel kişiler bu anlamda mağdur olabiliyordu; yargı sürecine haksız bir şekilde muhatap olmaması amaçlanmıştır.

Bu süreçte, yürürlüğe girdiği tarihten bugüne kadar 278.206 dosyada soruşturma yapılmasına yer olmadığına dair karar verilmiştir. Lekelenme hakkının daha da genişletilmesi Bilim Kurulunun çalışma alanı içerisinde. 1 Ocak 2020 tarihinden bugüne kadar 116.170 dosyada soruşturma yapılmasına yer olmadığına ilişkin karar verilmiştir. Yani bu sistem olmasaydı yaklaşık bir yıl içerisinde 100 binin üzerinde kişi, vatandaş kamuoyu nezdinde, komşuları nezdinde, ailesi nezdinde, toplum nezdinde lekelenmiş olacaktı, şüpheli damgası yiyecekti. Bu anlamda önemli bir reform oldu ve bu reformun devamı üzerinde yine çalışıyoruz.

Yine, birinci yargı reformu paketiyle önemli değişikliklerden biri de tutuklama tedbirine yönelik olmuştur. Düzenlemeyle ilk defa soruşturma evresi için azami tutukluluk süresi belirlenmiştir. Yine, çocuklar için azami tutukluluk süresi kısaltılmıştır. Düzenleme uyarınca soruşturma aşamasında kişiler belli bir sürenin üzerinde tutuklu kalmamaktadır. Bu süre “Ağır ceza mahkemesinin görevine giren suçlar açısından bir yılı, diğer suçlar bakımından altı ayı geçemez.” şeklindedir.

Yine, birinci paketle ön ödeme, uzlaştırma gibi müesseseler revize edilmiş ve sistem işlerlik kazanmıştır.

Yine, yargı sistemine yeni dâhil olan seri muhakeme, basit yargılama usullerine de değinmek isterim. 1 Ocak 2020 tarihinde yürürlüğe giren bu değişikliklerin de başarıyla uygulandığını değerli Komisyonumuzla paylaşmak isterim. Basit yargılama usulü uygulanmaya başladığı tarihten itibaren 77.115 dosyada uygulanmıştır. Seri muhakemede de 45.190 dosyada talepname doğrultusunda karar verilmiştir ve böylece uyuşmazlıklar kısa bir sürede sonuçlandırılmaktadır. Klasik yargılamada yani Meclisimizden geçen bu kanun olmasaydı, bu usul sisteme dâhil olmasaydı bir ceza kovuşturmasında kararın kesinleşmesi ortalama bir yıl yedi ay sürerken, seri muhakeme usulü uygulanan aynı suçla ilgili bir yargılamada ortalama iki haftada kesinleştiği görülmektedir. Bu, daha bir yıl bile olmamış ama sistemi, uygulamayı yakından takip ettiğimiz 2 uygulamadır. Örneğin, klasik yargılama usulünde, Meclisimiz bu kanunu çıkarmasaydı, önceki yargılamada Ateşli Silahlar Kanunu’na muhalefet suçundan bir dosya hakkında 20 Nisan 2018’de iddianame düzenlenmiş, 19 Martta karar verilmiş, 14 Kasım 2019’da kesinleşmiştir; yaklaşık bir buçuk yılın üzerinde; seri muhakeme yürürlüğe girmiş, aynı suçla ilgili bir başka dosyada 18 Haziran 2020’de yine bu konuda şüpheliye teklif edilmiş ve karara bağlanmış ve karar 29 Haziran tarihinde kesinleşmiştir. Çok kısa sürede uygulanan, biten

ve sistemimize yeni giren bu düzenlemelerin Meclisimizce kapsamının genişletilmesi de yine yüce Meclisimizin takdirine matuftur çünkü adalet gecikmez, tez verilmeli; “Geç gelen adalet, adalet değildir.” temel anlayışımızdır.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; diğer yaklaşımlarımızdan biri mağdur odaklı anlayışın güçlendirilmesidir ve bu konuda da çok önemli kurumsal yapımızı geliştirdik, geliştirmeye devam ediyoruz. 10 Haziran 2020 tarihli Cumhurbaşkanlığı kararnamesiyle Adli Destekler ve Mağdur Hizmetleri Dairesi Başkanlığı kurulmuştur. 1.080 kişi için kadro ihdas edilmiştir, bu kadroları da sisteme dâhil ederek uzmanlarla birlikte adliyede mağdurlara bu anlamda destek verecek bir şekilde psikolog, pedagog, sosyolog gibi uzmanlarla mağdur vatandaşlarımızın da yanında olacak, bir el ve destek olacak mekanizmayı burada sisteme dâhil edeceğiz. 113 adliyede bu müdürlükler kurulmuştur, bunların sayısını artıracamız.

Adli görüşme odaları da çok önemli bir merkezdir, çok önemli bir uygulamadır. Bildiğiniz gibi, 2017 yılında başlayan bu uygulamayla özellikle cinsel suç, aile içi şiddet gibi suçlarda mağdurların ve çocukların ifadeleri uzman eşliğinde alınmakta, 2’nci kez örselenmeleri ve suçun failiyle yüzleşmeleri engellenerek 2’nci kez örselenmesinin önlenmesi amaçlanmıştır. Bu konuda 2020 yılının Ekim ayı itibarıyla 20 binin üzerinde görüşme gerçekleşmiş, bunu da artırmaya devam edeceğiz.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; mağdur haklarından bahsederken, kadına yönelik şiddet konusuna da ayrı başlık açmak gerekmektedir. Dünya genelinde kadına yönelik uygulanan şiddet din, dil, ırk ayrımı gözetmeyen bir görüntü arz etmektedir. İnsanlık dışı bu fiillerin engellenmesi başta kamu kurumları olmak üzere, toplumun ortak vazifesidir. Çözümüne ilişkin tüm uygulamaları, dünya örnekleriyle birlikte, değerlendiriyoruz. Bildiğiniz gibi, 6284 sayılı Kanun 2012 yılında kabul edildi ve koordinasyonu Aile Bakanlığı tarafından yapılmaktadır. Bu çerçevede, şiddet mağdurlarına destek verilmesi ve çeşitli hizmetlerin sunulması için yine ŞÖNİM’lerin kurulduğu malumdur. Yine Aile Bakanlığına bağlı olarak çalışan ŞÖNİM’ler kadına karşı şiddetle mücadelede büyük bir boşluğu doldurmuştur. Yine, Aile Bakanlığının koordinasyonunda Bakanlığımız, İçişleri, Milli Eğitim ve Sağlık Bakanlığının ortak çalışmalarıyla da tüm bu çalışmalarımızı faaliyete geçirmekteyiz. Bakanlığımız bu kapsamda üzerine düşen tüm sorumlulukları hızla hayata geçirmiştir ve genelgemizi güncelledik. Yine, bildiğiniz gibi, tedbirler aile mahkemelerince verilmektedir ancak HSK, tedbir mahkemelerini bu konuya daha ihtisaslı ve hassasiyetle bakacak uzmanlaşmayı sağlamak amacıyla tedbir mahkemelerini faaliyete geçirmiştir yani görevi sadece tedbir taleplerine bakmaktır ve böylece uygulama birliği sağlamayı ve tedbirlerin etkinliğini artırmayı amaçlıyoruz. Yine, nitelikli ve tekrarlanan şiddet vakalarında verilen tedbir kararlarının kolluk vasıtasıyla tedbir istenen kişilere tebliğ uygulaması başlatılmıştır. Böylece, caydırıcılık unsuruna katkı sağlanmıştır. Yeni adli yılla birlikte cumhuriyet başsavcılıklarında kurulan özel bürolarda görevli cumhuriyet savcıları üzerinden bu tür vakalar takip edilmekte ve diğer tüm tedbirlere yönelik uygulama başlatılmıştır. Bu ve benzeri çalışmalar uygulamanın izlenmesi suretiyle önümüzdeki süreçte daha da geliştirilecektir. Bu münasebetle kadına yönelik her türlü şiddeti kınadığımı tekrar ifade etmek isterim.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; iddia makamıyla savunma makamının ceza mahkemelerinin duruşmalarında bulunması, silahların eşitliği, ceza muhakemesinin temelidir. Bu çerçevede yaklaşık dokuz yıl aradan sonra bu adli yılın başlangıcı itibarıyla asliye ceza mahkemelerinin duruşmalarına cumhuriyet savcıları tekrar başlamıştır. İkinci yargı paketiyle hapis cezalarının hafta sonu ve geceleyin infazının kapsamı da genişletilmiştir. Bu usuldeki altı aylık sınır artırılmıştır ve konutta infaz usulünün ceza sınırı da artırılmıştır. Sistemimize ilk kez getirilen düzenlemeyle yeni doğum yapan ve toplam üç yıl ve daha az süreli hapis cezasına mahkûm olan kadın hükümlüler cezalarını konutunda infaz

edebilecektir. Bu kapsamda ilk kez engelli hükümlülere de konutta infaz uygulaması getirilmiştir. Beş yıl veya daha az hapis cezasına mahkûm olan hasta veya engelliler Adli Tıp Kurumu raporuna bağlı olarak cezalarını konutunda infaz edebilecektir. Diğer yandan hamile kadınların cezası altı ay ertelenebilirken getirdiğimiz yeni düzenlemeyle bir buçuk yıl ertelenebilmektedir.

Geçtiğimiz dönemde gerçekleştirdiğimiz köklü değişikliklerden biri de ceza infaz kurumlarında iyi hâllilik değerlendirmesidir. 1 Ocak 2020 tarihinden itibaren başlayacak bu düzenlemeyle iyi hâllilik infazın tüm aşamalarında ve en geç altı ayda bir yapılması, esasların yeniden belirlenmesi, belli suçlarda cumhuriyet savcısının başkanlığında bir kurulun teşekkül ettirilmesi, Aile ve Sağlık Bakanlığı temsilcilerinin bu iyi hâllilik değerlendirme kuruluna katılması ve yine, infaz hâkiminin açığa ayrılma hususunda önemli suçlar bakımından onayının getiriliyor olması da iyi hâllilik hususunda çok önemli bir adım ve düzenleme olmuştur.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; ceza adaleti kapsamında infaz politikamızın temelinde topluma yeniden kazandırma ve rehabilitasyon düşüncesi vardır ve bu anlamda temel yaklaşımımız AK PARTİ Hükûmetleriyle birlikte işkence ve kötü muameleye sıfır tolerans ilkesidir ve bu konuda asla ama asla bir tolerans gösterme düşüncemiz olamaz. Bu konuda da sıfır tolerans ilkesi bizim temel, esaslı bir unsurumuzdur, kırmızı çizgimizdir ve bu infaz gerçekleşirken topluma yeniden entegreyle ilgili de çalışmalarımız devam ediyordur.

Diğer bir konu da, tutuklama tedbirinin sıkı koşullara bağlanmasıdır. Aslolan tutuklamada ölçülülük ve orantılılık ilkesidir. Bu konuda CMK’de de değişiklikler yapılmıştır. Tutuklama bir cezalandırma aracı değildir, bir tedbirdir fakat geçmişte Türkiye’de farklı bir anlayışla uygulandığı görülmüştür. 2002 yılında cezaevinde yüzde 41 tutuklu oranı var iken 2020 Ekim itibarıyla yüzde 16,98 olmuştur. Bu tedbirin düzenleniş amacına uygun gerekli ve etkili bir biçimde uygulanmasına devam edilmesi muhakeme sürecindeki ihtiyaçlar karşısında kaçınılmazdır.

OTURUM BAŞKANI İSMAİL FARUK AKSU – Sayın Bakanım, ek süre veriyorum.

Buyurun lütfen.

ADALET BAKANI ABDULHAMİT GÜL – Teşekkür ederim Başkanım.

Ancak kanunun kişi hürriyetinin sınırlandırılmasına son çare olarak başvurusu gereğinin işaret ettiği hatırdan çıkarılmamalıdır yani aslolan, tutuksuz yargılamadır. Uygulamadan beklentimiz kanun koyucunun iradesine uygun olarak tutuklama tedbirin bir cezalandırma aracı olarak kullanılmamasıdır. Bu gibi bazı kötü uygulamaların, bazı örneklerin hukuka olan güveni de sarstığını buradan paylaşmak isterim.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; infaz hizmetlerinin bir başka yönü olarak iyileştirme faaliyetlerine uygun olmayan, fiziki şartları yetersiz ceza infaz kurumalarını kapatmaya devam ediyoruz. 2002 yılından itibaren standartlara uymayan 355 ceza infaz kurumu kapatılmıştır. Uluslararası gelişmeleri takip etmekteyiz ve birçok uluslararası kuruma üye olarak, entegre olarak çalışmalarımızı sürdürüyoruz. Cezaevleri, ceza infaz kurumları başta Meclisimiz olmak üzere ulusal ve uluslararası tüm kurumların denetimine açıktır.

Adalet Ormanları’na yönelik ağaçlandırma da önemli bir çalışma alanımızdır. Bu konuda, özellikle, hâlihazırda 351 “Adalet Ormanı” adıyla ağaçlandırma sahası bulunmaktadır. 2017 Temmuz ayından bugüne kadar toplam 1 milyon 452 bin 810 fidan dikilmiştir, 2 milyon 814 bin 64 ağaca bakım çalışması yapılmıştır; buralarda toplam 89.438 hükümlü buralarda çalışmıştır.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; ceza infaz personelimizin eğitimi yine önem verdiğimiz konu başlıklarındandır, bu konuyu da yine başarıyla sürdürmeye devam ediyoruz.

Hukuk yargılamalarında da üçüncü yargı paketiyle özellikle HMK'den kaynaklanan bazı sorunların giderilmesi için önemli bir düzenleme yapılmıştır.

Noterlikle ilgili de vatandaşlarımızın işlerinin kolaylaştırılmasına yönelik çalışmalar devam etmektedir. Özellikle hafta sonu noterliği 6 Nisan 2019'dan itibaren faaliyete geçirilmiş ve şu an ara verilmesine rağmen 809.455 işlem yapılmıştır.

Yine, yurt dışındaki vatandaşlarımıza yönelik kolaylaştırıcı işlemler. Güvenli ödeme sistemi ve önümüzdeki dönemde çiple birlikte daha güvenli bir sistemle yine işlemlerin yapılması ve sahteciliğin ortadan tamamen kaldırılması hususu da çalışma alanımız arasındadır.

Alternatif uyuşmazlık çözüm yöntemleri de yine önümüzde çalışma olarak önemli bir başlıktır. Ceza muhakemesinde uzlaştırma ve özel hukukta da ara buluculuk üzerin çalıştığımız konulardan biridir. Bu sene 173.624 dosyada taraflar arasında uzlaşma gerçekleşmiştir. Ara buluculukla ilgili özellikle iş uyuşmazlıklarında 1 Ocak 2018 tarihinde başlayan bu uygulamayla 5 Kasım tarihine kadar 966.607 uyuşmazlığın 591.553'ü yani yüzde 61'i anlaşmayla neticelenmiştir. Ticari uyuşmazlıklar bildiğiniz gibi 1 Ocak 2019 tarihinde başlamıştır ve burada da 129.303 yani yüzde 54 anlaşmayla sonuçlanmıştır. Tüketici uyuşmazlıklarında 28 Temmuz 2020'de başlayan uygulama yüzde 66 başarıyla 12.428 uyuşmazlık çözümlenmiştir. Bu konuda yine çalışmalarımız da devam etmektedir.

Mahkemeler teşkilatı itibarıyla da yine hem personel, nicelik ve nitelik itibarıyla bu çalışmaların da artırılmasına yönelik çalışmalar devam etmektedir. Hukuk eğitimi, nitelikli bir hukuk eğitimi olmadan yargıya ilişkin hiçbir sorunun üstesinden gelemeyeceğimize inanıyoruz ve bu konuda YÖK'le yakın çalışmalarımızı sürdürüyoruz. Bu hususta somut aldığımız başarı da 190 bin olan başarı puanının 125 bine yükseltilmesidir, bu sene uygulanmıştır. Amacımız bu başarının hukuk fakültelerine girişte daha da yükseltilmesidir, bu konuda çalışmalarımızı sürdürüyoruz. Yine hukuk mesleklerine girişte bir sınav getirilmesi -bu da yıllardır beklenen bir düzenleme, bir ihtiyaçtı, talepti- bu yine yerine getirildi. Hâkim, savcı yardımcılığı konusu da yaklaşık sekiz dokuz aydır çalıştığımız bir konu, bu hususun da çalışmalarının sonuna geldik. Bunu da yargı sistemimize dâhil edeceğimizi inanıyoruz. Hâkim, savcı adaylık eğitim dönemini, staj dönemini iki yıla çıkardık, bu sürecin de yine yakından takipçisi olarak devam edeceğiz.

Personelimizin yine her türlü özlük hakkı bizim için çok önemlidir. Gerek ceza infaz kurumları gerek adliyedeki tüm personelimizle ilgili yapılanlar malum -zaman almak istemiyorum- ama özellikle bu konuda özlük haklarının genişletilmesiyle ilgili de Hazine ve Maliye Bakanlığımızla görüşmelerimiz devam ediyor, bu konuda da iyileştirici adımlarda netice alacağımıza inanıyoruz.

Adliye binalarıyla ilgili, özellikle Ankara Adliyesi, İstanbul, İzmir ve diğer tüm il ve ilçelerde adliye çalışmalarımızda somut bir şekilde adım atmış durumdayız.

İstanbul Havalimanı bildiğiniz gibi 200 milyon vatandaşın ya da misafirin gidip geleceği önemli bir havalimanı. Burada da yine hedefimizde olan bir konuyu hayata geçirdik. 24 Temmuz 2020'de mahkemeler, 10 Şubat 2020'de savcılık faaliyet gösterdi. Böylece, havalimanındaki bir vatandaş bir adli işleme konu olduğunda ben tekrar mahkemeye gideyim, çocuk çocuğuyla beraberken, uçağı varken, yurt dışına giderken ya da bu konuyla ilgili adli bir meseleyle muhatap olacağı yerde hemen havalimanında yedi gün yirmi dört saat hâkim, savcı uygulaması başlamıştır. Şu anda uygulamayı da izliyoruz ve bu da vatandaşlarımız için ve Türkiye'nin adalet sistemi anlamında yabancılar için de çok önemli bir hizmettir. Yani "ifadesi alınıp serbest kalınmak üzere" bir talimat geldiğinde, havalimanında karşılaştığında vatandaş âdeta çocuk çocuğuna izah edemeden karakola, adliyeye, hafta sonuysa

adliyeye çıkana kadar bu konuda mağduriyetlerin önüne geçilmiştir. Çok önemli bir reform, bunu genişletmeyi ve bu konuda sizlerin de değerli önerileriyle vatandaşımızın hayatını kolaylaştırmaya yine devam edeceğiz.

Yargıda performans önemli bir başlık ve bu konunun objektif kriterlere bağlanması da temel yaklaşımımızdır.

Yargıda hedef süre uygulaması başarıyla devam etmektedir. HSK Genel Sekreterliği bünyesinde Performans İzleme ve Değerlendirme Merkezi kurulmuştur; dosyalar neden gecikiyor, neye ihtiyaç var, bunların hepsi de burada objektif bir kriterle belirlenmektedir. İhtisaslaşma yine üzerinde çalıştığımız önemli bir başlıktır. E-tebligat uygulamasıyla yaklaşık 22.360 ağaç kesilmekten kurtulmuştur. Çevreyi uygulamamıza devam edeceğiz.

Yargıda dijital dönüşüm de ana hedeflerimizden biri. Özellikle bu konuda da çalışmalarımızı aktif bir şekilde sürdüreceğiz. E-duruşma yine uygulamasına başladığımız önemli bir yenilik. E-duruşma elbette alternatif bir uygulamadır, avukatlarımızın talep etmesi hâlinde mümkündür. Bu da vatandaşlarımızın, avukatlarımızın bürosundan, dijital bir şekilde duruşmaya katılabileceği bir sistemdir. Yine, kasım ayında tüm 30 büyükşehrimizde bu uygulamaları başlatmayı düşünüyoruz. Ankara’da, İstanbul’da uygulamalar şu an itibarıyla başarıyla gidiyor. Yine, yapay zekâyı değerlendirmek üzere bir birim kurduk. Ceza infaz kurumlarında dijital dönüşümle ilgili görüntülü görüşme imkânı ve sayımın yine dijital olarak yapılması gibi dijital imkânlar da kullanılmaktadır.

Denetimli serbestlikte vatandaşımızın karakola imza atma zorunluluğundan kurtulacağı şekilde bir pilot uygulama yapıyoruz. Şu an yaklaşık 10 ilde bin yükümlüyle pilot uygulamayı başarıyla sürdürdük. Yani vatandaş dijital olarak takip edilecek; işinin ortasında gidip imza atma yükümünü ortadan kaldırmayı hedefliyoruz. Bu konuda da değerli önerilerinizle birlikte çok önemli bir sistemi yine vatandaşlarımızın hizmetine sunacağız.

MEHMET RUŞTU TİRYAKİ (Batman) – Telefonla mı Sayın Bakan?

ADALET BAKANI ABDULHAMİT GÜL – Evet, dijital olarak, mobil uygulamayla bulunduğu yeri tespit edeceğiz. İmza atma, işine gitme; diğer hususlarda zorlukları ortadan kaldırmayı hedefliyoruz yakın zamanda.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; savunma çok önemli bir başlıktır. Hukukun üstünlüğü ilkesinin eksiksiz vücut bulmasının ön koşullarından biri savunma hakkıdır ve savunma hakkının silahların eşitliği ilkesi çerçevesinde gerçekleşmesi bizim temel yaklaşımımızdır. Bu çerçevede, hâkim, savcı eğitimlerinde de avukatlık mesleği uygulamalarını yeni başlattığımız bir ders olarak hâkim, savcı adaylarına uygulamaya başladık. Diğer çalışmaları, zaman almaması adına, vaktimiz sınırlı olduğu için genel olarak geçiyorum. Avukatların bilgi, belge temin etmelerine ilişkin yasal yetkilerinin genişletilmesinin gerekliliğine inanıyoruz. Bildiğiniz gibi, sizlerin iradesiyle çıkan üçüncü yargı paketinde simsarlığın, sigorta uyuşmazlıklarında simsarlığın önüne geçtik. Avukatların burada müdahil olması ve vatandaşlarımızın hak kaybı olmaması için önemli bir netice almış olduk. Avukatlık mesleğinin daha da güçlenmesi, özlük hakları, kamu avukatlarının yine özlük haklarıyla ilgili çalışmalarımızı Maliye Bakanlığımızla da yine sürdürmeye devam edeceğiz.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri...

OTURUM BAŞKANI İSMAİL FARUK AKSU – Sayın Bakanım, toparlayabilir miyiz lütfen.

ADALET BAKANI ABDULHAMİT GÜL – Evet, toparlıyorum Başkanım.

FETÖ'yle mücadele hususunda, 15 Temmuzda yargı, Türk siyasi tarihinde daha önce iyi sınav veremediği darbeler karşısında önemli bir başarı ortaya koymuştur; o gece itibarıyla demokrasimizi, hukuku ve Anayasa'yı koruma adına çok önemli bir misyon üstlenmiştir ve tarihî rolünü, sicilini darbelerle karşı sessiz kalan bu rolünü ilk kez reddetmiştir. Burada cevabın 2 yönü vardı. Bir, darbe yargılamaları: Bugüne kadar 289 darbe davasından 279'unun ilk derece yargılamaları sonuçlanmış, 4.154 sanığa hak ettikleri ceza verilmiştir. Bir diğer cevap da kendi içindeki arınma sürecidir. Bu arınma sürecinde de HSK tarafından titiz bir şekilde, tüm gelen bilgiler, belgeler değerlendirilerek bu mücadele sürdürülmektedir. Bu mücadelede asla bir zafiyet söz konusu olamaz, sonuna kadar bu mücadeleyi elbette sürdürmeye devam edeceğiz.

Salgın sürecinde tüm tedbirler Sağlık Bakanlığının ortaya koyduğu, Bilim Kurulunun ortaya koyduğu kılavuzlarla belirlenmiştir ve bu kılavuzlar ışığında her türlü tedbir alınarak bu tedbirler faaliyete geçirilmiştir.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; sonuç olarak, malumunuz olduğu üzere, mali yönetimin önemli bir parçasını mali denetim oluşturmaktadır. Bakanlığımızca kamu kaynaklarını verimli, mevzuata ve tasarruf ilkelerine uygun yürütülmesi ve süreçlerdeki muhtemel hata payının azaltılması için çalışmalar sürdürülmektedir. Bununla birlikte mali denetimin en önemli unsuru ise Sayıştay tarafından gerçekleştirilen dış denetimdir. 5018 sayılı Kanun ve 6085 sayılı Kanun uyarınca gerçekleştirilen denetimler hataların ve suistimallerin tespiti yanında, kamu kurumlarına rehberlik anlamına da gelmektedir. Sayıştay denetimine ilişkin süreçlerde Bakanlığımız üzerine düşen yükümlülükleri hassasiyetle yerine getirmektedir. Bu itibarla, her yıl olduğu gibi bu yıl da Bakanlığımız adına düzenlenen denetim raporunda yer alan bulgu ve tavsiyelere yönelik çalışmalara ivedilikle başlanmış ve gerekli hassasiyet gösterilmiştir. Bu kapsamda, Sayıştay tarafından düzenlenen 2019 yılı Adalet Bakanlığı düzenlilik denetim raporlarında yer alan bulgulara ilişkin olarak Bakanlığımızca gerekli çalışmalar başlatılmış ve birimler söz konusu eksiklikler konusunda gerekli özen ve dikkati azami ölçüde göstermeleri konusunda bilgilendirilmiştir. Diğer tavsiye niteliğindeki bulgular ise dikkate alınmış ve teşkilat bu konuda uyarılmıştır.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; erişilebilir ve etkin adalet sisteminin tesisi, mali kaynakların yeterliliğiyle doğru orantılıdır. 2002 yılında Bakanlığımıza tahsis edilen toplam ödenek miktarı 808 milyon 141 bin TL olup bu miktarın merkezî yönetim bütçesi içerisindeki payı yüzde 0,83'tür. 2021 yılı teklifinde Bakanlığımıza tahsisi öngörülen toplam bütçe ise 23 milyar 973 milyon 52 bin TL'dir. Bu bütçe rakamının Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi içindeki payı yüzde 1,65'e karşılık gelmektedir.

Bakanlığımız 2019 kesin hesabına ilişkin de Komisyonumuzu bilgilendirmek isterim. 2019 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu'yla Bakanlığımız hizmetlerinin yerine getirilebilmesi için 18 milyar 35 milyon 989 bin TL ödenek tahsis edilmiştir. Yıl içinde Hazine ve Maliye Bakanlığınca yedek ödenek tertibinden toplam 3 milyar 366 milyon 845 bin 734 TL ödenek eklenmiş olup yıl sonu itibarıyla 21 milyar 5 milyon 499 bin 979,07 TL harcanmıştır. Söz konusu harcamalar; personel ve sosyal güvenlik giderleri için 12 milyar 868 milyon 580 bin 261 TL, mal ve hizmet alımları için 3 milyar 976 milyon 529 bin 766 TL, cari transferler için 822 milyon 344 bin 497 TL, sermaye giderleri için 2 milyar 696 milyon 315 bin 720 TL, sermaye transferleri için 641 milyon 729 bin 734 TL olarak gerçekleşmiştir.

Bu zamana kadar her alanda olduğu gibi adalet alanındaki reform ve değişim iradesine destekleyen, bizlere yön veren Sayın Cumhurbaşkanımıza müteşekkîr olduğumuzu özellikle belirtmek isterim. Özellikle, geçtiğimiz yıl bütçede verdikleri destek için ve sürece katkıları için AK PARTİ grubumuza ve Milliyetçi Hareket Partisi milletvekillerimize, yine görüş ve önerileri için tüm milletvekillerimize de teşekkürlerimi ifade ediyorum.

2021 yılı bütçemizi yüksek Komisyonunuzun takdirlerine sunuyor, bütçemizin devletimize, milletimize, yargı teşkilatımıza hayırlı olmasını temenni ediyor, hepinizi saygıyla selamlıyorum.

OTURUM BAŞKANI İSMAİL FARUK AKSU – Sayın Bakanım, sunumunuz için çok teşekkür ediyoruz.

Şimdi sunumunu yapmak üzere Kişisel Verileri Koruma Kurumu Başkanı Sayın Faruk Bilir’e söz vereceğim.

Buyurun Sayın Bilir.

Süreniz 10 dakikadır.

V.- SUNUMLAR (Devam)

2.- Kişisel Verileri Koruma Kurumu Başkanı Faruk Bilir’in, 2021 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanun Teklifi (1/281) ile 2019 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanun Teklifi (1/280) hakkında sunumu

KİŞİSEL VERİLERİ KORUMA KURUMU BAŞKANI FARUK BİLİR – Sayın Başkanım, Plan ve Bütçe Komisyonunun saygıdeğer üyeleri; hepinizi şahsım ve kurumum adına saygıyla selamlıyorum.

Sözlerime başlarken, cumhuriyetimizin kurucusu Gazi Mustafa Kemal Atatürk’ü ebediyete intikal edişinin 82’nci yıl dönümünde saygı ve rahmetle anıyorum.

Bilişim teknolojileri alanında meydana gelen gelişmeler, kişisel verilerin işlenmesini yaygınlaştırmıştır. Bu gelişmeler, bireyin kişiliğinin ayrılmaz bir parçası olan kişisel verilerin korunmasına ilişkin hukuki düzenlemelerin ve kurumsal yapıların oluşturulmasını zorunlu hâle getirmiştir. 2010 yılında Anayasa’mızın 20’nci maddesinde yapılan değişiklikle kişisel verilerin korunmasını isteme hakkının anayasal bir hak olarak tanınması, 7 Nisan 2016 tarihinde 6698 sayılı Kanun’un yürürlüğe girmesi, kişisel verilerin korunmasının temel bir insan hakkı olduğu bilinciyle Kişisel Verileri Koruma Kurumunun kurulması, ülkemizin bu konuya verdiği önemin ispatı niteliğindedir.

Kişisel Verilerin Korunması Kanunu yasaklayıcı değil, düzenleyici bir kanundur. Bu anlamda, Kanun bir yandan temel hak ve özgürlüklerin korunmasını diğerk yandan ise veri işlemenin disiplin ve düzen altına alınmasını amaçlamaktadır. Bundan dolayı, Kanun ve ikincil mevzuatı kişisel verilerin hiçbir şekilde işlenmemesi olarak değerlendirilmemelidir. Aksine, veri temelli ekonominin gün geçtikçe önem kazandığı günümüzde, temel hak ve özgürlüklerin korunması kaydıyla, kişisel verilerin işlenmesine ilişkin esas ve usullerin temel normlarının ortaya konulması öngörülmektedir.

Sayın Başkan, değerli Komisyon üyeleri; Kanun çerçevesinde kendisine verilen görevleri yerine getirmek ve bu alanda dünyadaki en iyi uygulamaları takip etmek suretiyle faaliyetlerini sürdüren Kişisel Verileri Koruma Kurumunun 2020 yılı içinde yaptığı faaliyetlerden kısaca söz etmek isterim.

Kurumumuz tarafından, toplumun tüm kesimlerinde farkındalığın geliştirilmesi amacıyla çok sayıda rehber, broşür, doküman ve farkındalık videoları hazırlanmış ve kurum internet sayfası ile sosyal medya hesaplarında yayınlanmıştır. Örneğin, Kanunla ilgili meydana gelebilecek birtakım

yanlış anlaşılmalara önüne geçebilmek amacıyla hazırlanan “Kişisel Verilerin Korunması Kanunu Hakkında Doğru Bilinen Yanlışlar” dokümanı kamuoyuyla paylaşılmış ve bu konuda kamu spotları yayınlanmıştır.

Kurumumuz, temellerini attığı veri koruma kültürünü daha da yaygınlaştırmak ve veri koruma bilincini zihinlere yerleştirmek amacıyla farkındalık toplantıları yapmakta; eğitimler vermekte; sempozyum, seminer, konferans ve çalıştaylar düzenlemektedir. Kurumumuz bu nitelikte 64 etkinlikte yer almış olup bunlar arasında KVKK-GDPR uyum çalıştayları ve bilgilendirme toplantıları da bulunmaktadır. Yine, herkesin katılımına açık “çarşamba seminerleri” düzenlemiş ve 28 Ocak uluslararası Veri Koruma Günü etkinliği gerçekleştirilmiştir. Tüm dünyayı etkisi altına alan coronavirus salgını nedeniyle bu ve benzeri etkinlikler mart ayından itibaren genellikle çevrimiçi olarak gerçekleştirilmiş ve paydaşlarımızla bir araya gelinmiştir. Örneğin “Bilişim STK’leri ve KVKK”, “Salgınla Mücadelede Kişisel Verilerin Korunması” gibi geniş katılımlı etkinlikler kamuoyuyla paylaşılmıştır. 7 Nisan Kişisel Verileri Koruma Günü çevrimiçi etkinliklerle gerçekleştirilmiş; ayrıca, kamu kurumları ve meslek kuruluşlarına kanun, mevzuatla ilgili çevrimiçi seminerler verilmiştir. Diğer yandan, salgın sürecinde kişisel verilerin korunmasıyla ilgili yapılan çalışmalar 5 adet kamuoyu duyurusu şeklinde yayınlanmış olup bu çalışmalarımızın önemli bir bölümü Küresel Mahremiyet Konferansı’nın tüm dünya ülkelerinin erişimine açıldığı bilgi havuzunda yerini almıştır.

Sayın Başkan, değerli Komisyon üyeleri; ülkemizin geleceğinin teminatı olan çocuklarımızın kişisel verilerinin etkin şekilde korunması adına hazırlanan ve pratik önerilerin yer aldığı 8 adet broşür “Çocukların Kişisel Verilerinin Korunması” başlığı altında yayınlanmıştır.

Kişisel verilerin korunması konusunda vatandaşlar ile kurum ve kuruluşların doğru bilgilendirilmesi amacıyla oluşturulan Alo 198 Bilgi Danışma Merkezi günlük ortalama 600, aylık ise ortalama 13 bin civarında çağrı karşılamaktadır.

Kanun uyarınca, faaliyetleri kapsamında kişisel verileri işleyen veri sorumlularının Veri Sorumluları Sicili’ne kayıt olmaları gerekmektedir. “Şeffaflık” ve “hesap verebilirlik” ilkeleri çerçevesinde kamuya açık olarak tutulan ve kısa adı VERBİS olan Veri Sorumluları Sicil Bilgi Sistemi kayıtları devam etmektedir. 30 Ekim 2020 tarihi itibarıyla VERBİS üzerinden yaklaşık 60 bin adet kayıt başvurusu gerçekleştirilmiştir. VERBİS sistemi üzerinden kamuoyuna açık olarak sorgulama yapılmaktadır. Vatandaşlar tarafından yaklaşık 255 bin adet sicil kaydı sorgulaması gerçekleştirilmiştir.

Sayın Başkan, değerli Komisyon üyeleri; 2020 yılının ilk günlerinden itibaren kişisel veri ihlal bildirimlerinin elektronik ortamda Kurula iletilmesi mümkün hâle getirilerek veri ihlal bildirim formu ve bu formun nasıl işletileceğine ilişkin kılavuz yayınlanmıştır. Bugüne kadar 350 veri ihlal bildirimini kuruma intikal etmiş ve bu bildirimlerin 64 tanesi kurum internet sayfasında ilan edilmiştir.

Vatandaşlarımızın, başvurularını daha hızlı ve etkin bir şekilde kurumumuza iletebilmelerini ve takip edebilmelerini teminen “KVKK Şikayet Modülü” 9 Ocak 2020 tarihi itibarıyla kurum internet sayfasında hizmete açılmış olup söz konusu modülün etkin bir şekilde kullanılabilmesine yönelik ilgililere rehberlik etmek amacıyla Şikayet Modülü Kılavuzu yayımlanmıştır.

Bugüne kadar kuruma 5.834 adet başvuru yapılmış, bu başvuruların 4.190 adedi sonuçlandırılmıştır. Kurumun görev ve yetki alanına giren konularda 451 adet hukuki görüş verilmiştir. Kurul tarafından neticelendirilen incelemeler çerçevesinde toplam 32 milyon 265 bin 828 Türk lirası idari yaptırım uygulanmıştır.

Sayın Başkan, değerli Komisyon üyeleri; bütçemize ilişkin rakamlardan kısaca bahsetmek istiyorum. Kurumumuza 2020 yılı için 46 milyon 383 bin TL bütçe tahsis edilmiştir. Bu bütçenin yaklaşık olarak yüzde 44'ü personel giderleri, yüzde 6'sı Sosyal Güvenlik Kurumu giderleri için, yüzde 37'si mal ve hizmet alım giderleri için, yüzde 13'ü ise sermaye giderleri için tahsis edilmiştir.

Kurumumuzun 2021 yılı bütçesi de titizlikle hazırlanmış ve 2021 bütçesi için toplam 58 milyon 980 bin Türk lirası teklifte bulunulmuştur.

Sözlerime burada son verirken kurumun sahip olacağı bütçeyle Kanun'un kendisine verdiği görevleri en iyi şekilde yerine getireceğini belirtmek istiyorum. Önceki yıllarda olduğu gibi 2021 yılında da yapacağımız çalışmalarla Türkiye'nin örnek alınan kurumlarından biri olma yolundaki çabamıza ve ülkemizi uluslararası organizasyonlarda en iyi şekilde temsil etmeye devam edeceğiz.

Bu düşüncelerle yeni yıl bütçemizin ülkemize ve milletimize hayırlı olmasını diliyor, saygılarımı sunuyorum.

OTURUM BAŞKANI İSMAİL FARUK AKSU – Teşekkür ediyorum Sayın Bilir.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Sayın Başkan...

OTURUM BAŞKANI İSMAİL FARUK AKSU – Buyurun Sayın Paylan.

III.- AÇIKLAMALAR (Devam)

3. Diyarbakır Milletvekili Garo Paylan'ın, Komisyonunda yürütmenin oturma düzeninin yargının bağımsızlığına uygun olmadığına ve Anayasa Mahkemesi ve yüksek yargı üyelerine de söz verilmesi gerektiğine ilişkin açıklaması

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Sayın Başkan, usul üzerine bir talebim var. Geçen sene uygulanmıştı, o açıdan bir hatırlatma gereği duydum.

Teşekkür ederim söz verdiğiniz için.

Yargının tarafsızlığı ve bağımsızlığı konusunda ciddi sorunlar yaşıyoruz. Şu anda da gördüğüm, yürütmenin temsilcisi Sayın Bakan ortada oturuyor ancak Anayasa Mahkemesi ve yüksek yargı temsilcileri onun yanlarında oturuyorlar. Bu, yargının bağımsızlık ve tarafsızlık iddiasına asla uymuyor. Sayın Bakan da eminim bu konudaki hakkı temsil eder.

OTURUM BAŞKANI İSMAİL FARUK AKSU – Sayın Paylan...

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Şunu söyleyeceğim Sayın Başkan...

OTURUM BAŞKANI İSMAİL FARUK AKSU – Usul tartışmasını bitirdik, lütfen buyurun.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Hayır, Sayın Başkanım. Şu anlamda, bu geçen sene uygulandığı için söylüyorum. Bu oturma düzenine itiraz ediyorum. İkincisi, Sayın Bakan yalnızca Adalet Bakanlığının bütçesini sundu ancak bizler Anayasa Mahkemesinin ve yüksek yargının bütçelerini duyamadık Sayın Başkanım.

OTURUM BAŞKANI İSMAİL FARUK AKSU – Evet, şimdi...

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Hem de kesin hesabını duyamadık. Bu açıdan hem bağımsızlığa hâle gelmemesi için hem de bütçelerini duymamız için Anayasa Mahkemesi ve yüksek yargı üyelerine de söz vermenizi talep ediyorum Sayın Başkanım.

OTURUM BAŞKANI İSMAİL FARUK AKSU – Söz vereceğim zaten.

Teşekkür ediyorum Sayın Paylan.

Değerli Komisyon üyeleri, şimdi sırasıyla Anayasa Mahkemesi Genel Sekreterine, Yargıtay Genel Sekterine ve Danıştay Genel Sekreterine 2019 yılı kesin hesap ve 2021 yılı bütçe rakamlarına ilişkin söz vereceğim.

Anayasa Mahkemesi Sayın Genel Sekreteri buyurun.

4- Anayasa Mahkemesi Genel Sekreteri Murat Şen'in, Anayasa Mahkemesinin 2021 yılı bütçe rakamlarına ve 2019 yılı kesin hesap rakamlarına ilişkin açıklaması

ANAYASA MAHKEMESİ GENEL SEKRETERİ MURAT ŞEN – Sayın Başkanım, Komisyonun değerli üyeleri; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Ben Anayasa Mahkemesi Genel Sekreteri Murat Şen.

Mahkememizin 2019 yılı bütçe ödeneği 69 milyon 813 bin 705 lira 50 kuruş olarak belirlenmiş, belirlenen bu ödeneğin 60 milyon 637 bin 231 lira 79 kuruşu harcanmıştır. Mahkememiz adına 2021 Yılı Bütçe Kanun Teklifi olarak da 86 milyon 522 bin lira teklifte bulunulmuştur.

Bütün Komisyonu tekrar saygıyla selamlıyorum.

OTURUM BAŞKANI İSMAİL FARUK AKSU – Evet, teşekkür ediyorum.

Şimdi, Yargıtay Genel Sekreterimiz.

Buyurun lütfen.

5.- Yargıtay Genel Sekteri Fevzi Yıldırım'ın, Yargıtayın 2021 yılı bütçe rakamlarına ve 2019 yılı kesin hesap rakamlarına ilişkin açıklaması

YARGITAY GENEL SEKRETERİ FEVZİ YILDIRIM – Sayın Başkan, Sayın Bakanım, Komisyonumuzun değerli üyeleri, sevgili meslektaşlarım ve basınımızın değerli mensupları; Yargıtayımızın 2019 yılı kesin hesap rakamlarını vermek istiyorum.

2019 yılı başlangıç ödeneği 595 bin 593 TL olarak öngörülmüş, yıl içerisindeki aktarmaları sonucunda netice itibarıyla 331 milyon 52 bin 282,34 TL olarak gerçekleşmiş, buradan 223 milyon 83 bin 329 TL'lik kısım harcanmış, kalan kısım bütçeye iade edilmiş. Gerçekleşme oranı yüzde 87 olarak gerçekleşmiştir.

2021 yılı bütçe rakamları ise 1 milyar 446 milyon 440 bin TL olarak teklif edilmiş, bu rakamın 237 milyon 724 bin TL'si personel giderleri, 30 milyon 24 bin TL'si sosyal güvenlik kurumlarına devlet primleri gideri, 48 milyon 409 bin TL'si mal ve hizmet alım giderleri, 17 milyon 882 bin TL'si cari transferler ve 1 milyar 112 milyon 401 bin TL'si sermaye giderlerinden oluşmaktadır.

Saygılarımı sunuyorum.

Teşekkür ederim.

OTURUM BAŞKANI İSMAİL FARUK AKSU – Teşekkür ediyorum Sayın Yıldırım.

Şimdi Danıştay Genel Sekreterimize söz veriyorum.

Buyurun.

6.- Danıştay Genel Sekreteri Kemal Açıkgöz'ün, Danıştayın 2021 yılı bütçe rakamlarına ve 2019 yılı kesin hesap rakamlarına ilişkin açıklaması

DANIŞTAY GENEL SEKRETERİ KEMAL AÇIKGÖZ – Sayın Başkanım, Sayın Bakanım, değerli milletvekilleri, katılımcılar; ben Kemal Açıkgöz, Danıştay Genel Sekreteri.

2019 yılı kesin hesap bilgileri: Bütçe başlangıç ödeneği 182 milyon 320 bin Türk lirası olup eklenen ve düşülen ödeneklerle beraber yıl sonu ödeneği 190 milyon 426 bin Türk lirasına ulaşmış, bu ödeneğin 188 milyon 918 bin liralık kısmı harcanmış, harcamanın yıl sonu ödeneğine oranı yüzde 99,21 olarak gerçekleşmiştir.

2021 yılı bütçe ödenekleri ise 183 milyon 590 bin TL personel giderleri, 22 milyon 934 bin TL SGK devlet prim giderleri, 14 milyon 537 bin TL mal ve hizmet alımları, 4 milyon 231 bin TL cari transferler, 10 milyon 383 bin TL sermaye giderleri, toplam 235 milyon 675 bin TL bütçemiz söz konusudur.

Saygılarımı sunarım.

OTURUM BAŞKANI İSMAİL FARUK AKSU – Teşekkür ediyorum Sayın Açıkgoz.

Şimdi müzakerelere başlayacağız değerli Komisyon üyeleri ancak müzakerelere başlamadan önce Komisyonda bulunan bürokratların kendilerini tanıtımalarını rica ediyorum.

Arkadaşlar, öncelikle Sayın Bakan Yardımcımız Zekeriya Birkan Bey’den başlamak üzere arkaya doğru mikrofon temin edelim lütfen.

Buyurun.

(Bürokratlar kendilerini tanıttı)

OTURUM BAŞKANI İSMAİL FARUK AKSU – Evet, çok teşekkür ediyorum.

VI.- KANUN TEKLİFLERİ VE DİĞER İŞLER

A) KANUN TEKLİFLERİ

1.- 2021 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanun Teklifi (1/281) ile 2019 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanun Teklifi (1/280) ve Sayıştay tezkereleri

a) Adalet Bakanlığı

b) Ceza ve İnfaz Kurumları ile Tutukevleri İş Yurtları Kurumu

c) Türkiye Adalet Akademisi

ç) Anayasa Mahkemesi

d) Yargıtay

e) Danıştay

f) Hakimler ve Savcılar Kurulu

g) Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu

ğ) Kişisel Verileri Koruma Kurumu

OTURUM BAŞKANI İSMAİL FARUK AKSU – Değerli hazırun, şimdi, müzakerelere başlıyoruz.

Önce her gruptan birer Komisyon üyesine, ondan sonra da sırasıyla istem sırasına göre söz vermeye devam edeceğim.

Şimdi, ilk söz Sayın Muharrem Erkek’e ait.

Buyurun Sayın Erkek.

MUHARREM ERKEK (Çanakkale) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Komisyonumuzun çok değerli üyeleri, Sayın Bakan, Sayın Bakan Yardımcıları, çok değerli meslektaşlarım, yüksek yargı organlarımızın çok değerli temsilcileri, değerli bürokratlar; ben de herkese ayrı ayrı saygılarımı sunuyorum, iyi çalışmalar diliyorum.

Bugün 10 Kasım; cumhuriyetimizin kurucusu Gazi Mustafa Kemal Atatürk'ü saygıyla, minnetle anıyoruz. Bugün bu topraklarda onurlu, özgür yurttaşlar olarak yaşıyorsak bunu cumhuriyeti kuran kadrolara borçlu olduğumuzu da asla unutmayacağız.

Çok değerli hazırun, cumhuriyet, büyük bir dönüşüm projesiydi; monarşiden laik bir cumhuriyete geçmek ve daha sonra çok partili hayata, demokrasiye geçmek. Amaç, hem cumhuriyeti demokrasiyle taçlandırmak hem de egemenliği artık hiçbir kişinin, zümrenin, ailenin, sınıfın kullanmamasını temin etmektir. Bu çok çok önemliydi. Artık şahıs devletine son verilmişti, millî egemenlik, kayıtsız, şartsız millete verilmişti. Bunu niçin paylaşıyorum? Son dönemlerde maalesef yeniden bir şahıs devlete dönüşün adımlarının atıldığını üzümlerle tespit ediyoruz.

Özellikle, OHAL döneminde gerçekleştirilen 16 Nisan 2017 tarihli referandumla ki Anayasa hukukçularının çok büyük bir bölümü buna “suistimalci Anayasa değişikliği” de diyor. Çünkü iktidarların Anayasa’yı araç olarak kullanıp otoriter bir sistemi meşrulaştırmaya çalışmaları çok ciddi eleştiriliyor. Ve yine, OHAL döneminde gerçekleşen 24 Haziran Cumhurbaşkanlığı ve milletvekili seçimiyle maalesef kuvvetler ayrılığının zedelendiği, egemenliğin şahısileştiği, yeniden şahıs devletine adımların atıldığı bir dönemi yaşıyoruz. Bunu paylaşmamın nedeni, hukuk devletinin de bu bağlamda, ciddi bir şekilde zedelenmesi çünkü kuvvetler ayrılığı yoksa maalesef hukuk devleti de yok, bağımsız ve tarafsız bir yargı da mümkün olmuyor. Bugün adalette ciddi sorunlar yaşıyorsak, ekonomide ciddi buhranlar yaşıyorsak, aş, iş, ekmek sorunlarımız büyüyorsa maalesef adaletle olan güvenin temelinden sarsılması ve demokratik hukuk devletinden uzaklaşmamız bunun temel sebebi. Bağımsız ve tarafsız yargıyı mutlaka ve mutlaka tesis etmek zorundayız.

Bir kamuoyu araştırması yapıldı 2020’de. Bu kamuoyu araştırmasında Türkiye’de en güvenilen kurumlar sorulmuş, “En güvendiğiniz kurum hangisidir?” deniyor. Örneğin, Türk Silahlı Kuvvetlerimiz 35,8 çıkmış, orada da bir düşüş var herhâlde. Polis teşkilatımız 11,5 çıkmış -birkaç örnek veriyorum- siyasi partiler 3,3 çıkmış, yargı 1,7 çıkmış. Çok düşündürücü bir araştırma, başka araştırmalar da mutlaka yapılmalı. Eğer yargıya duyulan güven 1,7 oranında çıkıyorsa burada bulunan bizlerin, hepimizin çok ciddi düşünmesi gerekiyor. Peki, neden böyle bir tabloyla karşı karşıyayız. Birkaç örnek vermek istiyorum somut, çok yakın zamanda yaşadığımız. Örneğin, milletvekilimiz Enis Berberoğlu’yla ilgili Anayasa Mahkemesi kararı maalesef uygulanmadı. Anayasa’nın 11’inci maddesi çok açık; Anayasa hükümlerinin üstünlüğü, Anayasa’nın üstünlüğü, hukukun üstünlüğü, bağlayıcılığı. Anayasa’nın 153’üncü maddesinin son fıkrası çok açık; Anayasa Mahkemesi kararları hepimizi, herkesi, mahkemeleri de bağlıyor, uyma zorunluluğu var ama Anayasa Mahkememizin oy birliğiyle verdiği bir karara ve bireysel başvuru sonucunda tespit ettiği hak ihlallerinin sonuçlarının ortadan kaldırılması amacıyla çok açık bir yol göstermesine, bir yerel mahkeme -hangi güç ve yetkiyle bilmiyorum- “Ben uymuyorum bu karara, yeniden yargılama kararı vermiyorum.” dedi. Yargıtay Ceza Genel Kurulumuzun da, yüksek yargı organlarımızın da aslında çok önemli içtihatları var bu konularda. Mesela bir kararda deniyor ki: “Yasalar ve yargı kararları, yalnızca ve yalnızca yasa ve yargı kararı olduğu için uygulanmak zorundadır.” Benim hakkımda bir hapis cezası kesinleşmişse “Ben bu karara uymuyorum, cezaevine gitmiyorum.” diyebilir miyim bir yurttaş olarak? Yasaları eleştirebilirsiniz, yasalar yanlış olabilir, yargı kararları yanlış olabilir, eleştirebilirsiniz ama uymak zorundasınız. Bir yasa iptal edilmediği sürece, değiştirilmediği sürece ya da bir yargı kararı, bir kesin hüküm bir yeniden yargılama kararıyla ortadan kalkmadığı sürece hepimiz uymak zorundayız. Bir Anayasa Mahkemesi kararına uyulmaması, kişisel gerekçelerle, kişisel yorumlarla uyulmaması maalesef devletin çivisinin çıktığının açık bir göstergesi. Bu tabloyu derhâl düzeltmek zorundayız. Önce burada bulunan herkese bu görev düşüyor. Anayasa Mahkemesi kararı uygulanmalı. Bugün Enis Berberoğlu Covid izinlisi, bir

hükümlü. Ortada bir Anayasa Mahkemesi kararı olmasına rağmen, Parlamenteoya dönüp görev yapması gerekirken bir hükümlü olarak, büyük bir demokrasi ve hukuk ayıbı olarak maalesef bu durum ortada duruyor.

Başka bir örnek -neden yargıya güven bu durumlarda, neden sokaktaki vatandaşlar adalete güvenmiyor- barolar. Yargının kurucu unsuru olduğunu hep vurguluyoruz, Sayın Bakan da önemli bir şekilde vurguladı. Barolar genel kurullarını yapamadılar. Nasıl yapamadılar? Bir genelge yayınlandı. Genelge üzerine -bari bir Cumhurbaşkanlığı kararı yayımlansaydı- bir genelge üzerine hıfzıssıhha kurulları ve Yüksek Seçim Kurulu aynı gün olağanüstü toplandı ve Yüksek Seçim Kurulu kararını mutlaka hepiniz görmüşsünüzdür, kararda şöyle deniyor: “1) Hıfzıssıhha kurullarının kararına göre baroların genel kurullarını yapıp yapmalarına” Ki hıfzıssıhhalar “Hemen yapamaz.” dedi zaten.

“2) Siyasi partilerin kongrelerini yapabilmesine...”

Aynı hafta sonu, baroların genel kurullarını yapacağı hafta sonu, belki 100 avukatla, 200 avukatla, 300-500 avukatla genel kurulunu yapacak olan barolar yapamadı ama binlerce kişinin katılımıyla -örneğin aynı hafta sonu- siyasi partilerin kongreleri yapıldı. Bunlar hukuken çok yanlış adımlar, çok yanlış kararlar. Ya yapılmayacaksa hiçbir yapılmayacak. Baroların genel kurullarını ertelemekle amaç ne; üstelik Avukatlık Kanunu’na aykırı bir şekilde, bir genelgeyle, hukuku çiğneyerek? Bu olmamalıydı, en azından yöntemi belki farklı olmalıydı.

Şimdi, bazı rakamlara, önemli verilere de geleceğim ama önce, niçin bu durumdayız, bazı somut örneklerle paylaşmak istiyorum. Strateji belgeleri açıklanıyor, çalışmalar yapılıyor ama gerçek anlamda bir reform yapamıyoruz. Sayın Bakan konuşmasında çok önem verdiğim bir cümle vurguladı, “Silahların eşitliği çerçevesinde temsil, ceza muhakemesinin temelidir.” dedi ve “Dokuz yıl sonra asliye ceza mahkemelerinde savcılar tekrar görev yapmaya başladı, duruşmalara katılmaya başladı.” dedi. Evet, başladı dokuz yıl sonra cumhuriyet savcıları asliye ceza mahkemelerine katılmaya ama yine kürsüde hâkimin yanında oturarak, avukat aşağıda. Silahların eşitliğini, iddia ve savunmanın eşitliğini biz ne zaman sağlayacağız? Dünyada artık bunun örneği kalmadı, ağır ceza mahkemelerinde de. İddia makamı, karar organıyla yan yana oturmaz; hepimiz hukukçuyuz, burada çok değerli hukuk insanları var. Artık -iddia makamını- gerçek anlamda silahların eşitliğini sağlayacaksa, savunmayla eşitliğini sağlayacaksa bu duruşma salonlarındaki düzeni değiştirmek zorundayız ki bu düzen bir yasaya dayanmıyor; tamamen bir uygulama, tamamen bir uygulama. Neden değiştiremiyoruz? Hukuk adına, adalet adına şunu söylüyor birçok hukuk insanı, değerli hukuk hocaları: “Bir memlekette adaletin durumunu görmek istiyorsanız duruşma salonlarına bakın.” İddia makamı ile karar organı yukarıda yan yana. Karar organı tabii ki yukarıda olmalı, mutlaka yukarıda olmalı ama iddia makamı onun yanında olmamalı. Öbür tarafta yargılanan kişi avukatıyla dahi yan yana oturamıyor. Bugün bütün dünyada taraflar, ceza muhakemesinde sanıklar avukatlarıyla yan yana, müdafileriyle yan yana otururlar. Çünkü bir tanık dinlenecek, o tanığa bir soru sorulacak; sanık ile müdafinin bir değerlendirme yapması lazım. Silivri’deki yargılamalarda, birçok yargılamalarda yargılanan kişinin avukatına bir şey ifade edebilmesi bile mümkün değil. Bunları düzeltmemiz lazım, gerçek anlamda bazı adımlar atacaksak ve silahların eşitliğini sağlayacaksa.

Bir avukat olarak, bir hukukçu olarak örneğin niye “adalet sarayı” diyoruz biz, “adliye” demiyoruz, neden adalet sarayı? Bunları bile düzeltmemiz lazım, bunlar bile çok çok önemli adımlar.

Bağımsız ve tarafsız yargıyı nasıl tesis edeceğiz? Bağımsız ve tarafsız yargıyı tesis edebilmemiz için yeni bir Anayasa’ya ihtiyacımız var. Hâkimler ve Savcılar Kurulu bu yapısıyla devam ettiği sürece yürütmenin yargı üzerindeki tahakkümüne son veremeyiz, bu bir gerçek. Çünkü bu sistemde referandum sürecindeki tartışmalardan bugüne maalesef, sistemle ilgili tüm tespitlerimizde ve eleştirilerimizde

haklı çıktık. Bu sistemde bağımsız ve tarafsız yargıyı, adaleti tesis etmek mümkün değil. Hâkimler ve Savcılar Kurulu eliyle yargı ele geçiriliyor. Çünkü hâkim, savcılarla ilgili tüm kararları o kurul veriyor; Yargıtay üyelerini o kurul belirliyor, atıyor; Danıştay üyelerinin dörtte 3'ünü o kurul atıyor ve o kurul bağımsız değil. Bu bir gerçek, değil, tamamen yürütmenin hatta bir siyasi parti genel başkanının iradesiyle oluşuyor.

Yargıçlar ve savcılar bağımsız ve tarafsız olmak zorundadır aynı zamanda da bağımsız ve tarafsız gözükmek zorundadır çünkü bağımsız ve tarafsız bir görüntü vermezseniz sokaktaki vatandaşın adalete güven bekleyemezsiniz.

“Güçlendirilmiş parlamenter sistem” deniyor. Parlamenter sistemde Cumhurbaşkanı temsil noktasındadır. Temsil noktasında bir siyasi partinin içinden gelse bile, siyasi bir mücadeleyle gelse bile siyasi partisizlikle bağımlı koparmış, gerçek anlamda devleti ve milleti temsil eden bağımsız, tarafsız bir Cumhurbaşkanı yüksek yargıya atamalar yapabilir; Anayasa Mahkemesine, HSK'ye. Ama bir siyasi parti genel başkanının yüksek yargıya, üstelik hiçbir onamaya tabi olmadan atamalar yapması asla doğru değildir, bunu bir hukukçu olarak samimiyetle söylüyorum. Benim genel başkanım da olsa atamamalı. Bir siyasi partinin genel başkanı yargıyı şekillendirmemeli ama bugün bunu yaşıyoruz ve HSK eliyle yargı ele geçirildi ve maalesef, yargının bir bölümü -Sayın Bakanın aslında tutuklamalarla ilgili öz eleştirisini de çok değerli buluyorum- öyle kararlar, öyle uygulamalar yapıyor ki aslında 83 milyon bundan zarar görüyor. Belki birileri yargıyı ele geçirdik diye mutlu olabilir. Kendi ideolojisi, kendi düşüncesi, kendi siyasi görüşü egemen olduğu için mutlu olabilir ama bu...

EKREM ÇELEBİ (Ağrı) – Size göre...

MUHARREM ERKEK (Çanakkale) – Tabii ki bize göre, ben düşüncelerimi paylaşıyorum ama ülkenin geleceği açısından olumlu bir tablo değil bu.

EKREM ÇELEBİ (Ağrı) – Millet'in oyuna gidilmedi mi? Millet oy kullanmadı mı? Millet karar verdi.

MUHARREM ERKEK (Çanakkale) – Yapılacak işler basit: Bir siyasi parti genel başkanının huzurunda adli yıl açılışı yapılmamalı, Yargıtayda yapılmalı; bir siyasi parti genel başkanının huzurunda hâkim, savcı kuraları çekilmemeli, Yargıtayda çekilmeli hâkim, savcı kuraları. Bunları yapmak sorun değil. Aynı zamanda bir siyasi parti genel başkanını gelin gerçek anlamda devletin başı, millet'in başı yapalım, tarafsız yapalım. Bunu söylüyorum.

EKREM ÇELEBİ (Ağrı) – Millet karar verdi.

MUHARREM ERKEK (Çanakkale) – İşte, sorun sistemde, sorun sistemde. Siz, bu sistemi savunuyorsunuz, biz başka bir sistemi savunuyoruz. Sorun sistemde. Sözümlü kesmezseniz sevinirim, cevap hakkınız mutlaka olacak.

OTURUM BAŞKANI İSMAİL FARUK AKSU – Sayın Çelebi...

MUHARREM ERKEK (Çanakkale) – Sorun, sistemin bizatihi kendisinde ve bu sistemle devam ettiğimiz sürece maalesef, maalesef işte bütçe rakamları ne olursa olsun adalete olan, yargıya olan güveni tesis edemeyeceğiz.

Şimdi, bazı rakamları, istatistikleri paylaşmak istiyorum. İçinde bulunduğumuz tablo aslında adaletin durumunu da çok güzel bir şekilde ifade ediyor. Çünkü adalet olmayınca aş, iş, ekmek de olmuyor. Örneğin, icra dosya sayımız 31 milyona ulaşmış; 2012 yılında 21 milyonken bugün maalesef toplamda 31 milyona ulaşmış, çok ciddi bir rakam. İcra dairelerindeki kuyrukları, yaşananları hepimiz

çok çok iyi biliyoruz. Örneğin, faili meçhul dosyalar; 2012’de 3 milyon 79 bin iken 2019’da 4 milyon 250 bine yükselmiş ve bu milyonlarca dosya içerisinde yalnızca yüzde 0,2’sinin faili bulunarak kamu davası açılmış, yüzde 0,2.

Bu sistemde maalesef ihbarlar da korkunç yükseldi her nedense. Birçok isimsiz, asılsız ihbar maalesef, maalesef çok ciddi mağduriyetlere sebebiyet veriyor. Biliyor musunuz bugün birçok insanın... Bunları birebir yaşadığımız için biz biliyoruz. Mesela, sabaha karşı evinin kapısı kırılarak gözaltına alınan insanlar var. Birkaç somut örnek de verebilirim ama gerek yok. Mesela, sosyal medyada bir şey beğendiği için. Bakın, “paylaştığı için” ifadesi... Beğendiği için sabah evinin kapısı kırılarak çocuklarının, eşinin yanında gözaltına alınan insanlar var. Bu uygulamalar hukuk devletinden uzaklaştığımız için.

İhbarlar; 2019’da 176.380 ihbar, bakın 2018’de 80 bin küsur, 2019’da 176 bin küsur. Önceki yıldan devredenlerle beraber 200 bini aşmış. Bu da bir ilginç, bu sistemle birlikte olağanüstü artan.

Milletlerarası Cezaevi Çalışmaları Merkezi var, Londra’da bulunan bir merkez. Onun bazı istatistiklerini paylaşacağım. Zamanım daraldığı için kısa kısa geçiyorum. Bizde biliyorsunuz -Adalet Bakanlığı yetkililerimiz bunu en iyi onlar bilir- her 347 kişiden biri ceza infaz kurumlarında hükümlü veya tutuklu, bu oran Almanya’da 1.333 kişiden biri, örneğin Fransa’da 961 kişiden biri, biz de çok yüksek biz de 347 kişiden biri ceza infaz kurumlarında ama bir hukukçu olarak asıl vahim olan cezaevindeki mevcuda nazaran tutuklu oranı; biz de çok yüksek, benim elimde 31/12/2017 tarihi itibarıyla bir oran var, 31/12/2017 itibarıyla cezaevindeki mevcuda göre tutuklu oranı yüzde 43,1. Demek ki tutuklama bir tedbir olmaktan çıkmış, maalesef bir cezalandırma yöntemine dönüşmüş. Çok somut bir örnek vereyim: İşte, Osman Kavala üç buçuk yıldır tutuklu yaklaşık, üç buçuk yıl. Yargılandığı ana davada beraat ettiği hâlde yeni soruşturmalarla, yeni tutuklama kararlarıyla hakkında bir hüküm olmadan -sevelim sevmeyelim, kim olursa olsun- bir insanın üç buçuk yıldır tutuklu olması çok vahim bir tablo. Bakın, İngiltere’de bu oran yüzde 11, bizde 31/12/2017 itibarıyla yüzde 43,1.

355 cezaevimizin olduğunu biliyoruz. Bu infaz düzenlemesinden önce toplam 300 bin tutuklu ve hükümlü vardı cezaevlerinde, doluluk oranı yüzde 120, Avrupa’da 1’inciyiz doluluk oranında ve tutuklu hükümlü sayısında. Avrupa’da maalesef 1’inciyiz, yanılmıyorsam Almanya’da -Niye Almanya’dan örnek veriyorum, nüfusu ve büyüklüğü, coğrafyası bize yakın olduğu için- örneğin 60 bin tutuklu ve hükümlü var cezaevlerinde, bizde 300 bin. Demek ki suçla mücadelede veya başka tedbirlerde çok ciddi eksikliklerimiz var. Yapısal reformları bir türlü gerçekleştiremiyoruz.

Hukukun Üstünlüğü Endeksi’nde son beş yılda 50 basamak birden gerilemişiz. İşte, aslında sistem bunu o kadar hızlı bir hâle getirmiş ki 126 ülke arasından 109’uncu sıradayız, çok gerilerdeyiz.

Yine, sistemin yarattığı çok ciddi bir sorun Hükûmetin gücünün sınırlandırılmasında, ki Hükûmetin gücünün sınırlandırılması çok önemli...

OTURUM BAŞKANI İSMAİL FARUK AKSU – Sayın Erkek, süreniz doldu, toparlayalım lütfen.

MUHARREM ERKEK (Çanakkale) – Biraz ek süre alabilir miyim? İki dakika...

OTURUM BAŞKANI İSMAİL FARUK AKSU – Ek süre veremiyoruz ama lütfen toparlayın.

Buyurun.

MUHARREM ERKEK (Çanakkale) – Tamam.

Hükûmetin gücünün sınırlandırılması niçin önemli? Bugün, Meclis, Hükûmeti denetleyemiyor, Parlamente’ye karşı sorumlu bir Hükûmet yok; yargı denetleyemiyor, müfettişler denetleyemiyor, Sayıştay denetleyemiyor. Toplanan vergilerin bile nereye harcandığını kalem kalem öğrenemiyoruz,

hesap verebilirlik yok, şeffaflık yok. Bakın, Hükûmetin gücünün sınırlandırılmasında 123'üncü sıradayız, 126 ülke arasında 123'üncü sıradayız. Bu tabloyu hak etmiyor Türkiye ve bunun asıl sorunu sistem ve her yıl yayınlanan Dünya Özgürlükler Raporu'nda da son iki yıldır, 2018'de ve 2019'da, maalesef, özgür olmayan ülkeler kategorisine indik. Onun için lütfen bu sistemi savunmayalım, bu sistemi, gelin, hep birlikte, birlik beraberlik içerisinde değiştirelim. Türkiye bu sistemle yoluna devam edemez, bu sistemle adaleti tecelli ettiremeyiz.

Evet, çok konu var, bunları geçiyorum ama bu icra dosya sayısında, son yedi yılda 10 milyon dosyanın artması üzerinde hızla düşünmemiz gerekir.

Yasama, yürütme, yargı, 4'üncü güç basın. Bugün, Sözcü gazetesinden FETÖ'cü çıkaracak kadar kurguyla, ütöpik bir şekilde gidiyor yargının bir bölümü, maalesef. Sözcü gazetesinden FETÖ'cü bile çıkardık. Birçok gazeteci, araştırmacı gazeteci... Gazeteciler herkesle konuşur, herkesten bilgi alır, araştırmacı gazeteciliğin temelinde bu vardır. Gazeteciler, işte, Müyesser Yıldız, Barış Pehlivan, Barış Terkoğlu -daha birçok sayabiliriz- gazetecilik yaptıkları için tutuklanıyorlar, yargılanıyorlar. Şunu asla unutmayalım: Bazen beraat kararları alıyoruz, bazen tahliyeler alıyoruz, seviniyoruz ama burada çok değerli hukukçuların huzurunda samimiyetle bir şeyi paylaşmak istiyorum: Suçsuz insanların sanık olarak yargılanması dahi başlı başına bir cezadır. Onun için insanları bu kadar kolay sanık statüsüne sokmamak gerekir diye düşünüyorum.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

OTURUM BAŞKANI İSMAİL FARUK AKSU – Evet, Sayın Erkek, ilave süreniz de bitti.

MUHARREM ERKEK (Çanakkale) – Son sözümü söyleyeyim: Hukuk devleti deyip devletin temeli adaletse ve adalet çürürse asıl beka sorununun o zaman ortaya çıkacağı düşüncesiyle, demokratik, hukuk devletini hep birlikte tesis etme umuduyla herkese saygılarımı sunuyorum.

Teşekkür ediyorum.

OTURUM BAŞKANI İSMAİL FARUK AKSU – Teşekkür ediyorum Sayın Erkek.

Şimdi söz sırası Abdullah Koç'ta.

Buyurun Sayın Koç.

Süreniz on dakikadır.

ABDULLAH KOÇ (Ağrı) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Başkan, sayın vekiller, Sayın Bakan, değerli misafirler ve değerli basın emekçileri; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Şimdi, sözlerime toplumları bir arada tutan, düzen sağlayan, meşruiyeti inşa eden “adalet” kavramıyla başlamak istiyorum ve yine, iki düşünürün sözlerini sizlere hatırlatmak istiyorum: “Adalet olmadan düzen olmaz.” Albert Camus. “Adaletin gecikmesi adaletsizliktir.” Walter Landor.

Değerli arkadaşlar, şimdi, adalet nasıl olacak peki? Türkiye’de toplumun, halkların, bireylerin adalete bakış açısı nedir? Hepimiz çok iyi biliyoruz ki adalet anlayışı açısından, adalete bakış açısından maalesef Türkiye’de ciddi bir kaosla biz karşı karşıyayız. Adaletin ne denli önemli olduğuna, toplumları bir arada tuttuğuna, düzen sağladığına ilişkin olan verilerin tarihsel süreç boyunca insanlık tarihinin ve tarihsel süreç boyunca mevcut olan birikimin, mücadelenin sonucunda ortaya çıktığını hepimiz çok net bir şekilde biliyoruz. Yine, adalet tarihiyle ancak adalet olur. Adalet mücadelesinin ve adalet anlayışının ancak tarihsel süreciyle ölçülebilen bir kavram olduğunu burada belirtmek isterim. Bakın, Türkiye’de yaklaşık olarak otuz kır yıldır olağanüstü bir adalet sistemiyle biz karşı karşıyayız. İkili bir sistemle biz karşı karşıyayız yani ikili bir adalet anlayışının uygulamasıyla maalesef biz karşı karşıyayız. Bir

yandan çok acımasız, keskin bir adalet anlayışı, bir yandansa maalesef kamu görevlilerine gelince belli bir kesime, özellikle Kürtlere, muhaliflere yönelik bir adaletsizlik olduğu dönemde ise unutan, âdeta keskinliğini yitiren ve yanlış bir adalet anlayışıyla biz karşı karşıyayız.

Değerli arkadaşlar, tabii biz bunların her gün neredeyse farklı bir örneğiyle karşı karşıya kalıyoruz. Şimdi, bu adaletin ne kadar gerçek anlamda yanlış işlediğini, ne kadar taraflı, ne kadar gerçek anlamda ikili bir sistem olduğunu en iyi anlayan biz, Halkların Demokratik Partisi olarak günbegün çeşitli operasyonlarla karşı karşıya kaldığımızı çok ciddi bir şekilde ve canlı bir şekilde yaşıyoruz ne yazık ki.

Şimdi, yine bir kavram, son yıllarda herkesin kulağında olan bir kavram: “Devlet unutmaz.” “Devlet unutmaz.” anlayışı sadece ve sadece -yine biraz önce belirttiğim gibi- bir kesime gelince, adalet anlayışı olunca devlet unutmuyor ama diğer tarafta belli bir kesime gelince, kamu görevlilerine gelince maalesef unutan bir adalet ve unutan bir devletle biz karşı karşıyayız.

Güven tablosunu birçok konuşmacı dile getiriyor. Sokağa çıktığımızda, halka sorduğunuzda gerçek anlamda adalete ne denli güvenin olmadığını çok... 7 yaşındaki çocuk bile sizi bu şekilde anlatacak ve anlatıyordur. Şimdi, aynı zamanda yanlış işleyen bir adalet uygulamasının milyonlarca insanın adalet duygusunu gerçek anlamda zedeleyen bir anlayışla bizi karşı karşıya bıraktığını çok net bir şekilde söyleyebilirim.

Şimdi, son yıllarda yine hukuk sistemine giren sulh ceza hâkimliklerinin olağanüstü yargı sistemine varmaya ilişkin olan bir yönteminin olduğunu ve maalesef siyasal iktidarın militanlaşmış bir sistemi, bir hâkimliği olduğunu da burada belirtmek istiyoruz.

Şimdi, Sayın Bakan biraz önce belirtti, çeşitli reformlardan bahsetti ama maalesef yine son yıllarda adalet duygusunu zedeleyecek, Türkiye’de adalete olan mevcut inancı da ortadan kaldıracak olan gözaltı sürelerinin on iki güne kadar uzatılması sistemi yine bu Hükümet döneminde getirildi. Bakın, yine çok net bir şekilde can yakan önemli hususlardan bir tanesi, gizli tanık ve gizli yargılama sistemi getirildi bu süreçte. Yine değerli arkadaşlar, bu gizli tanık ve gizli yargılama süreci neredeyse infaz sistemine dönüştürüldü. Şimdi, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi’nin üst norm olan 6’ncı maddesine aykırılık net bir şekilde bu gizli tanık ve gizli soruşturma ile bizi karşı karşıya bıraktı.

Şimdi, tabii bunlar ne anlama geliyor? Değerli arkadaşlar, bunlar şu anlama geliyor: Bazı yargılamalara gelince, bir kesime gelince -özellikle Kürtlere, HDP’ye, muhaliflere gelince- bu gizli yargılama sistemi, gizli tanık sistemi devreye giriyor ve gerçek anlamda adil yargılamayı ortadan kaldırıyor. Peki, bunlara örnek var mı? Bunlara sayamayacağımız sayıda örnekler var ama birkaç tane örneği huzurunuzda dile getirmek istiyorum. Bakın, 4 Kasım 2016 tarihinde partimize yönelik siyasi soykırıma ilişkin olan kısımda maalesef adalet işlemiyor. Kobani protestoları 6-7 Ekim 2014 tarihinde yaşandı, hani “Adaletin gecikmesi adaletsizliktir.” diyoruz ya, bugün soruşturmalarla partimize yönelik bir operasyon hâline getirildi ve yine adalet işlemiyor. 2011 tarihindeki Roboski katliamı ile Ankara Gar katliamı, Suruç katliamı adalet bekliyor maalesef adalet buraya uğramıyor. Belediyelerimize kayyumlar atandı, 4 milyon insanın iradesi gasbedildi, burada yine adalet işlemiyor. İnfaz Yasası’nda ayrımcılık yapıldı, yine adalet işlemiyor. Cezaevlerinde hak ihlalleri diz boyu, yine adalet işlemiyor.

Bakın, “Adalet tarihiyle adalettir.” diyoruz ya, 11 Eylül 2020 tarihinde Van’da helikopterden atılan Osman Şiban ve Servet Turgut’a adalet gelmiyor. 6 Aralık 2019 tarihinde Ağrı’nın Tutak ilçesinde 3 çocuk babası Murat Kaya katledildi. 12 Ağustos 2015 tarihinde Ağrı’nın Diyadin ilçesinde 15 ve 16 yaşlarında olan Muhammet Aydemir ve Orhan Aslan’a adalet ne yazık ki uğramıyor ve bu şahıslara adalet yok.

Peki, bunun yanında neleri yaşıyoruz değerli arkadaşlar? Bakın, demokratik siyasete yine operasyonlar var. Maalesef adalet, yargı mekanizması bir aparat olarak kullanılıyor ve yine bu alana ne yazık ki adalet uğramıyor.

Bakın, il ve ilçe eş başkanlarımız başta olmak üzere 2015 tarihinden bu yana 15.390 partilimiz gözaltına alındı, 3.664 kişi tutuklandı yine biz bu uygulamalarda da adaleti göremiyoruz.

Değerli arkadaşlar, 26'ncı ve 27'nci Dönemlerde milletvekillerimiz gözaltına alındı, tutuklandı maalesef biz bu alanda yine adaleti göremiyoruz. Peki, bütün bunlar varken biz neyin mücadelesini veriyoruz, nasıl bir adalet anlayışına kavuşacağız ya da adaletsizliği nasıl ortadan kaldıracacağız? Bakın, yine dünyada örneği olmayan 1999'da Türkiye, ABD ve İngiltere gibi uluslararası güçlerin ortak operasyonu ile gözaltına alınan ve tutuklanan sayın Öcalan'a ilişkin tecrit devam ediyor ve mevcut tecrit ayyuka çıkmış durumda, yine ailesiyle görüştürülmüyor, avukatlarıyla görüştürülmüyor, yine burada da adalet yok değerli arkadaşlar. Peki, bu adaleti üst norm olarak uygulayacak olan Anayasa Mahkemesinin ve Anayasa Mahkemesinin aldığı kararlarda adalet var mı? Maalesef...

OTURUM BAŞKANI İSMAİL FARUK AKSU – Sayın Koç, süreniz doldu, lütfen tamamlayın.

ABDULLAH KOÇ (Ağrı) – Tamamlayacağım efendim. Bir dakikamız daha var.

Değerli arkadaşlar, Anayasa Mahkemesine yapılan bireysel başvuru sistemi niye getirildi? Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi nezdinde Türkiye'nin dosyaları neredeyse dünyada birinci sıradaydı. Bunları geciktirmek amacıyla Anayasa Mahkemesine başvuru sistemi getirildi fakat Anayasa Mahkemesine yapılan başvuruların büyük bir kısmı maalesef şu anda raflarda bekletiliyor ve mevcut olan dosyalar karara bağlanmıyor.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

OTURUM BAŞKANI İSMAİL FARUK AKSU – Teşekkür ediyorum.

ABDULLAH KOÇ (Ağrı) – Sayın Başkanım selamlamak için...

OTURUM BAŞKANI İSMAİL FARUK AKSU – Peki buyurun.

ABDULLAH KOÇ (Ağrı) – Değerli arkadaşlar, şunu ben belirtmek istiyorum. Bakın, eğer adaleti istiyorsanız, gerçek anlamda adalet olan güveni artırmak istiyorsanız bu ikili sistemden vazgeçmeniz gerekiyor. Bir tarafa, bir kesime, bir halka veya muhaliflere gelince başka bir adalet, başka bir kesime gelince başka bir adalet şeklindeki uygulamalara son vermeniz gerekiyor. Bize göre de yepyeni bir Anayasa'yla yeniden bir adalet anlayışının sağlanması gerektiğini düşünüyoruz.

Teşekkür ediyorum.

OTURUM BAŞKANI İSMAİL FARUK AKSU – Teşekkür ediyorum Sayın Koç.

Sayın Züleyha Gülüm, buyurun.

Süreniz on dakikadır.

ZÜLEYHA GÜLÜM (İstanbul) – Evet, yargıyı tartışırken, yargı bütçesini tartışırken elbette ki bu toplumun yarısını oluşturan kadınları da görmek gerekiyordu ama maalesef bütçe kadınları gören bir bütçe olmaktan çok uzak. Erkek egemenliğini görmeyen, sanki kadınlar ile erkekler bu toplumda eşit koşullarda yaşıyormuş gibi varsayan bir bütçeyle yol alamayacağımız çok açık. Hep söylüyoruz, sarayın, savaşın ve sermayenin bütçesi ama aynı zamanda erkeklerin bütçesi, kadınlar burada yok. Aslında kurumların temsilinden bile bugün bu bütçenin nasıl oluşturulduğuna dair fikir veren bir durum var. Sadece bir kadın arkadaşımızın temsiliyeti var, onun dışında gelenlerin tamamı erkek. Dolayısıyla, bu, aslında bir erkek bütçe olduğunun da çok net olarak göstergesi.

Sadece bu da değil, bütçe yapım sürecine kadın örgütlerinin katılmıyor oluşu, feministlerin dâhil edilmiyor oluşu, birlikte tartışmaya, katılımcı bir bütçeye açık olunmayışın kendisi bile “Ben yaptım, oldu. Beğenirsiniz, beğenmezsiniz, budur.” tarzının, yönteminin bir sonucu olarak geliyor. Demokratik işleyişe sahip bir bütçe yok, ne halklar katılabiliyor ne kadınlar katılabiliyor. Kadınların yaşadığı sorunları sizin bilmeniz mümkün değil. Kadınlar kendi yaşadıklarını burada anlatabilmeliydi ve bunun üzerinden bir bütçe oluşturulmalıydı. Ama maalesef böyle bir bütçe önümüzde değil, hiçbir zaman da olmadı zaten.

Yargı her zaman erkek egemendi ama maalesef iktidarın erkek egemenliğini besleyen, büyüten, kadına özgürlük çizgisine karşı saldırı dalgası başlatan yaklaşımları sonucu çok daha fazla erkek egemen bir hâl almaya başladı.

Mesele Nevin Yıldırım örneğinden bahsedeyim. Nevin Yıldırım, kendisine uzun süreli, sistematik tecavüz eden, cinsel saldırıda bulunan kişiyi, mecburen, yaşamını korumak için, tecavüzden kaçınmak için öldürmek zorunda kaldı. Ama Nevin Yıldırım en ağır ceza ile cezalandırıldı, meşru müdafaa hakkı tanınmadı. Onu geçin, erkeklerin, kravat taktığı için, “Aman efendim, paşam efendim” dediği için aldığı haksız tahrik indiriminden, iyi hâl indiriminden dahi yararlanmadı ve Yargıtay tarafından da bu ceza onandı.

Yine, Musa Orhan, uzman çavuştu, bir kadın arkadaşımıza yönelik sistematik cinsel saldırısı, alıkoyması ve tehdidi vardı. Kamuoyunun ve sosyal medyanın yoğun baskısı sonrası, ancak o koşullarda tutuklanabildi. Sadece altı gün tutuklu kaldı. Musa Orhan, iktidarın müdahalesiyle tekrar serbest bırakıldı. Özellikle güvenlik güçlerinin, emniyet görevlilerinin işlediği kadına yönelik suçlarda daha fazla yoğunlaşan bir koruma mekanizması var. Sanıkların daha fazla korunduğu, aklandığı, cezasızlıkla ödüllendirildiği, erkek yargıyla devlet iş birliğinin açığa çıktığı mevzular yaşıyoruz.

Yine, Gülistan Doku, uzun zamandır kayıp, maalesef hâlen bulanabilmiş değil. Yine kamuoyunun baskısıyla olayın üstünün örtülmesi engellendi. Evet, bir sanık var aslında ortada ama bu sanık da korunduğu için hâlen yakanabilmiş değil.

Yine, bir diğer örnek, Şule Çet davasında, Pınar Gültekin davasında yargının, hâkimin, mahkeme heyetinin, sanık avukatlarının cinsiyetçi sözler söylemesine, sürekli kadınları eleştirmesine, kadınları teşhir etmeye çalışmasına, ölen kadınları suçlamaya çalışmasına rağmen bunlara “Dur.” diyen bir yargı sistemi de yok. Mesela, en son Pınar Gültekin davasında, sanığın “Pınar bana işveli davrandı, kıyafetleri dekolteydi. Bu nedenle olay gerçekleşti.” gibi sözler sarf etmesine rağmen, hâkim, bu sözleri sanki çok doğal bir sözmüş gibi, cinayetin gerekçesi olabilirmiş gibi sessiz sedasız dinledi. Aslında biz yargının sadece dinlediğini değil, çoğu kez benzer soruları da kadınlara sorduğunu, kadınları yargıladığını çok yakından biliyoruz. “Neden o saatte oradaydın?”, “Neden o kıyafeti giydin?”, “Ne işin vardı orada?” sorularıyla aslında erkeklerin değil hep kadınların yargılandığını da yargı pratiklerinden çok açık olarak görüyoruz.

Hâlen kadın beyanı esas alınmıyor. Hâlen tedbir kararlarında sadece kadınların beyanı üzerinden değil, delil tartışmaları üzerinden yürünmeye çalışılıyor, bu da kadınların tedbir kararları almasını zorlaştırıyor. Kaldı ki bu tedbir kararları da zaten uygulanmadığı için arkadaşlarımız öldürülüyor. Mesela, Çağlayan Adliyesinde, boşandığı erkeğin azmettirdiği oğlu tarafından öldürülen Halime Aslan, koruma kararı olmasına rağmen öldürüldü. Mesela, Diyarbakır’da, Avukat Müzeyyen Boylu, koruma tedbirine başvurduğu hâlde, iki çocuğunun yanında, sokak ortasında boşanma davası açtığı Mesut Issız tarafından öldürüldü. Bakın, koruma kararı var ama ne işe yaradı koruma kararı? Kadınların öldürülmesinin önüne geçmedi.

Yine, TCK’de 96’ncı madde var, işkenceyi düzenleyen madde. Kadınlar aslında şiddete uğrarken bir kez uğramazlar; süreklileşen, aslında hep devam eden bir işkencenin sonucunda ya öldürülürler ya da yaralanırlar ama maalesef yargı bunu da görmüyor ve en fazla ceza verdiği zaman sadece yaralamadan ya da öldürmeden ceza veriyor. Oysaki TCK’nin 96’ncı maddesinin de uygulanması ve sistematik işkenceden dolayı da cezalandırılması gerekiyor.

Yine, bizim için çok önemli olan nafaka hakkımızın ortadan kaldırılması tartışmaları yapıyorsunuz ki bu hak aslında ev içinde kadının harcadığı ev içi emeğinin, görünmez emeğinin bir sonucudur. Öyle dışarıdan hakkı olmayan bir şeyin talebi meselesi değildir. Ama bu hakkımızı bile, boşandıktan sonra ayaklarımızın üzerinde kısmen durabilmemize destek sağlayan nafaka hakkımızı bile ortadan kaldırmaya, kadınların boşanması önündeki engelleri artırmaya çalışıyorsunuz.

Yine, diğer bir mesele, yargı eliyle kadınların siyasete katılımının önünü kesmeye çalışan uygulamalarınızdan bir tanesi de eş başkanlık sistemimizi illegalize etmeye çalışma. Nedir eş başkanlık? Kadınların siyasette temsilini, katılımını kolaylaştıran bir mekanizmadır. Nedir derdiniz de kadınların siyasete katılımının önünü kesmeye çalışıyorsunuz?

Yine, bir diğer meselemiz, Gaziantep’te bir yıl önce eşini bıçakladığı için cezaevine giren Müslüm Aslan isimli erkek infaz düzenlemeniz sayesinde çıktı ve 9 yaşındaki kızını döverecek öldürdü. Şimdi, biz hep şunu söyledik, dedik ki infaz yasasında: “Af yasası çıkarıyorsunuz ama bu kadınlar nasıl korunacak? Kadınlara yönelik şiddet uygulayan erkekler ya da genel olarak zaten şiddet eğilimi olan erkekler çıktıklarında bu kadınları öldürmeyecek mi? Bunlara şiddet uygulamayacak mı?” Ama maalesef bu konuda da hiçbir tedbir almadınız; zaten pandemi sürecinde de hiçbir tedbir almamıştınız. Sayenizde kadınlar daha fazla şiddete, daha fazla öldürülmeye maruz kaldı.

Diğer bir mesele, yargıdaki homofobik ve transfobik yaklaşımlarınız. Lezbiyen, gey, biseksüel, trans bireyler söz konusu olduğunda maalesef yargıya başvurmak mümkün olamıyor. Çünkü LGBT’ye artı var, dışarıda gördüğü şiddetin belki çok daha fazlasını polis şiddeti olarak, yargı şiddeti olarak görüyorlar ve o nedenledir ki koruma kararlarına başvurmaları mümkün olmuyor; 6284’den, İstanbul Sözleşmesi’nden yararlanmaları da mümkün olmuyor. Bakın, bir uygulamadan bahsedeyim. Daha dün Taksim’de 18 trans kadının, bilginize başvuracağız gerekçesiyle yaşadıkları yerler basıldı. Evlerinde gözüktü alındılar, bütün geceyi karakolda küçük bir odada pandemi koşullarında geçirdiler. Gerekçe şu: “Bilginize başvuracağız.” Bilgisine başvurulacak kişiyi bu şekilde nasıl gözüktü alıyorsunuz diye buradan sormak gerekiyor.

Diğer bir meselemiz, gerçekten, cezaevleri. Şimdi öyle bir iktidarla karşı karşıyayız ki cezaevini açıyor olmayı müjde olarak sunuyor. Bir ülkede cezaevi açılıyor olması, yeni cezaevleri açılıyor olması müjde değildir; olumsuz bir durumdur, giderilmesi gereken bir durumdur ama siz cezaevi açmayı maalesef müjde olarak sunuyorsunuz. Cezaevleri âdeta bir katliam yuvalarına döndü farkında mısınız? Cezaevlerinde son süreçte 15 mahpus, sadece üç ayda 15 kişi hayatını yitirdi. Ve bunların bir kısmı intihar gibi gözükmesine rağmen aslında arkasında başka şeyler olduğu tartışmaları yapıldı. Yine, Ebru Timtik, cezaevinde -meslektaşımız- hayatını yitirdi. Yine, intihar ettiği söylenen ama aslında arkasında başka olayların olduğunu ailelerinin iddia ettiği birçok vakadan bahsediyoruz.

Yine, diğer bir meselemiz hasta mahpuslar meselesi. Hasta mahpusları cezaevlerinde öldürüyorsunuz farkında mısınız? Tahliye etmeyerek, sağlık koşullarını sağlamayarak, onların tedavi imkânlarını sağlamayarak hasta mahkûmları aslında cezaevlerinde ölüme terk ediyorsunuz. Mesela, Takiyettin Özkahraman Patnos L Tipi Kapalı Cezaevindeydi, 70 yaşındaydı, yoğun bakıma

kaldırıldıktan bir gün sonra 19 Eylülde vefat etti çünkü tahliye etmediniz, tedavisi sağlanamadı. Yine, Cengiz Karakurt Siirt E Tipi Kapalı Cezaevindeydi, 14 Eylülde rahatsızlandı, hastaneye kaldırıldı, 15 Eylülde tek başına kaldığı koğuştaki baygın bulundu, yoğun bakıma alındı ve 22 Eylülde yaşamını yitirdi.

OTURUM BAŞKANI İSMAİL FARUK AKSU – Sayın Gülüm, toparlayalım lütfen.

ZÜLEYHA GÜLÜM (İstanbul) – Bunun gibi verebileceğimiz çok sayıda örnek var. Hâlen hasta tutsak olarak cezaevlerinde yaşayan ve tedavi bekleyen arkadaşlarımız var. Mesela, Sabri Kaya 55 yaşında, kalp kapakçığında...

ADALET BAKANI ABDULHAMİT GÜL – Tahliye etmediniz diye bunu bize mi söylüyorsunuz?

ZÜLEYHA GÜLÜM (İstanbul) – Talimatla hareket eden yargın var ya o yüzden size söylüyorum.

ADALET BAKANI ABDULHAMİT GÜL – Kim, hangi talimat?

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Sayın Başkan, müdahale edin...

ZÜLEYHA GÜLÜM (İstanbul) – İşte, talimatla hareket ettiğiniz için. Söylerseniz yapacaklar biliyoruz.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Sayın Bakan, niye müdahale ediyorsunuz? Böyle bir şey olur mu ya?

ZÜLEYHA GÜLÜM (İstanbul) – Türk yargısının... Bu arada sürem... (AK PARTİ sıralarından gürültüler)

OTURUM BAŞKANI İSMAİL FARUK AKSU – Sayın Gülüm, buyurun tamamlayın siz.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Sayın Başkan, Sayın Bakanı uyarır mısınız lütfen?

ZÜLEYHA GÜLÜM (İstanbul) – Sürem bitti.

OTURUM BAŞKANI İSMAİL FARUK AKSU – Tamamlayalım lütfen.

SALİH CORA (Trabzon) – Ama ithamda bulundunuz. Ne kadar kötü örnek varsa...

ZÜLEYHA GÜLÜM (İstanbul) – Söz aldığı anda cevaplayabilir, ithamda bulunuyorsam da söz aldığı anda cevaplayabilir.

OTURUM BAŞKANI İSMAİL FARUK AKSU – Süreniz doldu.

ZÜLEYHA GÜLÜM (İstanbul) – Bir saniye ama bu karmaşada ben nasıl konuşayım, karşıdan cevap veriyorlar.

OTURUM BAŞKANI İSMAİL FARUK AKSU – Hayır efendim, zaten yirmi saniye vardı.

Buyurun lütfen, son sözlerinizi alayım.

ZÜLEYHA GÜLÜM (İstanbul) – Hasta mahpusların cezaevlerinde ölümüne dek bekleniyor ancak son günlerinde tahliye ediliyorlar ya da cezaevlerinden cesetleri çıkıyor. Şimdi, biz şunu biliyoruz: Siz dışarıda gözaltı, tutuklama ve baskılarla kendi iktidarınızı korumaya çalışıyorsunuz ama aynı zamanda, cezaevlerinde insanları...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

OTURUM BAŞKANI İSMAİL FARUK AKSU – Teşekkür ediyorum Sayın Gülüm.

ZÜLEYHA GÜLÜM (İstanbul) – Sayın Başkan, sürem...

OTURUM BAŞKANI İSMAİL FARUK AKSU – Hayır, süreniz dolmuştu zaten.

Selamlamak için son sözünüzü alayım, buyurun.

ZÜLEYHA GÜLÜM (İstanbul) – Ben devam etmeyeceğim ama bu bütçe görüşmeleri, eğer görüntüde bir görüşme yapılmıyormuş gibi devam ederse anlamı nedir diye sormak istiyorum. Burada sözümüz sürekli kısılarak, konuşmamıza sürekli müdahale edilerek, zaten normal koşullarda bile yapılması gereken tartışmaları yaptırmayarak bir bütçe tartıştıracaksanız biz o zaman konuşmayalım.

OTURUM BAŞKANI İSMAİL FARUK AKSU – Kimsenin sözü kesilmiyor.

ZÜLEYHA GÜLÜM (İstanbul) – Kesiyorsunuz.

OTURUM BAŞKANI İSMAİL FARUK AKSU – Teşekkür ediyorum.

Şimdi Sayın Kalaycı'ya söz vereceğim, sonrasında da ara vereceğim.

Buyurun Sayın Kalaycı.

MUSTAFA KALAYCI (Konya) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri, Sayın Bakan, Bakanlığımızın, yüksek yargımızın ve kurumlarımızın değerli temsilcileri, sayın basın mensupları; öncelikle hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kurulunda 21 Ocak 2017 tarihinde kabul edilen ve 16 Nisan 2017 tarihinde yapılan referandumda milletimiz tarafından onaylanan Anayasa değişikliğiyle, cumhuriyet tarihimizdeki en önemli yönetim reformu gerçekleştirilerek Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemine geçilmiştir. Yapılan düzenlemelerle demokratikleşme yönünde önemli adımlar atılmış, demokratik standartlar yükseltilmiştir. Şöyle ki: Yargının bağımsız olduğu gibi tarafsız olması da hükme bağlanmıştır. Yargının birliği ve sivilleşmesi amacıyla sivil-asker ayrımı kaldırılmıştır. Bu kapsamda, askerî yüksek mahkemeler kapatılmış, disiplin mahkemeleri hariç, askerî mahkemeler kapatılmış, Anayasa Mahkemesinde askerî yüksek mahkeme üyeleri arasından seçilen 2 üyelik kaldırılmıştır. Ayrıca, ara rejim dönemlerini çağrıştıran sıkıyönetim hükümleri kaldırılmış, siyasi partilerin seçim ittifakını yasaklayan hükümler kaldırılarak siyasi partilerin özgürlük alanı genişletilmiştir.

Daha önce yargı denetimine tabi olmayan Cumhurbaşkanının her türlü eylem ve işlemleri yargı denetimine tabi hâle getirilmiştir. Suçlandırma mekanizması düzenlemesiyle Cumhurbaşkanına cezai sorumluluk yüklenmiştir.

Yargıda kutuplaşmaya ve illegal oluşumların sızmasına zemin hazırlayan yapının ortadan kaldırılması amacıyla HSYK “Hâkimler ve Savcılar Kurulu” adıyla yeniden yapılandırılarak Türkiye Büyük Millet Meclisine ilk kez Hâkimler ve Savcılar Kurulu üyelerini belirleme yetkisi verilmiştir. Türkiye Büyük Millet Meclisinde yapılan üye seçiminde nitelikli çoğunluk aranmaktadır.

Diğer yandan, yargı sistemimizle ilgili çok önemli bir reform hazırlanmıştır. Adalet Bakanlığınca ilgili tarafların da katılımıyla hazırlanan “Yargı Reformu Stratejisi” 30 Mayıs 2019 tarihinde kamuoyuna açıklanmış olup bu stratejide yer alan hedef ve faaliyetlere uygun olarak hazırlanan yargı paketleri Türkiye Büyük Millet Meclisinde kabul edilerek uygulamaya geçirilmektedir. Yargı Reformu Stratejisi’nde hukukun üstünlüğünün güçlendirilmesi, hak ve özgürlüklerin daha etkin korunup geliştirilmesi, yargı bağımsızlığı ile tarafsızlığının güçlendirilmesi, sistemin şeffaflığının artırılması, yargısal süreçlerin basitleştirilmesi, adalete erişimin kolaylaştırılması, savunma hakkının güçlendirilmesi ve makul sürede yargılanma hakkının daha etkin korunması amaçlanmıştır.

Bugüne kadar yargı paketleriyle yapılan ve Milliyetçi Hareket Partisi olarak bizim de destek ve katkı verdiğimiz düzenlemeler özetle şu şekildedir: Bazı suçlarda seri muhakeme usulünün uygulanması öngörülmüş, seri muhakeme usulünün uygulanmamış olması iddianamenin iade nedeni olarak sayılmış “basit yargılama usulü” adı altında yeni bir yargılama usulü getirilmiş, uzlaştırmaya tabi suçların kapsamı genişletilmiş, bölge adliye mahkemelerinin duruşma açmaksızın esastan ret kararı verebileceği kararların kapsamı ile temyiz edilebilecek kararlarının kapsamı genişletilmiştir. E-duruşma

uygulamasının mevzuat altyapısı güçlendirilmiş, sözlü yargılama ve hüküm duruşması için zorunlu olan tebligat soruşturma aşamasına çekilerek yargılamanın tebligattan kaynaklı uzamasının önüne geçilmiş, ticari davalarda uygulanan basit yargılama usulüne ilişkin parasal sınır yükselterek davaların daha hızlı sonuçlandırılması amaçlanmıştır. Tüketici mahkemelerinde görülen o uyuşmazlıklarda, dava açılmadan önce ara bulucuya başvurulması dava şartı olarak zorunlu hâle getirilmiş, engellilerin ya da okuma yazma bildiği hâlde imza atamayanların senet niteliğinde belge düzenleyebilmeleri kolaylaştırılmış, ticaret mahkemeleri ile fıkri ve sınai hakları mahkemelerinin il merkezlerinde ve büyük ilçelerde kurulabilmesi sağlanmış ve kadastro mahkemelerin kararları istinaf ve temyiz kanun yolu incelemesine açılmıştır.

Haber verme sınırını aşmayan, eleştiri amacıyla yapılan düşünce açıklamalarının suç oluşturmayaacağı yönündeki ilke tahkim edilerek ifade özgürlüğünün güvencesi artırılmış, ifade özgürlüğünü ilgilendiren mahkeme kararlarının istinaftan sonra bir kez de Yargıtay tarafından incelenmesi sağlanmıştır.

Kamu davasının ertelenmesi uygulamasında, bir yıllık üst sınır yetişkinlerde üç yıla, çocuklar bakımından beş yıla çıkarılmış ve şikâyetle tabi olma şartı kaldırılmıştır.

Kovuşturma öncesi ödeme araçlarından olan ön ödeme kurumunun kapsamı genişletilmiş ve ön ödeme miktarının birer ay arayla 3 eşit taksitle ödenebilmesine imkân sağlanmıştır.

Soruşturma ve kovuşturmalarda temel hak ve özgürlüklere ilişkin usuli güvenceler artırılmış, soruşturma aşamasında tutukluluğa azami süre getirilmiş, suça sürüklenen çocuklar için daha kısa tutukluluk süreleri belirlenmiştir.

Çocuk veya mağdurların ifade ve beyanlarının özel ortamda uzmanlar aracılığıyla alınması esası getirilmiş, cinsel saldırı ve cinsel istismar suçu mağdurlarının soruşturma ve kovuşturma aşamasında ifade ve beyanlarının kayda alınması düzenlenmiştir.

Mesleki kalitenin artırılması için Türk yargı sisteminde bir ilk olarak hukuk mesleklerine giriş sınavı getirilmiştir. En az on beş yıl kıdemi bulunan avukatlara pasaport verilmesi öngörülmüştür. Ayrıca, avukat sayısı 5 binden fazla olan illerde asgari 2 bin avukatla yeni bir baro kurulabilmesi imkânı getirilmiştir. Baroların kurulması, baro başkanı seçimi, levhaya yazılma yükümlülüğü, baroların Türkiye Barolar Birliğinde temsili, adli yardım hizmeti, avukatların geçici olarak görevlendirilmesi, kovuşturma izni, avukatlığa yeni başlayanların baro keseneğinin azaltılması, avukatların kılık ve kıyafetleri gibi konularda düzenlemeler getirilmiştir.

Diğer yandan, terör, uyuşturucu ticareti, cinsel saldırı ve istismar, kasten öldürme, kasten yaralama, kadına karşı şiddet, işkence ve eziyet suçları ile özel hayatın gizliliğine ilişkin suçlar hariç olmak üzere 30 Mart 2020 tarihine kadar işlenen suçlar bakımından bir yıllık denetimli serbestlik süresi üç yıla çıkarılmış; 0-6 yaş grubu çocuğu bulunan kadın hükümlüler ile 70 yaşını bitirmiş hükümlüler hakkında iki yıllık denetimli serbestlik süresi dört yıla çıkarılmıştır.

Kasıtlı suçlardan toplam üç yıl veya daha az, taksirli suçlardan toplam beş yıl veya daha az süreyle hapis cezasına mahkûm olanların, adli para cezası infaz sürecinden hapis cezasına çevrilenlerin ve tazyik hapsine tabi tutulanların cezalarını doğrudan açık cezaevi kurumlarında çekmeleri esası getirilmiştir.

Değerli arkadaşlarım, adalet, temel hak ve özgürlüklerin güvencesi ve devletin temelidir. İnsanlarımızın adaletli ve hakkaniyetli bir sosyal düzen içerisinde yaşaması, hukukun üstünlüğü prensibinin hâkim kılınması, temel hak ve özgürlüklerin güvence altına alınması, çeşitli güç unsurlarının

ve yapılarının hukuk devleti kurallarına göre sınırlandırılması suretiyle, güçlünün değil haklının korunması ve hukuk yoluyla toplumsal ahengin ve huzurun tesis edilmesi devletin temel görevleri arasındadır.

2021 Cumhurbaşkanlığı yıllık programında da, hukukun üstünlüğü ve hukuk devletinin gerekleri doğrultusunda, yargılamanın hızlı, adil ve etkin şekilde işlemesi, öngörülebilir olması, adalete erişimin kolaylaştırılması ve adalet sistemine duyulan güvenin artırılması temel amaç olarak belirlenmiştir.

Ekim 2020 itibarıyla, adli yargıda 6.545, idari yargıda ise 202 mahkeme bulunmaktadır. 15 yerde bölge adliye mahkemeleri, 8 yerde ise bölge idare mahkemeleri faaliyettedir. UYAP’la tüm adli hizmetler elektronik ortamda yürütülmektedir. İfade ve savunma alınması ile duruşmalarda video kaydı alınması ve video konferans yönteminin kullanılmasını hedefleyen ses ve görüntülü bilişim sistemi SEGBİS Projesi devam etmektedir.

Adalet istatistiklerine göre, cumhuriyet başsavcılıklarına gelen dosya sayısı, yıllar itibarıyla artış göstermektedir. 2019 yılında, geçen yıldan devirle birlikte gelen dosya sayısı 9 milyon 342 bin 676’dır. 2020 yılına 4 milyon 978 bin 646 dosya devretmiştir. 2019 yılında ceza mahkemelerine gelen dava sayısı geçen yıldan devir ve bozularak gelenlerle birlikte 3 milyon 110 bin 371 olup son yıllarda azalma görülmektedir. 2020 yılına devreden derdest dosya sayısı 1 milyon 352 bin 612’dir. 2019 yılında hukuk mahkemelerine gelen dava sayısı, geçen yıldan devir ve bozularak gelenlerle birlikte 3 milyon 787 bin 161 olup 2020 yılına devreden derdest dosya sayısı 1 milyon 662 bin 770’dir. Bölge idare, idare ve vergi mahkemeleri gelen toplam dosya sayısı ise geçen yıldan devirle birlikte 779.824 olup on yılda yüzde 33 artış görülmektedir. 2019 yılında bir hâkime düşen dava sayısı 747 olup on yılda yüzde 29,6 azalmıştır.

Adli ve idari yargıda yargılamanın etkinliği ve vatandaşların adalet hizmetlerinden memnuniyeti artırılmalıdır. Adalet komisyonlarının yetki ve sorumlulukları yeniden düzenlenmelidir. Yıllardır çıkarılamayan İdari Yargılama Usulü Kanunu bir an evvel hazırlanıp yürürlüğe konulmalıdır. Yargının iş yükünü azaltmak amacıyla getirilen ve başarılı bir şekilde uygulanan ara buluculuk sistemi daha da etkinleştirilmelidir. Bilirkişilik sisteminin etkinliği artırılmalıdır, alanında ve konusunda uzmanlaşmış kişilerin bilirkişilik sistemine dâhil edilmesi sağlanmalıdır. Bilirkişilerin raporlarında objektif, bilimsel ölçütlerin uygulanması temin edilmelidir. İhtisas gerektiren çevre, imar ve enerji gibi alanlarda yeni ihtisas mahkemeleri kurulmalıdır. Fikrî mülkiyet haklarının korunması, icrası ve uygulanmasıyla ilgili birimlerde beşerî ve kurumsal kapasite ile bu alandaki mevzuat teknolojik gelişmeler ve ihtiyaçlar doğrultusunda geliştirilmeli, ilgili kurum ve kuruluşlar arası iş birliği güçlendirilmelidir. Teknolojik imkânların kullanılması suretiyle hükümlü ve tutukluların yakınlarıyla görüntülü görüşmesi ve elektronik dilekçe ağı gibi yeni uygulamalar geliştirilmelidir. Elektronik tebligat yaygınlaştırılarak tebligattan kaynaklanan sorunlar giderilmelidir. Adli sicil kaydının e-devlet kapısı üzerinden silinmesi sağlanmalıdır.

Değerli milletvekilleri, evrensel hukuk normları, kişisel verilerin mahremiyetinin korunması, hukuk devleti ve hukukun üstünlüğünün gerekleri çerçevesinde yargılama sürecinin hızlı, adil, etkin, güvenilir ve isabetli şekilde işlemesi adalet sisteminin temel amacıdır. Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi’nin adil yargılanma hakkını düzenlediği 6’ncı maddesinin en önemli unsurlarından birisi yargılamanın makul süre içerisinde bitirilmesi ilkesidir. Bir yargılamanın adil olabilmesi her şeyden önce yargılamanın makul sürede bitirilmesini gerektirir. Adalet Bakanlığınca hazırlanan Soruşturma, Kovuşturma veya Yargılama Hedef Sürelerinin Belirlenmesi ve Uygulanmasına İlişkin Yönetmelik 2017 yılında Resmî Gazete’de yayımlanmış, 2018 yılında uygulamasına başlanmıştır. Yargıda hedef süre uygulaması vasıtasıyla sistemin şeffaflığı artırılmalı ve makul sürede yargılanma hakkı daha etkin

korunmalıdır. Bölge adliye mahkemelerinde yargıda hedef süresi uygulaması başlatılmalıdır. Mahkeme ara kararlarının yerine getirilmesinin etkin takibi sağlanmalıdır. Hâkim ve savcılarının liyakat ve vicdan sahibi olması, sistemin etkin, erişilebilir ve adil bir şekilde işlemesi yargıya olan güvenin teminatıdır.

Ekim 2020 itibarıyla hâkim ve cumhuriyet savcısı sayısı 21.852'dir; bunların 14.958'i hâkim, 6.894'ü ise cumhuriyet savcısıdır. Hâkim ve savcılarının atanma, nakil ve terfi sistemi, nesnel, önceden belirlenmiş ölçütlere ve liyakate dayalı olarak geliştirilmelidir. Karşılaştırılmalı ülke analizi yapılarak iyi uygulama örnekleri incelenmelidir. Hâkim ve savcılar hakkındaki disiplin süreci nesnel ölçütlerle yeniden düzenlenmeli, hâkim ve savcılarının bu süreçteki hakları güçlendirilmeli ve disiplin kararları kişisel verilerin korunması koşuluyla kamuoyuna açılarak sürecin şeffaflaşması sağlanmalıdır.

Hâkim ve savcı yardımcılığı oluşturularak hâkim ve savcı yardımcılarının eğitim ve çalışma usul, esasları belirlenmelidir. Hâkim ve savcılarının mesleki gelişmeleri takip edebilmeleri ve niteliklerinin artırılması için hizmet içi eğitim faaliyetlerinde devamlılık sağlanmalıdır. Hâkim ve savcılarının örgütlü suçlar, haksız rekabet, döviz işlemleri, sigortacılık, kara para aklama, iş kazaları, sermaye piyasası suçları gibi bazı özel alanlarda uzmanlaşması sağlanmalıdır.

Değerli milletvekilleri, 2019 sonu itibarıyla ülkemizde 127.691 avukat bulunmaktadır. Hukukun üstünlüğü ilkesinin en temel koşullardan biri olan adalete erişim kolaylaştırılmalı, savunma hakkı güçlendirilmelidir. Adalet sistemi, iddia, savunma ve karar mercilerinden oluşmasına karşın savunma makamına yani avukatlara çalışma şartları ve haklar bakımından hak ettiği önem yeterince verilmemiştir. Avukatların mesleklerini iyi bir şekilde icra edebilmeleri ve yargılamaya daha etkin katılımı sağlanmalı, mesleğin saygınlığı artırılmalı, mevcut iş ve ücret sorunları çözülmelidir. Kamuda çalışan avukatlar çalıştıkları idarenin iş ve işlemlerinin hukuka uygun olarak yürütülmesine önemli katkı sunan, idari yargı, adli yargı ve icra dairelerinde bağlı oldukları idareleri temsil eden, yürüttüğü işlerin hukuki ve mali yükünün ağırlığını taşıyan ancak özlük hakları yönünden tam aksine görmezden gelinen bir meslek grubudur. Kamuda çalışan avukatlar ile hukukçuların başta 3600 ek gösterge olmak üzere özlük haklarında iyileştirmeler mutlaka yapılmalıdır.

2019 yılında adli yardım kapsamında 589 milyon 586 bin 893 lira harcama yapılmıştır. Hak arama özgürlüğünün tam olarak kullanılması amacıyla adli yardım sistemi kırılgan gruplara öncelik verilecek biçimde etkinleştirilmeli, sadeleştirilmeli ve sisteme erişim kolaylaştırılmalıdır. Koruyucu ve önleyici hukuk yaklaşımı yaygınlaştırılmalıdır. Özel hukuk alanında adli yardıma başvuru prosedürü kolaylaştırılmalı, standart bir başvuru formu oluşturulmalı ve e-devlet kapısı üzerinden başvuru imkânı getirilmelidir. Hukuki himaye sigortasının genel şartları yeni ihtiyaçlara göre güncellenmelidir. Milliyetçi Hareket Partisi olarak tüm vatandaşlarımızı kapsayacak bir aile avukatlığı sistemi oluşturulmasını öneriyoruz. Bu şekilde vatandaşlarımızın muhatap olduğu hukuki sorunlar karşısında destek almasını, hukuki problemlerin ortaya çıkmadan önlenmesini ve uyuşmazlıkların azaltılarak yargının yükünün hafifletilmesini öngörüyoruz. Kadın, çocuk, engelli ve yaşlılara yönelik şiddet olaylarında dava zaman aşımının kaldırılması, harç ve benzeri mahkeme masraflarının alınmaması görüşündeyiz. Adliye ve ceza infaz kurumlarında engellilere yönelik iyileştirici tedbirler alınmalıdır.

Vatandaşların noterliklere ulaşımını kolaylaştırmak amacıyla 6 Nisan 2019 tarihinden itibaren nöbetçi noterlik uygulaması başlatılmıştır. 3 Şubat 2020 tarihi itibarıyla da noterlik işlemlerinde güvenli ödeme sistemi ve noter ücretlerinin kredi kartıyla ödenmesi uygulamasının hayata geçirilmesiyle noterlik ücretlerinde nakit ödeme zorunluluğu ortadan kaldırılmış, bu sayede noterlik hizmetleri hızlandırılmış ve işlem hacmi artmıştır. Noter onayı aranan işlemler gözden geçirilmeli, sayı ve maliyetleri azaltılmalıdır.

Noterliğe giriş sınavı getirilmeli ve noter yardımcılığı müessesesi oluşturulmalıdır. Noterliklerin görev ve iş dağılımı yeniden düzenlenmeli, bazı çekişmesiz yargı işlerinin noterlikler tarafından yapılabilmesi sağlanmalıdır.

Adli hizmetlerde çalışan adalet personeli sayısı ceza infaz kurumları hariç 75.380'dir. Ceza infaz kurumlarında çalışan personel sayısı ise 71.681'dir. 2019 yılında Cumhurbaşkanı kararıyla mübaşirler, yardımcı hizmetler sınıfından genel idare hizmetleri sınıfına alınmıştır. 14 Nisan 2020 tarihli ve 7242 sayılı Kanun'la personel atamalarında hukuk fakültesi ve adalet meslek yüksekokulu mezunlarının yanı sıra meslek yüksekokullarının adalet veya ceza infaz güvenlik hizmetleri programı lise veya meslek liselerinin adalet alanı mezunlarına da öncelik tanınması düzenlenmiştir. Milliyetçi Hareket Partisi olarak bizim de desteklediğimiz bir konudur.

Yazı işleri müdürlüğünün görev ve yetkileri genişletilmeli, kariyer meslek olarak yeniden yapılandırılması sağlanmalıdır. Adalet hizmetlerinin yürütülmesinde önemli sorumluluk yüklenen, zor şartlarda fedakârca ve mesai mefhumu gözetmeksizin görev yapan adalet personeli ile ceza infaz kurumlarında çalışan personelin özlük hakları iyileştirilmelidir.

Bakanlığımız, yüksek yargımız ve kurumlarımızın bütçelerinin hayırlı ve bereketli olmasını diliyorum.

Teşekkür ediyor, saygılar sunuyorum.

OTURUM BAŞKANI İSMAİL FARUK AKSU – Evet, teşekkür ediyorum Sayın Kalaycı.

Değerli Komisyon üyeleri, birleşime saat 14.15'e kadar ara veriyorum.

Kapanma Saati: 13.36

İKİNCİ OTURUM**Açılma Saati: 14.16****BAŞKAN VEKİLİ: İsmail Faruk AKSU (İstanbul)****SÖZCÜ: Abdullah Nejat KOÇER (Gaziantep)****KÂTİP: Şirin ÜNAL (İstanbul)**

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Sayın Komisyon üyelerimiz, 12’nci Birleşimin İkinci Oturumunu açıyorum.

Adalet Bakanlığı bütçesi üzerindeki müzakerelere devam ediyoruz.

Söz taleplerini karşılamaya devam edeceğim.

Söz sırası Sayın Ekrem Çelebi’nin.

Buyurun Sayın Çelebi.

EKREM ÇELEBİ (Ağrı) – Başkanım, şimdi anladığım kadarıyla ne Komisyon üyeleri var ne de Sayın Bakanımızın arkasındaki bürokratlarımız da yok, takdirlerinize sunuyorum.

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Evet, şimdi onların hepsi geliyor, haber yolladık.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Ben konuşabilirim Başkanım.

Ekrem Bey hazırlık yapacaksa ben konuşabilirim.

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Evet, Ekrem Bey, bir saniye.

Sayın Tanal, Komisyon üyesi olmayan milletvekillerimize saat 17.00’den itibaren söz vereceğiz, o saatte değerlendirelim talebinizi.

Evet, görevli arkadaşlar, dışarıda bulunan bürokrat arkadaşlarımızı salona davet etsinler.

Sayın Çelebi buyurun.

EKREM ÇELEBİ (Ağrı) – Sayın Başkanım, Sayın Bakanım, değerli milletvekilleri, değerli bürokratlar, saygıdeğer basın mensupları; sözlerimin başında, aziz milletimizin tüm fertleriyle topyekûn bir mücadele verdiği Kurtuluş Savaşı’nı zafere ulaştıran, milletimizden aldığı güçle büyük başarılarla imza atan, cumhuriyetimizin banisi Gazi Mustafa Kemal Atatürk’ü vefatının 82’nci yılında bir kez daha rahmet, minnet ve saygıyla anıyorum, ruhu şad olsun.

Yine, Bakanlığımızın bütçesine geçmeden önce, 24’üncü Dönemde burada -gerçekten kendisi-bizim Komisyon başkanlığımızı yapan ve dün akşam da Sayın Cumhurbaşkanımızın tensipleriyle Hazine ve Maliye Bakanlığına atanan Sayın Lütfi Elvan’a da huzurlarınızda başarılar diliyorum.

Bugün Adalet Bakanlığı, Anayasa Mahkemesi, Yargıtay, Danıştay, Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu ile Türkiye Adalet Akademisinin 2021 yılı bütçelerini görüşüyoruz. Bu vesileyle, bütçemizin yargı camiasına ve devletimize hayırlı olmasını diliyorum.

Tabii, buradaki konuşmama geçmeden önce özellikle bir iki milletvekilimizin konuşmalarına, bir iki satır söyledikten sonra asıl konuşmama geçmek istiyorum.

Şimdi, sabah konuşan bir milletvekilimiz “Cumhuriyet büyük bir dönüşüm projesiydi, monarşiden laik bir cumhuriyete geçmek ve daha sonra da çok partili hayata geçmek; amaç hem cumhuriyeti demokrasiyle taçlandırmaktı hem de egemenliği artık hiçbir kişinin, zümrenin, ailenin, sınıfın

kullanmamasını temin etmekte, bu çok önemliydi, artık şahıs devletine son verilmişti.” der. Buraya kadar hepimiz buna katılıyoruz. “Cumhuriyet, millî egemenliği kayıtsız şartsız millete vermişti.” Bunu çok doğru buluyorum. “Son dönemlerde maalesef, yeniden bir şahıs devletine dönüşüm adımlarının atıldığını üzülersek...” diye devam eder cümlesine.

Şimdi, değerli hazırun; tabii Cumhurbaşkanlığı hükûmet sistemi biliyorsunuz, halkımızın onayına sunuldu yani Türkiye Cumhuriyeti devletinin almış olduğu bir karardır ve bir sistem değişikliğine gidildi ve burada da halkın onayına sunuldu ve şu andaki Türkiye Büyük Millet Meclisinde, Plan ve Bütçe Komisyonunda bulunan siyasi partilerin de bazıları buna karşı çıktı, bazıları da kabul etti; AK PARTİ’yle birlikte MHP, partimiz ve diğer bazı ortaklarımızla beraber bu kabul edildi. Dolayısıyla bu sistem halka sorularak alındı. Ama şöyle bir soru akla gelebilir: “Ya, halkın vermiş olduğu karara biz itiraz ediyoruz.” denilebilir mi? denilebilir, daha önce de biz bunun benzerlerini gördük.

Şimdi, bugün rahmetlik Atatürk’ün ölümünün yıl dönümü... Biraz önce de bunu konuştum. Tarihe bir bakalım, rahmetlik Atatürk’ten sonra bir karşı devrim gerçekleştirildi mi? Gerçekleştirildi. Kime karşı? Atatürk’e karşı. Ne yapıldı? Tek adam rejimi inşa edildi, Türk parasından bile Atatürk’ün resimleri çıkarılarak o tarihteki genel başkanın resimleri konuldu ve Türk tarihine ve lügatimize da meşhur bir terim girdi: “Tek adam.” Dolayısıyla bu, o tarihlerde girdi, bizim şu anda böyle bir şeyimiz yok. Yine, o tarihlerde seçimler yapıldı; seçimlerde “açık oy, gizli tasnif” kavramı tarihimize girmiş oldu.

Dolayısıyla ikinci husus da yine, görüşlerimi sizlerle paylaşmak istiyorum: Cumhurbaşkanlığı hükûmet sistemiyle birlikte... Biliyorsunuz, ondan önce de bu ülkede 15 Temmuzda bir FETÖ darbesi gerçekleştirildi. Şimdi, burada da özellikle OHAL’den bir dem vuruldu: “OHAL döneminde gerçekleşen 24 Haziran Cumhurbaşkanlığı ve milletvekilliği seçimiyle maalesef kuvvetler ayrılığı zedelendi.” denildi. Şimdi, şunu sormak istiyorum.. Elbette ki bu devlet her zaman için kendini savunmak zorundadır. Kim olursa olsun, bugün biz Türkiye Büyük Millet Meclisinde milletvekilliği görevimizi ifa ediyoruz, yarın biz bunu başka birilerine bırakacağız. Yani 24’üncü Dönem’de ben vardım, 25, 26’da yoktuk ama 27’de Cenab-ı Allah bir daha nasip etti, biz geldik. Dolayısıyla şudur: Bu devletin siyasetçisi de bu devletin askeri de bu devletin bürokratu da kendi devletini korumak zorundadır çünkü toprağı olmayan bir milletin geleceğı yoktur. Dolayısıyla şunu söylüyorum, bu soruyu soran arkadaşlara şunu sormak istiyorum: Ya, bir FETÖ devletine ya da bir FETÖ kalkışmasına siz destek mi verdiniz? Böyle bir şeye ben şahsen inanmıyorum, onu da net olarak söyleyeyim ama böyle bir cümlemin de gelmesini takdirlerinize sunuyorum ve kabul etmiyorum.

Yine, bir arkadaşımız burada her dönemde olduğu gibi –bu benim yedinci bütçem, bu yedinci bütçede- özellikle son iki senedir her bütçe veya bütçeyle ilgili bir para artırımına gelindiğı zaman arkadaşlardan bir tanesi hep şunu der: “Sarayın ve savaşın bütçesi.” Ya, şunu söyleyeyim: Siz bir siyasi iktidarı beğenmeyebilirsiniz ama sizin ikide bir bu cümleyi konuşmanızı ben şahsen doğru bulmuyorum. Eğer bu bir savaşın bütçesiyse...

Bakın, değerli arkadaşlar, kendi ilimde... Cenab-ı Allah rahmet eylesin; -Şimdi şu fotoğrafı daha önce de göstermiştim, yine göstermek istiyorum- bakın, Doğubayazıt’ta bir kardeşimiz. Tek suç ne? Söylenilen şey şu: “AK PARTİ’nin müşahidi olduğundan dolayı bir elektrik direğıne bağlandı ve tek kurşunla infaz edildi.” Dolayısıyla şunu söyleyeyim: Devletler kendi geleceklerini, halklar kendi geleceklerini korumak zorundalar. Ama şunu da herkes bilsin –biraz sonra da konuşmamı bunun üzerinde gerçekleştireceğim- Türkiye Cumhuriyeti devletinde bir dönemler hiç kimse kendi demografik yapısında konuşmuş olduğu dilde çocuklarına isim bile koyamıyordu ama bunun önünü, evet, şu andaki

Cumhurbaşkanımız, Recep Tayyip Erdoğan açtı. Dolayısıyla, biz hükümetleri eleştirebiliriz, sistemi eleştirebiliriz ama sistemin de bizim hakkını vermemiz lazım. Eğer doğru bir şeyler yapıldıysa “Evet, AK PARTİ hükümetleri gerçekten bunu yaptı ve biz buna da teşekkür ediyoruz.” diyeceğiz.

Değerli hazırun; yasama, yürütme ve yargı kuvvetleri bana göre ahenkli bir şekilde çalışmalıdır; ahengin muhafaza edilmesi ve bu 3 kuvvetin de güçlü tutulması elzemdir. Yargıya hepimizin ihtiyacı var. Hiçbirimizin “Benim yargı sistemine hiç işim düşmedi/düşmeyecek.” deme şansımız yok. Türkiye Cumhuriyeti dinamik toplumsal yapısıyla sürekli değişmekte ve her alanda gelişmektedir. Kamu kurumlarının da bu gelişmelere ayak uydurabilmesi için reformların hayata geçirilmesi gerekmektedir. Gelişen toplumsal yapı ve değişen ihtiyaçlar, dünya genelinde görülen ilerleme ve değişimler yenilenme ihtiyacını zorunlu olarak önümüze çıkarmaktadır.

Yargının temel sorunlarını 4 başlık altında toplayabiliriz:

- 1) Güncelliğini yitirmiş mevzuattan kaynaklanan sorunlar.
- 2) Fiziki altyapıdan kaynaklanan nedenler.
- 3) İnsan kaynaklarından doğan sıkıntılar.
- 4) Cezaevleri ve ceza infaz sisteminden kaynaklanan problemler.

Şimdi, AK PARTİ hükümetlerinden önce -bunu söylememe gerek yok amma, malumun ilamı derler ya- adliyelerimize baktığımızda, özellikle illerde valilik binalarının içerisindeydi, nerede kötü bir oda veya nerede gerçekten oturulmayacak yerler varsa hep hâkim ve savcılarımıza tahsis edilirdi. Yine, ilçelerde hükümet konaklarının alt kısımlarında; güneş görmeyen, rutubetli yerlerde yer alıyordu, hâkimler, savcılar ve personelin oturacakları koltuklar, masalar ve sandalyelerin çoğu zaman zaman yerel STK’ler tarafından temin ediliyordu. Biz böyle bir yapıdan çıktık, geldik. Birçok savcılık kalemlerinde kırık daktilolar, yetersiz materyaller bulunmaktaydı. Kısacası, adliyelerin hâli perişandı. Davalar onlarca yıl sürmekteydi; bir hâkim, başladığı davanın sonucunu neredeyse göremiyordu.

Yine, AK PARTİ iktidarlarından önce Türkiye’nin farklı bir konumunu sizlere arz etmek istiyorum: Özellikle, ülkemizde Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgesinde köy yakmaları, köy boşaltma hadiseleri, gece belli saatten sonra insanların sokağa çıkamaması ve şehirlerarası seyahat edememelerine hepimiz şahittik, birçok insanımız kendi köyünden, kendi yaylasından, kendi beldesinden, kendi ilçesinden ve kendi yurdundan başka bir şehre göç etmek zorunda kalıyordu.

2002 yılından önce Türkiye, faili meçhullerin olduğu, ana dilde konuşmanın ve Kürtçe müziğin dahi dinlenmesinin yasak olduğu bir ülkedydi. Cezaevlerindeki mahkûm ve tutuklular aileleriyle resmî dilin dışında kendi ana dillerinde konuşamıyorlardı. Yine, cezaevleri ve karakollardaki işkenceleri o tarihte yaşayan insanlarımız çok iyi bilmektedir. Ama AK PARTİ hükümetlerimiz döneminde ise bu tablo tamamıyla değişti -biraz önce de ondan bahsettim- insan hak ve hürriyetlerini genişletme yolunda birçok değişiklikler yaptık; hiç kimsenin tahayyül dahi edemediği birçok karar Sayın Cumhurbaşkanımızın liderliğinde alındı.

Kısaca bu reformlardan da biraz bahsetmek istiyorum: Yıllarca -Türkiye Büyük Millet Meclisi dâhil olmak üzere- kangren olan bir başörtüsü sorunu vardı ve onu çözdük, Kürtçenin önündeki engelleri AK PARTİ hükümetleri kaldırdı; annenin yavrusuyla cezaevindeyken ana dilde konuşamamasının önündeki engeli yine biz kaldırdık, herkesin kendi çocuğuna istediği ismi vermesinin önünü AK PARTİ hükümetleri açtı.

Türkiye’de şu ana kadar birçok sayıda yerel ve bölgesel Kürtçe yayın yapan radyo kanalı bulunmaktadır; daha önce, uydu kanalları yani çanak antenle insanlar televizyon kanallarını izliyorlardı. Bugün ise devletin resmî kanalı TRT Kurdî yirmi dört saat boyunca Kürtçe yayın yapmaktadır.

Hatırlarsınız belki, bizim bölgelerimizde -şu anda aramızda bulunan bürokratlar da o bölgelerde görev yaparken şahit olmuştur- inanın, kolluk kuvvetleri arabayı çevirdiği zaman eğer bir Kürtçe kaset varsa insanlar onu nasıl atacağını düşünüyordu. Dolayısıyla, şunu söyleyeyim: Yine bizden önce Kürtçe kurslara bile izin yoktu. Bizim dönemimizde ortaöğretim kurumlarında -4+4- siyer-i nebilerle birlikte Kürtçe, seçmeli ders olarak şu anda okutulmakta, camilerde Kürtçe mevlitler okunmaktadır.

Yine, geçen, bir milletvekili arkadaşımız burada konuşurken Dicle Üniversitesinde Kürtçe tezin kabul edilmediğini söyledi.

MEHMET RUŞTU TİRYAKİ (Batman) – Ben söyledim. Söyledim ve doğru, kabul edilmedi.

EKREM ÇELEBİ (Ağrı) – Evet, bakın, şunu söylemek istiyorum değerli milletvekilim: Şimdi, Türkiye’nin 2002 öncesini düşünün ve bugün geline Türkiye’yi düşünün. Biraz önce hanımefendi milletvekilimiz konuştu, elbette ki konuşur, milletvekilidir, burada konuşur ama şunu söyleyeyim: Bu devlet, AK PARTİ hükümetleri gerçekten çok şey yaptı. İnsanların düşünemediği, tahayyül edemediği, kendi akıllarından geçiremediği “Acaba bir gün gerçekten böyle bir şey olacak mı?” diyen toplum, bakın, bugün kendini yirmi dört saat boyunca nasıl istiyorsa öyle ifade edebiliyor. Eskiden, düşünün, Türkiye Büyük Millet Meclisinde, Atatürk’ün kürsüsünde kimse Kürtçe konuşamıyordu, bakın, şu anda mitinglerde herkes istediği şekilde konuşuyor. Dolayısıyla şunu söyleyeyim: Elbette ki siz AK PARTİ’yi eleştirebilirsiniz, elbette ki siz sistemi eleştirebilirsiniz ama bir noktaya geldiğimizde bizim birlikte oturup da konuşmamız lazım. “Devlet nerededir, nereye geliyor?”

Şunu söyleyeyim: Biraz önce arkadaşın biri şunu söyledi, dedi ki: “Ya, Kobani...” Geçmiş devlet unutmaz. Değerli kardeşlerim, devlet sadece Kobani üzerinde unutmaz; devlet kendi erkini kullanmak zorunda, devlet kendini savunmak zorunda, devlet kendi vatandaşına sahip çıkmak zorundadır ama devlet şunu yapmıyor: Sen sadece Kürtün diye gelip de senin kolundan veya senin bir yerinden tutup da seni götürmüyor. Eğer sen orada herhangi bir suça karıştıysan, eğer sen devlet aleyhine bir şey yaptıysan, eğer sen devletin içerisindeki halkı isyana teşvik ettiysen devlet kendisini korumak zorunda.

Bakın, ben Ağrı’nın Patnos ilçesindenim, Kobani olaylarında inanın, benim kendi ilçemin... Ben AK PARTİ Milletvekili olarak söylüyorum, 320 trilyon lira tek bir ilçeye giden bir para. Devletin haricinde kim bunu getirebilir? Bana bir insan söylesin, desin ki... Şunu da söyleyeyim: AK PARTİ’nin kurulduğu günden, 2002’den bugüne kadar, yani 2019’un ikinci çeyreğine, üçüncü çeyreğine kadar, bakın Ağrı’ya gelen para 18 katrilyon 600 milyar lira paradır. Sadece...

ABDULLAH KOÇ (Ağrı) – Son sırada ama.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Dile kolay 18 katrilyon.

EKREM ÇELEBİ (Ağrı) – Daha önce de son sıradaydı.

Burada önemli olan şey şu: Bakın, Cumhuriyet tarihinden 2002’ye kadar ama 2002’den 2019’a kadar...

Biz şunu söyleyebiliriz: Devletin eksiklikleri olabilir, bizim eksliğimiz olabilir, benim eksliğim olabilir, hepinizin eksigi olabilir, Bakan Bey’in de eksigi olabilir ama önemli olan şey şudur: Devletin imkânları ölçüsünde bizim bölgeye götürdüğümüz yatırımlardır, devletin imkânları ölçüsünde insan haklarına verdiğimiz ölçütlerdir.

Biz bugün Avrupa’ya baktığımız zaman, biraz önce sayın milletvekilimiz konuştu bakın oranlarla ilgili; İngiltere’ye baktığımızda, Almanya’ya baktığımızda, biz birçok konuda onların önündeyiz ama şunu da söyleyeyim: Eğer biz devletin aleyhine olan suçları çıkıp da açıklarsak değerli kardeşlerim, bunlar doğru değil, bunun Kürt’ü, Türk’ü, Laz’ı, Çerkez’i olmaz. Biraz önce de söyledim, yani daha önce siz kendi çocuğunuza “Zozan” adını veremezken şu anda bu devlet bunu bırakıyorsa yani devlet

kötülük mü yaptı? Diyor ki kardeşim, Sayın Cumhurbaşkanımız Tayyip Bey, Başbakan olduğu gün, bakın, AK PARTİ geldiği gün veya bir hafta sonra mı, bir ay sonra mı net hatırlamıyorum, hiç kimse cezaevindeyken Türkçenin dışında başka bir dil kullanamıyordu, ana dilini kullanamıyordu. “Yok öyle bir şey kardeşim, ben kaldırıyorum.” dedi ve bir genelgeyle kaldırıldı. Hata mıydı? Hata değildi. Doğru muydu? Doğruydı. Şimdi, şudur: Biz elbette ki siyaset yapıyoruz, biz elbette ki Hükûmetin yanlışları varsa bunları söyleyeceğiz ama sizlerden ricam şu: Bu devlet hepimizin devleti, bu devletin doğruları da varsa parti gözetmeksizin, sistem gözetmeksizin bizim bunları söylememiz lazım.

Dolayısıyla şunu arz edeyim: Sayın Cumhurbaşkanımız hep der ya işte: “Nereden nereye...” Bu ülkede kendi çocuğuna Zozan adını veremezken bakın, bugün ülkede, Dicle Üniversitesinde eğer siz söylüyorsanız, “Kürtçe tezin kabul edilmemesinden ben şikâyetçiyim” diyorsanız, o zaman sizin başta şunu söylemeniz lazım: “Ya, ben, Sayın Cumhurbaşkanına teşekkür ediyorum. Evet, dün bunlar yasaktı, bugün bunları koydu ama bu üniversite benim tezimi almıyor veya benim vatandaşımın tezini almıyor.” Bu konuyla ilgili biz YÖK’le görüşelim çünkü, geçenlerde YÖK buradaydı ve bizim bunun hakkını teslim etmemiz lazım. Tekrar edeyim onu, hani, Sayın Cumhurbaşkanımız hep der: “Nereden nereye geldik.” İşte bana göre bizim bunu asla unutmamamız lazım.

Bakın, yine, yargıda yapısal reformları biz gerçekleştirdik, kim ne derse desin değerli kardeşlerim. Eskiden bir onbaşı bir köye geldiği zaman -onbaşı bizim devletimizin askeri, askere karşı bir saygısızlığımız yok ama- bir köyü inanın köy meydanına toplar, hepsini tıpış tıpış götürürdü. Doğru mu? Doğru. Bakın, her on yılda bir bu ülkede demokrasi inkıtaya uğradı. Şimdiye kadar hiçbir iktidara nasip olmayan bir şey oldu. Bakın, 12 Eylül 1980 askerî darbesini gerçekleştirenlerin yargılamalarının önündeki engeli biz kaldırdık, itirazı olan varsa söylesin ama itiraz yoksa da bunun alkışlanması lazım ve darbeleri yargının önüne biz çıkardık. Tekrar ediyorum, itirazı olan varsa söylesin yoksa bunu herkesin alkışlaması lazım.

Biraz önce bir milletvekili arkadaşımız yine özellikle Hâkimler ve Savcılar Kurulunun -eski Yüksek Kurulun şu anda ki Kurulun- üye seçimlerini eleştiriyordu. Eleştirebilirsiniz ama şunu söyleyin: Bakın, daha önce hiç kimsenin oraya nüfuz etme hakkı yoktu ama Anayasa Mahkemesi üye seçiminde, Cumhurbaşkanının yanı sıra Türkiye Büyük Millet Meclisinin üye seçmesinin önünü biz açtık, AK PARTİ açtı. Dolayısıyla, kalkıp da Sayın Bakanımızın sağında, solunda, arkasında şu oturuyor... Elbette ki Sayın Bakan bu devletin bakanı ve şu andaki sistem içerisinde bu devlet ona o yetkiyi vermiş ve bu devletin şu andaki bütçesini de Anayasa Mahkemesinin de Yargıtayın da Danıştayın da bütçesini o yapıyor. Erke baktığınız zaman yanında, elbette ki konuşacak bunlar.

Daha önce, bakın, yıllarca bu ülke parti mezarlığına, çöplüğüne döndü. İşine gelmeyen herkes, işte, ilgililer bir karar alır, partiyi Anayasa Mahkemesine götürürlerdi; talimat giderdi, tak diye kapatılırdı. AK PARTİ hükûmetlerinden sonra var mı böyle bir şey? Yok. O zaman bizim bunu alkışlamamız lazım. Bakın, söz ve davranışlarıyla partisinin kapatılmasına sebep olan milletvekilinin, milletvekilliğinin düşürülmesine ilişkin hüküm ilga edildi; bu kadar basit.

Yine Anayasa değişikliğiyle kurumlarda yapısal reformları biz hayata geçirdik. Kamu denetçiliği... Askerî ve sivil yargıda ikilemi ortadan kaldırdık, biraz önce de buna değindim. Yani siz küçük bir ile veya büyük bir ile gittiğinizde eğer sizin yürüyüşünüz dahi başka birilerinin hoşuna gitmeseydi sizi alıp askerî mahkemede yargılıyordu. Yani bunları bu devlet kaldırdı, bakın, bunları bu kadrolar kaldırdı.

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Sayın Çelebi, süreniz dolmak üzere; lütfen tamamlayınız.

EKREM ÇELEBİ (Ağrı) – Yine, Askerî Şûra. Bakın, Askerî Şûra'ya hiç kimsenin bir itiraz hakkı yoktu, bu aynı zamanda Hâkimler ve Savcılar Kuruluyla ilgili de vardı. Eğer itiraz varsa bölge idare mahkemelerine gidip dava açıyorlardı. Bakın, bunların hepsini biz getirdik. Yine, referandumla Anayasa Mahkemesine insan hakkı ihlallerine karşı bireysel başvuru hakkı getirdik.

Şimdi değerli milletvekilleri, daha önce bu ülkede düşünülmeyen bir şeyler vardı, işte, bunları bizler getirdik. Hak arama yolları, bilgi edinme, değerlendirme... Bakın, yıllar yılı kimse kendi sicil özetini bile öğrenemiyordu bu ülkede. Bunu ne devlet memurları, ne hâkimler... TSK'sı, 2802'si, 657'si hiç kimse öğrenemiyordu. Bakın hepsinin önünü açtık.

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Teşekkür ediyorum Sayın Çelebi.

EKREM ÇELEBİ (Ağrı) – Vatandaşlarımıza özellikle lekelenmeme hakkını getirdik.

Yine bununla birlikte bakın, davalar sonuçlanamıyordu, demin de onu söyledim.

Yine, Sayın Bakanımın en büyük çalışmalarından biri hâkim ve savcı yardımcılığına ilişkin çalışmalar.

Yine, azami tutukluluk sürelerine ilişkin... Modern adalet sarayları...

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Sayın Çelebi...

EKREM ÇELEBİ (Ağrı) – Sayın Başkanım istirham ediyorum, bir dakika daha verin.

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Tamamlar mısınız...

EKREM ÇELEBİ (Ağrı) – Biraz önce bir milletvekilimiz söyledi, saray. Ya bu saray niye bu kadar insanlara batıyor. Şudur, beş yıldızlı oteller var, beş yıldızlı saraylar var, elbette ki saray dediğin zaman saray olacak, başka bir şey değil.

Yine, UYAP... Bakın, bu ülkede daha önce daktiloları olmayan adliyeler vardı, şu anda bilişim sistemine geçti.

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Sayın Çelebi, teşekkür ediyorum.

Lütfen sözlerinizi tamamlar mısınız...

EKREM ÇELEBİ (Ağrı) – Sayın Başkanım...

Bakın, Bilim Kurulunu oluşturduk, hakikaten çok fazla şeyler var; elektronik izleme merkezleri...

Sayın Bakanım, özellikle şunu arz etmek istiyorum: Sizler bir yandan tüm reformları uygulamaya koyarken, bu çalışmaları hayata geçirirken, bir yandan da aziz milletimize karşı asrın ihanetini gerçekleştiren yargı içindeki FETÖ terör örgütü mensuplarına yönelik büyük bir mücadele sergilediniz. Bu büyük mücadelede millî iradeyi yok sayan darbeci teröristlere karşı demokrasinin ve milletin yanında yer alan hâkim ve cumhuriyet savcılarımız ile yargı teşkilatımıza, vatanını ve devletini koruyarak...

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Evet, lütfen tamamlayalım.

EKREM ÇELEBİ (Ağrı) – ...hukukun gereklerini tavizsiz yerine getirmelerinden dolayı huzurlarınızda başta Sayın Bakanımız Abdulhamit Gül Beyefendiye, yine, 15 Temmuz 2016 tarihinde darbecilere karşı dik duruş sergileyen ve darbecilerin yakalanıp gözaltına alınması için ilk talimatı veren döneminin Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu Başkanı Adalet Bakanı Sayın Bekir Bozdağ başta olmak üzere darbeye karşı dik duran bütün HSYK üyelerine, Anayasa Mahkemesi, Yargıtay, Danıştay Başkan ve üyelerine, tüm hâkim ve cumhuriyet savcılarımıza huzurlarınızda teşekkür ediyorum.

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Sayın Çelebi, çok teşekkür ediyorum.

EKREM ÇELEBİ (Ağrı) – Sayın Bakanım, bir hususu...

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Teşekkür ederim Sayın Çelebi, ek süreniz de tamamlandı.

EKREM ÇELEBİ (Ağrı) – Başkanım...

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Teşekkür ediyorum ama ben tamamlamanız için sizi çok kez uyardım.

EKREM ÇELEBİ (Ağrı) – Tamam Başkanım, otuz saniyelik bir şey. OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Bir selamlama ve tamamlama için söz veriyorum.

EKREM ÇELEBİ (Ağrı) – Lütfen.

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Buyurun.

EKREM ÇELEBİ (Ağrı) – Bir diğer husus Sayın Bakan, Bakanlık merkez teşkilatında görev yapan personel Yargıtay, Danıştay, Anayasa Mahkemesi ve adliye personeli gibi adalet hizmetleri tazminatından yararlanmak istiyorlar; gerçekten bu, özellikle zatiatilerinizden arkadaşlarımızın beklemiş olduğu bir husustur.

Ben bu vesileyle Adalet Bakanlığımızın 2020 yılı bütçesinin hayırlara vesile olmasını diliyor, hepinize saygılar sunuyorum.

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Teşekkür ediyorum.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Sayın Başkan, arkadaşlarımız konuşsun elbette ama çifte standart uygulamayın lütfen.

EKREM ÇELEBİ (Ağrı) – Çifte standart değil.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Sabah bizim konuşmamız otuz saniye kala kesildi. Bakın, olmaz ki böyle!

EKREM ÇELEBİ (Ağrı) – Sayın Başkan, sabah usul yönünde konuşması...

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Sayın Paylan, çifte standart uygulamıyorum.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Ben arkadaşlar konuşmasın demiyorum arkadaşlarımız konuşsun ama çifte standart uygulanmasın.

EKREM ÇELEBİ (Ağrı) – Çifte standart değil, sen de sabah usul yönünde konuştun, ben ona bir şey söylemiyorum.

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Sayın Paylan, çifte standart uygulamıyorum. Sabah ben yönetmiyordum, birincisi bu.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Hah, onu söyleyin!

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – İkincisi, konuşma bitmeden ve bittikten sonra tüm uyarılarımı ben yaptım; bu milletvekili arkadaşımızın kendi inisiyatifindedir. Yirmi dakikalık konuşmaya, özellikle konuşma sürelerine riayet edilmesini ben rica ediyorum.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Ben Divan için söylüyorum Sayın Başkan, sizin için değil.

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Evet, ben de “Çifte standart.” dediğiniz için açıklama yapıyorum. Çifte standardımız yoktur.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Divan için söylüyorum.

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Biz uyarılarımızı yapıyoruz; tüm Komisyon üyelerimize ve milletvekillerimize de uyarı yaptıktan sonra konuşmayı tamamlamak için makul bir süre veriyoruz zaten, ona riayet etmelerini rica ediyoruz.

Sayın Ayhan Erel...

Buyurun lütfen.

AYHAN EREL (Aksaray) – Sayın Başkanım, kıymetli Komisyon üyeleri, milletvekilleri, Sayın Bakanım ve Bakanlığımızın çok kıymetli bürokratları. Sözlerimin başında ben de cumhuriyetimizin kurucusu Ulu Önder Atatürk'ü rahmetle, şükranla, minnetle anıyorum. Ruhu şad, mekânı cennet olsun.

Sözlerimin başında belirtmek isterim ki amacım, Bakanlığımızın eksikliklerini, yanlışlıklarını araştırmanın ötesinde varsa eksikleri tamamlama adına konuşmak.

Havaalanındaki yaptığınız uygulama gerçekten çok önemli; vatandaşlar, özellikle yurt dışından gelenler perişan oluyordu. Yine Adalet Ormanı çok güzel bir uygulama, bundan dolayı sizleri tebrik ediyorum; yaptığınız her olumlu çalışma için Türk milleti adına şükranlarımı sunuyorum. Bu uluslararası havaalanında SEGBİS sistemi acaba uygulanabilir mi? Bu hususun araştırılmasını talep ediyorum ve İYİ PARTİ adına da genel anlamda bir konuşmak yapmak istiyorum.

Anayasa'mızın 2'nci maddesi kısaca, cumhuriyetimizi demokratik, insan haklarına saygılı, laik ve sosyal bir hukuk devleti olarak tanımlamıştır. Bu tanımlamadan yola çıkarak öncelikle, evrensel demokrasinin neyi anlattığı, bugün bizdeki uygulamasının nasıl olduğunu tartışmamız gerektiğini düşünüyorum.

Evrensel demokrasinin tarih boyunca farklı farklı tanımlanmış olması demokrasiyi tanımlamanın ne kadar zor olduğunu göstermektedir. Tarihteki bu zorluk demokrasinin birden çok şeyi birden ifade etmesinden kaynaklanmaktadır. Demokrasi, aslında bir ülkü dizgesidir; demokrasi, ülkü diye bilinen gayelere erişmeyi sağlayacak kurumların tümünü ifade eder. Demokrasi halkın zihniyetinde işleyen bir fikir olarak görünür; demokrasi, halkın şuurlu davranışdır, sorumluluk hissetmektir. Bu sorumluluk ve şuurla hareket eden bireyin siyasal iktidarı tenkit etme hakkı vardır. Demokrasi, siyasi iktidarın tenkitlere tahammül rejimidir. Demokrasi, bizim gibi düşünmeyenleri saygıyla dinleme sanatıdır. Demokrasi, çoğunluğun değil, azınlığın ve farklı düşünenlerin de haklarını koruma ve kollamanın, iktidar ve otoritenin mutlak olmadığı rejimin adıdır. Demokrasi, keyfilikten kaçan, kendisini anayasa ve hukuk kurallarıyla bağlı kılan bağımsız ve tarafsız yargı tarafından denetlenebilen iktidarın bulunduğu siyasal rejimin adıdır. Kısaca demokrasi, halkın yönetimidir. Yönetimde egemenlik yetkisinin kullanımı hiçbir kimseye bırakılmamış olup, halkın yönetiminde egemenlik, kayıtsız, şartsız millete bırakılmıştır. Demokrasi yalnızca yasalara değil, bir siyasal kültüre de dayanır. Demokrasi, bir yönetim biçimi olduğu kadar da bir yaşam biçimidir. Demokratik bir yönetim için yasaların ve yönetim sisteminin tek başına demokratik ilkeler doğrultusunda oluşturulmuş olması yetmez, günlük hayatta insanların davranışlarından oluşan kültürde bu temel ilkelerin yaşanması gerekir. Bu, demokrasilerde demokratik vatandaşlığın önemini artırmaktadır. Demokratik kültür, ancak demokratik vatandaşlar yoluyla yerleşir. Yönetimde demokrasiden bahsedebilmek için öncelikle hukukun üstünlüğünün varlığı kabul edilmelidir, daha sonra da devletin hukuk devleti olması sağlanmalıdır. Hukukun üstünlüğü ise, millet adına yasama yetkisiyle donatılan Türkiye Büyük Millet Meclisinin üstünlüğü olup yasamanın yaptığı kanun hâkimiyetini sağlamaktır. Bunun yanında, yasamanın yürütmeyi denetleme yetkisi de göz ardı edilmemelidir. Bu anlamda, yapılan anayasa değişikliğiyle Meclisin yürütmeyi denetleme yetkisi neredeyse ortadan kaldırılmış hâle gelmiştir. Hukuk devletinin amacı, devlet yönetiminde keyfiliği önlemektir; bu da devletin hukuka bağlı olmasını, hukuk çerçevesinde hareket etmesini şart koşar. Hukuk devleti, devletin faaliyetlerini yürütürken hukukten belirlenmiş sınırlara bağlı kalmasını, bütün iş ve işlemlerin hukuka uygun olmasını şart koşar. Hukuk devleti, kamu otoritesi kullanan kişilerin kendi düşüncelerine, görüşlerine ve kapislerine göre değişen bir yönetim yerine kurallara dayalı, gayrişahsi, objektif bir yönetim koymayı amaçlar. Hukuk devletinde kişiler değil kurallar yönetir. Hukuk devleti

uyarınca kamu otoritelerinin sadece hukuken yetkilendirildiği durumda işlem ve eylem yapmaları, bunun dışında hareketsiz kalmaları gerekir. Böylece, devletin hukuka bağlılığı kişilere güvenlik ve öngörülebilirlik sağlayacaktır. Hukuki güvenlik, kamu otoriteleriyle ilişkilerinde bireylerin bugün ve geleceğe dönük güven duygusu içinde olmaları demektir. Kişiler yasaların onları nasıl etkileyeceğini önceden bilebilmelidir. Kişiler, ancak yürürlükteki herkes için geçerli hukuk kurallarına uygun olarak işlem göreceklarını, hukuki dayanağı olmayan bir işleme maruz kalmayacaklarını bilmenin rahatlık ve güvenliğini yaşarlar. Hukuka bağlılık keza yine kuralların önceden belli ve biliniyor olması sayesinde kişilerin geleceği öngörüp etkinlik ve eylemlerini buna göre planlayabilmelerine de imkân verir; böylece, kişiler keyfi devlet müdahalesinden ve kuralların keyfi olarak değişmeyeceğinden emin bir şekilde öngörülebilir ve güvenli bir hayat yaşayacaklarını varsayarlar.

Kişilere özel yasa yapılmaması, yasaların herkese adil, eşit uygulanabilir olması, yönetenlerin ve yönetilenlerin tamamının yasalara uyma zorunluluğu, yönetimde şeffaflık ve hesap verilebilirlik, anayasal güvence, güçler ayrılığı, laiklik, sivil toplum, özgür basın bulunması ve tüm bunların yanında tarafsız ve bağımsız bir yargı sisteminin bulunması demokrasinin olmazsa olmaz şartı olarak kabul edilmektedir. Bugün bütün çağdaş demokrasilerde bilinen bir kural vardır: Yetki, millet adına birbirini denetleyen 3 organa verilmiştir; yasama, yürütme, yargı.

Bugün Adalet Bakanlığının bütçesi üzerinde görüşmeler yapıldığından yargı organları üzerinde durmanın faydalı olacağına inanıyorum. Çağdaş hukuk devletlerinde siyasal iktidarın hesap verebilirliği oldukça önem arz etmektedir. Siyasal iktidarlar önce halka hesap vermelidir. Öncelikle denetim, Türkiye Büyük Millet Meclisine aittir, bunun yanında anayasal yargı organları yasamay, yürütmeyi, yasalara uymayan herkesi denetler; böylelikle, yönetilenler ile yönetenler arasında bir denge oluşur. Yetkinin bir kişide toplanmış olması otoriterleşmeyi getirir. Bizde de bu yetki, egemenlik hakkının kullanılmasıyla ilgili Anayasa'nın 6'ncı maddesi gayet açıktır "Egemenliğin kullanılması, hiçbir surette hiçbir kişiye, zümreye veya sınıfa bırakılamaz. Hiçbir kimse veya organ kaynağını Anayasadan almayan bir Devlet yetkisi kullanamaz." hükmü yer almıştır. Soru şu: Millet adına bu egemenliği kim, nasıl kullanacaktır? Bu yetki tek bir kişi tarafından mı, yoksa millet adına birbirini denetleyen güçler tarafından mı kullanılacaktır? Denetim yetkisi Meclisin en önemli görev ve sorumluluğu olup bu yetki Meclisimize Anayasa tarafından verilmiştir. Yürütme organının çıkarılan kanunları uygulayıp uygulamadığını, yürütmenin yasalara uygun olarak görev yapıp yapmadığını denetleme görevi Türkiye Büyük Millet Meclisine ait olup bu görevi yerine getirmek mecburiyetindeyiz. Anayasal olan bu görev nasıl yapılmalıdır? Milletvekillerinin yürütmeden sözlü olarak bilgi almaları bakanlarımızın Meclise gelememelerinden -gelmemeleri demeyelim- dolayı uygulanamamakta, yine, bakanlık görevine seçimle değil de atamayla geldiklerinden artık mümkün değil. Milletvekillerinin yürütme organından bilgi almak için veya yürütme organının kendisine doğru bilgiyi aktarması için yazılı soru önergesi vermesi gerekiyor. Anayasa'ya göre bunun on beş gün içinde cevaplandırılması gerekiyor ama işlerin yoğunluğundan dolayı sanırım ki bugüne kadar on beş günde hiçbir zaman cevap gelmedi.

Türkiye'nin temel sorunlarından birini yargı oluşturmaktadır. Bu, sadece bu döneme ait değil, geçmiş dönemlerde de yargı başlı başına Türkiye Cumhuriyeti devletinin sorunlarından bir tanesiydi. Son yıllarda yapılan kamuoyu araştırmalarında yargıya yönelik güven duygusunun her geçen gün maalesef daha da azaldığı tespit edilmektedir. Yargının işleyişine ilişkin kamuoyunda oluşan yaygın güvensizlik duygusu ve toplumda güçlü bir şekilde kendisini hissettiren adalet anlayışı ve beklentisi yargının kendisinden beklenen özgürlükleri koruma ve adalet dağıtma işlevini gereği gibi yerine getirememesinden beslenmektedir. Ülkemizde yayın yapan ulusal TV'lerin bazılarında öğlenden sonra yapılan programlarda cinayete kurban giden yakının kimin öldürdüğünü, kızını kimin kaçırdığını, evinin kimin tarafından soyulduğunu, buna benzer aydınlığa kavuşturulamayan, yargının çözmesi

gereken birçok olayın yargı tarafından çözüme kavuşturulamamasından dolayı vatandaş, mağdurlar çareyi ve çözümü yargı yerine maalesef televizyon programlarında aramaktadır. Bu durum dahi yargıya olan güvenin ne denli azaldığını ve vatandaşın çözümü medya yargısında aradığını göstermektedir.

Yargının varoluş sebebine uygun bir biçimde görev icra edememesinin anayasal ve yasal düzenlemelerin eksikliğinden ya da yanlışlığından ziyade yargının siyasal iktidar karşısında bağımsız ve tarafsız olmamasından kaynaklandığı görülmektedir. Bu sebeple, yargı alanında yaşanan sorunların çözümünü ve yargıya dair güvensizlik duygusunun ortadan kaldırılmasını talep ediyoruz.

Türkiye’de hukuk ve yargı alanında çok ciddi sorunların yaşandığı bilinmektedir. Ulusal ve uluslararası düzeyde yürütülen çeşitli çalışma ve araştırmaların sonuçlarında Türkiye’de hukuka ve yargıya olan güven duygusunun her geçen yıl azaldığı, hukuk sisteminin adalet üretme kapasitesinde gerilemenin var olduğu, yargının iktidarı gereği gibi denetleyemediği ve yargı bağımsızlığı ilkesinin zedelendiği açıkça görülmektedir. Anket çalışmaları ve alan araştırmalarına, yazılı, görsel ve sosyal medyada çıkan haberler ve yapılan yorumlar ilave edildiğinde Türkiye’de hukuk ve yargıyla sorunu olmayan vatandaşın çok az sayıda olduğu görülmektedir. Bütün bunlar bir ülkede adalet veya adaletsizlik sorununun var olduğuna işaret etmektedir. Güncel olduğu kadar tarihsel de olan bu sorun esas itibarıyla yargının iktidarlara bağımlı ve uyumlu işleyişinden kaynaklanmaktadır.

“Türkiye’de Hukuk Zihniyeti” başlıklı proje kapsamında 4.177 katılımcı üzerinde gerçekleştirilen anket çalışmasının sonuçlarına baktığımızda; Türkiye’de hukuk sisteminin adalet ürettiğine inanların oranı yüzde 35, hukuka yönelik memnuniyet düzeyi yüzde 32, hukuk öğrencilerinin yüzde 87’si liyakatle iş bulacaklarına inanmamakta, hukuk öğrencilerinin yüzde 76’sı iş bulmada güçlü sosyal bağların varlığını yeterli görmekte, avukatların yüzde 36’sı hâkim ve savcılarını adil bulmakta, yine avukatların yüzde 22’si yargının yakın geleceği hakkında olumlu düşünmekte, hâkim ve savcılarının yüzde 45’i yargı yönetimini adil bulmakta, hâkim ve savcılarının yüzde 44’ü yargının bağımsız ve tarafsız olduğuna inanmaktadır; yani hâkim ve savcılarının yüzde 56’sında yargının bağımsız ve tarafsız olmadığı yönünde bir kanaat oluşmuştur.

Bütün bu veriler ve anket çalışmasında yer alan diğer veriler Türkiye’de hukuk ve yargı alanında yaşanan sorunları bütün yönleriyle çıplak şekilde gözler önüne sermektedir. Avrupa Birliği Komisyonu tarafından hazırlanan ve özellikle son yıllarda giderek sertleşen düzenleme raporlarında da Türkiye’de yargının yapısı ve işleyişine dair ciddi eleştiriler yer almaktadır. Nitekim, son yıllarda demokrasi, hukukun üstünlüğü ve insan hakları alanları olmak üzere hemen hemen her alana dair eksikliklerin ve yanlışlıkların dile getirildiğini görmekteyiz. Özellikle, yargı bağımsızlığı konusunda önemli gerileme olmuştur. Yüksek mahkemelerin yapısı ve kuruluşuna ilişkin yapılmış olan önemli değişiklikler ciddi endişe kaynağı olup söz konusu değişiklikler Avrupa standartlarıyla uyumlu hâle getirilmelidir. Yargının görevlerini bağımsız ve tarafsız şekilde gerçekleştirmesine imkân tanıyan ve yasamanın ve yürütmenin kuvvetler ayrılığı ilkesine riayet ettiği bir ortamda çalışması gerekmektedir.

Hâkimler ve Savcılar Kurulunu düzenleyen anayasal değişiklikler kurulun yürütme erkinden bağımsızlığını daha da fazla zayıflatmıştır. Hâkimler ve Savcılar Kurulu üyelerinin seçiminde, hâkim ve savcılarının görev yerinin değiştirilmesinde, hâkim ve savcılarının işe alınmasında ve terfisinde nesnel, liyakate dayalı tek tip ve önceden belirlenmiş kriterlerin bulunmaması yargıya olan güveni ve hâkim teminatını maalesef ortadan kaldırmıştır. Bunun sonucu olarak da temel hak ve hürriyetleri korumak amacıyla tasarlanan anayasal ve hukuki mekanizmalar temel hak ve hürriyetlere müdahale etme aracı hâline dönüşmüş, hâkimler temel hak ve hürriyetleri koruyan değil, tersine temel hak ve hürriyetlere müdahale eden görevliler hâline gelmiştir.

İktidarı sınırlandırmakla görevli organlardan birincisi olan Anayasa Mahkemesi iktidarı sınırlandıran bir unsur değil, tersine onu tahkim eden bir unsur hâline dönüşmüştür. Böylece, hukukun siyaseti çerçevelemesi gerekirken tersine yargının siyasetin cenderesi altına girmiş olduğunu üzüldük görmekteyiz.

Adalet dağıtma görevi devletin temel fonksiyonlarından biridir. Bu nedenledir ki adalet mülkün temelidir ve böyle kalmalıdır. İnsan onurunun zedelendiği ya da yok edildiği bir toplumda artık insanlıktan söz edilemez. Adaletin olmadığı bir toplumda endişe, korku, güvensizlik, huzursuzluk, kargaşa ve kaos hâkim olur, böylesi bir toplumda kanunların varlığının bir değeri ve önemi de yoktur zira, adaletin geçerli olmadığı bir toplumda kanunlar Balzac'ın ifade ettiği gibi “Güçlülerin delip geçtiği, zayıfların ise takılıp kaldığı bir örümcek ağına benzer.” Bu durum nihai tahlilde devletin varlık sebebinin ve meşruluğunun tartışılmasına ve sorgulanmasına yol açar.

Toplum ve devlet hayatındaki kritik önemi nedeniyle hukukun üstünlüğüne dayalı demokratik devletlerde adaleti dağıtma görevi yasama ve yürütmeden bağımsız kılınan yargı organlarına verilmiştir. Bütün güçlerin tek bir elde toplanması hâlinde yönetimin denetlenemeyeceği, keyfiliğe kaçacağı ve bu sebeple de özgürlüklerin güvence altına alınamayacağı kabul edilir.

Yargının bir yandan, yasama ve yürütmenin Anayasa ve yasalar tarafından kendileri için çizilen hukuki sınırları aşıp aşmadığını denetleyebilmesi, diğer yandan da siyasi iktidarın keyfi karar ve eylemlerinden dolayı bireyleri koruyabilmesi için her 2 iktidardan da bağımsız olması gerekir. Yargının varlık sebebi bireylerin hak ve özgürlüklerini devlet karşısında korumaktır. Yargının bu hayati işlevinin gereği gibi yerine getirilebilmesi siyasi iktidardan bağımsız olmasını ve yargısal iktidarı kullanabileceği bir özerk alana sahip olmasını gerektirir. Bu sebeptir ki yargı, bireylerin hak ve özgürlüklerini güvence altına alabilmenin, herkese hakkettiğini teslim edebilmenin ve adaletli karar verebilmenin bir gereği olarak bağımsızlık zırhıyla donatılmıştır.

Siyasal iktidarlara hiçbir kayıta kendisini bağımlı kılmak istemediği için yargı organlarını kendisi için ayak bağı görmektedir. Bunun sonucu olarak da iktidar, yargı iktidarıyla giriştiği güç savaşında yargıya müdahale ederek yargının etkilerini sınırlandırma yoluna gitmektedir. Bunun sonucunda, bugün ülkemizde yargı bağımsız bir erk olarak kendi inisiyatifıyla değil, devlet iktidarına bağımlı, uyumlu bir unsur olarak tutum içerisine girmiştir. Aslında, bugünkü siyasal iktidarın, AK PARTİ'nin geçmişten ders alarak yargının araçsallaştırılması düşüncesini bir tarafa bırakması gerektiğini düşünüyorum. Şöyle ki: İktidardaki AK PARTİ'nin siyasal hikâyesinde de, siyasi rekabetle mücadelede yargının nasıl kullanıldığına dair çok sayıda veri hâlen hafızalarımızda canlı olarak yerini muhafaza etmektedir. AK PARTİ'nin ana gövdesini oluşturan siyasi hareketin içinden çıktığı Refah Partisi ile Fazilet Partisinin Anayasa Mahkemesi tarafından kapatılması; partinin kurucu üyelerinden Sayın Cumhurbaşkanımız Recep Tayyip Erdoğan'a, Siirt'te bir miting esnasında okuduğu bir şiirden dolayı -bu bahane edilerek- hakkında açılan davada mahkûmiyet kararı verilmesi; 2007 yılında Abdullah Gül'ün, Cumhurbaşkanlığı seçiminde Anayasa Mahkemesinin meşhur “367 kararı”yla engellenmesi; 2008 yılında laiklik ilkesine aykırılık iddiasıyla AK PARTİ hakkında Anayasa Mahkemesinde dava açılması; 7 Şubat 2012'deki MİT krizi ve 17-25 Aralık operasyonları, siyasi aktör ve siyasi parti düzeyindeki tasfiyelerde yargının nasıl kullanıldığını ve araçsallaştırıldığını açıkça ortaya koymaktadır.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Bravo!

AYHAN EREL (Aksaray) – Türkiye’de, hemen her toplumsal kesimin ve bunların siyasi uzantılarının yargı marifetiyle terbiye edildiğine ve hizaya çekildiğine dair bir hikâyesi vardır. Son yirmi yıl içerisinde de yaşanan siyasi yargılamalara bakıldığında, toplumun ve siyasetin geniş bir yelpazesinin yargı üzerinden cezalandırılmaya ve tasfiye edilmeye çalışıldığı görülecektir.

Bu nedenle; hukuk ve yargı her zaman, her yerde, herkese lazım olacağından bağımsız ve tarafsız olması herkes için elzemdır diyorum.

Saygılar sunuyorum, sabrınıza teşekkür ediyorum.

OTURUM BAŞKAN ABDULLAH NEJAT KOÇER – Teşekkür ederim, ayrıca süreye uyduğunuz için.

Grup adına konuşmalar sona erdi. Komisyon üyelerimizin taleplerini karşılayacağım.

Özel bir ricam var, konuşma sürelerinin bitimine yakın uyaracağım, ek süre veremeyeceğim, şu nedenle veremeyeceğim: 60’a yakın konuşmacı var şu anda; bizim daha önce planladığımız saatlerin çok ötesindeyiz. Eğer takdir ederseniz birlikte yönetelim ve on dakikalık süreleri arkadaşlarımız çok daha verimli bir şekilde kullanırlarsa çok memnun olacağım.

Buyurun Sayın Bekaroğlu.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Bakan, değerli arkadaşlar; hepinizi saygıyla selamlıyorum ve konuşmama ben de cumhuriyetin kurucusu Mustafa Kemal Atatürk’ü saygıyla anarak başlıyorum.

Değerli arkadaşlar, usulen söz aldım ve geçen oturumu yöneten Divanla ilgili bir suçlamada bulundum “Ağır bir hakarete bulundular -seviyesizliğe- Ve daha sonra bunu tutanaklardan çıkardılar.” diye; bu yenilir yutulur bir suçlama değildir. Hiçbir cevap gelmedi Divandan, buna cevap gelene kadar bu konuyu sürekli gündemde tutacağım

Değerli arkadaşlar, Sayın Bakanı dinledim, Adalet Bakanlığı bütçesiyle ilgili tozpembe bir tablo çizdi, Adalet ve Kalkınma Partisi adına konuşan Sayın Çelebi de aynı şekilde. İşler öyle değil tabii, biz şimdi... “Muhalefet olarak öyle dersiniz.” diye bir şeyiniz olur, değil.

Bakın arkadaşlar, bu toplumun en az yarısının, belki de yüzde 60’ının bugün ciddi şikâyetleri var; asgari temel hak ve özgürlüklerle ilgili büyük problemler olduğu söyleniyor, Türkiye’nin her tarafından geliyor: Yargının bağımsız olmadığı, tarafsız olmadığı; özerk ve tarafsız kuruluşların RTÜK’ünden TRT’sine, Diyanetinden Merkez Bankasına, TÜİK’ine kadar gerçekten tarafsız olmadığı, görevini yapmadığı, bu kurumların içinin boşaltıldığı. Cumhurbaşkanlığı, yürütme lehine, yasamanın aleyhine yasama alanının ciddi bir şekilde daraltıldığı, tarafsız olması gereken Cumhurbaşkanının partizanca hareket ettiği, partili olduğu, mülki ve idari amirlerinin, Emniyetin ciddi bir şekilde -illerde özellikle- taraf tuttuğu, bir partinin -iktidar partisinin- başkanları gibi davrandığı... Dünya kadar problem var ve bu şekilde düşünen Türkiye toplumunun en az yarısıdır, belki de yüzde 60’ıdır değerli arkadaşlarım.

Bakın, size birkaç tane örnek vereyim. Biraz evvel partisi adına konuşan Sayın Çelebi dedi ki: “Devlet aleyhine bir şey yapmışsa...” Bakın, bu ülkede “devlet aleyhine bir şey yapmışsa” diye yıllardan beri cezasızlık var; hukuk çiğnenir, bir sürü iş yapılır. Hâlâ böyle bir kavramı kullanan bir parti grubunun “Demokrasi, şöyle yaptık, böyle yaptık.” demeye hakkı da yok. “Devlet aleyhine bir şey yapmışsa” diye bir kavram, hukuki bir terim yoktur değerli arkadaşlarım. Kanunlar vardır, bunlara aykırı hareket edildiğinden şüpheleniliyorsa şüpheli vardır, sanık vardır, ne olursa olsun yine vatandaşlar ve hak ve özgürlükleri kısıtlanmaz değerli arkadaşlarım.

Bakın, bir siyasi parti siyasi broşür dağıtıyor -ifade özgürlüğüyle ilgili söylüyorum- bu broşürler, CHP’nin dağıtmış olduğu broşürler işte “FETÖ’nün Siyasi Ayağı...” Bunlar toplanıyor değerli arkadaşlarım, böyle bir ülkede demokrasiden, haktan, hukuktan, özgürlüklerden söz edilebilir mi?

Değerli arkadaşlarım, bakın, geçen gün bir şey yaşandı; Hükümet bir kriz yaşadı -kriz değildir, her neyse- bir bakan istifa ettiğini açıkladı. 1.780 tane gazete ve televizyon olduğunu, radyo olduğunu söylüyorlar, sadece 5 tanesi haricinde yirmi yedi saat haber bile yapılmadı. Böyle bir ülkede hakikat ortaya çıkabilir mi? Böyle bir ülkede basın özgürlüğünden, ifade özgürlüğünden söz edilebilir mi? “Efendim, biz bir şey yapmadık.” Tabii Sayın Bakan bir şey yapmadı, yapmaz da benim tanıdığım Sayın Bakan ama böyle bir iklim oluşturdunuz, siz oluşturdunuz.

Değerli arkadaşlarım, yanlış anlamayın, “Siz hiçbir şey yapmadınız.” falan demiyorum, çok şeyler yaptınız doğrudur fakat 2015’ten sonra, özellikle de 15 Temmuzdan sonra bütün yöneliminizi kaybettiniz. 15 Temmuz maalesef Sayın Cumhurbaşkanının ifade ettiği gibi, lütuf kabul edilerek demokrasi ve hak ve özgürlüklerle ilgili, hukuk devletiyle ilgili çok ciddi hasarlar yapıldı; işte OHAL kanun hükmünde kararnameleleriyle başlayarak çok ciddi problemler yapıldı ve her seferinde “beka” diye, “Beka probleminiz var, sesinizi çıkarmayınız.” diye böyle bir rüzgâr estirildi bu ülkede, hâlâ estirilmeye devam ediyor değerli arkadaşlarım.

Bakın, Adalet Bakanının bütçesini konuşuyoruz. Yargının açılışı yapılıyor sarayda, hadi, Cumhurbaşkanlığı kompleksinde, neyse, külliye. “Ne ilgisi var?” diyeceksiniz. “Yapılın güzel bir bina, güzel bir salon var.” Sembolik olarak değerli arkadaşlarım, sembolik; yürütme, yargıyı ayağına çağırıyor görüntüsü ortaya çıkıyor. Bu görüntü bile psikolojik olarak Türkiye’de yargıyla ilgili çok ciddi problemlerin olduğunu gösteriyor, kaldı ki bu toplantılardan birinde Yargıtay Başkanının ettiği söz de anlaşılır gibi değil; yerli hukuk yapıp ihraç etmekten söz edilebilmiştir. Nedir yerli hukuk değerli arkadaşlarım? Yani devletin aleyhine diye bir kanun maddesi mi çıkaracaksınız, nedir? Yerli hukuk... Bunu anlamak mümkün değil değerli arkadaşlarım.

Bakın, siz bütün kurumların içini boşaltıyorsunuz, ele geçiriyorsunuz ve kendinize tabi hâle getiriyorsunuz, RTÜK’ten TÜİK’e kadar. Zaten RTÜK Başkanı açıkça söylüyor, “Ben kanunlara bağlıyım.” falan demiyor yani “Cumhurbaşkanına bağlıyım.” diyor. Ya, ele geçiremediğinizi de yok ediyorsunuz, parçalıyorsunuz. Çoklu baro... Ya, bu ne demek ya? 2020 biterken Türkiye’de çoklu baro diye bir şey çıkardınız. Niye? “Baroyu ele geçiremedik; çoklu baro.” Çıkardınız ama -tırnak içinde söylüyorum- yani çok da rezillik ortaya çıktı İstanbul’da, 50 bin avukatın bulunduğu bir yerde 2 bin kişiyi zor topladınız. Şimdi, çoklu tabip odası... Ee? “Tabip odası bizi dinlemiyor.” Niye? Efendim, işte, “Covid’le ilgili, pandemiyle ilgili açıklanan rakamları doğru değil.” diyor. “O zaman tabip odasını yok etmek lazım, kapatmak lazım, PKK’lıdır falan.”

Bu kavramlar, eski Türkiye’nin kavramlarıdır, bu tarz eski Türkiye’nin tarzıdır. Yani değerli arkadaşlarım “Kimseyi kandırmayın.” falan dediğim zaman öfkeleniyorlar. Ya bir daha söyleyeyim, siz kimseyi kandırmazsınız, yalan konuşmazsınız, tanıyorum sizi ama siyaset söz konusu olunca bunu yapıyorsunuz bunu söylüyorum, arkadaşlar kıyamet koparıyor “Oo, bize...” Ya, size niye hakaret edeyim ya? Sayın Bakana ben hiçbir zaman hakaret etmem, niye edeyim ki? Bakın, çoğulculuğu yanlış anladınız siz. Çoğulcu toplumu yanlış anladınız, çoklu baro şeklinde anladınız.

Değerli arkadaşlarım, polis devleti uygulamaları, keyfilik devam ediyor yani insanların artık yargıya olan güveni kalktı, Müge Anlı’ya kaldı televizyon ekranlarında insanların hakkını teslim etme işi. Ya, mafya affedilirken, öbür taraftan, düşüncesini açıkladığından dolayı, mahkemeye çağırılrsa hemen gidebilecek insanlar sabaha karşı çocuk çocuğuyla evinde rezil ediliyor. Bunlar eski Türkiye’nin uygulamalarıdır değerli arkadaşlarım, Sayın Bakan, yeni Türkiye’de, demokratik Türkiye’de bunlar olmaz, bunların olmaması gerekiyor.

Cezasızlık sizin döneminizde de devam ediyor. Bakın, Sayın Cumhurbaşkanı o çok demokrat, açılım dönemlerinde falan Berfo anayı yanına aldı ve “Senin davan benim davamdır.” dedi. Çocuğunu arayan anadan söz ediyorum, 12 Eylülde çocuğu kaybedilen anadan söz ediyorum. Nerede Berfo ana? Şimdi ben soruyorum Berfo ana adına: Berfo ananın çocuğu nerede? Sayın Adalet Bakanı, söz vermişsiniz, nerede Berfo ananın çocuğu?

Roboski’yle ilgili ne oldu? Roboski, Roboski... Daha önce, ondan önce yapılan dünya kadar faili meçhul mevcut bu ülkede. 26 Mart 1994’te bir hadise var, Türk Silahlı Kuvvetleriyle ilgili; Şırnak’ın Kuşkonar ve Koçağılı köyleri üzerine bomba yağdı, dünya kadar insan öldü, Roboski’de 38 insan öldü. Bunlarla ilgili ne var değerli arkadaşlarım? Siz neyi ortaya çıkardınız? Bunlara yenileri ekleniyor arkadaşlar. Daha geçtiğimiz günlerde bu ülkede helikopterden insanların atıldığı iddia edildi. Ne yapıldı? “Atılmadı.” denilebiliyor mu? Raporlarla ortaya çıkmış. Değerli arkadaşlar, 2020’den söz ediyoruz, helikopterden insanlar... Bunlar 1990’lı yılların, eski Türkiye’nin işleriydi; eski Türkiye’nin işleri devam ediyor değerli arkadaşlarım.

Bakın, Ahmet Altan niye içeride değerli arkadaşlarım? “Hukuk böyle diyor.” falan... Sayın Osman Kavala niye içeride? Yahu, hukuk bunları dışarı çıkardı, aynı gün, emirle bunlar içeri alındılar değerli arkadaşlarım; öyle komik işler oluyor ki sizin “demokratik Türkiye” dediğiniz yerde “hukuk devleti” falan dediğiniz yerde. Haydi bunları bıraktım, solcu molcu bunlar, birtakım adamlar; Halis Bayancuk diye bir adam var, her canı sıkıldığı zaman gidiyor bu adamı DEAŞ MEAŞ, IŞİD diye içeri alıyorlar, yargılanıyor, çıkıyor dışarı, sonra bir daha... Baktım, merak ettim, nedir bu adam, ne söylüyor falan diye; evet, radikal şeyler söylüyor bu adam ama terörden, terör örgütünden, şiddetten hiçbir şekilde söz etmiyor. Ama sizin için şey değil, tutuklamaya ihtiyacınız varsa karşı taraftan bir adam olarak da...

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Sayın Bekaroğlu, son dakika...

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Kanun hükmünde kararnameleleri şey yapacak bir vaktimiz falan yok.

Anayasa Mahkemesiyle ilgili söylenenler yenilir yutulur mu? Sayın Bakanım, hukuk devletinden söz ettiniz; hiç sesiniz çıktı mı? Anayasa Mahkemesi bir karar aldı ve yerel mahkeme bu kararı uygulamadı, Anayasa Mahkemesi bir karar aldı toplantı ve gösteri yürüyüşleriyle ilgili, bu ülkenin İçişleri Bakanı, Anayasa Mahkemesinin Başkanına “Bisikletle gel.” bilmem ne gibi suçlamalar yaptı.

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Teşekkür ediyorum Sayın Bekaroğlu.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Bitireceğim ya! Gözümün önünde dört dakika verdiniz.

Bunlar yapıldı, siz Adalet Bakanı olarak ne yaptınız, ne dediniz Sayın Bakanım? Böyle bir şey var mı? Böyle bir şey mevcut mu?

Bakın, size son bir cümle söyleyip bitiriyorum: Buradan dönün. Bakın, ekonomiyle ilgili bir sürü şeyden dönüyorsunuz, daha rasyonel adamları göreve getiriyorsunuz, bürokrasiden falan gelme insanları göreve getiriyorsunuz. Gördünüz, hayalcilikle falan bunların olmayacağını “Dolara bakmıyorum.” demekle olmayacağını gördünüz; demokraside de görün, hak ve hukukta da görün. Bakın, en kısa zamanda muhalefete geleceksiniz “Parlamentar sisteme varız, haydi bakalım, düzenleyelim.” diyeceksiniz ama bunu nasıl diyeceksiniz biliyor musunuz? Çoğunluğu kaybettiğinizden dolayı diyeceksiniz yoksa muhalefetin yaptığı gibi demeyeceksiniz. Bu otoriter, totaliter Türkiye 2020 yılında devam edemez, bunu bu şekilde bilin ve buradan geri adım atın. Geri adım atmak kötü bir şey değil, erdemdir değerli arkadaşlarım.

Saygılarımla.

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Teşekkür ederim.

Sayın Katircioğlu, buyurun lütfen.

EROL KATIRCIOĞLU (İstanbul) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Bakan, değerli bürokratlar; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Doğrusunu isterseniz, ben hukukçu değilim dolayısıyla da doğrudan hukukla ilgili değil ama dolaylı olarak hukukla ilgili bazı fikirlerimi paylaşacağım. 16 Bakanlık içinde Bakanlığınız 8’inci sırada merkezî yönetim bütçesinden aldığı pay açısından; artık siz bunu değerlendirirsiniz nedir, ne değildir diye. Fakat bize gönderdiğiniz verilerden benim gördüğüm birkaç tuhafılık var, onları söylemek istiyorum. Bir kere, cari transferler altında yer alan “kâr amacı gütmeyen kuruluşlara transferler” diye bir kalem var. İlgimi çekti, bu kalem 2019 yılında 517 milyon liraymış yani ödenek olarak 517 milyon lira, zaten 455 milyon lirası da harcanmış, sonra, 2020’ye baktığımızda 75 milyona düşüyor bu. Şimdi, önceden niye bu kadar yüksekti, birden bire niye bu kadar düştü? Bu açıklanmaya muhtaç gibi geliyor bana. Bütçe teklifinizde de 80 milyon diyorsunuz yani aşağı yukarı binde 7 civarında bir artış öngörüyorsunuz ama ben, doğrusunu isterseniz bu meselenin biraz açıklanması gerektiğini düşünüyorum.

Öte yandan, sermaye giderleri altında bazı değerler var bunları da biraz anlamakta zorlandım tabii, mutlaka sizin vereceğiniz cevaplar vardır. Bir tanesi, mamul mal alımları; 2019’da 163 milyon lira civarında ödenek ayrılmış, 2021’de 193 milyon ayrılmış, birden bire 543 milyon teklif olarak getiriyorsunuz. Bu artış da biraz fazla geldi bana doğrusunu isterseniz yani yüzde 200 civarında bir artışa tekabül ediyor neredeyse; bunu da bir açıklarsanız sevinirim.

Öte yandan, gayri maddi hak alımları da benzer bir biçimde, o da yüzde 150 civarında bir artışa tekabül ediyor, rakamları vermeyeyim. Gayrimenkul sermaye üretim giderleri, burada da mesela, gördüğüm kadarıyla bütçeniz içerisinde çok önemli bir kalem bu, yanılmıyorsa 3’üncü büyüklükte, belki 4 olabilir emin değilim ama 1 milyar 719 milyon başlangıç ödeneği 2019’da ayrılmış, 2020’de 1 milyar 643 milyon lira ayrılmış, şimdi 2 milyar 308 milyon lira ayrılıyor ki bu da aşağı yukarı yüzde 40 civarında bir artışa tekabül ediyor. Ben bütçenizle ilgili olarak bunları sormak istiyorum.

İkinci olarak, hukuğun ekonomiyle ilişkisi üzerine bir iki konu var; ben bu konulardan bir tanesini yanılmıyorsa, yanlış hatırlamıyorsa geçen sene de konu etmiştim, bu sene daha da konu edilmesi gerektiğini düşünüyorum. Bu gayrimenkul ipotek meselesi, biliyorsunuz bizim bankacılık sistemimiz kredileri gayrimenkul ipotegine bağlamış durumdadır. Doğrudur, yanlışlır tartışması önemli değil ama sonuç olarak, gayrimenkul ipotek mekanizması kaçınılmaz olarak hukuk sistemiyle bağlı hâle geliyor ve hukuk sisteminin ağır çalışmasının sonucu olarak da nakde çevrilme süreci zaman aldığı için bundan dolayı faiz düzeyleri de -bence bankalar bunu dikkate aldıkları için- yüksek oluyor. Dolayısıyla da burada nasıl yapılır bilmiyorum ama özellikle bu önümüzdeki dönemde KOBİ’ler birçok kredi aldılar, muhtemelen bankalara büyük bir yük yüklenecek buradan. Bunların ödenmesiyle ilgili olarak ne gibi tedbirler alınabilir bilmiyorum ama bu konu değil bugün için fakat açıkçası bunun hızlandırılması gerektiğini söylemek istiyorum, yani bu süreçlerin hızlandırılması gerektiğini söylemek istiyorum ve bankalarla belli görüşmeler çerçevesinde de belki daha düşük faiz hadlerini elde etmek mümkün olabilir gibi geliyor bana.

Sayın Bakan, değerli arkadaşlar; bir başka konu yine ekonomiyle ilgili olarak. Biliyorsunuz geçen sene Rekabet Kurumu Yasası’nda bazı değişiklikler yapıldı, 4054 Sayılı Yasa’da bazı değişiklikler yapıldı. Bu değişikliklerden en önemlisi bana göre muafiyet rejimiyle ilgiliydi çünkü muafiyet rejimi bundan önce Rekabet Kurumunun karar verdiği bir meseleydi. Daha doğrusu -teknik olmasın diye hızla, kabaca çizeceğim- iki maddesi var biliyorsunuz Rekabet Kurumunun kullandığı; 4’üncü ve 6’ncı madde. Bunlardan 4’üncü madde, firmaların aralarında yaptıkları fiyat anlaşmalarını illegal olarak

kabul ediyor, 6'ncı madde ise hâkim durumu kötüye kullanmayı konu ediyor. Şimdi, bu konuda bir esneklik getirdiler geçen sene dediler ki: “Bu hâkim durum vesaire gibi konuları biz şirketlere bırakalım, onlar karar versinler” dediler fakat gözüken o ki şirketler bunu değerlendirmeyecekler. Ne yapacaklar? Mahkemelere gidecekler, mahkemelerin yolu açılıyor. Dolayısıyla da muafiyet talebinde bulunan herhangi bir şirket gidecek bir mahkemeye ve bir karar çıkarmaya çalışacak. Tamam, bu da olabilir fakat Sayın Bakan çok açık bir gerçek var. Bu rekabet meseleleri çok bilinen meseleler değil Türkiye’de yani öylesine ki şu an itibarıyla baktığınızda Türkiye’de rekabetin olduğunu söylememiz neredeyse mümkün değil, çok büyük şirketler bütün piyasalarda rekabeti ciddi bir şekilde bozuyorlar. Konu bu değil ama parantez içinde söylemiş olayım, Sayın Bakan Albayrak’ın istifasını haber olarak vermemek bile bir anlamda oradaki uyumlu eylem, birlikte hâkim duruma işaret eden bir durum teşkil ediyor bence, Rekabet Kurumunun ilgi alanına giren bir şey bence ama bunlar hakikaten konuşulmuyor, geçiyor gidiyor ve bu da muhtemelen öyle olacaktır. Dolayısıyla da size önerim; madem böyle mahkemelerden bu tür kararlar alınacak, gerçekten bu kanunu bilen yargıçlara ihtiyaç var. Çünkü yargıçlar da -kendileri bilmedikleri için- bilirkişilere gidiyorlar ve bilirkişilerden görüş alarak karar veriyorlar, ki bu sebeple bunun da çok sağlıklı bir adalet dağıtım mekanizması olduğunu düşünüyorum.

Sayın Bakan, dediğim gibi, ben hukukçu değilim ama sıradan bir kişi olarak -hakikaten ben kişisel olarak da- söylediklerinize, sizin adalet duygunuza ve bu konudaki titizliğinize güveniyorum ve buradaki cümle de onun için çok önemli geliyor bana. Yani diyorsunuz ki: “Yargı yetkisinin kullanımı münhasıran yargıya aittir. Bunun anlamı açıktır. Yargı hiçbir kişi, kurum veya merciden emir, talimat, telkin alamaz. Hiç kimse ve -Adalet Bakanlığı da dâhil olmak üzere- hiçbir kurum yargı yetkisini kullanan mahkemelere vekâleten konuşamaz.” Yani benim anladığım kadarıyla, esasında yürütmekte olan bir davayla ilgili olarak -TCK’nın 200 bilmem kaçınıcı maddesiydi yanlışlıyorsam- engelleyici bir kural da var. Fakat mesela şu cümleyi size okuyacağım, Sayın Cumhurbaşkanımız diyor bunu: “AHİM’in verdiği kararlar bizi bağlamaz. Biz karşı hamleyi yapar işi bitiririz.” Size sormak istiyorum: Bu “biz” kim acaba? Yani yürütmeyi mi kastediyor, yargıyı mı kastediyor ve bir Cumhurbaşkanı böyle bir şey söyleyebilir mi? Yani yürütmekte olan bir dava var, TCK’nın açık engelleyici maddesi var ve ona rağmen bu yapılabiliyor. Yani bu, esasında... Ben sizi anlıyorum ve saygı da duyuyorum, adalet kurumuna leke sürülmesin istiyorsunuz ama böyle bir gerçeğimiz var; başka şeyler de var, okuyacağım şimdi size.

6-8 Ekim Kobani olaylarıyla ilgili olarak şöyle bir şey söylüyor yine Sayın Cumhurbaşkanı: “Bu işin sonuna kadar takipçisi olacağız, bunları bırakamayız.” Kim bırakamaz? Adalet mi bırakamaz, Sayın Cumhurbaşkanının yürütme erki mi bunu bırakamaz? Yani açıkçası yargıya müdahaledir bence bunlar.

Bir başka konu daha söyleyeyim size, Osman Kavala davasında, Osman Kavala’yla ilgili şu cümleyi söylüyor Sayın Cumhurbaşkanı: “Türkiye’deki temsilcisi de -yani Soros’tan bahsediyor- Osman Kavala’yımış. Babadan zengin ve bu imkânlarını da bu ülkeyi parçalayıp bölen terör eylemlerine karşı her türlü desteği veren kişi...” Şimdi, bu dava sürmekte olan, hâlâ neticelenmemiş bir dava. Bir kişi mahkemeler tarafından yargılanmadıktan sonra böyle bir kararı siz nasıl verirsiniz? Bu, yürütmekte olan davaya müdahale değil midir?

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Sayın Katırcıoğlu, lütfen tamamlar mısınız?

EROL KATIRCIOĞLU (İstanbul) – Bitireceğim.

Mesela, özellikle Halkların Demokratik Partisiyle ilgili olarak yürüten birçok davanın -sayılarını bilemem şu anda ben ama- FETÖ'nün savcılarını tarafından yazıldığını biliyoruz ve onların bir kısmı tutuklu ya da kaçmış durumda. Şimdi bu nasıl içimize sinebilecek olan bir şeydir; bunu da anlamakta zorlanıyorum.

Sürem dolduğu için de daha fazla uzatamayacağım. Tekrar edeyim, ben sizin adalet duygunuza güveniyorum ama burada objektif olarak kabul etmemiz gereken bir terslik var. Sayın Cumhurbaşkanını yürütme erkenin yargı üzerinde bir vesayetini temsil ediyor neredeyse. Eğer biz bu vesayetten hoşlanmıyorsak, hiçbir vesayetten hoşlanmıyorsak -yargının herhangi bir vesayet altında olmasına ben de karşıyım- ama bunu Cumhurbaşkanı yapıyorsa Cumhurbaşkanı'na da -kusura bakmasınlar ama- haddini bildirmek lazım diye düşünüyorum.

Hepinize saygılar sunuyorum.

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Evet, teşekkür ediyorum.

Sayın Hasan Subaşı, buyurun lütfen.

HASAN SUBAŞI (Antalya) – Sayın Başkanım, teşekkür ediyorum.

Sayın Bakan, değerli katılımcılar; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Yargı reformu bugün için ülkemizin en önemli sorunlarından, bunu kabul ediyoruz. 2018 yılında Sayın Bakanımız ve heyeti Adalet Komisyonu üyelerine Yargı Reformu Strateji Belgesi'yle ilgili bir sunum yapmıştı ve yine "Güven Veren Bir Yargı"ydı tema; yargıya güvenin sarsıldığı ve güvenin yeniden sağlanması için böyle bir reforma ihtiyaç olduğundan söz edilmişti, yine, insan hakları standardını yükseltmenin, tutuklama konusunda tedbirler almanın, masumiyet karinesinin öneminin bugünkü gibi o gün de altı çizilmişti. Bugün için, ancak aradan iki yıl geçtikten sonra Sayın Bakan "256 faaliyetin 122'sini hayata geçirdik." dedi ama bunlarla ilgili nereye geldiğimiz gerçekten çok meçhul. Bunları iyi niyetli temenniler olarak kabul ediyoruz ya da hedef olarak varsayabiliriz ama geldiğimiz noktada gerilediğimizi söylemek mümkün, yanlış olmaz.

Muhalefet kabul edilmekte zorlanıyor, muhalefetin eleştirileri içe sindirilemiyor, basın muhalefeti asla içe sindirilemiyor. Ben geçtiğimiz aylarda Meclis konuşmamda şöyle söylemiştim: "Komisyonlarda eleştiriyoruz, söylüyoruz, konuşuyoruz, öneri getiriyoruz, bir virgölünü bile değiştiremiyoruz. Meclise önergeler sunuyoruz, Mecliste tartışmalar yapıyoruz, hiçbir kanun teklifimiz ya da önergemiz kabul edilmiyor ama bizim önergemiz reddedildikten sonra iktidarın aynı mahiyetteki bir önergesi kabul görüyor. Bu derece muhalefetten ve eleştirel yaklaşımdan rahatsız olunduğu zaman o ülkede demokrasiye gerçekten yüksek standartlı yapabilmek neredeyse mümkün değildir." Ben o günkü konuşmamda şunu ifade etmiştim: "Bir virgölünü bile değiştiremiyorsak biz Mecliste hangi görevi ifa ediyoruz? Komisyonlarda ne görev ifa ediyoruz? Görüntü mü veriyoruz? Yoksa sadece sizin bu otoriter yönetim anlayışınıza meşruiyet mi kazandırmak için buradayız?"

Hemen bundan şuna geçiyorum: Kendisine geçmiş olsun dileklerini sunuyorum, muhalif bir basın mensubu olarak Müyesser Yıldız Hanım tahliye oldu, kendisine çok geçmiş olsun. Fakat savunmasında çok ilgi çekici ve çarpıcı, şunları söyledi Sayın Bakan, dedi ki: "Kendimi savunmuyorum ama bu intikam iddianamesine ve hukuksuzluğa meşruiyet sağlamamak adına savunma yapmıyorum. Ben hukuksuzluğa karşıyım, hukuku savunmak için konuşmuyorum, kendimi savunmuyorum." Bu çok önemlidir, altı çizilmesi gereken bir konudur diye düşünüyorum.

Adaletin aksı kaydı diyebiliriz, Türkiye'de doğrular yeterince tartışılmıyor diyebiliriz. Bakın, 14. ve 15. Ağır Ceza Mahkemeleri Anayasa Mahkemesi kararını tanımıyorum dedi, açıkça. Acaba bu salonda "Bu doğrudur." diyebilecek kimse var mı? Ama Sayın Cumhurbaşkanı çıktı "Normaldir,

bu tür şeyler olabilir.” dedi. Şimdi, Türkiye’de doğru nedir? Ağır ceza mahkemesinin verdiği karar mı, Anayasa Mahkemesinin Anayasa hükmünde belli olan bağlayıcılığı mı yoksa akşam televizyonda Cumhurbaşkanının söylediği mi? Türkiye’deki doğru hangisidir? Geçmiş Maliye Bakanımızın söylediği gibi “Türkiye’de ekonomi pik yaptı, her şey çok iyi gidiyor.” demesi mi doğrudu yoksa dünkü konuşmasında “Allah sonumuzu hayretsın.” demesi mi ya da borsanın birdenbire coşmasında ve değeri bir türlü düşmeyen doların değerinin düşmesinde mi gerçekler gizliydi? Türkiye’de artık doğruları tartışamaz olduk.

Bakın, Gezi olaylarını yaşadık. Bugün, yine geçmiş yıllarda Türkiye’de yaşanmış önemli olaylarından biri. Gezi olaylarına, Cumhurbaşkanı çıktı, “Terördür.” dedi, tabii, Hükûmet mensupları da “Terördür.”ü kabullendi; muhalefet “Asla terör değildir. İyi niyetle, masum başlamış bir harekettir. Fakat arada provoke edilmiştir. Provokatörler aradan alınmalı fakat bu eylemin başlangıcı masum bir eylemdir.” demişti. Sonuçta, mahkeme karar verdi ve beraatla sonuçlandı, bunun bir terör eylemi olmadığına mahkeme karar verdi ama Osman Kavala bu suçun bir parçası gibi cezaevinde sembol olarak tutulmaya başlandı. Anayasa Mahkemesi “Salıverin.” demesine rağmen, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi “Salıverin.” demesine rağmen Cumhurbaşkanının yine bir konuşmasıyla başka bir suçtan, acele bir suç isnadıyla tekrar tutuklu kaldı ve zannediyorum, yıllarını cezaevinde geçirdi, hâlâ iddianamesi... Veyahut Anayasa Mahkemesi toplandığında herhâlde alelacele yeni bir iddianame yetiştirildi ama bunlar gerçekten yargıya olan güveni tamamen sarsıyor. Şimdi, yargı bağımlı hâle geldi. Biraz önce söylediğim gibi, Meclis de sadece bir meşruiyet aracı hâline geldi, muhalefetin hiçbir sözü, kanunu ve teklifi kabul edilmez noktada ve biz Komisyonlara katıldığımızda da bir virgölünü bile değiştiremediğimiz düşünülürse gerçekten hâlimiz hazindir. Ve samimiyetle üzerinde durup düşünmemiz, çok ciddi “Bu adalet nasıl aksın?”ı “Nasil yeniden düzeltiriz?”i tartışmamız gerekir.

Milat dedik, “17-25 Aralık 2013 tarihini milat ilan edelim.” denildi, bunu, yukarıdan bir emirle bu talimatı da yargı benimsedi, FETÖ bir terör örgütü olarak kabul gördü ve devlete sızmaya çalışan bir terör örgütü. “Peki, bu FETÖ terör örgütünün devlete sızmasını sağlayan, devlet kadrolarına yerleştiren kimdir, nedir, nasıl yerleşmiştir?” bunu sorgulayamıyoruz; bunun dışında, FETÖ olayını savcı ve yargıçlar soruşturuyor, kovuşturuyor. Peki, biz “Bu suç nasıl teşekkül etmiştir, nasıl başlamıştır, kimler bu kastı taşımıştır, devlet organlarına bu suçu işlemekte kim yardımcı olmuştur?”u tartışamıyorsak, araştıramıyorsak, kovuşturamıyorsak şimdi tutukladıklarımızı acaba doğru yolda mı tutukluyoruz, gerçek sonuca varabiliyor muyuz, ben bundan da kuşkuluyum. Neden kuşkuluyum? FETÖ’nün takibinde gide gide Sözcü gazetesinin, Cumhuriyet gazetesinin yazarlarını ve bu gazeteleri suçlamaya başladık. İşte, FETÖ suçundan bunları örgüt üyesi gibi mahkûm etmeye başladık. Bakın, bunları çok ciddi şekilde... Bu adalet müessesesi hepimizin, devletin en önemli kavramıdır, kuralıdır. Biz bunu bu şekilde belirsiz hâle getirmişsek, doğruları kaydırmışsak, Türkiye’de doğruların ne olduğu konusunda insanların kafasını karışık hâle getirmişsek biz bunları çözemeyiz maalesef.

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER - Sayın Subaşı, vaktiniz tamamlandı. Lütfen, sözünüzü tamamlar mısınız.

HASAN SUBAŞI (Antalya) – Son cümlelerimi söylüyorum.

Yargı süratle bağımsız hâle gelmeli, yargıç teminatıyla donanımlı hâle getirilmeli. Basın özgür kılınmalı. Meclis yürütmeden bağımsız, muhalefetiyle birlikte Türkiye’nin sorunlarına ortak çözümler arar hâle getirilmezse biz Türkiye’nin sorunlarının altında kalırız diye düşünüyorum. Onun için, ortak aklı, ortak çalışmayı yeniden tesis etmeliyiz.

Ben bütçenin hayırlı olmasını diliyorum.

Teşekkür ediyorum.

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Teşekkür ederim Sayın Subaşı.

Sayın Bekir Kuvvet Erim, buyurun lütfen.

BEKİR KUVVET ERİM (Aydın) – Teşekkür ederim.

Sayın Başkan, kıymetli Plan ve Bütçe Komisyonu üyeleri, Sayın Bakanım, Bakan Yardımcılarım, kıymetli bürokratlar ve çok kıymetli basın mensupları; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Sözlerime başlamadan önce, Kurtuluş Savaşı’mızın Başkomutanı, cumhuriyetimizin kurucusu Gazi Mustafa Kemal Atatürk’ü vefatının 82’nci yıl dönümünde rahmetle minnetle anıyorum. Bizlere miras bıraktığı Türkiye Cumhuriyeti’ni ilelebet yaşatmak ve güçlendirmek için çalışmaya devam edeceğiz.

İnsan hak ve özgürlüklerinin korunması ve bundan da öte geliştirilmesi, demokrasi ve hukuk devletin olmazsa olmaz gereğidir. Temel hak ve özgürlükler alanında şimdiye kadar sağladığımız kazanımları korumak ve bu alanı daha da geliştirmeye zorundayız. Geride bıraktığımız on sekiz yıllık süreçte, Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan liderliğinde, her alanda olduğu gibi Adalet Bakanlığımızın çalışmalarında yani başta Anayasa ve temel yasalarda olmak üzere, gerçekleştirilen değişikliklerle adalet sistemimize çok önemli yenilikler kazandırılmıştır.

Reform niteliğinde değişiklikleri içeren Yargı Reformu Strateji Belgesi bu yenilik ve düzenlemelerden biridir. Genel olarak bahsetmek gerekirse Yargı Reformu Strateji Belgesi’nde hak ve özgürlüklerin korunması ve geliştirilmesi, yargı bağımsızlığı, tarafsızlığı ve şeffaflığın geliştirilmesi, insan kaynaklarının nitelik ve niceliğinin artırılması, performans ve verimliliğin artırılması, savunma hakkının etkin kullanımının sağlanması, ceza adaleti sisteminin etkinliğinin artırılması, hukuk yargılaması ile idari yargılamanın sadeleştirilmesi ve etkinliğinin artırılması, alternatif uyuşmazlık çözüm yöntemlerinin yaygınlaşması amaçlanmıştır.

Bireylerin hak ve özgürlük alanlarını daha da genişletmek amacıyla birinci yargı paketiyle getirilen düzenlemeyle Terörle Mücadele Kanunu’nun 7’nci maddesine “Haber verme sınırlarını aşmayan veya eleştiri amacıyla yapılan düşünce açıklamaları suç oluşturmaz.” hükmü eklenmiştir.

İfade özgürlüğünü ilgilendiren yargı kararlarına karşı kanun yolu güvencesini artırmak amacıyla da hakaret ve suç işlemeye tahrik, suçu ve suçluyu övmeye, halkı askerlikten soğutma ve daha birçok suç unsuru yönünden bölge adliye mahkemeleri ceza değerlerine verilen kararlara karşı ayrıca Yargıtayın izniyle temyiz kanun yoluna başvuru imkânı sağlanmıştır.

Suçla sürüklenen çocuklar için azami tutukluluk süreleri kısaltılarak, tutukluluk süreleri, fiili işledikleri sırada 15 yaşını doldurmamış çocuklar hakkında yarı oranında, 18 yaşını doldurmamış çocuklar hakkında dörtte üç’ü oranında uygulanmasının önü açılmıştır.

İnternet ortamındaki erişimi engelleme usullerinin de ifade özgürlüğü çerçevesinde ele alınması temin edilmiş, geliştirilen düzenleme sayesinde erişimin engellenmesi, kararlarının ilgili internet sitesinin tümü için değil, sadece ihlale konu yayın, kısım veya bölümle ilgili olarak uygulanması temin edilmiştir.

Yaklaşık 90 bin hükümlümüzün cezaevlerinden tahliyesini sağlayan ve kamuoyunda infaz düzenlemesi olarak bilinen Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun’la da yargı reformu hedefleri kapsamında önemli adımlar atılmıştır.

Kadınlar ve yaşlılar için öngörülen konutta infaz usulünden ceza sınırları artırılarak çocuklar da bu usule dâhil edilmiştir. Hâkim ve savcıların atama, nakil ve terfi sisteminin nesnel ve liyakate dayalı ölçütlerle geliştirilmesi amacıyla hâkim-savcı mülakat sınavının geniş temsile dayalı bir heyet tarafından yapılması hayata geçirilmiştir. Meslek etiğinin hizmet öncesi ve içi eğitimlerde yer alması sağlanmıştır.

Fetullahçı terör örgütünün darbe girişiminin ardından kapatılan Türkiye Adalet Akademisi, hâkim ve savcılarının meslek öncesi, meslek içi eğitimlerinin akademik bir yaklaşımla yeni bir kurumsal yapıya kavuşturulması için yeniden kurulmuştur.

Mesleki ve teknik liselerin adalet alanları ile adalet meslek yüksek okullarının kapasitelerinin geliştirilmesi amacıyla adalet personeli alımına ilişkin sınavlarda bu okulların mezunlarına yönelik öncelik tanınmasına ilişkin düzenleme yapılmıştır.

Yeni istinaf mahkemeleri faaliyete geçirilerek sayıları 15'e çıkarılmıştır. Birinci yargı paketiyle iş ve çalışma hürriyetinin ihlali, güveni kötüye kullanma ve suç eşyasının satın alınması veya kabul edilmesi suçları uzlaşma kapsamına alınarak uzlaşma öngörülen hükümler genişletilmiştir.

Tüketici mahkemelerinde görülen uyuşmazlıklarda dava açılmadan önce ara bulucuya başvurulması dava şartı hâline getirilmiştir. Buna göre, tüketici hakem heyetleri görevi kapsamında olmayan ve doğrudan tüketici mahkemelerinde açılması gereken davalarda dava şartı ara buluculuk usulünün uygulanması gerekecektir.

Son on sekiz yılda yapılan adalet hizmetleri alanındaki icraatlara da bakacak olursak; 2002 yılında, Adalet Bakanlığımızın merkezî yönetim bütçesi içindeki payı yüzde 0,83 iken, 2020 yılında yaklaşık yüzde 2'ye çıkmıştır. Hâkim ve cumhuriyet savcısı sayısı 2020 Ekim ayı itibarıyla 21.852 olmuştur. Bunların 14.958'i hâkim, 6.894'ü ise cumhuriyet savcısıdır. Adliyelerde ve ilgili birimlerde görev yapan adalet personeli sayısı 2020 yılı Ekim ayı itibarıyla 75.380'e, ceza ve infaz kurumlarında çalışan personel sayısı ise 71.681'e çıkmıştır. 2002 yılında adli yargıda 3.581 mahkeme varken bu sayı 2020 Ekim ayı itibarıyla 6.545'e çıkarılmıştır; 2002 yılında idari yargıda 146 mahkeme varken bu sayı 2020 yılı Ekim ayı itibarıyla 220'ye çıkarılmıştır. Bölge adliye mahkemeleri Temmuz 2016 tarihinde 7 şehrimizde faaliyete geçmiştir; bu sayı 2017 yılında 9'a, 2020 yılında 15'e çıkarılmıştır. İdari yargıda istinaf yargılaması yapan bölge idare mahkemeleri Ekim 2020 tarihi itibarıyla 8 şehrimizde faaliyettedir.

2002 yılından itibaren standartlara uymayan 28.692 kişi kapasiteli toplam 355 ceza infaz kurumu kapatılmış ve 171.291 kişi kapasiteli 368 yeni ceza infaz kurumu açılmıştır.

Son on sekiz yılda 258 adalet hizmet binası yapılmıştır. 2020 yatırım programına alınan İstanbul Bakırköy, Kütahya, Sakarya ve Mardin adalet binalarıyla birlikte Aydın ilimiz de programa alınmıştır; proje aşaması bitmek üzere, en kısa sürede ihalesi yapılarak inşaatına başlanacaktır. Bunun için de Sayın Bakanımıza hemşehrilerim adına ayrıca teşekkür ederim.

Sayın Bakanım, değerli milletvekilleri; ülkemizde adaletin ve hukukun üstünlüğüne dayalı, herkesin güven duyduğu, her türlü güç odağından bağımsız, tarafsız, vatandaşlarımızın ihtiyaçlarına cevap verebilen bir hukuk sistemini hayata geçirmeyi temel vazifemiz olarak görüyoruz. Bu zamana kadar her alanda olduğu gibi reform ve değişimlerin öncüsü Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan'a ve Sayın Bakanımıza sizlerin huzurunda şükranlarımı sunuyorum.

Sözlerime son verirken adalet hizmetlerini en üst seviyeye yükseltme gayesi doğrultusunda hazırlanan Adalet Bakanlığımızın ve ilgili kuruluşların 2021 yılı bütçesinin devletimize, milletimize ve tüm yargı teşkilatımıza hayırlı olmasını temenni ediyorum.

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Sayın Erim, çok teşekkür ederim.

Süreyi çok uygun kullandınız.

BEKİR KUVVET ERİM (Aydın) – İki buçuk dakika alacağım var.

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Teşekkür ederim.

Sayın Girgin, buyurun lütfen.

SÜLEYMAN GİRGİN (Muğla) – Teşekkürler Sayın Başkan.

Sayın Bakan, değerli milletvekilleri, değerli bürokratlar, basın emekçileri; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Öncelikle Büyük Önder Gazi Mustafa Kemal Atatürk'ü ölümünün 82'nci yılında minnetle, özlemle anıyoruz.

Değerli arkadaşlar, 17 Nisan 2018'de onaylanmasından bugüne Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemi bütün demokratik kazanımlarımızı gözle görülür şekilde gerilettiler. Bu gerilemenin merkezinde, kuvvetler ayrılığı ilkesinin ve bununla ilişkili olarak da yargı bağımsızlığının zarar görmesi yatmaktadır. Bütün devlet yapılanmaları bir kişinin iki dudağına bakmaktadır. Hatta, bu hafta yaşanan Hazine ve Maliye Bakanının istifası sürecinde ülkenin nasıl yönetildiğini bir kez daha gördük. İstifa, kurumsal bir ciddiyetle değil, âdeta aile içi bir mesele gibi ele alındı ve süreç yönetilemedi. Sadece devlet yapılanması mı bir kişinin iki dudağının arasına bakıyor? Hayır; basından üniversitelere, barolar, tabipler odaları gibi demokratik kitle örgütlerine kadar herkes tek adam rejimine tabi olsun istenmekte. Ne yazık ki bu gerileme sürecinde adalet mekanizmamız asli sorumlulardan biri ve bu gerilemeden en çok etkilenen yapılardan biridir.

Değerli milletvekilleri, bu yıl çok önemli bir düzenleme yapıldı barolarla ilgili -hukukçu değilim ama- bir yanda ekonomik kriz, bir yanda pandemi vardı. Böyle bir durumda halkın çıkarlarını düşünen, çocuklarımızın geleceğine önem veren, eşitlik ve adaleti toplumun değeri kılmak için çabalayan bir iktidar ne yapardı veya ne yapması gerekirdi? Ben söyleyeyim: Sosyal devletin bütün imkânlarını halk sağlığı mücadelesinin hizmetine verir, halkımızı zamlardan, işsizlikten, geleceksizlikten koruyacak düzenlemeler yapar; bilimi, sanatı, sporu evrensel düzeyde üretecek, doğaya saygılı, eşitlikçi bireyler yetiştirmeye çabalardı. Ancak iktidar ne yaptı? İktidar, iktidarın ayaklarının altından kaydığını hissettiği için toplumu kılcal damarlarına kadar kontrol edecek bir devlet aygıtını son hızla inşa etmeye devam etti. Amaç, tam anlamıyla bir korku rejimi yaratmaktır. Pandeminin ortasında yapılan baro düzenlemesi ise korku rejiminin, şeytanlaştırma politikasının en önemli örneklerinden biriydi. Ne demişti Sayın Cumhurbaşkanı: “Barolar başta olmak üzere meslek örgütlerinin sağlıksız yapıları, faşizan uygulamalara varan sorunlar üretebiliyor.” El insaf, bu ülkede faşizan uygulamaları barolar mı üretiyor? Ekonomiye dair “tweet” atanı terörist, dernek üyesini potansiyel düşman, patates üreticilerini karaborsa vurguncusu olarak gören barolar mıydı? Toplumumuzun zenginliği olan bütün farklılıkları tek bir potada eritmek için sürekli bir kesimi şeytanlaştırmaya taktığı uygulayan barolar mıydı? Gazetecileri tutuklayan, sosyal medyayı kapatma tehdidi savuran barolar mıydı? Benzer bir sürecin tabipler odası için de işletildiğini görüyoruz. Şimdi, yeni barolar düzenlemesinden en büyük zararı kim görecek? Yine, adalet mekanizması, dolayısıyla vatandaşlarımız görecek. İşte, bu nedenle diyoruz ki: Mevcut korku rejiminin inşasında adalet mekanizmamız hem asli sorumlu hem de en çok etkilenen yapılardan biridir.

Değerli arkadaşlar, bağımsız düşünce kuruluşu Dünya Adalet Projesi'nin her yıl hazırladığı detaylı rapora göre Türkiye maalesef hukukla ilgili göstergelerin tamamında en alt sıralarda yer almaktadır. Türkiye 2020 yılında Hukukun Üstünlüğü Endeksi'nde 128 ülke arasında 107'nci sırada yer almıştır. Yine, ülkemiz 128 ülke arasında yolsuzlukla mücadelede 60'ıncı sırada, can ve mal güvenliğinde 77'nci

sırada, şeffaflıkta 97'nci sırada, hukuki ve idari düzenlemelerin uygulanmasında 110'uncu sırada, vatandaşların adalete erişebilirliğinde 103'üncü sırada, temel haklarda 122'nci sırada yer almaktadır. Bu ülke bunu hak etmiyor diyerek yorumlamayı sizlere ve vatandaşlarımıza bırakıyorum.

Değerli arkadaşlar, aslında istatistiklere gerek yok, tek bir somut örnek üzerinden de “Türkiye’de yargı bağımsız mı?” diye tartışabiliriz. Anayasa Mahkemesi, İstanbul Milletvekili Enis Berberoğlu’nun Anayasa’dan kaynaklanan dokunulmazlığına rağmen ceza almasını ve cezaevinde tutulmasını ihlal saydı. Anayasa Mahkemesi adil yargılamaya aykırı bu ihlalin tüm sonuçlarıyla ortadan kaldırılmasını istedi. İstanbul 14. ve 15. Ağır Ceza Mahkemeleri AYM kararını maalesef tanımadı. Bu mahkemeler kararı uygulamayarak devletin sigortasını attırmadılar mı Sayın Bakan? Sayın Bakan, 27 Ekimde “Anayasa Mahkemesi kararları bağlayıcıdır, Anayasa Mahkemesi kararları kişileri, kurumları, mahkemeleri yargıya bağlar.” diyerek açıkça “İstanbul 14. ve 15. Ağır Ceza Mahkemesi yanlış karar vermiştir.” demiş oldunuz. Pekâlâ, aynı zamanda Hâkimler ve Savcılar Kurulu Başkanı olduğunuz düşünüldüğünde, yargıya olan güveni zedeleyen, bu kararı veren ağır ceza mahkemesi üyeleri hakkında resen bir soruşturma başlattınız mı veya soruşturma başlatmayı düşünüyor musunuz?

Diğer yandan, Sayın Bakan, Adalet Bakanlığı görüşmelerinin yapıldığı bugün, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi, Cumhuriyet gazetesinin eski yazar ve yöneticilerinin 31 Ekim 2016 tarihli gözaltı işlemleri sonrasında tutuklanmalarının özgürlük ve güvenlik hakkı ile ifade özgürlüğünün ihlali olduğuna hükmetti. Türkiye bir kez daha AİHM’de mahkûm oldu, “Cumhuriyet gazetesi yargılamaları hukuksuzdur.” denildi. Gördüğünüz gibi Sayın Bakan, yargımızın durumu içler acısı. Siyasi talimatla hareket eden, tek adam bağımlısı bazı mahkemeler yüzünden sürekli olarak hak ihlali kararı veriliyor. Gazetecileri ve muhalifleri susturmak ve onlara bu yolla gözdağı vermek için yargının sopa olarak kullanılmasına ne zaman son vereceksiniz Sayın Bakan? Afyonkarahisar’da yaptığınız toplantıda yargı sistemini eleştirmiştiniz ama bu bağımlı yargının oluşmasında, tek adam rejimiyle birlikte şahsınızın da büyük vebali var, unutmayın Sayın Bakan.

Değerli arkadaşlar, 2016 yılı Eylül ayından beri, kamu çalışanlarından 135 binden fazla kişi, Resmî Gazete’de yayımlanan KHK isim listeleriyle kamu görevinden ihraç edilmiştir. Bu sayıya güvenlik soruşturmalarını, OHAL ihraçlarını, kayyum atamaları sonrası işsiz kalanları eklediğimizde sayının 300 bini bulduğu düşünülmektedir. Bunun yanında, 230 binden fazla kişinin pasaportu iptal edildi. OHAL sonrasında çeşitli bahanelerle 300’den fazla basın emekçisi tutuklandı ve şu anda 200’e yakını hâlâ hapiste. Bütün bu süreçte adil yargılanma hakkının ve savunma hakkının önemli ölçüde yara alması, suçun bireyselliği, suç ve cezaların şahsiliği, suçların ve cezaların kanuniliği, hukukun genelliği, kanunların geriye yürümezliği ve hukukta eşitlik ilkelerinin ihlali yurttaşlık bilincine önemli ölçüde zararlar vermektedir.

Biliyoruz ki hukuk güvenliğinin olmadığı ve evrensel hukuk normlarının hayat bulmadığı ülkelerde, iktidar sahipleri ne kadar aksini iddia ederlerse etsinler, adalet tesis edilemez. KHK’ler sayesinde iktidar, muhalif gördüklerini sindirme imkânını bulmuş, KHK’li olmayan mevcut çalışanları da ağır bir baskı altına alabilmiş, onları da her an KHK’li olabilecekleri ihtimaliyle haksız bir şekilde susturma yolunu tercih etmiştir. Son dört yılda, en az 86 KHK’linin yaşadığı ekonomik ve psikolojik sorunların da etkisiyle intihar ettiği belirlenmiştir.

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Sayın Girgin, son dakika içerisindeyiz, lütfen tamamlar mısınız.

SÜLEYMAN GİRGİN (Muğla) – Teşekkürler Başkan.

Emir komuta zincirinin en altında olan ve silah taşımayan askerî öğrencilerin dört yıldır tutuklu olmalarının kamu vicdanını yaraladığı aşîkârdır. Bu öğrencilerin tutuksuz yargılanması ve bunlara yönelik davalarda adil bir yargılamanın yapılması gerekmektedir.

Kamudan ihraç edilen 30 binden fazla görevli için çeşitli adli mercilerden beraat ve takipsizlik kararları verilmiş olup bunun yanında bazı ihraçlar hakkında şimdiye kadar herhangi bir adli soruşturma bile mevcut değildir. Ülkemiz mahkemelerince suçlu bulunmayan bu kişilerin hukuk devleti ilkesi gereği derhâl göreve dönmesi sağlanmalıdır. Banka hesabında sadece 100 TL hesap artışı olan ihraç kişinin OHAL Komisyonunca “ret” aldığı belirtilmektedir.

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Evet, Sayın Girgin, lütfen tamamlar mısınız.

SÜLEYMAN GİRĞİN (Muğla) – Bitiriyorum Başkanım.

Ancak devletin önemli 3 kurumunun başına yıllarca adı geçen bankada üst düzey yöneticilik yapmış kişiler atanmıştır; Sermaye Piyasası Kurulu, Rekabet Kurumu, Sigorta Denetleme Kurulu.

Burada mantık içinde izah edilemeyecek bir durum olduğu gibi, garibana ayrı bir hukuk uygulandığı anlaşılmaktadır. Tabii ki objektif olgular ve somut kanuni delillerle kişilerin hukuk önüne çıkarılması önemlidir.

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Teşekkür ediyorum.

SÜLEYMAN GİRĞİN (Muğla) – Bitiriyorum Başkanım, son cümle.

Bu ve benzeri konularda bu şekilde hukuk güvenliği yok edilmekte ve bunun sonucunda insanlarımız geleceklerini maalesef bu ülkede görememektedirler. Bu da ülkenin en kıymetli varlığı olan insanlarımızın göz göre göre bu hukuktan umudunu kesmesine yol açmaktadır.

Bütçenin hayırlı olmasını diliyorum, teşekkür ediyorum.

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Teşekkür ediyorum Sayın Girgin.

Sayın Paylan, buyurun lütfen.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Değerli vekil arkadaşlarım, yüksek yargının değerli temsilcileri -tabii, öncelikle, hukukun üstünlüğü gereği onları selamlayalım- sonra Sayın Bakan, değerli bürokratlar, basın değerli emekçileri; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Sayın Bakan, siz sunum yaptığınız için size konuşacağım. Tabii, diğer yüksek yargıyla konuşma imkânımız olmadı. Sunumunuzu dikkatlice dinledim.

ADALET BAKANI ABDULHAMİT GÜL – Selamlarken önce selamlamayı biliyorsun, oradan bu tarafa...

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Ama onlara sunum yaptırılmadı Sayın Bakanım. O anlamda, onlara cevap veremiyorum çünkü sunum yapılmadı. Bütçelerini ayrıca görüşmemiz gerektiğini düşünüyorum. Eminim ki demokratik ülkelerde böyle olduğunu biliyorsunuzdur. Hiçbir demokratik ülkede yüksek yargının bütçesi Adalet Bakanlığının ortada oturduğu bir görüşmede görüşülüyor, antidemokratik ülkelerde bunlar oluyor. Yargının bağımsız ve tarafsız olması için bunun gereği vardır. Bu şekil önemlidir Sayın Bakanım, usul önemlidir, bu görüntüler önemlidir. Eminim ki, bundan yirmi yıl önce, hani, gadre uğramış bir sosyolojik kesimin temsilcisi olarak siz burada otursaydınız... Biliyorsunuz, o zamanlar başka bir güçlü, başka bir gücün temsilcisi o koltuklara oturuyordu ve aynı fotoğrafı veriyordu, o zaman sizin geldiğiniz gelenekteki arkadaşlar –tutanakları okuyorum- aynen bu

cümlelerle, benim ifadelerimle bu eleştiriyi yapıyordu. O açıdan, muhalefetteyken ne dediğiniz önemli değildir bence. Önemlidir tabii ki ama daha önemli olan iktidarda ne yaptığımızdır. Bu açıdan, şekil düzeltmek bence önemlidir.

Sayın Bakan, sunumunuzu dikkatlice dinledim; inanın, hani İsveç'in, Norveç'in, Finlandiya'nın Adalet Bakanı bir sunum yapsaydı bu kadar yapardı. Gerçekten doğruları söylemişsiniz yani olması gerekenleri çok güzel bir şekilde anlatmışsınız. Bu açıdan size teşekkür ediyorum. Ancak Sayın Bakan, bakın, Hukukun Üstünlüğü Endeksi'nde 126 ülke içinde 109'uncu sıradayız. Diğer endeksleri saymayayım, sürem yok. Biliyorsunuz, son sıralardayız.

Şimdi, böyle bir başarısızlık var ortada. Ya, böyle bir başarısızlık varken bu işin sorumlularından birisi olarak, özellikle Adalet Bakanı olarak durup kendiniz düşünmeniz gerekir, değil mi? Mesela Sayın Maliye Bakanımız, ekonomiden sorumlu Bakan doları 4,5'dan aldı, 8,5'da bıraktı ve dedi ki: "Arkadaş, bu iş yürümüyor." Ya kendisi düşündü ya da birileri dedi ki: "Sayın Maliye Bakanı, sen bu işi yönetemiyorsun. Dolar 8,5 olmuş, faizler yükseliyor, 10 milyon işsizimiz var." Ya Sayın Cumhurbaşkanının tasarrufuyla ya kendi tasarrufuyla görevden alındı.

Şimdi, siz de adalet karnesine baktığımızda başarısızsınız. Yani bunun yalnızca sizin iradenizle olmadığını konuşmamın ilerleyen döneminde söyleyeceğim ama adalet alanı başarısız. Yani 126 ülke içinde diyelim ki siz bunu 70'inci sıradan almış, 50'nci sıraya getirmiş olsaydınız sizi alkışladım ben burada, "Helal olsun size, Türkiye'yi 70'inci sıradan alıp 50'nci sıraya getirdiniz." derdim. Ama siz 70'inci sıradan aldınız, 109'uncu sıraya getirdiniz Türkiye'yi; 40-50 basamak geriye düştü. Bu noktada, ben sizin yerinizde olsam derhâl istifa ederdim Sayın Bakan çünkü başarısızsınız yani adalet alanında başarısızsınız; topyekûn, yüksek yargısından, Anayasa Mahkemesinden size kadar, HSK'sine kadar, Yüksek Seçim Kuruluna kadar topyekûn başarısızsınız.

Toplumda büyük bir adaletsizlik duygusu var Sayın Bakan. Bakın, AK PARTİ'ye oy verenler dâhil olarak Türkiye nüfusunun ezici çoğunluğu "Türkiye'de adalet yok." diyor. Bu noktada, ekmek kadar, su kadar adalet ihtiyacımız olduğunu bize bir kez daha hatırlatmış oldunuz Sayın Bakan. Ya, demokrasiler denge ve denetleme rejimleri, elbette bir yürütme olacak. Sayın Cumhurbaşkanına da saygımız var, millet seçmiş ama o da yanlış yapabilir, sonuç olarak o da bir kul. Yanlış yaptığında kim frenleyecek? Ya biz frenleyeceğiz... Meclisimizin hâlini görüyorsunuz, maalesef herhangi bir şekilde bir fren görevi göremiyoruz. Biz fren yapamıyorsak kim frenleyecek, kim gadre uğrayanın hakkını koruyacak? Yargı koruyacak ya.

Sayın Bakan, Türkiye hiçbir zaman hukuk devleti olmadı. Bakın, yalnızca sizi eleştirmiyorum, yüz yıllık hikâyemiz hep böyleydi. Anlattım ya, sizin bulunduğunuz sosyolojik kesim de gadre uğradı, ben de gadre uğradım, bu salonda bulunan herkes gadre uğradı Türkiye Cumhuriyeti tarihinin belli dönemlerinde ve sonuçta, baktığımız zaman hiçbir zaman hukuk devleti olmadık. Ama inanın –hani, benim dayım yargılandığı, akrabalarım yargılandığı için söylüyorum- DGM dönemlerini anlatıyorlar, devlet güvenlik mahkemeleri dönemini; o zaman bile yargıçlar dosyada bir delil yoksa mahkûmiyet kararı vermiyorlardı, veremiyorlardı yani delil uydurulmuyordu. Elbette zulüm vardı, elbette işkence vardı ama dosyada delil varsa insanlar mahkûm ediliyordu veya tutuklanıyordu, yoksa bırakılıyordu. Ama bugünlerde, baktığımızda, vatandaşımız herhangi bir anda yürütmenin hedefindeyse, Sayın Cumhurbaşkanına bir cümle etmişse, güçlülere bir cümle etmişse gece kapıları kırılıyor, olmadık delillerle, uydurma delillerle hapislerde yıllarca yatıyorlar, iddianame göremiyorlar ve adalet bu anlamda tesis edilemiyor. Güçlünün hukuku var Sayın Bakan; her zaman olduğu gibi, yüz yıllık

hikâyemizde olduğu gibi, güçlünün hukuku var. Oysa hukukun görevi, yargının görevi devlete karşı, güçlüye karşı güçsüz olanı, dezavantajlı olanı, yalnız olanı, bireyi, gadre uğrayanı korumaktır. Bunu yapamıyor yargımız Sayın Bakan.

Şimdi “Yargı tarafsız ve bağımsız değil, talimat alıyor.” dedi arkadaşımız sabah, siz öfkelenediniz. “Yargı tarafsızdır, talimat da almaz.” dediniz. Öyle değil mi Sayın Bakan? “Kim talimat veriyor?” dediniz. Ben sizin vermediğinizi biliyorum Sayın Bakan ve çabanızı da görüyorum, onu söyleyeyim. Şöyle diyebilirsiniz: “Ya, arkadaş, ben gidersem hiç anlamayan birisi gelir -hani “Gider eteri, gelir beteri.” demişler ya- daha da zalimi gelir, o zaman görürsünüz.” diye aklınızdan geçiriyorsunuzdur belki. Ama Sayın Bakan, bir mekanizma var, bunun ucu saraya dayanıyor. Oradan talimatlar yargıya gidiyor Sayın Bakan. Siz, yıllardır bu mekanizmayı görmediniz mi, bilmiyor musunuz, niye araştırmıyorsunuz? Ya, bununla ilgili onlarca örneği Sayın Erol Katırcıoğlu söyledi, tekrar etmeyeyim. Yani Cumhurbaşkanı çıkıyor, açıklamalar yapıyor belli sembol davalarla ilgili ve o kişi bir bakıyorsunuz, hapse atılıyor. Anayasa Mahkemesi karar veriyor “Anayasa Mahkemesine uymak zorunda değiliz.” deniliyor ve uyulmuyor “AİHM kararı bizi bağlamaz.” deniliyor ve uyulmuyor Sayın Bakan. Hani hukukun üstünlüğü? Bu anlamda, bir üstünlerin hukuku var.

Ta Brunson kararına bile, Türkiye’yi utandıran kararlara baktığımızda Sayın Cumhurbaşkanı ne dedi: “Al papazı, ver papazı.” Trump oradan bir mektup yazdı, bir tehdit etti; Brunson bir hafta sonra uçakla gitti. O zaman da öfkelenmiştiniz “Ben bu talimatı vermedim, ben ilgilenmedim.” demiştiniz, doğru, haklısınız ama bu, saray merkezli olarak yapıldı Sayın Bakan. Hangi mekanizmayla hangi araçlarla yargıya talimat gittiğini araştırmak da sizin görevinizdir, HSK’nin görevidir, diğer yargı içi denetim mekanizmalarının görevidir. Belli mekanizmalar var, belli araçlarla savcılara ve yargıçlara talimat gidiyor.

Mesela Meclis üzerinden söyleyeyim değerli arkadaşlar. Ya, Ankara Cumhuriyet Başsavcısı -sağ olsun- efendim, gitti lüks otellerde düğünler yaptı. Düğünden geldi, helikopterlerle uçtu -kaç liraysa maaşı bilmiyorum artık- yüz bin lira maliyetli bir tatil yaptı, helikopterle geri alındı, döner dönmez Tayyip Bey’in yanına gitti ve ardından 6-8 Ekimle ilgili operasyonun düğmesine bastı Sayın Bakan.

EKREM ÇELEBİ (Ağrı) – Ya, adam yılların hâkimi bir düğün yapmasın mı? Adam evlenmesin mi yani?

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Bakın, ne zaman bir operasyon olsa bir bakıyoruz, Ankara Cumhuriyet Başsavcısı bir gün önce sarayda. Yani, bu anlamda baktığımızda, talimat alan bir yargımız var.

Ya, bakın, Sayın Bakan, darbe dinamikleriyle ilgili... Bakın, Sayın Bakan beni dinler misiniz, rica etsem? Darbe dinamikleriyle ilgili hepimiz gadre uğradık arkadaşlar. 6-8 Ekim diye bir hikâye tekrar yazıldı. Efendim, “Bunun müsebbibi HDP’ydi, HDP bir ‘tweet’ atmıştı.” diye hikâye yazıldı. Ya, şunu hiç hatırlamıyor musunuz, 28 Şubat sürecini hiç mi hatırlamazsınız ya? O günlerde o Aczmendiler, şunlar, bunlar üzerine yaratılan hikâyeyi ve onun üzerine Refah Partisine vurulan darbeyi, Erbakan Hocaya vurulan darbeyi hiç mi hatırlamazsınız ya? Bu devlet böyle algılar oluşturmaz mı arkadaşlar?

6-8 Ekimde ben de MYK’deydim. HDP MYK’sindeydim arkadaşlar. Ya, HDP bir siyasi parti. bir konuda protesto çağrısı yapabilir. Çağrı yapıldı ve o akşam hiç kimsenin burnu kanamadı. O akşam herkes gitti, açıklamasını yaptı, evine döndü ama 7 Ekim günü Tayyip Erdoğan “Kobani düştü, düşecek.” dedi, işte devlet içindeki bir karanlık devreye geçti.

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Sayın Paylan, son dakikadayız.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Devlet içindeki bir karanlık devreye geçti ve onun üzerine insanlarımız öldürüldü. Öldürülen 50 kişinin 45'i HDP'li arkadaşlar, hepsini ayırmıyorum bu anlamda ama şimdi, bakıyorsunuz o dinamik bir yıl sonra gelip Meclisi bombaladı. Daha önce HDP mitinginde bomba koydu, insanlarımızı öldürdü aynı darbe dinamiği. Siz, şimdi, Refah Partisine yapılan darbe dinamiğine inanıyorsunuz, 15 Temmuzda burada bomba atılmasına hep beraber inanıyoruz -çünkü gördük, yaşadık- ama 6-8 Ekimle ilgili bu devletin karanlığının devreye geçmiş olabileceğine inanmıyorsunuz. Darbe dinamiğiyle yüzleşmiyoruz arkadaşlar. Ankara Gar katliamıyla yüzleşildi mi?

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Sayın Paylan, teşekkür ediyorum.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Sayın Başkan, birer dakika veriyordunuz, son beş saniyem var şey yapmayın.

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Tamam.

Tamamlayın lütfen.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Ankara Gar katliamıyla yüzleştik mi? Suruç'la yüzleştik mi arkadaşlar? Provokasyonlarla yüzleştik mi? Havalimanı saldırısıyla yüzleştik mi? “Darbe dinamiğiyle yüzleştik.” diyebilen bir arkadaşımız var mı? Ama darbe dinamikleriyle yüzleşmediğimiz sürece, emin olun -Sayın Bakan size de söylüyorum- bakın, bir gün burada bunun mağduru siz de olacaksınız, hepimiz olacağız, bu darbe dinamikleriyle yüzleşmediğimiz sürece eninde sonunda. Demokratik siyaset alanı ayağımızın altından kayıyor arkadaşlar. Hukuk devleti olamadığımız sürece... Bugün, efendim, HDP'lileri eziyorlar, HDP'lileri hapse atıyorlar, CHP'lileri hapse atıyorlar, efendim, onu bunu hapse atıyorlar, muhalifleri hapse atıyorlar. Emin olun, bu devran hep dönmüştür. Bu devran hep dönmüştür ve zulüm uygulayan tarafı da kanadı da sosyolojik kesimi de vurmuştur.

O açıdan, hepimizin ihtiyacı olan, ekmek kadar, su kadar ihtiyacımız olan bir hukuk devletidir. Sayın Bakan, bu konuda başarısızsiniz. Bu başarısızlık iktidarınızın, belki bu konuda en az sorumlu olan sizsiniz. Ama ben sizin yerinizde olsam bu başarısızlık için de istifa ederdim Sayın Bakan.

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Teşekkür ederim Sayın Paylan.

NİLGÜN ÖK (Denizli) – Niye istifa etsin?

EKREM ÇELEBİ (Ağrı) – Çok beklersin!

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Evet, arkadaşlar, Sayın Paylan...

(Uğultular)

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Arkadaşlar, lütfen...

Arkadaşlar, değerli Komisyon üyelerimiz; tabii ki eleştirilere Sayın Bakanımız gereken cevabı verecektir ancak Plan ve Bütçe Komisyonu teknik bir Komisyon.

(Uğultular)

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Lütfen dinler misiniz...

Bütçe üzerindeki konuşmalar esas olmalı. Ben genel olarak şu düşüncemi sizlerle paylaşmak istiyorum: Burada herkesin birbirini istifaya davet ettiği bir ortamdan ziyade, fikirlerin, düşüncelerin doğru üslupla da doğru eleştirilerin olması...

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Oradan öyle konuşamazsınız Sayın Başkan!

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Konuşmamı bitirmedim. Konuşmamı bitirmedim, lütfen dinleyin.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Hayır efendim, oradan konuşamazsınız, buraya gelip konuşacaksınız!

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) – Sen de oradan böyle konuşamazsın!

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Benim temennim...

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Kabul etmiyorum!

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – ...burada bütçe görüşmeleri sırasında doğru fikirlerin, eleştirilerin, üslupların olması ve karşılıklı istifa şeylerinin çok şık olmadığı...

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Sayın Başkan, bu takdiri oradan yapamazsınız, siz tarafsız bir Başkansınız.

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Ben Başkanlık Divanı olarak toplantı yönetiyorum, tabii ki takdirimi yaparım.

Buyurun Sayın Feti Yıldız.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Sayın Başkan, sizi men ederim.

MEHMET RUŞTU TİRYAKİ (Batman) – Sayın Başkan, siyasetin en ilklerinden biri istifa etmektir. İstifa şık bir harekettir.

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Efendim, tabii ki...

Sayın Yıldız, bir saniye lütfen.

FETİ YILDIZ (İstanbul) – Tamam efendim.

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Efendim, siyasetin yapılacağı birçok alan, birçok yer var, tabii ki haklısınız. Plan ve Bütçe Komisyonu olarak söyledim ben size. Yoksa istediğiniz yerde, istediğiniz zaman o hakkınızı kullanırsınız, ona bir engel yok. Hiç sorun yok.

Sayın Yıldız, buyurun.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – Adalet Bakanlığı bütçesi ve Adalet Bakanlığını eleştiriyoruz.

FETİ YILDIZ (İstanbul) – Sayın Başkan, Sayın Bakan, Sayın Bakan Yardımcıları, değerli milletvekilleri, yüksek yargı organlarının değerli temsilcileri, basınımızın kıymetli mensupları; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Aramızdan ayrılışının 82'nci yılında büyük Türk milliyetçisi Gazi Mustafa Kemal Atatürk'ün şu sözleriyle konuşmama başlamak istiyorum: "Büyüklik o dur ki kimseye eğilmeyeceksin, kimseyi aldatmayacaksın. Memleket için gerçek ülkü ne ise onu görecek, o hedefe yürüyeceksin. Herkes senin aleyhinde bulunacaktır, önüne sayısız engeller yığılacaktır. Kimse yardımına gelmeyecek hatta çeşitli güçlükler çıkaracaktır. Bu güçlükleri aşacaksın, ondan sonra sana 'Büüksün.' derlerse bunları söyleyenlere güleceksin." Nur içinde yat Gazi Mustafa Kemal Atatürk.

Devletin temel nizamı ile vatandaşın hak ve hürriyetlerini düzenleyen Anayasa, normlar hiyerarşisinin en üstünde, üstün yasa niteliğindedir. Yasaların Anayasa'ya uygunluk denetimi yargısal ve siyasal olarak yapılmaktadır bildiğiniz gibi. Yargısal denetim de bazı ülkelerde olduğu gibi önleyici denetim ve bizde olduğu gibi düzeltici denetim olarak yapılmaktadır. Anayasa'ya uygunluk denetimleri yapacak organa göre de ülkeden ülkeye farklılık göstermektedir. Yargı organlarının denetleme biçimi genel mahkemelere bırakıldığı gibi, Amerika'da, birçok ülkede olduğu gibi özel mahkemelere de bırakılmıştır; bunun için kurulmuş mahkemeler de vardır, bizdeki Anayasa Mahkemesi gibi.

27 Mayıs darbesinden sonra sistem içerisinde yerini alan Anayasa Mahkemesinin görev alanı 2010 yılında yapılan Anayasa değişikliğiyle genişlemiştir. Anayasa Mahkemesinin, hepinizin bildiği gibi, 4 çeşit görevi vardır. Birinci görevi, Cumhurbaşkanlığı kararname ve kanunların Anayasa'ya uygunluğunu denetlemek. İkinci görevi, siyasi partilerin mali denetimine ve siyasi partilerin kapatılması davasına bakmak. Üçüncü görevi, kanunda yazılı olan kişilerin görevlerinde işledikleri suçlardan dolayı yargılama yetkisi ile onları Yüce Divan sıfatıyla yargılama yetkisi. Bir de 2012 yılından beri uyguladığımız, hak ihlallerinde bireysel başvurulara bakma yetkisi vardır. Bütün bunlar, bugün 16 üyesi olan, yılbaşından itibaren 15 üyeye düşecek olan bir yargı mekanizmasının sırtındadır. Bu o kadar büyük bir yüküdür ki bunu Anayasa Mahkemesi kaldıramamaktadır kıymetli arkadaşlar. Sayın Bakanımız da sunuş konuşmasında izah etti; 2012 yılından bugüne kadar, Eylül ayına kadar bireysel başvurularda 290 bine yakın müracaat vardır; bunlardan 10 bine yakını kabul edilmiş, diğerleri kabul edilmez bulunmuştur. Yine, ülkemizde son yıl içerisinde hatta son sekiz ay içerisinde 10'a yakın siyasi parti kurulmuştur. Bu partilerin mali yapılarını incelemek gibi hiç uygun olmayan abuk sabuk bir görevi vardır ve bunu yaparken de Sayıştaydan yardım almaktadır. Bu çok gereksiz bir yetkidir kıymetli arkadaşlar. Bu doğrudan doğruya Sayıştaya bırakılması lazım gelen bir yetkidir.

Şimdi, değerli arkadaşlar, Anayasa Mahkemesini konuşurken elbette kararlarını konuşacağız, Anayasa Mahkemesinin yapısını konuşacağız. Anayasa Mahkemesi 2000 yılından beri ve öncesinde birçok kararında bize göre çok hatalı tutum ve kararlara imza atmıştır. Daha da üzücü olan, Anayasa Mahkemesi bu kararların bir kısmını kendine verilen görev alanının dışına çıkarak Anayasa'yı ve kendi kuruluş kanununu hiçe sayarak almıştır. Aylardır tartışma konusudur: Cumhuriyet Halk Partili Milletvekili Sayın Berberoğlu'nun dokunulmazlığının kaldırılması, yeniden yargılanması konusunda gece gündüz tartışmalar yapıldı. Anayasa Mahkemesi -burada çok açık olarak söylüyorum- kararları kesin ve bağlayıcıdır, bunun altını çizelim ama buna rağmen Anayasa Mahkemesi de bile bile, Anayasa'daki özel hükmü göre göre Anayasa'ya aykırı karar alamaz. Bu, Anayasa'nın 138'inci maddesinin birinci fıkrasına açıkça aykırıdır. Mahkemeler hüküm kurarken Anayasa'ya, kanunlara uygun olarak ve vicdani kanaatlerine göre hüküm kurarlar. Burada böyle midir? Anayasa'nın geçici 20'nci maddesi 20 Mayıs 2016 tarihine kadar işlenmiş suçlarla ilgili ve mercilerde olan dosyalarla ilgiliydi. Bundan dolayı, sadece bu dosyalar için dokunulmazlık kalktı, yoksa Sayın Berberoğlu'nun dokunulmazlığı tamamen kalkmış değil ki. Milletvekilliğinin düşürülmesi de kesin hüküm neticesindedir. Bundan dolayı, Anayasa Mahkemesi kararlarına uyalım, amenna uyalım, bu bir zorunluluktur. Anayasa Mahkemesinin bile bile yanlış karar vermesine de ses çıkarmayalım; böyle hukuk devleti olmaz, böyle hukuk güvenliği de olmaz. Bundan dolayı, Anayasa Mahkemesinin görev alanlarını, kuruluşunu...

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Yargıyı mı denetleyelim Sayın Yıldız?

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Arkadaşlar, müdahale etmeyelim lütfen.

Buyurun tamamlayın Sayın Yıldız.

FETİ YILDIZ (İstanbul) – Biraz eklersiniz Sayın Başkan.

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Süreniz var, sürenizi kullanın.

Buyurun.

FETİ YILDIZ (İstanbul) – Şimdi, yerel mahkemeler ile Anayasa Mahkemesi arasında uyumsuzluklar çıkmaktadır. Bunu, yerel mahkemeler zaman zaman görev gasbı nedeniyle yokluk kurumuna başvurarak doldurmaya çalışmaktadır ancak tartışmaları da beraberinde getirdiği için bir düzenleme yapılması şarttır. Bize göre hukuk sistemimiz adli yargı, idari yargı, Anayasa yargısı olmak üzere 3 farklı ayak üzerine inşa edilmiştir ancak bu yargı ayaklarının birinin diğerine üstünlüğü bulunmamaktadır.

İçtihat birliği oluşturmak için ve bu gibi sorunlu durumlarda son sözü söyleyecek bir yargı mercisine ihtiyaç vardır, mukteditir bir yargı mercisine. Yani hiyerarşik olarak bir üst mahkeme kurulmalıdır. Bu tartışılabilir, bu bizim partimizin ve benim de şahsi görüşüm. Yani bunun kuruluşu, yapısı, üyelerinin nasıl alınacağı tartışılarak olgunlaştırılabilir. Ancak bunu yapmak için Anayasa değişikliği gerekir ki şu anda Meclisimizin yapısı buna da uygun değildir.

Şimdi, Anayasa Mahkemesinin görevlerini sayarken çok büyük yük altında olduğunu söyledik. Anayasa Mahkemesinin yargılamalarından, en önemlilerinden biri Yüce Divan yetkisidir.

Değerli arkadaşlar, Anayasa Mahkemesi üyelerinin yarısından fazlası hukukçu değildir. Yüce Divan yargılaması bir ceza yargılamasıdır, bunun için de cezacı hukukçulara ihtiyaç vardır.

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Sayın Yıldız, son dakikadasınız.

FETİ YILDIZ (İstanbul) – Toparlıyorum efendim.

Bu yetki, Yargıtay tarafından yerine getirilmeli ve Ceza Genel Kurulu bu konuda yetkilendirilmelidir.

Anayasa Mahkemesi konusunda anlatılacak o kadar çok şey var ki, mesela, son günlerde bazı kararları yayınlanmaktadır, diyor ki: “Ceza mahkemelerinde verilen beraat kararlarını disiplin uygulamalarında göz önüne alalım.” amenna, alalım ancak biz de ceza yargılaması ile idare hukuku birbirinden yıllar önce ayrılmıştır. Bir terör örgütü mensubunun, bir misal vermek gerekirse...

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Sayın Yıldız, lütfen tamamlar mısınız?

FETİ YILDIZ (İstanbul) – Bitiriyorum efendim, hemen üç cümleyle bitireceğim.

Bir FETÖ terör örgütü mensubu, bir bankaya para yatırmış olabilir ya da birkaç toplantıya gidebilir; bu, onun terör örgütü mensubu olduğunu göstermez ama bir irtibatı, iltisakı vardır. Terör örgütünün hiyerarşik yapısında bulunması için onun emrine girmesi gerekir. Bundan dolayı, sempati düzeyinde kalan yargılamalarda elbette mahkemelerimiz beraat kararı vermektedir. Bu beraat kararını görerek eğer idari kararlar alırken bunu başucu kitabımız şekline getirirsek, tek müracaat şekline getirirsek biz çok hatalı kararlar veririz, FETÖ ve PKK militanlarının, iltisaklılarının kamuya gidişinin yolunu açmış oluruz.

Teşekkür ediyorum.

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Teşekkür ederim Sayın Yıldız.

Sayın Yaşar Kırkpınar...

Buyurun lütfen.

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) – Evet, Sayın Bakanım, Değerli Komisyon Başkanım ve Komisyonumuzun saygıdeğer üyeleri, hepinizi sevgiyle, saygıyla, muhabbetle selamlıyorum. Bütçemizin görüşmelerinin hayırlı olmasını temenni ediyorum.

Tabii, bugün çok önemli bir gün; 10 Kasım. Cumhuriyetimizin banisi Gazi Mustafa Kemal Atatürk'ün ebediyete irtihalinin 82'nci yıl dönümünde onu özlemle, rahmetle anıyorum. Diğer taraftan, yine bizi mutlu eden bir haber, özellikle can Azerbaycan'ımızı tebrik ediyorum, Azerbaycan'ımız Karabağ'la yeniden buluştu. Yine, bizim Plan ve Bütçe Komisyonumuz için mutlu bir gün; Plan ve Bütçe Komisyon Başkanımız Bakan oldu, kendisini buradan bir kere daha tebrik ediyor ve kutluyorum.

Tabii, deprem bölgesinden gelen bir kişi olarak özellikle depremle ilgili birkaç cümle ifade etmek istiyorum. Ocak ayında meydana gelen Elâzığ, Malatya depreminin acıları henüz yüreğimizdeyken yine Seferihisar açıklarında meydana gelen 6,6 büyüklüğündeki depreme maruz kalan İzmir'e ve çevresindekilere şehirlerimize geçmiş olsun dileklerimi iletiyorum.

Depremde yıkılan binalarda hayatını kaybeden vatandaşlarımıza Allah'tan rahmet, yaralılarımıza acil şifalar ve vefat edenlerin yakınlarına başsağlığı diliyorum.

Devletimiz, Bakanlarımız ve milletvekili arkadaşlarım tüm kurum ve kuruluşlarımız ve sivil toplum örgütlerimiz deprem anından itibaren, yıkıntılar altında kalan vatandaşlarımızı kurtarmak ve sıkıntıdan etkilenen yurttaşlarımıza yardımcı olmak için çok hızlı bir şekilde hep birlikte hareket ettik. AFAD, Jandarma, Emniyet teşkilatımız, sağlık birimlerimiz ve diğer ilgili kurum ve kuruluşlarımız canla başla görev yaptılar. Bakanlarımızın koordinasyonu bizzat yerinde sağlamak üzere neredeyse Kabinenin tamamı oradaydı. Kurtarma çalışmalarının bir an önce sonuçlanması için devletimiz ve milletimiz tüm imkânlarıyla seferber oldu. Binaları hasar gören veya olayın şokundan kurtulamadıkları için henüz evlerine giremeyen vatandaşlarımıza da gerekli iae ve ibate desteği sağlanmış oldu. Türkiye afet tarihinde örnek gösterilebilecek, hatta dünya literatürüne geçebilecek örnek bir koordinasyonu hızlı ve etkili bir şekilde sağlamış oldu. İlk saatten itibaren vatandaşa barınma, en temel ihtiyaçları yemek, sağlık noktasında bütün hizmetler ulaştırılmış oldu. Arama kurtarma faaliyetleri çok profesyonel bir şekilde yürütüldü, havadan görüntü, sahadan bilgi alınmaya başlandı ve bütün bilgiler koordineli bir şekilde yönetildi. Bakanlarımızın riyasetindeki çalışmaların çok düzenli ve koordineli yürütüldüğüne işaret etmek istiyorum. Özellikle Sayın Adalet Bakanımıza da -deprem bölgesine gelerek yanımızda oldular- teşekkür ediyor ve şükranlarımı sunuyorum.

Sayın Bakanım, değerli arkadaşlar; Bakanlığımız, kuruluşundan bu yana temel felsefesi doğrultusunda Türk yargı sistemine güvenin artırılması ve gelecek nesillere daha iyi işleyen bir yargı düzeninin miras bırakılması amacıyla yenilikçi ve katılımcı bir anlayışla çalışmalarını sürdürmektedir. İşleyen bir yargı düzeninin miras bırakılması amacıyla bu çalışmaların yürütüldüğüne de hep birlikte şahit oluyoruz. Ülkemizde yargı alanında son on sekiz yılda atılan adımlar çok yönlü ve kapsayıcı bir şekilde olmuştur. Bu nitelikteki çalışmaların ancak stratejik yönetim anlayışıyla gerçekleştirileceği düşüncesiyle hareket edilmiştir.

Diğer alanlarda olduğu gibi adalet alanında da bu yüzyılın gereklerini karşılayacak yüksek kalite standartlarına erişmek için yeni politikalar geliştirmekteyiz. Hükümetlerimiz döneminde, 2002 yılından bu yana attığımız adımların tümü insan hakları temelinde hukuk devleti ilkelerinin geliştirilmesi ve güçlendirilmesine yöneliktir. Hukuk alanında yapılan reform niteliğindeki değişikliklerle vatandaşlarımızın temel hak ve hürriyetleri daha fazla güvence altına alınmıştır. Gerçekleştirdiğimiz reformlar sayesinde büyük bir millet ve köklü bir devlet geçmişine sahip olarak son dönemde yaşadığımız sorunların üzerinden çok şükür hep birlikte gelmekteyiz. Anayasa ve başta temel yasalar olmak üzere gerçekleştirilen değişikliklerle adalet sistemimize çok önemli yenilikler kazandırılmıştır. Hükümetlerimiz döneminde vatandaşlarımızın hukuki güvencesi artırılmış ve hak arama yolları çoğaltılmıştır. Anayasa Mahkemesine bireysel başvuru imkânı tüm idari ve hukuki süreçlerin tüketilmesinden sonra vatandaşlarımızın başvuracağı bir iç hukuk yolu olarak sistemimize dâhil edilmiştir. Böylelikle bir yandan vatandaşlarımızın mağduriyetleri hızlı bir biçimde çözüme kavuşturulurken diğer yandan ülkemiz aleyhine Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine yapılan başvuru sayılarında da ciddi oranda azalmalar olmuştur. Bu, yargı sistemimizde hükümetlerimiz döneminde gerçekleştirdiğimiz en önemli reformlardan biridir. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi nezdindeki süreçler önceliklerimiz arasında yer almıştır.

Özellikle belirtmek isterim ki yargı için “tarafsızlık” kavramı en az bağımsızlık kadar önemlidir. 16 Nisan 2017 tarihi, birbirini tamamlayan bu iki kavramın anayasal düzeyde ifadeye kavuşması ve yargı sistemimizin sivilleşerek normalleşmesi konusunda önemli bir milat olmuştur. Bu tarihte gerçekleştirilen halk oylamasıyla Anayasa'nın ilgili hükümlerinde köklü bir dizi değişikliğe gidilmiş

ve yargıyı ilgilendiren konularda yeniden yapılandırılma sağlanmıştır. Disiplin mahkemeleri dışındaki bütün askerî mahkemeler ile Askerî Yargıtay ve Askerî Yüksek İdare Mahkemesi kaldırılmıştır. Böylece, Türkiye’de çok uzun yıllardan beri tartışılan bir konu çözüme kavuşmuştur. Bu değişikliğin gereği olarak HSK tarafından askerî yargıda görev alan, talebi olan askerî hâkim ve savcılar adli ve idari yargı teşkilatına atanması sağlanmıştır. Ayrıca, Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulunun ismi Hâkimler ve Savcılar Kurulu olarak değiştirilmiştir, Kurulun yapısı ve üye seçim sistemi de yeniden düzenlenmiştir. Türkiye Büyük Millet Meclisinin HSK’ye üye seçiminde rol üstlenmesi sayesinde millî iradenin yargıya ve yargı üst yönetimine yansımalarının yolu böylece açılmıştır. Bu adım, yargının demokratik meşrutiyeti ile hesap verebilirliğini de güçlendirmiştir. Malumunuz olduğu üzere, 15 Temmuz 2016 tarihinde FETÖ silahlı terör örgütünün kalkıştığı darbe teşebbüsü aziz milletimizin mücadelesi, direnişi ve millî iradenin yanında durmasıyla başarısızlığa mahkûm edilmiştir. 15 Temmuz gecesi Sayın Cumhurbaşkanımızın “Millî iradenin üstünde hiçbir güç tanımam.” açıklaması, demokrasiye sahip çıkma çağrısı ve istiklaline, istikbaline sahip çıkan milletimizin meydanları doldurmasıyla bu ihanet girişimi de bertaraf edilmiştir. Ülkemizin ve demokrasimizin koruyucusunun Türk milleti olduğu 15 Temmuzda bir kez daha ispat edilmiştir. Bu darbe girişimi, Türk milletinin kahraman evlatlarının memleket sevgisinden kaynaklanan iradesiyle çok şükür ki başarısız kılınmıştır. 15 Temmuz gecesi, FETÖ mensubu teröristler demokrasimize kastetmişlerdir. O gecede vatan, millet, devlet ve istiklal aşkıyla sokağa çıkan 251 vatan evladı şehit edilmiş, 2.196 vatandaşımız ise gazi olmuştur. Gerek 15 Temmuz öncesinde gerekse 15 Temmuzda, Türk yargısı, milletinin ve demokrasisinin yanında saf tutmuş ve terör örgütüne hukuk yoluyla cevap verilmiştir. Cumhuriyet başsavcılarımız, cumhuriyet savcılarımız ve hâkimlerimiz 15 Temmuzda büyük bir cesaretle görevlerini başarıyla yürütmüşlerdir. Yürütülen soruşturmaların büyük çoğunluğunda dava açılmış olup bazı soruşturmalar ise devam etmektedir. Başta darbe girişimlerine ilişkin davalar olmak üzere FETÖ silahlı terör örgütüyle ilgili açılan davalar hızla sonuçlanmaya başlamıştır.

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Sayın Kırkpınar, son bir dakika.

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) – Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan liderliğindeki Hükümetimizin son on sekiz yıldaki temel motivasyonu da bu anlayışla forumu çizgisinde olmuştur. 1 Ocak 2019 tarihiyle hedef süre uygulaması başlatılmıştır. Bu uygulamayla, yargı süreçleri vatandaşımız için daha şeffaf ve öngörülebilir hâle gelmiştir.

Sözlerime son verirken 83 milyon vatandaşımızın hiçbir ayrıcalık ve ayrımcılığa tabi tutulmadan bir tarağın eşit dişlileri gibi birinci sınıf vatandaş olarak adalet hizmetinden yararlandığı, Bakanlığımızın adalet hizmetlerini en iyi şekilde vatandaşlarımıza sunmak için gayretlerini sürdüreceğine inancımızın tam olduğunu belirtmek istiyorum.

Bu duygu ve düşüncelerle Adalet Bakanlığı bütçe görüşmelerinin milletimiz ve ülkemiz için hayırlı olmasını temenni ediyor, sabır ve nezaketiniz için hepinize teşekkür ediyorum.

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Teşekkür ederim Sayın Kırkpınar.

Sayın Baki Ersoy buyurun lütfen.

MUSTAFA BAKİ ERSOY (Kayseri) – Teşekkür ederim Başkanım.

Sayın Bakanım, çok kıymetli milletvekillerimiz, kıymetli bürokratlarımız, basınımızın güzide temsilcileri; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Millî mücadelemizin önderi ve cumhuriyetimizin kurucusu, büyük komutan ve devlet adamı Gazi Mustafa Kemal Atatürk’ü ebediyete intikalinin 82’nci yıl dönümünde saygı ve şükranla anıyorum.

Hukukun sağlıklı işlemesi, adaletin doğru tecelli etmesi hepimiz için hayati önemdedir çünkü toplumsal huzurun, ekonomik kalkınmanın ve refahın, hatta sosyal ve kültürel gelişmenin sağlanması adaletin etkin bir yargı erkinin tesis edilmesiyle doğru orantılıdır. Bu noktada, suçun oluşmadan önlenmesine ilişkin tedbirlerin alınması, suçun işlenmesinden sonra oraya ait delil ve bilgilerin sağlıklı bir şekilde mahkemelere intikali, mahkemelerin bağımsız, hızlı ve doğru karar vermesi için bu süreci etkin kılacak bilgi teknolojilerinin kullanılması son derece önemlidir; bu da Adalet Bakanlığı bütçesinin devletimiz ve vatandaşımız için ne denli hayati önemi haiz olduğunu göstermektedir. Hukukun üstünlüğü ve hukuk devleti ilkeleri çerçevesinde güvenliğin tüm yönleriyle ele alınarak sivil gözetim ve denetim, şeffaflık, hesap verebilirlik ve kapsayıcılık ilkeleri doğrultusunda güçlendirilmesi temel hak ve özgürlükler ile toplumsal ve bireysel güvenlik konuları arasındaki dengenin gözetilmesi, güvenlik hizmetlerinde kalite ve etkinliğin artırılması ve suçla mücadele bilincinin geliştirilerek vatandaş katılımının sağlanması hususu Bakanlığımızdan ve adalet sistemimizden beklentilerimiz arasındadır. Bununla birlikte, hukukumuzun üstünlüğü ve hukuk devletinin gerekleri doğrultusunda yargılamaların hızlı, adil ve etkin şekilde işlemesi, adalete erişimin kolaylaştırılması ve adalet sistemimize duyulan güvenin artırılması öncelikli hedefimizdir.

Ülkemizde yargılamayla ilgili sorunları saptayabilmek için yargı sisteminin fiziksel olanaklarını incelemek gerektiğini düşünmekteyiz. Yargının içinde bulunduğu fiziksel olanaksızlıklar sonucunda vatandaşlarımız sıkıntı yaşamaktadır; bunun birinci boyutu, adliyelerin içinde bulunduğu mekân ve araç sıkıntılarıdır. Tıpkı hastanelerin döner sermayeleri gibi adliyelerin de kendi gelirlerinin bir kısmından yararlanarak fiziksel eksikliklerinin giderilmesi yoluna gidilebilir diye düşünmekteyim.

Örneğin, Kayseri ilimizdeki hayati öneme sahip bir probleme ivedilikle çözüm bulunması gerekmektedir. Seçim bölgem olan Kayseri ilimizin Bünyan ilçemizde açık ve kapalı olmak üzere, bölgenin en büyük ceza infaz kurumlarından bir tanesi burada bulunmaktadır. Dolayısıyla, avukatlık işleri, yargı işleri gibi noktalarda bir kamu binası ihtiyacı doğmuştur. Şu anda bu işlerin yürütüldüğü Bünyan Hükümet Konağının “Oturulamaz.” raporu bulunmaktadır. Gün içerisinde yüzlerce vatandaşın ziyaret ettiği -özellikle de yurdumuzun dört bir yanından gelen deprem haberleriyle sarsılırken- bu bina şehrimizde daha ne kadar kullanılacaktır? Bu, soru işareti olarak hafızalara kazınmıştır. Sayın Bakanım, bu konuda sizlerden destek beklediğimizi belirtmek istiyorum.

Ayrıca, Sayın Bakanım, bu sorunu geçen sene de dile getirmiştik fakat ben tekrarlamakta fayda görüyorum. Bünyan Cezaevinde bin kişinin üzerinde infaz koruma memuru görev yapmaktadır ve bu konumda 480 lojman bulunmaktadır. 500’ün üzerinde memur Kayseri merkezde oturmaktadır ve özel servis araçlarıyla vardiyalı bir şekilde taşınmaktadır. Kayseri’deki zorlu kış şartlarını da göz önünde bulundurduğumuz zaman, Kayseri-Bünyan arası bahsettiğimiz -ki bu mesafe 35 kilometre- bu mesafeyi de göz önünde bulundurduğumuz zaman memurlarımızın şartları zorlaşmakta ve can güvenlikleri tehlikeye atılmaktadır. Talebimiz lojman kapasitelerinin artırılmasıdır. Böylece, aynı zamanda, Bünyan ilçemizin kalkınması için de ciddi bir katkı sağlanacaktır.

Sizlerden diğer bir talebimiz ise Develi’de bulunan ceza infaz kurumumuzla ilgili. Bünyan Cezaevinin kapasitesinin artırılmasıyla çevre ilçelerdeki cezaevleri kapatılmış, mahkûmlar ve çalışanlar Bünyan Cezaevine nakledilmişti. Şimdi, gündemde Develi’de bulunan cezaevinin de tahliyesi söz konusu. Fakat Develi Ceza İnfaz Kurumunda kapanan cezaevlerinden farklı olarak müdürlük teşkilatı bulunmaktadır ve hâlihazırda 35 personel çalışmaktadır. Bununla birlikte, Develi ilçesi Soysallı Mahallesi mevkinde Bakanlığınız tarafından onaylanmış yeni cezaevi projesi bulunmakta ve yapımına

başlanması için Bakanlığınızca ödenek sağlanması beklenmektedir. Talebimiz, öncelikli olarak buraya ödenek aktarımı yapılması ve bu projenin inşaatı tamamlanana kadar Develi Ceza İnfaz Kurumumuzun faaliyetlerine devam etmesidir.

Sayın Bakanım, biraz önceki tüm konuşmaları dinledikten sonra da bizler Türk adaletine ve sizlere güveniyoruz, bunu ifade etmek istiyorum, Allah yâr ve yardımcınız olsun.

2021 yılı bütçemizin de devletimize, milletimize hayırlara vesile olmasını Cenab-ı Allah'tan niyaz ediyorum.

Teşekkür ediyorum Başkanım.

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Teşekkür ederim Sayın Ersoy.

Sayın Emecan, buyurun lütfen.

EMİNE GÜLİZAR EMECAN (İstanbul) – Teşekkür ederim Başkanım.

Sayın Bakan, değerli bürokratlarımız, değerli arkadaşlar, değerli basın mensupları; öncelikle, bütçenin hayırlı olmasını diliyorum.

Bugün tabii, 10 Kasım. Türkiye Cumhuriyeti devletin kurucusu, liderimiz Gazi Mustafa Kemal Atatürk'ü ölümünün 82'nci yılında saygı, minnet ve özlemle anıyorum.

İktidarın saraydan alınıp halka verildiği günün sonrasında, iktidarın halktan alınıp yeniden saraya 1 kişiye verildiği günleri yaşıyoruz şu anda. Son anayasa değişikliği sonrası da Türkiye'de artık hukuk devletin anlamının değiştiğini görüyoruz. Toplumsal yaşamı düzenleyen hukuk normunun amacı doğruluk ve adalettir. Hukukun amacı da adaletin gerçekleşmesidir ancak adaletin değerini artık yitirdiği zamanlardayız, artık bundan sonrası da laf oluyor Sayın Bakan.

Maalesef, artık, ülkemizde adaletin tecellisi için hukukun temel ayağı olan kuvvetler ayrılığı ilkesi çiğnenmiş durumdadır. Yargı, siyasetçiler önünde düğme ilikleyen bir hâle gelmiştir. Yargı, bağımsız ve tarafsızlığını kaybetmiş, vesayet altına girmiş, artık iktidar sahipleri sizler suç kavramını kendiniz tamamlamakta ve o yaratılan suça uygun yaptırıma da kendiniz karar vermektedir. Osman Kavala davası, Enis Berberoğlu davası, gazetecilerin ve gazeteciliğin yargılandığı davalar bunlara en uygun örnekleri teşkil ediyor günümüzde.

Siz istediğiniz kadar bugün burada, bu bütçe sunumunda da yargı sistemindeki bozuklukları düzeltmeyle ilgili çalışmalarınızı anlatın, yargı reformundan bahsedin ama karşımızda istediğini suçlayan, istediğini istediği gibi cezalandıran suç ve ceza imalatçısı hâline gelmiş bir iktidar var. Bahsettiğiniz her türlü düzenlemede sizin ne kadar iyi niyetli olduğunuzu kabul etsek de değeri bu şekilde anlamını yitiriyor maalesef.

Geçmişte hukukun üstünlüğü kavramı yasaların şekline değil içeriğine göre değerlendirildi, anlam kazanırdı artık yasaların içeriği iktidarın isteklerinden ibaret bir hâl almış durumda.

Şimdi, Cumhurbaşkanının da bir zamanlar görüşlerine değer ve yer verdiğini bildiğimiz bir hukukçu ve siyasetçi olan Ali Fuat Başgil'in bir tespiti çok önemli, onu paylaşmak istiyorum sizinle “Tarihte baskı rejimlerinin ilk felsefesi eski demokrasilerde yoğurulmuştur. Bu rejimlerin ilk kurbanları da onu yaratanlar olmuştur.” der Ali Fuat Başgil. Dilerim, yürütme erki olarak bu tespiti aklınızda tutar ve bundan tarihî bir ders çıkarırsınız.

Şimdi, bu koşullar içerisinde harcadığınız bütçenin, değerlendirmesini konuşacağız tabii. Bütçe rakamlarıyla ilgili de bir değerlendirmem olacak ama ondan önce biraz içerikle ilgili, hukukun durumuyla ilgili bir değerlendirme yapacağım. (Uğultular)

Arkadaşlar, öncelikle sizlerden biraz sessizlik rica edebilir miyim lütfen?

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Evet, arkadaşlar, biraz sessizlik lütfen.

EMİNE GÜLİZAR EMECAN (İstanbul) – Şimdi, hukukun üstünlüğü endeksiyle ilgili sayılara arkadaşlarımız değindi, ben çok girmeyeceğim. Hakikaten orada 3 basamak yükselmişiz ama hâlâ çok aşağılardayız. Bunun mutlaka, hakikaten dikkate alınması lazım.

AİHM’le ilgili konulara biraz değinmek istiyorum: Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine yapılan başvuruların yüksekliği de maalesef ülkemizin itibarını sarsan konuların başında geliyor Sayın Bakan. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin açıkladığı güncel istatistiklere göre, adli düzenlemelerden önce, 31 Aralık 2019’da yaklaşık 59.800 başvurunun yüzde 15,5’inin muhatabı Türkiye olmuş. Şimdi bununla birlikte, AİHM’in 2019 yılında hükmettiği kararların neredeyse yarısı yalnızca 3 ülkeye aitmiş; sırasıyla bunlar: Rusya, Türkiye ve Ukrayna. Son altmış yıl içerisinde -yani 1959-2019 döneminde- en az 1 insan hakkı ihlaline hükmeden karar sayısında Türkiye birinci sırada. Yine, son altmış yıl içinde en çok, adil yargılanma hakkının ihlal edildiği ülke de Türkiye olarak görülmüş.

Türkiye’nin sıklıkla eleştirildiği bir diğer başlık, ifade özgürlüğü. Son altmış yıl içinde AİHM’in hükmettiği her 10 ifade özgürlüğü ihlali en az 4’ü Türkiye’de gerçekleşmiş. Şimdi, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi, Anayasa Mahkemesi kararlarının bugün çok da ciddiye alınmadığı bir ülkede yaşıyoruz ve aslında, bunun sonuçlarını sosyal, ekonomik ve hukuki anlamdaki geri gidişlerimizle de zaten yaşıyoruz.

Biraz da, özellikle, tutuklular üzerine bir değerlendirme yapmak istiyorum: Yani, hapishanelerde durum nasıl diye baktığımız zaman, örneğin, tutuklu öğrenciler var Sayın Bakan. Ceza ve Tevkif Evleri Genel Müdürlüğünün sağladığı verilere göre 2002’de AKP iktidara geldiğinde Türkiye’de toplam tutuklu ve hükümlü sayısı 59.429’muş, bugün 286 bine yükselmiş.

Bunun yanında, cezaevlerindeki öğrenci sayısına dair kamuoyuna açık bilgi paylaşmadığınız için bunu ancak soru önergelerine verdiğiniz cevaplardan öğreniyoruz ve 2016 yılı sonu itibarıyla cezaevlerinde 2002 yılındaki tutuklu sayısını da geçen şekilde 69.301 öğrencinin mevcut olduğunu öğreniyoruz. Türkiye çocuklarını hapse atan bir konuma da yükselmiş durumda şu anda. Şunu sormak istiyorum: 2021 yılı itibarıyla tutuklu öğrenci sayısı ülkemizde kaçtır? Bu öğrencilerin suç dağılımları, sayıları hangi başlıklar altında toplanmaktadır?

Biz, soru cevap bölümü dışında bu bölümde de sorularımızı soruyoruz cevaplanmak üzere not alınması için, bunu da hatırlatmış olayım.

Yine, tutuklu çocuklar ve anneler var; yine, bunların sorunları var tabii. Şu an, 0-6 yaş arası 780 çocuk hâlâ cezaevinde bulunuyor, bu son çıkan infaz paketiyle birlikte 90 bin kişinin tahliye edilmesine rağmen. Yine, 11 bine yakın kadının, çok sıkışık bir şekilde hapishanelerde yattığını öğreniyoruz İnsan Hakları Derneği raporundan. Burada da bir soru sormak istiyorum, bu hapishanelerde kalan çocukların annelerinin yani İnfaz Yasası’ndan sonra çıkarılmayan mahkûmların işlediği suç dağılımları nelerdir?

Hasta mahkûmlar var Sayın Bakan, bunlar önemli çünkü hak ihlalleri var buralarda. 604’ü ağır olmak üzere 605 hasta mahkûm olduğu bilgisi var elimizde. Ankara’da sadece 1 hastanede mahkûm koşuşu olduğunu, bu durumun da binlerce mahpusun geldiği gittiği Ankara’da çok büyük sıkıntı yarattığını görüyoruz. Yani hasta mahkûmlar bu nedenle hastanelerde, cezaevi arabasında, aracında bekletiliyorlar. Bu sayıların yükseltilmesi, bu koşuşların yükseltilmesi düşünülüyor mu?

Kadınlarla ilgili birkaç noktaya değinmek istiyorum: Özellikle yüksek yargıda hâkimler içinde kadın oranının çok düşük olduğunu, hâlâ çok düşük olduğunu görüyoruz. Tüm yargı sistemi içindeki savcılardan kadın savcı yok denecek kadar az. Adalet Bakanlığı müfettiş kadrolarının büyük çoğunluğu erkek. Şimdi, geçen yılki konuşmamda da değinmiştim Türkiye geneli hâkim, savcı kadro durumu;

bu rakamlar faaliyet raporunuzda da var. Toplam hâkim, savcılar içerisinde, mesela savcılar içerisinde kadın oranı 2019’da yüzde 14,37’ydi. Toplamda kadın hâkim, savcılarının oranı yüzde 35,83. Bugün için bu rakam kaçtır? Bunu da öğrenmek istiyoruz, sormak istiyorum.

Sayın Bakan, bakın, adalet personeli ve hâkim ve savcılarının iş yükünün çok fazla olmasından dolayı özellikle kadına şiddette tedbir kararları maalesef yeterince uygulanmıyor. Aile mahkemelerinde sosyal çalışma uzmanı, psikolog kadroları hâlâ yetersiz. Meslek içi eğitimler için kesinlikle daha fazla bütçe ayrılmalı. Özellikle kadına şiddet davalarında Ceza Kanunu’nun 96’ncı maddesi, hâkimin takdirinde değil, yasa olarak getirilmeli. Aileyi koruma refleksiyle savunulan ara buluculuk uygulaması da kadına çok zarar veriyor. Bu 96’ncı maddenin şu anda kadına şiddet davalarında uygulanmaması büyük bir eksikliktir. Bununla ilgili soru bölümünde de sorum olacak size.

Hukuk eğitimiyle ilgili -burada çok hukukçu arkadaşımız var- çok fazla derinine girmeyeceğim ama bir iki noktaya değinmek istiyorum sadece: Türkiye’de 2006 yılından beri üniversite sayılarındaki ve hukuk fakültelerindeki hızlı artıştan dolayı öğrenci sayıları artarken eğitimin niteliği ve yetişmiş, nitelikli öğretim üyesi sayısının azaldığını biliyoruz. Çünkü geçen yıl da konuşmuştuk bunu, hatta bu yıl da söylediniz, özellikle, hukuk fakültelerine alınan öğrencilerin başarı puanının yükseltildiğini. Ama bu, hakikaten, çok geç kalınmış bir uygulama, bunun sonuçlarını almamız birkaç yıl sürecek ve bu süre içerisinde de sıkıntı yaşayacağız.

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Sayın Emecan, normal süreniz bitti ama arkadaşlar uygun görürse size bir tolerans uygulayalım, konuşmanızın başında sıkıntı oldu.

Buyurun, devam edin.

EMİNE GÜLİZAR EMECAN (İstanbul) – Çok teşekkür ederim Başkanım.

Yine, hukukçularla ilgili benim çok dikkatimi çeken, önemsedğim bir iki başlık var. Türkiye’de yıllık ortalama 3.600 kişi avukat olmakta ama avukatlar arasındaki işsizlik oranı da yüzde 6 görünüyor ve avukatlar arasında da intiharların arttığını görüyoruz Sayın Bakan. Son bir yılda geçim zorluğu ya da üretim alanında yaşadığı baskı sebebiyle 18 avukatın intihar ettiğini öğrendik. Örneğin, benim elimdeki en son bilgilere göre, Mersin’in Tarsus ilçesinde, İstanbul Barosuna kayıtlı 28 yaşındaki avukat Gökhan Vural Arı, iş kurmak için geldiği İstanbul’da yaşadığı ekonomik zorluklar ve ödeyemediği borçları nedeniyle intihar etti. Geçim zorluğu ve mesleki kaygılarla hayatına son veren avukat sayısı kaçtır, bu sayıları da tam olarak paylaşırsanız çok sevinirim.

Tabii, tutuklu avukatlar var, onların sorunları var; onlara hukukçu arkadaşlarım değinecektir.

Sayın Başkanım, izninizle son olarak bütçe rakamları ve Sayıştayla ilgili bir şey söyleyip kapatacağım. Bütçenize baktığımız zaman Sayın Bakan, Bakanlık bütçesinin 2019 başlangıç ödeneği 18 milyar 35 milyon 989 bin TL’ye yıl sonu gerçekleşmesi 21 milyar 5 milyon 500 bin TL olmuş yani başlangıç ödeneğinin yüzde 16 arttığını görüyoruz. Geriye dönük baktığımız zaman, 2018 yılında da mesela, 13 milyar 714 milyon 405 bin TL’lik bir bütçeyle başlamışsınız, 17 milyar 84 milyonluk bütçeyle bitirmişsiniz. 2017, 2016, 2015’lere baktığımız zaman da hep başlangıç bütçesinin üstünde bütçeleriniz olmuş. Şimdi, görünen o ki bütçeniz yetmiyor, hep bir artış yapmak zorunda kalınıyor. Neden ödenek üstü harcama gerçekleşmesine rağmen her yıl düşük ödenek veriliyor Bakanlığımıza? Başka bakanlıklarda da var bu sorun ama bu durumun Meclis iradesini ciddiye almama olduğunu görüyorum ve bütçe üzeri ödenek artırımının yani Meclis iradesi dışında kaynak aktarımının alanının genişlediğini görüyoruz burada. Yani “Biz işimizi biliriz, başta bu kadar bütçeyi koyarız, gerekirse

yaparız, gerekmezse yapmayız.” Bu sizin Bakanlık olarak faaliyet raporu ve stratejik planlarda koymuş olduğunuz hedeflere ulaşmanız ya da ulaşmamanız da aslında çok ciddiye alınmadığınızı gösteriyor. Aslında bunu yine, Cumhurbaşkanlığı sisteminin getirdiği aksaklıklardan biri diye düşünüyorum.

Bütçenin sunuluş şekli de değişti, performans odaklı program bütçeye geçildi biliyorsunuz. Birçok sıkıntı var.

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Sayın Emecan, teşekkür ediyorum.

Artık bağlar mısınız.

EMİNE GÜLİZAR EMECAN (İstanbul) – Toparlıyorum Sayın Başkanım.

Sayıştay raporlarıyla ilgili genel bir değerlendirme yapacağım.

Özellikle, Ceza İnfaz Kurumları ile Tutukevleri İşyurtları Kurumunun Sayıştay raporlarına baktığımız zaman, ağırlıklı olarak mali tabloların doğruluğunu etkileyen birçok bulgu olduğunu görüyoruz. Ama bu teknik sorunların çözülmesi için iç kontrol sisteminin güçlendirilmesi gerekiyor. Burada da bulgu olarak Bulgu 6’da, tesisi zorunlu kurumsal mali yapının tamamlanmaması görünüyor. Yani iç kontrol sistemi oluşturulmamış, denetim birimi oluşturulmamış, mali hizmetler birimi oluşturulmamış. Konu, kaynakların etkili kullanımıysa bunlara hakikaten dikkat edilmesi gerekiyor ve bu çalışmaların yapılması gerekiyor. Genel olarak Bakanlığın Sayıştay raporunda da mali tablolarla ilgili sıkıntılar var.

Son sözüm: Yani hem hukuksal alanda hem de teknik anlamda birçok sıkıntı var. Hukuksal anlamdaki sorunların çözümü Türkiye’nin genel siyasi yapısıyla da alakalı tabii ama en azından, şu teknik sorunları çözümler Sayın Bakan.

Ben hukukun üstünlüğünün olduğu, adaletin sağlandığı, eşitliğin olduğu bir Türkiye dileğiyle bütçenizin hayırlı olmasını diliyorum.

Teşekkür ediyorum.

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Sağ olun, teşekkür ederim.

Görüşmelere on dakika ara veriyorum arkadaşlar.

Kapanma Saati: 16.51

ÜÇÜNCÜ OTURUM**Açılma Saati: 17.05****BAŞKAN VEKİLİ: İsmail Faruk AKSU (İstanbul)****SÖZCÜ: Abdullah Nejat KOÇER (Gaziantep)****KÂTİP: Şirin ÜNAL (İstanbul)**

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Evet, Değerli Komisyon üyeleri, 12’nci Birleşimin Üçüncü Oturumunu açıyorum.

Adalet Bakanlığı bütçesi görüşmelerine devam ediyoruz.

Söz taleplerini karşılamaya devam edeceğim.

Sayın Erhan Usta, buyurun lütfen.

ERHAN USTA (Samsun) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri, Sayın Bakan, Bakanlığımızın ve yüksek yargı organlarımızın değerli temsilcileri; öncelikle hepinizi saygıyla selamlarım.

Bugün, 10 Kasım Gazi Mustafa Kemal Atatürk’ün ebediyete intikalinin 82’nci yıl dönümü, kendisini rahmetle ve minnetle anıyoruz.

Sayın Bakanım, öncelikle çalışmalarınızda kolaylıklar dilerim. İyi niyetli çalışmalarınız var, bundan hiçbir endişemiz yok. “Reform” adı altında düzenlemeler yapıyorsunuz. Kendi ifadenizle aslında bütçeden de “iyi pay” aldığınızı da ifade ettiniz ancak baktığımızda, hukuk alanı, genel olarak hukuk alanı itibarıyla Türkiye’de sonuçların veya ortamın çok iyi olduğunu söylemek pek mümkün değil. Birazdan, Hukukun Üstünlüğü Endeksi’ndeki dünya sıralamasındaki yerlerimizi de ifade edeceğim bu çerçeveden ama tabii “hukuk” çok geniş bir kavram. Şu haksızlığa da düşmemek lazım: Bu tamamen Adalet Bakanlığının aslında yapacağı bir husus, şey de değil yani toplumun bütün birimlerinin, bütün yönetim unsurlarının aynı anda Türkiye’de hukuku hâkim kılmak için, hukukun üstünlüğünü hâkim kılmak için, yargı bağımsızlığını hâkim kılmak için gayret etmesi lazım ancak bu şekilde olursa buralarda sonuç alma imkânı olur diye değerlendiriyorum.

Şimdi, tabii ben işin biraz daha hukuk ve ekonomi boyutuyla konuyu ele almak istiyorum. Benden önce grubumuz adına konuşma yapan arkadaşlarımız biraz daha hani hukuk, adalet anlamındaki hususları ifade ettiler. Tabii hukuk ve ekonomi birbirini tamamlayan unsurlar. Yani iyi bir hukuk sistemi olmazsa olmaz ekonomi açısından da. Yani artık ekonomiyi konuşan insanlar, bizler, özellikle Türkiye’nin son dönemde içinde bulunduğu sıkıntılardan dolayı ekonomiyi konuşmadan önce bir defa altyapı olarak iyi bir hukuk sisteminin olması gerektiğini ifade ederek sözlerimize başlıyoruz.

Yani sizin ekonomide çok iyi kararlar aldığınızı zaten söylemek pek mümkün değil de öyle bile olmuş olsa hukuk sistemi iyi çalışmadıktan sonra ekonomik alanda da çok fazla başarılı olma imkânımız yok. Çünkü hem yerli sermayenin hem de yabancı sermayenin kendisini güvende hissetmesi lazım bir ülkede özellikle uzun vadeli yatırım yapabilmesi için, hak kaybına uğratılması durumunda yargının adil çalışacağından emin olması lazım. Bu anlamda aslında ciddi endişelerin olduğunu ifade etmek gerekir sanırım.

Şimdi, devletle toplum arasındaki ilişki sözleşme hukuku üzerinden yürür. Sözleşme hukukunun da en önemli unsuru mülkiyet hakkıdır. Düşünce ve fikir hakkını da bu kapsamda değerlendiriyorum. Mülkiyet hakkının da koruyucusunun hukuk olması gerekir. Ama böyle baktığımızda, şimdi, en son

mesela bir Sanayileşme İcra Komitesi Kararı çıkarıldı, burada bir madde tabii basına da yansıdı. Maddede biraz rahatsız edici hususlar var. Yani yatırımcı şunu düşünebilir, “Ya, devletin, benim bir kısım tavırlarım hoşuna gitmezse benim mülkiyet hakkımı zedeleyici karar alabilir mi?” diye endişe edebilir.

Mesela, Sanayileşme İcra Komitesinin 68 No’lu Kararname’sinin 4(e) maddesinde “Ülke için kritik öneme sahip şirketlerin ortaklık yapılarında, yurtiçi üretimi sürekliliğini ve ulusal güvenliği riske atabilecek değişikliklere ilişkin yapılacak işlemler konusunda karar almak.” şeklinde bir ifade var. Yani burada, tabii, yatırımcıyı bu anlamda tedirgin edici hususlar var. Dolayısıyla sözleşme hukuku evrensel bir şeydir, sözleşme hukukunu zedeleyecek uygulamalardan, söylemlerden, icraatlardan kaçınmak lazım. Bunu yapmazsak Türkiye ekonomisi zaten sıkıntıda, dolayısıyla bu sıkıntılı ortamda bizim sonuç alma imkânımız yok. Bakın, şunu net bir şekilde görmemiz lazım: Biz ülke olarak ekonomi anlamında söylüyorum: Dış kaynağa bağımlı bir ekonomiyiz yani, bizim tasarruflarımız bizim arzu ettiğimiz büyümeyi finanse etmeye yetmiyor. Dolayısıyla, neye ihtiyacımız var? Bizim yabancı tasarrufları kullanmaya ihtiyacımız var ama son üç beş yıla özellikle baktığımızda, bırakın yabancı yatırımcının ülkeye gelmesini yerli yatırımcılar da ülke dışına çıkıyor, kaynaklarını ülkenin dışına çıkartıyorlar. Burada, bu zannediyorum kendilerini güvende hissetmemesinden kaynaklanan bir durum. Burada, en önemli faktör gibi geliyor bana.

Şimdi Hukukun Üstünlüğü Endeksi’nde -benden önceki konuşmacılarda ifade ettiler- bakıyorsunuz, Türkiye 128 ülke içerisinde 107’nci sırada. Ya Türkiye bunu hak etmiyor. Bölgemizde 14 ülke var, 14 ülkede en sonuncuyuz, 14 ülkede 14’cüyüz. Aynı gelir grubunda hadi diyelim ki gelişmiş ülkelerde hukukun üstünlüğü çok yüksek olabilir yani orta gelirli ülkelerde diyelim ki daha az mı olur acaba diye bakıyorsunuz ama gelir grubumuzda da 42 ülke içerisinde 40’ıncı sıradayız Hukukun Üstünlüğü Endeksi’nde.

Şimdi, tabii, şunu söyleyemeyiz, onun hemen ben delilini de getirdim, çünkü bazen bu tür şeyler söyleniyor, ya işte yabancılar bize işte böyle ön yargılı bakıyor, bu endekslere güvenmemek lazım. Ama şimdi Sayın Cumhurbaşkanının 1 Ekim Meclis açılış konuşması var. Burada, yani, bu endeksler işimize geldiği zaman, biz endekte sıra atladığımız zaman bunları delil olarak kullanabiliyorsak düştüğümüz zaman da delil olarak kullanabilmemiz lazım. Sayın Cumhurbaşkanı diyor ki “Dünya Bankasının İş Yapma Kolaylığı Endeksi’nde 10 basamak birden yükseldik.” Yani, o zaman aynı şeyi buradaki düşüşlerde de niye biz bu endekslerde bu kadar düşüyoruz, sıralamamız kötüleşiyor? 128 ülke içerisinde 107’nci sırada olmak beni bir Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olarak incitiyor.

Şimdi Temel Haklar Endeksi’nde de aynı şey var -bunun alt endeksi- 128 ülke içerisinde 123’üncü sıradayız. Yine, efendim, bölgemizde 14 ülkede 14’cü sıradayız en sonuncuyuz yani 42 ülke içerisinde 39’uncu sıradayız.

Hükûmetin Gücünün Sınırlandırılması Endeksi var, bu böyle ifade olarak biraz tuhaf geliyor ama bunun alt endekslerine baktığımız zaman hakikaten vatandaşın devlete karşı bir anlamda korunması. Bu endekse de bakıyoruz yine bölgemizde en sonuncuyuz, kendi gelir grubumuzda sondan ikinciyiz.

Dolayısıyla, buraları düzeltmeye yönelik topyekûn sadece Adalet Bakanlığı değil ama tabii, bunun lokomotifinin Adalet Bakanlığı olması beklenir, yargı organlarımızın olması beklenir, topyekûn bir şeyler yapmamız lazım ki bu ülkeyi hedeflediğimiz yani milletimizin hak ettiği refah seviyesine getirebilmemiz için bu alanları düzeltmemiz lazım. Yani ekonomi sadece başlı başına bir disiplin olmaktan çıktı, ekonomiyi ancak bu alanlarla desteklersek -bunlar işin olmazsa olmazı- buralarda durumumuzu düzeltirsek...

Şimdi vaktim az olduğu için çok fazla geriye gitmeyeceğim sizin Hükûmetleriniz döneminde bu endekslerde çok iyi sıralardaydık ama son beş altı yıl, yedi sekiz yıl, on yıl nereden alırsanız buralarda son dönemde ciddi bir kötüleşme var. Bunları düzeltmemizde fayda var.

Şimdi, bakıyorsunuz, bir miktarda böyle çok spesifik bir iki konuyu söyleyeceğim, birtakım kanunlar çıkartıyoruz -ben yine işin iktisadi boyutundayım- geriye doğru yürütüyoruz bu kanunları. Şimdi böyle bir ortamda yine bir yatırımcı iş yapmaz yani özellikle vergi kanunlarında bu çok var. Hani, siz diyeceksiniz ki bunun sorumlusu ben miyim? Yani, tabii, Adalet Bakanlığının yalnız başına olmadığını başından itibaren söyledim ancak belki bu anlamda bir sistem kurmak lazım. Hele, şimdi, bu yeni modelde bu partili Cumhurbaşkanlığı veya Cumhurbaşkanlığı hükûmet sistemi, adına ne dersek diyelim, bu modelde biliyorsunuz, işte, Bakanlar Kurulu kararı şeklinde bir şey olmadığı için kanun tekliflerinin mesela sizin Bakanlığınızın birçoğundan haberi olmuyor. Çünkü zaten usul olarak olmaması da gerekiyor. İşte, kanun tekliflerini milletvekilleri veriyor ama biz biliyoruz ki bunu kamu idareleri hazırlıyor buradan bir milletvekili üzerinden bu kanun teklifleri veriliyor. Buraya bir sistem kurmanız lazım yani Adalet Bakanlığı şu gözle buna bir bakması lazım hem kanun kalitesi açısından bakması lazım hem de kardeşim bakın, burada bu kanunu siz geriye yürütüyorsunuz yarın bir gün nizalar çıkacak, benim mahkemelerimin iş yükü artacak, bana gereksiz iş çıkartacaksınız ve yatırımcıyı, toplumu rahatsız edecek işler var.

Buralarda, bu yeni sistem içerisinde bir çözüm bulmanız lazım, buralara müdahale etme, görüş verme... Ben şunu söylemiyorum tabii, Türkiye Büyük Millet Meclisinin yasama yetkisine müdahale anlamında demiyorum ancak işin olgunlaşması esnasında Bakanlığınız bu işlerin içerisinde olması gerekir diye düşünüyorum.

Şimdi, biliyorsunuz, 2011 yılından itibaren, 666'yla başlattık diye hatırlıyorum ben yanıyordum olabilirim, Bakanlıklarımızda uzman kadroları oluşturduk ve uzmanlar almaya başladık. Tabii, bu başından itibaren çok yanlış gitti, ben bunu devlette çalışırken de ifade ettim, böyle bir anda 150 uzman alınmaz. 150 uzmanı yetiştirmek önemlidir. Şimdi, adalet uzmanları var sizin Bakanlığınızda, ne kadar yetiştirilebiliyor, onu bilmiyorum. Ancak bu sadece sizin Bakanlığınızın sorunu değil, bu, İçişleri Bakanlığında da var, işte, bu, Dışişleri Bakanlığında da var. Yani şimdi, hâkimlik kürsüde olur. Yani hâkimi getiriyoruz Adalet Bakanlığında her türlü... Arkadaşlar bana kızacak şimdi.

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Sayın Usta, son otuz saniyeniz.

ERHAN USTA (Samsun) - Teşekkür ederim.

Yani hâkimlik kürsüde olur. Şimdi, 1'inci sınıf hâkim 7600 ek göstergeyi alıyor, Adalet Bakanlığında diyelim ki Avrupa Birliğiyle İlişkiler Daire Başkanı oluyor. Ya, aynı işi yapan bir başka bakanlıktaki insan 3600 ek gösterge alıyor. Yani buralarda artık kendi karargâh içerisinde yetiştireceğiniz uzmanlar üzerinden bu şeylerin yapılması lazım. Yani hâkim arkadaşların getirilmesine bir itirazımız yok ancak o zaman artık bu iki işi birbirinden ayırmak gerekir diye düşünüyorum.

Bu, avukatların 3600 ek gösterge meselesi bize de çok intikal eden, önemli bir konu, adalet hizmetleri tazminatının daha adil olması meselesi; vaktim kalmadığı için bunları çok hızlı geçiyorum, bu konular önemli.

Son olarak da şunu istirham ediyorum, Ekrem Bey burada mı bilmiyorum, şu anda devleti yönetirken devlet tamam, yani devlete her zaman sahip çıkmamız lazım. Yani “Bizden önce devlet şu kadar kötüydü, bu kadar kötüydü, devletin başbakanı IMF uzmanının önünde önünü ilikliyordu.”

demek bize bir şey kazandırmaz. Yani kendi dönemimizde devlet baş tacı... Devlet, her zaman baştacı olsun, yanlış varsa yanlışını da söyleyeyim. Ancak yani artık öyle bir noktaya geldik ki “Bizden önce ateş bulunmamıştı, tekerlek icat edilmemişti.” gibi bir noktaya gidiyoruz.

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Teşekkür ediyorum Sayın Usta.

ERHAN USTA (Samsun) - Devleti bu kadar hakir görmeyelim, devlete sahip çıkalım, devletin yanlışlarını söyleyelim ancak “Kendi dönemimizden önce devlet katliam yapıyordu, devlet her şeyi yapıyordu ama bizim dönemimizde böyle değil.” anlamındaki bir şeyi ben doğru bir değerlendirme olduğunu düşünmüyorum. Belki niyetiniz böyle değil ancak buradan bakılınca böyle anlaşıyor söylediğiniz ifadeler. Bunların düzeltilmesi gerektiğini düşünüyorum.

Bütçenizin hayırlı ve uğurlu olmasını temenni ederim.

Tekrar çok teşekkür ederim.

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Teşekkür ederim.

Değerli arkadaşlar, saat 17.00’den itibaren Komisyon üyesi olmayan arkadaşlarımıza da söz vermeye başlayacağız. Ancak bir ricam olacak, süre uzatımı veremeyeceğim, yaklaşık 50 kişi sıra bekliyor, aynı zamanda Komisyon üyelerimiz bitmedi; dikkatinize sunmak istiyorum.

Sayın Tanrıkulu...

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (İstanbul)– Sayın Başkan, Sayın Bakan, değerli milletvekilleri, sayın bürokratlar; hepinizi saygıyla, sevgiyle selamlıyorum.

Sayın Bakan, çok şey konuşuldu ama ben size... Yani görevinizle ilgili olarak siz her zaman şunu söylüyorsunuz: “Ben yargıya talimat veremem, yargı bağımsızdır.” Fakat bu yargı düzeni içerisinde operasyonel görev yapacak yargıç ve savcılar var, bunu geçen bütçe görüşmesinde de söylemiştim sizlere, çok açık bir biçimde söylüyorum ve bunun sorumlusu sizsiniz birinci derecede.

Bakın, İstanbul’da -daha önce de söylemiştim- 26. Ağır Ceza Mahkemesi Başkanı vardı, ilk önce Selahattin Demirtaş ile Sırrı Süreyya Önder’i mahkûm etti, sonra 37. Ağır Ceza Mahkemesi Başkanı oldu aynı yargı binası içerisinde ve heyet oraya taşındı. Orada birçok dava vardı -Çağdaş Hukukçular Derneği- sonra Sözcü davası oraya düşürüldü, birçok dava orada görüldü -akademisyenler- o heyetle bu işi gördünüz, o heyetle. Sonra ne oldu biliyor musunuz? Enis Berberoğlu davasından önce Anayasa Mahkemesinin bir üyesi “Ben dosyayı inceleyemem.” dedi, süre aldı yani sizlere süre verdi operasyonu yapın diye ve o heyeti Anayasa Mahkemesi kararından önce bu kez 37’den aldınız, 14. Ağır Ceza Mahkemesi Başkanı yaptınız, o heyeti.

Şimdi, vicdanınıza ve Allah’ınıza güvenerek söyleyin, sizin yargı tarihinizde böyle bir operasyon var mı? Bir yargıç aynı yargı çevresinde ilk önce 26, sonra 37, sonra 14. Ağır Ceza Mahkemesi Başkanı olabilir mi? Vicdanınıza söyleyin, eğer çok başarılıysa istinaf mahkemesine gönderirsiniz, daha da başarılıysa Yargıtay üyesi yaparsınız.

Bakın, dolayısıyla “Ben bu işlerden sorumlu değilim, ben görevimi yapıyorum, Anayasa uyarınca talimat veremem.” diyemezsiniz. Bu, talimattır çünkü siz aynı zamanda HSK Başkanısınız ve bu operasyonlara imza atanlar da sizlersiniz aynı zamanda, bunlar operasyonlardır.

Bakın, en son size şunu söyleyeyim: Bugün, Cumhuriyet davasına AIHM karar verdi, Türkiye’yi yaklaşık 130 bin euro mahkûm etti. O iddianameye imza atan savcı HSK üyesi, o kararı veren hâkim Yargıtay üyesi. Dahasını söyleyeyim size, Yargıtay oy birliğiyle bozma kararı verdi, hem de 16.İcra Dairesi yani Yargıtayın Kurma Heyeti, oy birliğiyle verdi. Ne oldu biliyor musunuz? Duruşma 19

kasımında 27. Ağır Ceza Mahkemesinde görülecekti, 27. Ağır Ceza Mahkemesinin direnme kararı vermeme olasılığı olduğu için tam bir hafta önce 27. Ağır Ceza Mahkemesine başka bir heyet atandı, o heyet 16. Ceza Dairesinin oy birliğiyle verdiği karara karşı direnme kararı verdi.

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Sayın Tanrıkulu, son bir dakika.

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (İstanbul) – Bitiriyorum.

Türkiye’ye bakın, Sayın Erdoğan sadece Türkiye Cumhuriyeti’nin Cumhurbaşkanı değil, Adalet ve Kalkınma Partisi Genel Başkanı değil; aynı zamanda Türkiye Cumhuriyeti’nin başsavcısıdır. Onun mahkûm ettiği bir insanın beraat etmesi ve özgürlüğüne kavuşması mümkün değildir. Bu kadar basit ve siz de onun bakanısınız. Bir kez daha düşünün derim.

Teşekkür ediyorum.

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Sayın Çulhaoğlu, buyurun lütfen.

MEHMET METANET ÇULHAOĞLU (Adana) – Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Sayın Bakan, sayın milletvekili arkadaşlarım, Bakan Yardımcıları, Bakanlık bürokratları, kıymetli üst yargı mensupları; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Bugün, ebediyete intikalinin 82’nci yıl dönümünde İstiklal Savaşı’mızın önderi ve cumhuriyetimizin kurucusu Gazi Mustafa Kemal Atatürk’ü sonsuz minnet, şükran ve rahmetle anıyorum. Ruhu şad, mekânı cennet olsun.

Değerli arkadaşlar, adalet, devletin idari yapısında ve temel faaliyetlerinde temel ilkedir. Çağ açıp çağ kapatan Fatih Sultan Mehmet Han, “Adaleti öldürdüğü gün devlet de ölür.” diyerek devletin adaleti tesis etmekle hayatta kalmasının mümkün olacağını belirtmiştir. Bizlere düşen en büyük görev, adaleti tabuta koymamaktır. Bize emanet edilen cumhuriyeti, Türk devletini yaşatmaktır. Bu, siyasi iradenin kendini yargının üzerinde görmeden yargının tam bağımsız karar vermesini temin etmesiyle mümkün olur.

Sayın Bakanım, ORC’nin yaptığı kamuoyu anketinde yargıya güven yüzde 11,7, kısmen güvenen 20,3, güvenmeyen yüzde 68 ise “Siyasi iradenin yargı üzerinde baskısı yok.” diyemezsiniz. Derseniz de vatandaş size “Devleti tabuta koymayın.” mesajı verir. Hükûmet olarak bunu dikkate almanız gerekir diye düşünüyorum.

Devleti yönetenlerin Anayasa Mahkemesi kararını tanımıyorum demesi kabul edilebilir mi? Kamuoyunun yargıya güvenmemesine bu tür söylemlerin neden olduğunu düşünüyor musunuz? Tuzun koktuğu günleri mi yaşıyoruz? Türkiye Cumhuriyeti Anayasa Mahkemesi kararlarını, yerel mahkemenin tanımamasının yargıya güveni sarstığını kabul ediyor musunuz? Bakın, seçim öncesi AK PARTİ “Cumhurbaşkanlığı hükûmet sistemi sayesinde yargı bağımsızlığı sağlanacak ve tarafsız yargı tam güvence altına alınacaktır.” demişti. Aldınız mı? Veriler alamadığınızı söylüyor. Bakın, nerelerdeyiz. Yüksek mahkemenin verdiği ihlal kararlarından yüzde 76’sı adil yargılama ihlali. Demek ki adil yargılama yapmada sıkıntınız var.

Dünya Ekonomik Forumu ülkeleri arasında bağımsız yargı konusunda 140 ülke arasında kaçıncı sıraya düştük dersiniz, tam 29 sıra geriye yani 111’inci sıraya. Hukukun Üstünlüğü Endeksi’nde 126 ülke arasında 109’uncu sıradayız. “İnsan hakları konusunda reform yaptık.” diyorsunuz ya, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi istatistiklerine göre dava başvurusunda 59 ülke arasında en fazla başvuru yapılan ülke olmayı başarmışız. “İfade özgürlüğünün önündeki engelleri kaldırdık.” diyorsunuz.

Avrupa Konseyi raporlarına bakıyorum, tam aksini söylüyor. Dünya Basın Özgürlüğü Endeksi'nde 180 ülke arasında 157'nci sıradayız. Cezaevlerinde 110 gazetecisi olan ülke olarak tüm Avrupa ülkelerini geride bıraktığımızı söylerseniz “Doğrudur.” deriz.

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Sayın Çulhaoğlu, son bir dakikanız var.

MEHMET METANET ÇULHAOĞLU (Adana) – Evet, söylenecek söz çok. Ben, biraz da kendi ilimden bahsetmek istiyorum.

Sayın Bakan, Adana'da 2014 yılında yapımına başlanan Yeni Adana Adliyesinin büyük kısmının bitmiş olmasına rağmen hâlâ tamamlanmamasının nedeni nedir acaba? Binanın tam bitmemesi nedeniyle bölünmüş, parçalanmış ve taşınmalı adalet ile ek adliye binalarına çok yüksek kiralar ödenmekte, kurum zarara uğratılmaktadır. Yurttaşlarımız, personel ve avukatlar açısından da bölünmüş adliyelerde ulaşım, dosya, dava ve işlerin takibinde zorluk yaşanmaktadır. Kurum zararını daha fazla artırmamak ve mağduriyetlere son vermek için Adana adliye binasını ne zaman tam kapasiteyle çalışır hâle getireceksiniz?

Avukatlar, tüm hizmet sektöründe olduğu gibi salgının etkileri nedeniyle uzun süredir...

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Sayın Çulhaoğlu, çok teşekkür ediyorum. Lütfen tamamlar mısınız?

MEHMET METANET ÇULHAOĞLU (Adana) – Peki.

Adalet Bakanlığı bütçesinin ülkemiz ve milletimiz için hayırlı olmasını temenni ediyor, heyetinize saygılarımı sunuyorum.

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Çok teşekkür ederim.

Sayın Kerestecioğlu, buyurun lütfen.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – Teşekkürler.

Sayın Bakan, değerli hazırun...

Sayın Bakan, ben en başta söylemek istiyorum; hukuk fakültesi mezunuyum, otuz beş yıllık hukukçuyum. Ama bunun için, siyasi yargı demek, yargılamaların siyasi olduğunu söylemek için gerçekten hukukçu olmaya da gerek yok. Bu dönemde çünkü bunu herkes biliyor ve herkes ifade ediyor. “Böyle değil.” diyorsanız eğer, kaç hâkim, savcı hakkında soruşturma açtınız siyasi olan kararlar nedeniyle, böyle bulunduğu için, böyle şikâyetle bulunulduğu için? Evet, diyebilirsiniz ki: “Cemaat davalarıyla, FETÖ davalarıyla ilgili çok fazla soruşturma açtık.” O zaman da şunu sormak isterim: Onların iddianameleriyle, kararlarıyla yargılanan bütün arkadaşlarımız hâlen içerideler yani bu da bir başka türlü siyasi malzeme olarak kullanılabilir yine, yargı kararları, soruşturma açılmış olsa bile.

En başta, Sayın Komisyon Başkanı “Bürokratların kendini tanıtmasını rica ediyorum.” dedi. Aslında ne zaman bu sunum “Bağımsız yargı mensuplarının ve bürokratların kendini tanıtmalarını rica ediyorum.” diye başlarsa belki Adalet Bakanlığı bütçesinden de daha rahat konuşabiliriz adına layık olarak diye düşünüyorum.

Şimdi, her yerde kalabalık kalabalık kongreler yaptınız, toplantılar yaptınız ama baroların genel kurullarını yaptırmadınız ve siz de meslektaşlarınızı kollamadınız, bu siyasi tercihe razı oldunuz.

Gerçekten bilmiyor musunuz bunu merak ediyorum: Uzun tutukluluk, siyasi yargı kararları, ölen mahpuslar, son anda ölüren tahliye edilen mahpuslar... Yoksa biliyorsunuz ve sineye mi çekiyorsunuz? Ben hukukçu olurken inanın gerçekten çok büyük ideallerim vardı ve açıkçası haksızlığın sebebi ya da yürütücüsü olsam bundan çok ciddi esef duyarım.

Bütçenin üçte 1'inden fazlası ceza infaz sistemine ayrılmış, 9 milyarı aşkın bir tutar. Cezalandırmaya ve hapsedmeye dayalı bir adalet anlayışına her yıl daha fazla bütçe ayrılarak, milyarlarca lira harcanarak bir ceza devleti inşa edildi yıllar içerisinde. Ben, çok kısıtlı bir süre olduğu için özellikle mahpusların bazı sorunlarına da değinmek istiyorum: Bu bütçede sabun, kişisel temizlik malzemesi, genel temizlik malzemesi, ped, dezenfektan, maske gibi pandemi döneminde elzem olan ihtiyaçların mahpuslara ücretsiz sağlanması için ödenek ayrıldı mı? Bunu bilmek istiyoruz.

Bunun dışında, gıda enflasyonu son bir yılda yüzde 14,95 artarken günlük iase bedelinde 1,5 lira artış yaptınız; günlük 10 lirayla nasıl doyacaklar, nasıl sağlıklı kalacaklar? Bunu sormak isterim.

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Son bir dakika, Sayın Kerestecioğlu.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – Bütçe planlaması yapılırken mahpusların özel ihtiyaçları gözeticiler, örneğin, engellilere, yaşlılara, hastalara, kadınlara, çocuklara, LGBTİ'lere ve vatandaş olmayanlara ayrı destek kalemleri pekâlâ ayrılabilir ve bunun için ödenek oluşturabilir diye düşünüyorum.

Son olarak, kadınlarla ilgili bir ifadem olacak. HSK'nin özellikle pandemi döneminde verilen 6284'le ilgili tedbir kararlarının yükümlülerinin sağlığının riske atılmayacak şekilde değerlendirilmesi gerektiğine ilişkin kararı, zaten şiddete uğrayan kadınların...

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Teşekkür ediyorum Sayın Kerestecioğlu.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – Cümlemi tamamlamadım Sayın Başkan. Tamamlayabilir miyim?

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Ben de bitirin demedim, teşekkür ettim.

Tamamlayın, buyurun.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – Ben bitirmeden niye teşekkür ettiniz anlamadım. Tamam.

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Peki, bir daha etmem.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – Ben de size teşekkür ederim o zaman.

Bu tedbir kararlarının, yükümlülerin sağlığını riske atmayacak şekilde değerlendirilmesi gerektiğine ilişkin HSK'nin kararı, zaten erkekler lehine davranan yargının tedbir kararlarını uygulamamasına neden oldu...

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Teşekkür ediyorum.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – ...ve gerçekten, kadınlar pandemide daha fazla şiddete maruz kaldı. Bunu Bakanlığınızdan, adında “adalet” olan bir bakanlıktan beklemiyorduk.

Teşekkür ederim.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Sayın Başkan, pek kısa bir...

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Sayın Halil Öztürk, buyurun lütfen.

HALİL ÖZTÜRK (Kırıkkale) - Sayın Başkanım, Kıymetli Bakanım, Plan ve Bütçe Komisyonunun değerli üyeleri, kıymetli bürokratlar ve basın mensupları; konuşmama başlamadan önce, Gazi Mustafa Kemal Atatürk'ü rahmetle, şükranla, minnetle ve saygıyla andığımı dile getirmek istiyorum.

Değerli Komisyon üyeleri, Milliyetçi Hareket Partisi olarak Adalet Bakanlığımızın 2021 yılı bütçesinin hayırlara vesile olmasını diliyor, bütçenin çatılmasında emeği geçenlerin ellerine sağlık diyoruz.

Önümüzdeki Adalet Bakanlığı bütçesi, Ardahan T Tipi Kapalı Cezaevinde takılacak bir vidadan tutun da Kırıkkale Adalet Sarayında çalışanlara verilecek öğle yemeğine, Edirne’de mahkemelerin ihtiyacı olan kırtasiye malzemelerine varana kadar adalet sistemimizin 2021 yılında tüm ihtiyaçlarını kapsayan bir harcama planıdır. Bütçede gözlemlediğimiz temel amaç ve hedef, eşit şartlarda adalet ve etkin işleyen bir yargı sisteminin güçlendirilmesidir.

Değerli milletvekilleri, Türkiye bugüne kadar adalet hizmetlerine yönelik önemli hedefler belirlemiş ve hayata geçen yeni uygulamalarla ciddi adımlar atmıştır. Bu konuya ilişkin Dokuzuncu ve Onuncu Kalkınma Planlarının hedeflerine göz atıldığında görülecektir ki adalet ve yargı sistemimizin gelişmiş ülke normlarına uyarlanması amacıyla köklü yasal düzenlemelere yer verilmiştir.

Bugün, biliyoruz ki adalet hizmetlerinin sunumunda belirlenmiş en önemli amaç adalet ve etkinliktir. Adalet sistemimizin etkinliğini ve yetkinliğini belirleyen faktörleri ise mali yapı, personel ve teşkilat yapısı, altyapı ve teknoloji, yargılama usulleri, davaların görüşülme süresi, dosya başına düşen hâkim ve savcı sayısı, mahkemelerin bağımsız ve tarafsız olması şeklinde sıralamak mümkündür. Dile getirdiğimiz faktörler çerçevesinde, görüşmekte olduğumuz Bakanlığın 2021 yılı bütçesinin önemi daha da artmaktadır.

Saygıdeğer milletvekilleri, Bakanlığın 2019-2023 Stratejik Planı’nda benimsediği misyonu, hukukun üstünlüğü, yargı bağımsızlığı ve tarafsızlığı ile insan haklarını esas alarak adalet hizmetlerinin adil, hızlı, etkin ve etkili bir şekilde sunulmasını sağlayacak politikaları geliştirmek ve uygulamak yönündedir.

Sürekli vurguladığımız üzere, tüm vatandaşlarımız için büyük önem arz eden hukukun üstünlüğü, bağımsız ve tarafsız yargının, hiçbir şekilde, belli bir zümreye, sınıfa veya oligarşik yapıya müsamaha göstermemesi ve bunların emrine amade olmaması için gerekli hassasiyet bugün olduğu gibi bundan sonraki süreçte de gösterilmeli ve bu konuda asla taviz verilmemelidir.

Değerli milletvekilleri, Sayın Adalet Bakanımız ile özverili bürokratların, adalet sistemimizdeki sorunları bire bir çözüme kavuşturmaya gayret gösterdiklerine şahit oluyoruz. Bu kapsamda, Meclis Adalet Komisyonu üyesi olarak bizler de her türlü olumlu ve yapıcı katkıyı, geçtiğimiz dönemlerde olduğu gibi, bundan sonra da sunmaya devam edeceğiz.

Hâkimlerimiz, savcılarımız, ceza infaz koruma memurlarımız, kâtiplerimiz, mübaşirlerimiz, icra ve denetimli serbestlik çalışanlarımız, kamu avukatlarımız ve daha nice adalet görevlimizin gözü kulağı bugün görüşmekte olduğumuz bütçededir. Zira, her personelin kendi içerisinde talepleri, çözüm bekleyen haklı beklentileri bulunmaktadır. Genel olarak baktığımızda, bu beklentilerin önemli bir kısmı sosyal ve mali haklarla ilgilidir.

Tam bu noktada, adalet sistemimizin müstesna ve üzerinde hassasiyetle durmamız gereken parçasını oluşturan, adalet mezunu olan engelli gençlerimizin, Bakanlığın merkezî atamalarında “Adalet Bakanlığı” nitelik koduyla tercih yapabilmelerine imkân sağlanabilmelidir. Yine, bu hak tüm adalet meslek lisesi ve adalet meslek yüksekokulu mezunları için de kullanılabilmelidir.

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Sayın Öztürk, teşekkür ediyorum.

HALİL ÖZTÜRK (Kırıkkale) – Bağlıyorum Sayın Başkanım.

Bizler, Milliyetçi Hareket Partisi olarak, Adalet Bakanlığımızın bütçesine bugün destek verdiğimizizi belirtiyor; bundan sonraki süreçte de yargı hizmetlerinin sunulmasında Milliyetçi Hareket Partisi olarak her türlü hizmeti, katkıyı sunacağımızın bilinmesini istiyor, 2021 Adalet Bakanlığı bütçesinin ülkemize ve milletimize hayırlar getirmesini temenni ediyoruz.

Saygılar sunuyorum.

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Teşekkür ederim Sayın Öztürk.

Sayın Tanal, buyurun lütfen.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Teşekkür ederim Başkanım.

Değerli milletvekilleri, Değerli Adalet Bakanımız ve diğer kurumların temsilcileri, basın mensupları; hepinizi saygıyla, hürmetle selamlıyorum.

Cumhuriyetimizin kurucusu Ulu Önder Gazi Mustafa Kemal Atatürk'ü vefatının 82'nci yılında saygıyla ve minnetle anıyorum.

Bütçenin öncelikle hayırlı olmasını diliyorum.

Şimdi, tabii, hep kötü demeyeceğiz, iyi olanlar da var, kötü olanlar da var, önerilerimiz de olacak. Başta ben iyi olanla başlayayım. Bizim büyüklerimizin bize söyledikleri vardır: Marifet iltifata tabidir. Şimdi, tabii, hiç kimse Türkiye Adalet Akademisine değinmedi, ben geçen günlerde ziyaret ettim. Hem bir genel kütüphanesi var hem insan hakları kütüphanesi var ve aynı zamanda eğitimle ilgili hem modern hem teknoloji odaklı bir eğitim modeli tercih edilmiş ve hatta hâkim adaylarının kişisel gelişimi ve iletişimi açısından gerçekten günümüzde çok önemli yani çağımızda çok önemli ve ilk defa da herhâlde bu dönem oldu, sizin döneminizde oldu diye bilgi aldım ve iletişim dersleri konulmuş durumda ki zaten iletişimin olmadığı yerde hiçbir şey yapamazsınız, bu aynı zamanda diyalogu da bitirir ve meslek içi eğitim kalitesi getirilen hocalarla birlikte hakikaten çitası çok yüksek ve iddialı bir anlamda. Bu anlamda hem Akademiye hem sizlere teşekkür ederim ben.

Gelelim öneri kısmımıza: Şimdi, Türkiye'de 9 tane Adli Tıp Şube Müdürlüğü var. Bu, 9 tane il, 9 tane büyükşehirdir. Türkiye'de 30 tane ilde yani 30 büyük belediyede bunun olmasını öneriyorum çünkü hakikaten bu, yargılamayı sekteye uğratan, yavaşlatan bir husus. Ölçüt 30 tane büyükşehir.

İki: Adalet Teşkilatını Güçlendirme Vakfının araçlarında taksimetre yok, keyfekeder ücretler alınıyor, buna taksimetre alınıp en azından bu ekonomik sıkıttada bunların giderilmesini istirham ediyorum.

Üçüncüsü: İzmir'de deprem oldu, adliyenin çevresinde hem oturan avukatlar var hem büroları olanlar var. Bunlara CMK ücretlerinin bir an önce ödenmesi deprem bölgesi açısından ilaç gibi gelmiş olacak ve CMK ücretlerinin de ayrıca arttırılmasını istirham ediyorum.

Aynı zamanda, adliyeler içerisinde sınırlı bölge uygulaması var. Biraz önce siz konuşmanızda dediniz ki “Silahların eşitliği ilkesine önem veriyoruz.” Silahların eşitliği ilkesine önem veriyorsak savcının, hâkimin girdiği bölgeye avukat da girebilmeli Sayın Bakanım. Yani, bence bu sınırlı bölge uygulamasını avukatlar açısından, gidiyor mübaşirlerle tartışıyor, sorunlar oluyor yani bu anlamda bu sınırlı uygulamayı tekrar yine gözden geçirmenizi istirham ediyorum.

Bir başka sorun: Çevre davaları bir kamu hizmetidir.

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Sayın Tanal, son bir dakikanız var.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Bitmedi, daha yeni başladım, özür diliyorum.

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Bir dakikanız var.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Çevre davalarının bir an önce ücretsiz olmasını istirham ediyorum. Sulh ceza davaları kapalı devre usulüdür, bu itirazların asliye ceza mahkemesine, eskisine dönüştürülmesi bence kamu hizmeti açısından faydalı olur.

Bir başka husus: Daha önceleri tahliye kararlarına cumhuriyet savcılarının itiraz etme hakları yoktu, şu anda bu çok kötüye kullanılıyor. Bence yine eski sistem açısından cumhuriyet savcılarının tahliye davalarına özgürlük açısından, bunu geri getirmekte yarar var.

Son sözlerim, bitiriyorum: Bakın, Türkiye’de çok güzide kurumlar var: Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu, Kamu Denetçiliği Kurumu, Kişisel Verileri Koruma Kurumu. Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu, Türkiye’de hak edilen yere gelmemiştir.

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Teşekkür ediyorum.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Bitiriyorum.

Türkiye’de, Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu parasızdır, ücretsiz başvuru, 90 gün içerisinde süre verilmesi gerekiyor, Türkiye de gereken tanıtımı yapmamıştır. Yani, bana deseler ki “Türkiye’de, Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu ne işe yarar?” Kamu Denetçiliği Kurumunu esas alsınlar, Kişisel Verileri Koruma Kurumunu esas alsınlar. Bugüne kadarki yapılan hak ihlallerinden dolayı Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumuna 2018, 2019, 2020’de kaç tane başvuru yapıldı ve kaç tanesine ceza verildi? Bunu da bize açıklamakta yarar var.

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Teşekkür ediyorum Sayın Tanal.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Teşekkür ederim, saygılarımı sunarım.

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Sayın Gergerlioğlu, buyurun lütfen.

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Sayın Bakana sormak isterim: Niye soru önergelerimize cevap vermiyorsunuz, niye insanlar adalete ulaşmaktan vazgeçiyor? Bakın, bu Meclis size 4364 soru önergesi sormuş, zamanı içinde 107’sini cevaplamışsınız, zamanı geçtikten sonra 1195’i. İnsanlar, millet, milletvekilleri bu kadar mı önemseniyor?

Yine, insanlar adalet talebinden bile vazgeçmiş durumda Türkiye’de. Bakın, Yargıtay, o kadar ağır çalışıyor ki insanlar yatarını bitiriyor, denetimli serbestliğe ayrılacak Yargıtay daha karar vermemiş ve insanlar yatıyor içerde, inanılmaz bir durum. Yine, cezaevi gözlem kurulları yargı hâline gelmiş. Bakıyorsunuz, denetimli serbestliği gelmiş ama mevzuat dışı gerekçelerle insanlar bağımsız koğuş olmadığı hâlde “Bağımsız koğuşa ayrılmadın.” diyerek reddediliyor ve yahut da disiplin cezası olmadığı hâlde “Ya, işte, sen etkin pişmanlıktan faydalanmamışsın; senin denetimli serbestliğini yaktık.” diyebiliyorlar.

Sayın Bakan, cezaevleri aşırı kalabalık, insanlar yerde bile yatacak yer bulamıyor. Bakın, Silivri Cezaevinde 7 kişilik yerde, 45 kişi kalıyor. Şu anda İzmir depreminden dolayı çevre cezaevlerinde durum felaket, çok yakından takip ediyorum. Bakın, sağlık alanında çok büyük sıkıntılar var ve bunları biz, size sorduğumuz zaman cevap vermiyorsunuz. Bakın, size bir fotoğraf göstereceğim, bu fotoğraf son derece önemli bir fotoğraf Sayın Bakan. Gümüşhane Cezaevinde Mustafa Kabakçıoğlu, Covid olduğu gerekçesiyle tek kişilik hücreye çıkarıldı ve aslında Covid de değildi. Sonrasında Covid de olmadığı ortaya çıktı ama tek kişilik bir hücrede son derece bakımsız bir hâlde kaldı ve ben, bunun için size 2 tane soru önergesi sordum. Bakın, 29 Ağustos’ta bu kişi vefat etti, yakınları bana başvurdu, 2 soru önergesi sordum, 48 gün geçti, hiçbir cevap verilmedi, savcılığa gitti yakınları, savcı onları kapıdan kovaladı ve sonra bu fotoğraf ortaya çıkınca 13 Ekim günü ne oldu biliyor musunuz? Gece yarısı Gümüşhane Savcılığı açıklama yaptı. Yakınları diyor ki “Biz, bu kadar mı değersiziz?” Sırf, Adalet Bakanlığı savcılık zor duruma düşmesin diye mi açıklama yapılır. Günlerce kapılarında perişan olduk, bitmedi. Ama bakın bu fotoğraf ortaya çıkmaya da fotoğrafı ortaya çıkmayan yüzlerce mahpusu çok yakından takip ediyorum ve sosyal medyadan da ben, size bunları haber veriyorum, çoğundan haberiniz bile yok inanın ki.

Bakın, Cengiz Karakurt mesela, iyi dinleyin, Siirt E Tipi Cezaevinde. Bu kişi, kalp kapakçığı rahatsızdı, antikoagülan ilaç yani pıhtılaşma önleyici ilaç kullanması gerekiyordu. Nisan ayından beri ilacını kullandığı hâlde kontrolü yapılmadı. Ben doktorum, çok iyi bilirim. Antikoagülan kullanılırken INR bakılması gerekiyor...

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Sayın Gergerlioğlu, son bir dakikanız.

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) - ...Ve bu insan Covid olduğu için tek kişilik hücreye alındı, yakınlarını aradı “Ben, çok kötü durumdayım.” dedi ama hâlâ orada tutuluyordu. INR takibi yapılmadı, yapılmazsa ne olur biliyor musunuz? Beyin kanaması olur ve üç-beş gün sonra adam beyin kanamasından yoğun bakıma kaldırıldı, vefat etti. Bunun adı ölüm değil, bunun adı cinayet Sayın Bakan, çok iyi takip ediyorum. Bakın, Mustafa Kabakçioğlu için üçüncü soru önergem sordum, cevap vermiyorsunuz. 2 müfettiş görevlendirdiniz Gümüşhane Cezaevine, hâlâ bir açıklama yapmıyorsunuz. Skandallar bitmiyor. Tavşanlı Cezaevinde Veysel Atasoy...

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Teşekkür ediyorum. Tamamlar mısınız, on beş saniyeniz var.

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) – Zamanım bitmedi Sayın Başkan.

Bakın, Covid vakaları şu anda ben, size söyleyeyim. Kütahya Cezaevi, Kayseri Cezaevi, Tokat, Gaziantep’te silme Covid vakaları var. Bunları ben, kamuoyuna haber veriyorum.

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Süreniz bitti Sayın Gergerlioğlu. Tamamlar mısınız lütfen.

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) – Siz, Adalet Bakanısınız. Haziran ayından beri Covid için bir açıklama yapmıyorsunuz. İnancılacak bir şey değil. Bunları bir milletvekili olarak ben haber veriyorum kamuoyuna. Siz niye Haziran ayından beri kamuoyuna Covid’le ilgili açıklamaları yapmıyorsunuz Sayın Bakan?

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Teşekkür ediyorum Sayın Gergerlioğlu.

Sayın Kamil Erozan, buyurun lütfen.

AHMET KAMİL EROZAN (Bursa) – Sayın Başkan, Sayın Bakan, Sayın milletvekilleri ve hem Adalet Bakanlığı hem de yargı kurumlarının değerli bürokratları; partimizin görüşlerini Sayın Erhan Usta ve Ayhan Erel Beyler anlattığı için ben, bütçenin özü itibarıyla değil, bildiğim konuları itibarıyla birkaç konuya değinmek isterim.

Malumunuz olduğu üzere gerek Avrupa Birliği gerekse diğer uluslararası kuruluşlar ülkemiz hakkında genel veya tematik birtakım raporlar hazırlamaktadırlar. Bu bahsettiğim raporlar genelde ilerleme raporu olarak anılmakta olsalar da bir müddettir maalesef bu raporların içerikleri itibarıyla gerileme raporları hâline gelmiştir. Niye bunu söylüyorum? Yitirdiklerimizden söz ediyorum. Yitirdiklerimiz, dediğimiz zaman: Hem hak, hem hukuk, hem adalet, hem demokrasi pek çok boyutuyla biz bugün çok gerilere düştük -rakamları arkadaşlarımız söylediler- hatta lig değiştirdik, neredeyse Avrupa Birliğine girmekten vazgeçtik. Avrupa Birliği bize kapıyı kapatmadı, biz Avrupa Birliğine kapıyı kapattık ve Doğu’ya, Şanghay’a doğru bakar hâle geldik.

Bu raporların büyük bir kısmında maalesef “hukukun üstünlüğü alanındaki gerilemeler” cümlesi çok nadir değil, çok sık kullanılan cümleler hâline geldi. Bunun en son örneklerinden biri, Avrupa Birliği Komisyonunun 6 Ekim tarihli Türkiye raporu. Bu raporda da demokrasi, insan hakları ve hukukun üstünlüğü alanlarında gerilemeler gözlemlendi, bu alanlarda üyesi olduğumuz Avrupa Konseyi ve organlarının kararlarını yerine getirmediklerimiz belirtilmiştir. İnsan hakları ve temel özgürlükler

alanında yasal mevzuatın ve uygulamaların Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi ve Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi içtihadıyla uyumlu hâle getirilmesinin gerektiği hatırlatılmıştır. Raporda, ayrıca, ifade özgürlüğü alanında ciddi gerileme gözlemlendiğine işaret edilmiştir. Türkiye’de yargı bağımsızlığının sorgulandığı raporda 2019-2023 dönemi için açıklanan Yargı Reformu Stratejisi’nin yetersiz olduğu belirtilmiş, bu alanda Venedik Komisyonu tarafından dile getirilen kaygıları giderici hiçbir önlem açıklanmadığı hatırlatılmıştır.

Bunun gibi pek çok raporda ülkemizin yargısının bu şekilde anılması, uluslararası platformlarda hepimizin başını ağrıtabilecek bir tabloyu ortaya koymaktadır. Âdeta biz çağdaş toplumlardan başka bir alana kaymış durumdayız. Biraz evvel söylediler arkadaşlarımız yine, Ukrayna ve Rusya’yla birlikte aynı grupta anılıyor hâle gelmiş olmak maalesef üzüntü kaynağıdır.

Birkaç soruyla bitireyim izin vererseniz.

15 Temmuz kalkışmasından bu yana dört yıldan fazla zaman geçti. An itibarıyla Adalet Bakanlığının tüm birimlerinden FETÖ’cülerin temizlendiği söylenebilir mi? Şimdiye kadar FETÖ’cü olduğu tespit edilerek ihraç edilen hâkimlerin karara bağladıkları dosyalarda mağdur olan vatandaşlarımızın mağduriyetlerini gidermek için izleyeceğimiz herhangi bir strateji var mıdır?

Ülkemizde bir türlü bağımsızlığı sağlanamayan yargının bağımsız hâle gelmesi için bütçeniz yeterli midir?

Türk mahkemelerince verilen kararları tanımadıklarını ve uymayacaklarını beyan eden devlet büyüklerine tepkiniz nedir?

Bunun ötesinde iki soru daha ilave edeceğim: Gazeteci Kaşıkçı’nın soruşturması ve mahkemesi hangi aşamadır? Libya’da hâlâ tutuklu bulunan vatandaşlarımızın akıbetleri konusunda ne gibi araştırmalar yapıyorsunuz?

Şununla bitireyim: Adalet yoksa ekmek de yoktur. Ekmeğin adaletle ilişkisini lütfen zihninizde unutmayın. Ekmeği askıya çıkardıysanız adaletin de risk altında bulunduğunu hepinizin bilgisine, dikkatine sunarım.

Saygılarımla.

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Sayın Tezcan burada mı? Yok.

Sayın Gülizar Biçer Karaca, buyurun lütfen.

GÜLİZAR BİÇER KARACA (Denizli) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Bakan, öncelikle 2021 bütçenizin hayırlı olmasını temenni ediyorum.

Öncelikle, diğer arkadaşlarımla birçoğu belirtti, Sayın Bakan, bizler muhalefet olarak Mecliste Adalet Bakanlığına sorduğumuz soru önergelerine yanıt bekliyoruz. 27’nci Dönemde verdiğim hiçbir soru önergesine yanıt alamamışım. Bunu da buradan size hatırlatmayı bir sorumluluk olarak değerlendiriyorum.

Sayın Bakan, son süreçte, özellikle Covid döneminde cezaevlerinden çok fazla sayıda mektup alıyoruz ve 15 kişilik koğuşlarda 35 kişinin kaldığı, hiçbir şekilde hijyen koşullarına uyulmadığı, temizlik yapılmadığı ve “maske-mesafe” dediğimiz, Covid’den kurtulabilme ya da korunabilme yöntemlerinin hiçbirinin uygulanmadığı bilgileri geliyor.

Yine, Sayın Bakan, bugün cezaevinden aldığım bir mektubun içeriğini, çok içimi acıttığı için, sizinle paylaşmak istiyorum. Cezaevinden, Urfa'dan yazan bir vatandaşımız diyor ki: "Dört buçuk yıldır bulunduğum koğuşumdaki yatağım için nevresim talep ediyorum ama dört buçuk yıldır nevresim alamıyorum. Aileme mektup yazdım, ailem bana nevresim takımı gönderdi ancak 'Nevresim takımının kullanılması yasak.' denilerek adıma depoya kaldırıldı."

Yine, Sayın Bakan, aynı vatandaşımız dış protezi için doktora gittiğinde "Bakanlıktan yazı gelmeyince sizi tedavi edemem." denilerek sağlık hakkına erişememiş durumda.

Sayın Bakan, Türkiye Cumhuriyeti Anayasa'sında devletimizin bir sosyal devlet olduğu yazıyor. Bir vatandaşımız diyor ki: "Eylül ayına ait elektrik faturası 432 lira geldi. Oysaki sadece çay ihtiyacımız ve televizyon için kullanıyoruz." Bu nedenle biz sosyal devleti isek, 432 liralık bir elektrik faturasını cezaevindeki mahkûmdan talep etmeyi doğru bulmadığımızı açıkça ifade etmek isterim.

Sayın Bakan, mesleğim avukatlık. Avukat arkadaşlarımızın da sizlere ulaştıramadığı sorunları bu vesileyle dile getirmek istiyorum: CMK ödemeleri oldukça geç tahsil ediliyor ve avukatlık asgari ücret tarifesinin çok çok altında, çok düşük. Meslektaşlarımız CMK ücretlerinin en azından avukatlık asgari ücret tarifesine yükseltilmesini talep ediyorlar.

Sayın Bakan, Bağlı Avukatlar Yönetmeliği iptal edildi, kaldırıldı. İşçi Avukatlar Yönetmeliği henüz düzenlenmedi. Bu meslektaşlarımızın da haklarının korunması ve hak ettikleri sosyal ve ekonomik hakları sağlayabilmesi için İşçi Avukatlar Yönetmeliği'nin de bir an önce çıkarılmasını talep ediyoruz.

Sayın Bakan, kurumunuza bağlı Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumundan bahsetmek istiyorum. 12 Mart 2020'den bu yana, özellikle Covid döneminde ihlallerin çok arttığı bir süreçte, kurum hiçbir şekilde cezaevlerindeki hak ihlallerini incelemek üzere cezaevleri ziyaretlerinde bulunmamışlar. Bize gelen mektuplardan da anlaşılabileceği üzere, konuşmamın başında da ifade ettim, gerçekten Covid döneminde, sağlık açısından cezaevleri çok kötü durumda. Bu konunun derhâl bir çözüme kavuşturulmasını talep ediyoruz.

Sayın Bakan, seçim bölgem Denizli. Denizli Adliyesinde ek bina inşaatı var, beş yıldır devam ediyor. Beş yıldır defalarca binanın yarım kalan inşaatının ihaleleri yapılıyor ve her defasında müteahhitler bırakıp gittiği için burada, bu inşaat tamamlanamamış durumunda. Daha önce Sayın Bakan Yardımcısı Zekeriya Bey'e bir konu iletmıştim. Bolu cezaevinde felçli bir hasta, felçli bir mahkûm bakıma muhtaç durumda ve Ceza İnfaz Kanunu'nun 16'ncı son maddesi uyarınca da "Bu kişinin durumunun gözetilerek iyileşmesi mümkün değil." diye ifade ediliyor. Lütfen bu mahkûmun durumunun da gözden geçirilmesini ve bir sonuca ulaştırılmasını bekliyoruz Sayın Bakan.

Teşekkür ediyorum.

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Teşekkür ederim.

Sayın Tiryaki, buyurun lütfen.

MEHMET RUŞTU TİRYAKİ (Batman) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Süre zaten kısa, son dakika içerisinde birkaç kez uyarımlarınız sevinirim, dört dakika içinde toparlamaya çalışacağım.

Sayın Bakan, yüksek yargının değerli temsilcileri, Bakanlığın saygıdeğer bürokratları; size de hoş geldiniz demek isterim. Umarım bütçe, Bakanlığa da, tüm ülkemize de hayırlı olur. Adalet Bakanlığına ayrılacak bütçenin her kuruşunun çok değil az olacağını düşünenlerdeniz. Bunun yeterli bir bütçe olmayacağını düşünüyoruz. Yeter ki birileri çıkıp müjde olarak "Yeni cezaevleri açıyoruz." demesin.

Şimdi, birkaç konuya değineceğim. Birinci şu: Türkiye’de en çok ihtiyaç duyduğumuz, açlığını, susuzluğunu hissettiğimiz konu adalet ve emin olun Türkiye’de adalet mekanizması en az güvenilen kurumlardan biri ve siyasetin ciddi bir şekilde etkisi olduğuna herkes inanıyor. Hukukun Üstünlüğü Endeksi’ni mutlaka görmüşsünüzdür. 128 ülke arasında neredeyse her konuda son sıralardayız. İdari yaptırımlarda 110’uncu sırada, adil hukukta 103’üncü sırada, temel hakların tanınmasında ise 123’üncü sıradayız.

Sayın Bakan, kalıcı OHAL’in tipik örneklerinden birisi gözaltı süresi. Bunun çok çok önemli olduğunu düşünüyoruz. Ben size kısa bir tarihini anımsatayım: 7 Kasım 1980 tarihli MGK kararıyla azami gözaltı süresi otuz günden doksan güne çıkarılmıştı. 1981’de kırk beş güne indirildi, 1985’te otuz güne, 1997’de on güne indirildi. 2002 yılında, Adalet ve Kalkınma Partisi iktidara geldiğinde gözaltı süresi yedi güne inmişti. 17 Aralık 2004’te AB uyum yasalarıyla gözaltı süresi yirmi dört saate kadar indirilmişti. Toplu suçlarda bu süre dört gün olacaktı en çok. 20 Temmuz 2015’te OHAL ilanı ile birlikte gözaltı süresi otuz güne çıkarıldı. 23 Ocak 2017 bu süre (7+7) on dört güne düşürüldü ve şu anda gözaltı süresi (4+4+4) -seviyor iktidar bu rakamları- on iki güne çıkarıldı. Emin olun, gözaltı süresi ile bir ülkedeki demokrasi arasında doğrudan bir orantı vardır. Ayrıca, bu, sizin dönemde -Bakanlığınız için söylemiyorum- kaçırılıp altı ay sonra Emniyette bulunanlardan hiç bahsetmeyeceğim.

Şimdi iyi bir şeyden bahsettiniz: Cezaevlerinde tutuklu hükümlü sayısı yüzde 41’den yüzde 16,98’e düşmüş, bu, kesinlikle büyük bir başarı, bu, çok önemli bir başarı -tutuklu sayısının az olması- fakat sorun şu: 2002 yılında cezaevlerinde 59 bin kişi vardı, şu anda 2020 yılında cezaevlerindeki tutuklu hükümlü sayısı 300 bine ulaştı yani 6 kat arttı. Şimdi, bu son, bizim “af yasası” dediğimiz yasayla yaklaşık 90 bin kişi bırakıldı veya bırakılacak ve yine 200 binin üzerinde tutuklu ve hükümlü var. Âdeta suçlu üretiyor bu iktidar; öyle “biz, biz, biz” “onlar, onlar, onlar” “şahsım, şahsım, şahsım” diyerek toplum arasında bir kutuplaşmaya yol açıyor bunlar. Belki iktidarınız farkındadır veya değildir ama şunu söyleyeyim: Trafik tartışmasında, yol verme tartışmasında bile bu gerginlik topluma o kadar sirayet etmiş ki insanlar birbirini öldürüyor.

Bir şey daha söyleyeceğim. Herkes söyledi ama 2 konunun önemli olduğunu düşünüyorum. Gerçekten siyaset kurumu yargıdan elini çekmeli. Özellikle Sayın Cumhurbaşkanı neredeyse her konuda, her davayla ilgili yorumlar yapıyor ve bunu yargı organları emir telakki ediyorlar. Sevgili Selahattin Demirtaş’ın davalarında bu çok açık; “Hamlemizi yaparız, işi bitiririz.” dedi Sayın Cumhurbaşkanı. Yine, Sayın Cumhurbaşkanı bir başka...

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Teşekkür ediyorum Sayın Tiryaki.

MEHMET RUŞTU TİRYAKİ (Batman) – Son cümlemi söyleyeceğim, bitiriyorum.

Benzer dosyalarda örnekleri çok. Bakın, ağırlaştırılmış müebbet hapis cezası verildi bir kişiye. Bölge adliye mahkemesinde bu kişi beraat ettirildi diye, o istinaf mahkemesi üyelerinin tamamı il dışına sürüldü Sayın Bakan. Böyle bir ortamda kalan yargı mensuplarının güven içerisinde karar vermesi mümkün olur mu diyorum.

Bu kadar sürede ancak bu kadar şeyden bahsedebiliriz.

Teşekkür ederim Sayın Başkan.

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Teşekkür ederim.

Sayın Baki Şimşek, buyurun lütfen.

BAKİ ŞİMŞEK (Mersin) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Sayın Bakanım, öncelikle, bütçenizin hayırlı uğurlu olmasını temenni ediyorum.

Adana Bölge İdare Mahkemesi için şahsınıza ve bütün kurum çalışanlarına teşekkür ediyorum. Adana, Mersin, Hatay ve Osmaniye'deki hemşehrilerimiz, artık, dava için Konya ve Gaziantep'e gitmek zorunda kalmıyorlar, davalar Adana'da görülecek. Bunun için ilgi ve alakanızdan dolayı teşekkür ediyorum.

Sayın Bakanım, ben, özellikle, icra işlemlerinde ve ipotek işlemlerinde karşılaşılan bazı problemlerden bahsedeceğim ve bunların ivedi çözülmesi için nasıl bir yasal düzenleme yapılacağı konusunda destek isteyeceğim. Özellikle imar ipoteklerinde 18 uygulamasıyla imardan dolayı zamanında yapılan uygulamalarla borçlandırmalar var. İpotek konmuş, arsa bedele dönüştürülmüş; 2 metre, 3 metre, 5 metre, 10 metre... Şimdi, vatandaş burada bina yapacak veya bölge kentsel dönüşüme giriyor, 18 uygulaması görüyor. İpotek sahibini bulup onun imzasını alamaz ise olayı çözemiyor. İpotek sahibi ya ölmüş ya yurt dışında veya başka bir şey... Şimdi, düşünün, koskoca bir mahallenin kentsel dönüşümü yapılacak, 2 metrekairelik bir ipotek var, bundan dolayı bir borçlandırma var, bedele dönüştürülemiyor bu, adamın dava açması lazım. Dava yıllar sürüyor, zaman alıyor. Çözemezse ne oluyor? Bu defa kat mülkiyeti, kat irtifakı kuruluyor, her gayrimenkulün üzerine o ipotekten dolayı şerh konuluyor. Bu defa da birinci derece ipotek bu olduğu için vatandaş bankadan kredi kullanmak istese kullanamıyor. Önemli bir problem. Bu konuda hızlandırma istiyorum.

Aynı şekilde, yine, yediemin depoları var, biliyorsunuz. Binlerce araç Türkiye'de yediemin depolarında çürümeye terk ediliyor icra dosyalarından veya davalık olan problemlerden dolayı. Milli servetin burada çürümemesi lazım. Bu yediemin depolarıyla ilgili de... Yani belirli bir süre sonunda mahkeme neticelenmese de, vatandaşların bir satış talebi olmasa da bu malların satılıp paraya çevrilmesi... Daha sonradan mahkeme kimi haklı bulursa o bedel ona ödensin. Yoksa şu anda, sadece seçim bölgem olan Mersin'de değeri 300 milyonun üzerinde araç ve binlerce motosiklet yediemin depolarında çürümeye terk edilmiş; on yıldır, yirmi yıldır, otuz yıldır bekleyen araçlar var yediemin depolarında. Bununla ilgili de adli sürecin hızlandırılmasını, yeni yasal düzenleme yapılmasını talep ediyorum.

Bir de kanun hükmünde kararnameyle taşerondan kadroya geçenler ve sözleşmeli personelimiz var. İnanın, bunların uykuları kaçıyor, her yılbaşı gelirken bunların uykuları kaçıyor “Belediye başkanı bizim sözleşmemizi yenileyecek mi, yenilemeyecek mi?” diye. Diğer kurumlarda sorun yok; Milli Eğitimde, Sağlıkta, diğer kurumlarda ama belediyeler siyasi kurum, bunların sözleşmesini yenilemediği gün yılbaşında işlerinden oluyorlar. Bunlardan geçmişte işten çıkarılanlar var. Sadece seçim bölgem olan Mersin'de bine yakın insan işten çıkarılmış, şu ana kadar 150 kişinin davası kesinleşmiş, 150'si de mahkemeyi kazanmış, işe iade almış ama Belediye Başkanı bunları işlerini döndürmüyor Sayın Bakan. Mahkemenin vermiş olduğu işe iade kararına rağmen belediye başkanları ya tazminatını verip çıkarıyor ya başka bir şey... Buradaki yasal boşluğun da giderilmesi lazım. Türkiye Cumhuriyeti mahkemesi bir işçiye işe iade kararı vermişse onun hakkını belediye başkanının ağızından çıkacak iki kelimeye bağlamamalı. Bununla ilgili de gerekli düzenlemenin yapılmasını talep ediyorum.

Bir de Tarsus Cezaevi içerisine bir cami inşaatı başladı ama yarım kaldı. Bu daha önce bir dernek çatısı altında, Tarsusluların yardımıyla... Tarsus Cezaevi, Türkiye'nin en büyük cezaevlerinden bir tanesi, burada bu cami acil bir ihtiyaç. Mutlaka 2021 yılı bütçesinden Tarsus Cezaevinin içerisindeki camiye de gerekli desteği vermenizi rica ediyorum.

Bütçenizin yeniden hayırlı uğurlu olmasını temenni ediyorum, saygılar sunuyorum.

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Teşekkür ediyorum.

Sayın Alpay Antmen, buyurun.

ALPAY ANTMEN (Mersin) – Teşekkür ediyorum.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; 2021 yılı Adalet Bakanlığı bütçesi üzerinde görüşüyoruz ancak üzülmekle söylüyorum ki yargının bugünkü durumu maalesef hiç iç açıcı değil.

2020 yılında, Dünya Hukukun Üstünlüğü Endeksi'nde 128 ülke arasında Türkiye; hükümet yetkilerinin kısıtlanmasında 124, temel haklarda 123, adil hukukta 103'üncü sırada. Dünya Basın Özgürlüğü Endeksi'nde Türkiye 180 ülke arasında 154'üncü sırada. Türkiye, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin adil yargılanma maddesini 20 kez, ifade özgürlüğüyle ilgili maddesini ise 28 kez ihlal ederek dünya 1'incisi olmuş durumda. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi tarafından son on altı yılda Türkiye aleyhine 295 milyon Türk lirası tazminat kararı verildi, 3.128 ihlal kararıyla Türkiye yine burada da dünya 1'incisi. Adalet Bakanlığı bütçesini görüşüyoruz ama tablo işte bu kadar vahim.

Sayın Bakan, değerli milletvekilleri; çözmemiz gereken çok önemli konularımız var ama önce şunu söylemek istiyorum: Cezaevleri ziyaretleri yapıyoruz, cezaevinde ceza infaz koruma memurları ve ceza müdürlerinin genel idare hizmetleri sınıfından güvenlik hizmetleri sınıfına geçmesi hem tavsiyemiz hem de talebimizdir.

Çözmemiz gereken diğer önemli konu ise Türkiye'nin bir gazeteci hapishanesi olması. Türkiye bir gazeteci hapishanesi hâline gelmiştir. Halkın adalete olan güveninin kalmayışı, kadına şiddet, çocuklara yönelik cinsel taciz, yargının saraydan talimat alması veya böyle bir görüntünün dahi engellenmesi gerekiyor. İşte bunlar ülkemizde adaletin olmadığını açıkça göstermektedir.

İşin en acı tarafı, Anayasa Mahkemesi kararları bir ülkede uygulanmıyorsa o ülkede hukuk bitmiştir, kaba tabirle, guguk başlamıştır, kabile devleti egemen hâle gelmiştir.

Sayın Bakan, size sormak istiyorum: İkinci Zekeriya Öz olma rolüne soyunan, Anayasa Mahkemesinin kararını tanımayan ve Anayasa'yı çiğneyen hâkim hakkında ne yaptınız? Bunu çok merak ediyorum. Bir avukat ve önceki bir Baro Başkanı olarak merak ettiğim başka bir husus da bizlerin, tüm baroların, tüm avukatların itirazlarına rağmen ikinci barolar kurulmadı ve bu kadar çaba boşa gitti. "Ne geçti elinize?" demek istiyorum. Bir de pandemi bahanesiyle partinizin kongreleri yapılırken baro genel kurullarını yasaklamanız hukuka ve siyasi etiğe ne kadar uygun? Bu arada, bir iddia var; bir torba kanunla baroların seçimlerinin en fazla bir yıl -ya da başka bir süreyle- ertelenmesinin planlandığı doğru mu ? Baroların, avukatların iradesine bu şekilde ipotek koymak istiyor musunuz? Bir avukat olarak bu konuda ne düşündüğünüzü çok merak ediyorum. Şunu da söylemek istiyorum: FETÖ hukuk dernekleri bu ülkede başarılı olamadı, çoklu baro projesinin de başarı şansı yoktur.

Son söz: Hâkimler iyi yetiştirilmiyor, davalar bitirilemiyor. İstinafta bir iş dava dosyası iki yıl bekliyor, yetmiyor; aynı dosya Yargıtayda da iki yıl daha bekliyor, bu da yetmiyor, Yargıtaydan 4 daire kapatıldı. Yargıyı hızlandırmamız lazım, tabii bunun için de öncelikle liyakatli hâkim ve savcıların mesleğe alınması gerekiyor.

Son söz: Her şeyin düzeltilmesi için illa CHP iktidarını beklemeyin. Bizlerin ne dediklerini bir dinleyin lütfen.

Sözlerime son verirken aylar önce verdiğim ancak bir türlü cevap alamadığım bir soruyu burada Sayın Bakana sormak istiyorum; buna lütfen net bir şekilde yanıt veriniz: İnfaz Yasası sonrasında cezaevlerinden çıkarılan ve yeniden suça karışanların sayısı kaçtır, bu suçlar nelerdir, bunların kaçını yeniden cezaevlerine geri dönmüştür?

Bu arada, değerli milletvekilime Tarsus Cezaevi ziyaretimle ilgili bir şey söylemek istiyorum: Tarsus Belediyesi bugüne kadar bitirilemeyen Tarsus Cezaevindeki cami inşaatını üstlenmek için protokol yapma talebinde, Adalet Bakanlığıyla bu konuda görüşmeler yapılıyor.

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Sayın Antmen, teşekkür ediyorum.

ALPAY ANTMEN (Mersin) - Cumhuriyet Halk Partili Tarsus Belediyesi eğer uygun görülürse Tarsus'taki cezaevindeki caminin inşaatını tamamlayacaktır.

Teşekkür ederim Sayın Başkan.

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Sayın İlgezdi...

GAMZE AKKUŞ İLGEZDİ (İstanbul) – Teşekkürler Sayın Başkan.

Sayın Bakan, değerli üyeler; Büyük Önderimiz Atatürk'ü vefatının 82'nci yıl dönümünde minnet ve rahmetle anıyorum. Kurduğu cumhuriyetimizi demokrasi ve adaletin ışığıyla geleceğe taşıyacağız; ruhu şad olsun.

Bugün 24 milyar liralık Adalet Bakanlığı bütçesini görüşüyoruz; aslında, ekmek kadar, su kadar, aldığımız nefes kadar önemli olan adaletin kendisinden bahsediyoruz. Çünkü adalet, sosyal refah devleti yeniden inşa edecek olan demokrasinin anahtarıdır. Bakın, her ne kadar görmezden gelseniz de demokrasi bir rejimdir, meşru iki kaynağa sahiptir: Bir tarafta, hak ve özgürlükleri eşit biçimde güvence altına alan bir Anayasa varsa ülkede demokrasiden bahsedebiliriz. Diğer tarafta, denge ve denetim mekanizması işliorsa ve hesap verilebiliyorsa ülkede demokrasi vardır diyebiliriz. İşte, bu bakımdan, aslında bugün görüştüğümüz Adalet Bakanlığı bütçesi Türkiye'nin demokrasi karnesidir ve ne yazık ki karne kırıklarla dolu.

Bakın, adaleti mumla arar olduk çünkü özgürlükleri rafa kaldırdınız. Yasaların kişiye göre işlediğini görüyoruz çünkü "hukukun üstünlüğü" ilkesini yok saydınız. Takım tutar gibi siyasi karar veren hâkimleri görüyoruz çünkü adaleti yozlaştırdınız. Bugün herkes kendi adaletini sağlamaya çalışıyorsa burada bir yanlışlık yok mu? Bakın, anlatayım: 15 milyon 238 bin lira bütçesi olan bir Adli Sicil ve İstatistik Genel Müdürlüğü var; hayati verileri burada işliyorlar, sorulara bu birim yanıt veriyor ve incelediği, sadece gelen 4.364 sorudan 1.302'si yanıtlanmış, çoğu "kopyala yapıştır" usulü verilmiş. Hesapladığınızda yanıtlanan her bir sorunun maliyeti tam 11.703 liraya denk geliyor. Bu, israf değildir de nedir? Bu büyüklükteki bir bütçeyle kaç çocuğumuz daha iyi eğitim alabilir, hiç hesapladınız mı? Bunu da vicdanınıza bırakıyorum.

Gelelim cezaevlerine: Bugün cezaevlerinin nüfusu tam 27 ili ayrı ayrı geride bıraktı. 2021'de 39 cezaevi daha açacaksınız. Anlaşılan, cezaevlerinden oluşan yeni bir büyük şehir yaratacaksınız. Bakın, cezaevlerinin 2021 bütçesi tam 9 milyar 639 milyon lira yani 6 bakanlığın bütçesinden daha fazla. Ne acı ki iktidarınızın son beş senesinde cezaevi nüfusu tam yüzde 64 arttı. Oysa önemli olan, insanı değil, suçu ve suçluyu yaratan sosyoekonomik koşulları ortadan kaldırmaktır. Oysa siz, insanlara yani vatandaşa yeni cezaevleri vadedyorsunuz. Peki, cezaevlerine bütçe ayırarak mahpusların sorunları çözülüyor mu? Hayır. Bugün hapishanelerde sorun çok, درمان yok.

Bakın, pandemide cezaevleri en riskli kurumların başında geliyor. Oysa karantina koşullarına, hijyen kurallarına ve test uygulamalarına ilişkin bilgilere ulaşamıyoruz. Yine, kaç mahpusa test yapıldı, kaç pozitif, kaç iyileşti, kaç hayatını kaybetti; sorduk, bir yanıt alamadık.

Hapishanelerde sadece Covid-19 yok Sayın Bakan, ağır insan hakları ihlalleri de var. Bakın, annesiyle yaşamak zorunda bırakılan bebekler var; sayılarını bilmiyoruz. Bu çocukların Covid riskine karşı, anneler için denetimli serbestlik düşünüyor musunuz, bilmiyoruz. Nasıl besleniyorlar, hijyenleri nasıl, anneleri hastalandığında kim bakıyor bu çocuklara; onu da bilmiyoruz ama böylesi acılar üzerinden bir gelecek inşa edemeyeceğimizi biliyoruz.

Gelelim çocuk mahpuslara: 2019'da cezaevlerinde 13 binden fazla çocuk vardı. 14 yaştan küçük yaşta olan mahpus sayısı yüzde 65 arttı.

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Sayın İlgezdi, teşekkür ediyorum.

GAMZE AKKUŞ İLGEZDİ (İstanbul) – Pandemi de bu çocukların kaderleriyle baş başa bırakılmasına vesile oldu çünkü onlar için psikolog, sosyal hizmet uzmanı ve çocuk doktorlarının yer aldığı heyetler oluşturulmadı.

Sözüme son verirken hatırlatmak isterim ki: Eğer, bir ülkede adaletin pusulası şaşarsa, o ülkede toplumsal barış olmaz.

Teşekkür ediyorum.

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Teşekkür ediyorum.

Sayın Halil Oral, buyurun lütfen.

İBRAHİM HALİL ORAL (Ankara) – Sayın Başkan, Değerli Bakanım, değerli milletvekilleri, kıymetli bürokratlar ve basın mensupları; Adalet Bakanlığı bütçesi üzerine görüşlerimi açıklamak için söz almış bulunuyorum. Yüce heyetinizi saygıyla selamlıyorum.

Sözlerime, cumhuriyetimizin kurucusu, büyük komutan Gazi Mustafa Kemal Atatürk'ü vefat yıl dönümünde rahmet, minnet ve özlemle anarak başlamak istiyorum.

Bir milletvekili olmanın yanında, çiçeği burnunda bir avukatın babası olarak da söylediğimi ifade etmek istiyorum. Oğlundan dolayı genç avukatlarla, genç hukukçularla sık sık sohbet etme imkânı buluyorum. Genç avukatlar, genç hukukçular adalet hakkında umutsuzdurlar. Pek çok genç avukat evladımız, son dönemde verilen yargı kararları ve Anayasa Mahkemesi tartışmalarını görünce seçtikleri mesleği sorgulama noktasına gelmişlerdir. Hukuk gibi onurlu bir mesleği seçtiklerine âdeta pişman olmuşlardır. Onlar, mücadeleye devam edecekler ancak biz, büyükleri olarak onlara adalet duygusunun sapasağlam olduğu bir ülke miras bırakamadığımız için kendimizi sorgulamalıyız.

Gençlerimiz, Twitter'dan adalet aramak zorunda kalmamalı; Twitter, adaletin rotasının çizildiği bir mecra olmamalıdır. Ülkemizde yapılan pek çok ankette, yargıya kesin güven duyan insanımızın oranı yüzde 10'u, 15'i aşmamaktadır. Bu, çok acı bir tablodur.

Sayıştay raporlarına baktığımızda Adalet Bakanlığı ve bağlı kurumlarda irili ufaklı pek çok mali sıkıntı olduğu görülmektedir.

Saygıdeğer milletvekilleri, sürem kısıtlı olduğu için görüşlerimi madde madde anlatmaya çalışacağım.

Özellikle, yeni avukat olan ya da bürosunu zorla çevirmeye çalışan avukatlarımız, küresel salgının kısıtlamalarının yapıldığı dönemde pek çok zorluk yaşamaktadır. Bürolar, mahkemeler kapalıyken gelir elde edemedi ama giderleri yoğun oldu. Avukatlık bürolarının vergi borçlarının ertelenmesi, ödemelerinin geciktirilmesine Adalet Bakanlığı öncü olmalıdır.

Stajyer avukatlar âdeta işçi gibi çalıştırılmaktadır. Staj, bir eğitim faaliyeti olmasının yanı sıra bir iş sürecidir. Stajyerlerin hukuken çalışan pozisyonunda olması noktasında kanunlardaki muğlaklıklar giderilmelidir. Tıp alanı gibi pek çok alanda stajyerlerin alacakları maaşlar yasal olarak düzenlenmelidir. Avukatlık stajı ve adli staj yapan genç hukukçuların da bu haklara kavuşmaları sağlanmalıdır. Avukatlık stajları, bürolara yük olmasının isteniyorsa İŞKUR üzerinden ya da Adalet Bakanlığına yeni bir bütçe kalemi eklenerek finanse edilmelidir. Staj bitimiyle ruhsat alma arasındaki süreç kısıtlanmalıdır.

Özellikle, 15 Temmuz hain darbe girişimi sonrasında yargıdan atılan FETÖ mensupları yerine, çok hızlı ve mesleki yeterlilik aranmadan hâkim ve savcı atamaları yapılmıştır. Mesleki yeterlilikler “kervan yolda düzülür” mantığıyla sağlanamaz. Adaletin hakkıyla tecellisi için mesleki yeterlilik sınavları ve puanlama yapılmalı, yetersiz kalan personel pek çok kurumda olduğu gibi işlem görmelidir.

Ayrıca, yeni hukuk fakültesi açma kararları süresiz ertelenmelidir. Hukuk fakültelerinde pratik eğitim barolarla iş birliği yapılarak sağlanmalıdır.

Hâkim ve savcı sayımızın yetersiz olduğu aşikârdır. Uzayan davalar adalete zarar vermektedir.

OTURUM BAŞKANI ŞİRİN ÜNAL – Tamamlayalım Sayın Vekilim.

İBRAHİM HALİL ORAL (Ankara) – Kısa sürede tamamlamaya çalışacağım.

Ara buluculuk, ülkemizde olumlu sonuçlar vermektedir. Ancak ara buluculuk ofislerinin yetersizliği, fiziki koşullardaki sorunlar, bazı kıstasların olmaması sorundur. Ara buluculuk ofislerinin fiziki koşullarının düzeltilmesi için kalite standardı konulmalı, gerekiyorsa kamu kuruluşlarında ara buluculuk görüşmelerinin yapılması için alanlar sağlanmalıdır diyor, Adalet Bakanlığı bütçesinin milletimize hayırlı olmasını diliyor, hepinizi saygıyla selamlıyorum.

OTURUM BAŞKANI ŞİRİN ÜNAL – Sağ olun Sayın Vekilim.

Sayın Keşir.

AYŞE KEŞİR (Düzce) – Sayın Başkan, Sayın Bakanım, değerli milletvekilleri; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Benim de epey bir konum var ama süremi aşmamaya özellikle gayret göstereceğim, bu çerçevede birkaçına değinmek istiyorum: Öncelikle Sayın Bakanım, sizinle daha önce de görüştüğümüz “çocuk icrası” konusu var, özellikle ebeveynle kişisel ilişki tesisi hususu. Bunu birkaç kez görüştük, sizin de bu konudaki niyetinizi ve gayretinizi biliyorum ama yine de buradan hem tutanaklara geçirmek hem de size ifade etmek istiyorum. Hakikaten yani 21’inci yüzyıl Türkiye’sine; icra memuru ile polis nezaretinde ve icra dairesine harç ödemek zorunda kalarak ebeveynin çocuğuyla kişisel ilişki tesisi yakışmıyor. Bu konudaki çalışmanızı biliyorum, bir an önce aslında bunun Genel Kurula gelip uygulamaya geçmesi gerektiğiyle ilgili görüşümü de buradan tekrar ifade etmek isterim.

Değerli milletvekilleri, tabii asıl söz konusu adalet ve hukuk olduğunda aslında söyleyecek çok sözümüz var. Ben bugün, aslında konuşmacıların çokluğundan, çok söz almak istememiştim ama yapılan konuşmalar neticesinde -hatta bazen emin olamayarak tutanakları istedim ve bu tutanaklarda da gördüm ki- söylenen ifadelerin Parlamento çatısı altında söyleniyor olmasından dolayı hakikaten çok endişe duydum. Tabii, burada dosya içerikleriyle ilgili bir manipülasyona, bir polemige girmek istemiyorum. Yıllardır ben, sosyal politikalar ve kadın çalışıyorum, yoksulluk çalışıyorum, onun için burada örnekleri verilen dosya içerikleriyle ilgili az sonra söyleyeceklerim... Benim görüşüm üzerinden bir tartışma açılmasını istemiyorum, bu konudaki hakkımı saklı tutmak kaydıyla şunu söylemek isterim, şimdi tutanaklardan okuyacağım, bir konuşmacımız şöyle bir ifade kullandı: “Kamuoyunun ve sosyal medyanın yoğun baskısı sonrası tutuklandı.” dedi bir vaka için. Bir başka vaka için “Hâkim sessiz sedasız dinledi.” dedi. Yine başka bir vaka için “Niye tahliye etmediniz?” dedi. Şimdi bu ifadeler, hakikaten hukuk ve adalet konuştuğumuz bir yerde, Parlamento çatısı altında -ve üstelik bir milletvekili- gerçekten hazin ve üzüntü vericidir.

Değerli milletvekilleri, Türkiye Cumhuriyeti bir hukuk devletidir, Anayasa’yla ve kanunlarla yönetilir. Türkiye Cumhuriyeti, dağ kanunlarıyla yönetilmez, başka yerlerde dağ kanunları geçerli olabilir, bilemem ama Türkiye Cumhuriyeti dağ kanunlarıyla yönetilmez. Anayasa’nın 138’inci maddesi son derece açıktır, mahkemelerin bağımsızlığıyla ilgili -hepsini okumayacağım, ilgili bölümü okuyacağım- der ki: “Hiçbir organ hakimlere emir ve talimat veremez, tavsiye ve telkinde bulunamaz.” Diğer taraftan: “Yasama Meclisinde yargı yetkisinin kullanılması ile ilgili soru sorulamaz, görüşme yapılamaz veya herhangi bir beyanda bulunulamaz.” Beyanda bulunmayı bırakın “Tahliye etmediniz.”

“tutuklandı” “tutuklanmadı” ifadeleri geçiyor. Biz Anayasa’yla yönetilen bir devletiz, kanunlarla yönetilen bir devletiz, dağ kanunlarıyla yönetilmiyoruz. Bunu da buradan özellikle kayda geçirmek istiyorum.

Diğer yandan Sayın Bakanım, bir başka konuya girmek istiyorum. Bu konu, belki burada tartışma açmak için değil ama size de bu konuda fikrimi söylemek için. Dünyada ara buluculuk sistemi 1970’lerde Amerika’da aile ara buluculuğuyla geldi. Ülkemizde boşanmaların kahir ekseriyeti çekişmeli geçiyor ve bu çekişmeli boşanmalarda 3 sebepte çekişme oluyor; nafaka, velayet ve mal paylaşımı. Özellikle mal paylaşımında on yıllık zaman aşımı süresi çok uzun bir süre ve bu süre içinde boşanan çiftlerin ya da boşanamayan çiftlerin davaları yirmi yıllara sâri devam ediyor.

Bakın, daha önce bu konuyu Bakanlığınızda da ifade ettik, sizin Arabuluculuk Dairesi de çeşitli çalıştaylar yaptı, biliyorum. Aynı zamanda ilgili uluslararası sözleşmeler de bize bunu söylüyor, diyor ki mesela Avrupa Konseyinin Bakanlar Komitesinin 98 no.lu Tavsiye Kararı’nda: Aile ara buluculuğunun önemi vurgulanıyor, burada tabii ki şiddet şikâyetleri -bu hem İstanbul Sözleşmesi’nden hem de 6284’ten kaynaklanan da bir durum- özellikle hariç. Boşanmaların çekişmeli geçmemesi için aile ara buluculuğunun da -mutlaka çalıştınız, biliyorum- tekrar gündeme alınması, sosyal taraflarla tekrar istişare edilmesi gerektiği kanaatimi ifade etmek isterim.

Bütçenizin hayırlı olmasını diliyorum, hepinizi saygıyla selamlıyorum.

OTURUM BAŞKANI ŞİRİN ÜNAL – Teşekkür ederim Sayın Vekilim.

Sayın Tutdere...

ABDURRAHMAN TUTDERE (Adıyaman) – Teşekkür ediyorum Başkanım.

Sayın Bakanım, değerli arkadaşlar; hepinize iyi çalışmalar diliyorum. Sayın Bakanım, sabahki konuşmanızı çok dikkatlice dinledim. Gerçekten Türkiye’de adalet adına -bir avukat olarak yakinen de takip ediyorum- büyük bir gayret içerisinde olduğunuzu görüyoruz ancak sizin Bakanlık olarak yapmış olduğunuz çalışmaları Türkiye’de maalesef bazı uygulayıcılar bütün çalışmaları tuzla buz etmektedirler. Örneğin, Cumhuriyet Halk Partisinin hazırlamış olduğu şu bültenler konusunda, şu broşürler konusunda toplatma kararı veren hâkimler, Enis Berberoğlu davasında Anayasa Mahkemesinin kararını hiçe sayan ve ona karşı hukuka aykırı olarak direnen, Anayasa’yı rafa kaldıran 14. Ağır Ceza Mahkemesinin üyeleri ve kamuoyunda tartışılan buna benzer birtakım davalara da karar veren yargıçların uygulamaları bütün çabalarınızı maalesef yerle bir etmekte ve ülkemizi hukuk anlamında, adalet anlamında dünyada tartışılır hâle getirmektedir. Bu hususun bilinmesini istiyoruz. Bu konuda aslında Bakanlık olarak bu tür uygulamalara imza atan, verdiği kararlarla gerçekten Türk hukuk tarihine kara leke olarak geçen yargıçlar ve bu konularda karar vericiler hakkında bir takım işlemlerin yapılması gerekiyor.

Bunun dışında Sayın Bakanım, özellikle seçim bölgem olan Adıyaman’la ilgili birkaç hususu belirtmek istiyorum. Elâzığ depreminden sonra özellikle Adıyaman’daki kapalı cezaevi yıkıldı, daha doğrusu yıkılma aşamasına geldi ve burası tahliye edildi. Buradaki mahkûmlar, tutuklular çevre illere gönderildi. Çalışanlar da, çevre illere aslında zorla, bir şekilde tayin edildiler. Adıyaman Kapalı Cezaevinin, aslında 2013 yılından beri oturulamaz raporu vardı ancak iktidar görmezden gelmişti. En son Elâzığ depremiyle birlikte boşaltma kararı verildi. Bu karar nedeniyle, 814 tutuklu ve hükümlü vardı, şu anda bunlar mağdur edildiler, çevre illere gönderildiler; cezaevlerinde, zor koşullarda yaşam mücadelesi veriyorlar. Tabii ki bu tutuklu ve hükümlülerle birlikte aynı zamanda bunların aileleri de sorun yaşıyor. Pandemi koşullarında kendi evlatlarını, kendi çocuklarını ziyarete gidemiyorlar ve gidenler de ulaşım başta olmak üzere birtakım sıkıntılarla karşı karşıya kalıyorlar. Avukatlar kendi müvekkilleriyle görüşmelere giderken çok büyük bir mağduriyet yaşıyorlar. Özellikle komşu illere

gitmek zorunda kalıyorlar. Duruşmalar, dosyalar Adıyaman'da olduğu için sanıkları, tutukluları Adıyaman'a getiremiyorlar, genellikle SEGBİS üzerinden ifadeleri alınıyor. Bu da zaman zaman SEGBİS'teki arızalar ve mahkemelerin veya cezaevinin kendi yoğunlukları nedeniyle saatlerce avukatlar duruşma beklemek zorunda kalıyorlar. Bu da beraberinde ciddi bir mağduriyet getiriyor. Bu mağduriyetlerin bir an evvel giderilmesini bekliyoruz.

Ayrıca, Adıyaman'a yeni cezaevi yapılması konusunda çalışmalar ne aşamada? Şu anda Adıyaman'da, cezaevi konusunda orada çalışanlar bir beklenti içerisinde. Bu mağduriyetin de bir an evvel giderilmesi gerekiyor. Tabii, keşke kendi ilimize cezaevi yapılması talebinde bulunmak zorunda kalmasaydık ancak bir gerçeklik var, Türkiye'de cezaevi de bir ihtiyaç ve Adıyaman'da da şu anda bu ihtiyacın mutlaka giderilmesi gerekiyor.

Sayın Bakanım, özellikle cezaevi çalışanları çok ciddi bir mağduriyet yaşadılar. Zorunlu olarak, kendi iradeleri dışında, talepleri dışında komşu illerdeki cezaevlerine gönderildiler. Bu gönderilmeler sırasında aile birliği, çocukların durumu falan nazara alınmadı ve çoğu mağdur durumdadır. Bir an evvel bu çalışanların da bu haklarının karşılanması... Aslında Adıyaman'da, uygun işlerde istihdam edilmiş olmaları daha doğru olacaktı. Aileler parçalanmamış ve çocuklar da mağdur olmayacaktı.

Ayrıca Sayın Bakanım, bizim bir de Besni Adliye binası maalesef yapılamadı. Her tarafa adliye yaptınız, Besni'ye adliyeyi yapmadınız. Besni Adliyesinin de bir an evvel yapılmasını bekliyoruz.

Teşekkür ederim.

OTURUM BAŞKANI ŞİRİN ÜNAL - Çok teşekkür ederim.

Sayın Hakverdi...

ALİ HAYDAR HAKVERDİ (Ankara) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Bakan, değerli milletvekili arkadaşlarım, değerli bürokratlar; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Şimdi, öncelikle, sabahki konuşmanızı dikkatle dinledim, buradan da okudum Sayın Bakanım. Aslında, burada yazılanların birçoğunun altına ben de bir avukat olarak imzamı atarım. Keşke pratikte de bunları görebilsek, yaşayabilsek gerçekten bambaşka bir ülke olabilirdik diye düşünüyorum ama bu söylediklerinizin altına imza atarken bu pratikleri görmeyi de -samimiyetle- çok isteriz. Mesela “Yargının yegâne ideolojisi adalettir.” dediniz, çok güzel. “Yargı ele geçirilecek bir mevzi değil, siyasi mülahazanın üstünde tutulması ve korunması gereken toplumun ortak değeri.” dediniz. Gerçekten, bunların altına imza atıyoruz. Ya da “Erişebilir ve etkin bir adalet sisteminin tesisi mali kaynakların yeterliliğiyle doğru orantılıdır.” diyorsunuz. Haklısınız ama şimdi, bu bütçeye baktığımızda, bu bütçenin yüzde 73'ü personel gideri olarak görünüyor ve personel maaşlarının iyileştirilmesinden tutun, ihtiyaç hâlinde yeni personel alınmasına kadar ya da mevcut durumun iyileştirilmesi ya da yeni, uygun fiziksel adalet saraylarının yapılabilmesi için bu yüzde 73'ü personel gideri olan bütçenin bu dönem bunların yapılmasına imkân vermediğini yani geçen yılın tekrarı niteliğinde olan bu bütçeyle aslında erişilebilir ve etkin bir adalet sisteminin tesisinin bu mali kaynaklarla mümkün olmadığını görmekteyiz tam da sizin deyiminizle.

Bunun dışında, şu konuyu merak ediyorum: Hani “Yargı ele geçirilecek bir mevzi değil, yargının yegâne ideolojisi adalettir.” derken Sayın İçişleri Bakanımızın Anayasa Mahkemesine -bize göre tehditvari- sopa göstermesine “Sokağa çıkamazsınız.” demesine ve bir İçişleri Bakanının bu tarz ve tavrına nasıl yaklaşıyorsunuz -samimiyetle soruyorum- bir Adalet Bakanı olarak?

Onun dışında, birkaç sorum olacak ama ondan önce -ben Cezaevlerini İnceleme ile Hükümlü ve Tutuklu Hakları Alt Komisyonundayım- Çocuk Hakları Haftası'nda çocuk cezaevini ziyaret etmek için izin istedim ama şifahi Sayın Bakanlığınızdan izin çıkmadı ki o Komisyonda olmama

rağmen. Bu izinlerde çok ciddi sıkıntı yaşıyoruz Sayın Bakanım, şöyle ki: Aynı kişiyi görmek için bazı arkadaşlarımız başvuruyor, bazılarına izin veriliyor, bazılarına izin verilmiyor. Bunun bir kıstası var mıdır? Oysaki herkesin -bizler milletvekiliyiz-rahatlıkla, istedikleri zaman görebilmesi gerekmez mi? Buna dair Bakanlık uygulamasında bir adaletsizlik olduğu kanaatindeyim.

Onun dışında, ceza ve tevkifevlerinin sıkıntılarına dair bizzat gördüğümüz, yaşadığımız hususları sizin makamınıza da yazılı olarak bildirdim; diğer partilere de, aynı zamanda, Komisyona da şerh olarak bildirdim ama bu sıkıntılar son düzenlemelere rağmen hâlen, fiilen devam etmekte. Mesela, kitap hakkında hâlâ belirsizlik var cezaevlerinde. Yani kitap hakkı cezaevi cezaevi değiştiği gibi, hücre hücre, koğuş koğuş da değişikliklere ve keyfi uygulamalara sebep oluyor. Bu konuda maalesef bir standart şu ana kadar yakalanmadı. Yemek ve kantin sorunları hâlâ devam ediyor. Kantinin pahalılığından şikâyet ediliyor ve farklı farklı firmalarla görüşülüp en uygun fiyata, en iyi kaliteli ürünün kantine temin edilmesi gerekirken bu hâlâ sağlanamadı. Kelepçeli muayene insanlık onuruna uygun bir şey değil; koşulları zor, güvenlik ile insan hakları arasındaki o ince çizginin sağlanabilmesi gerekir ama hâlâ uygulama birliği olmadığı gibi onur kırıcı uygulamalar da maalesef devam etmekte.

OTURUM BAŞKANI ŞİRİN ÜNAL – Sayın Vekilim, tamamlayalım lütfen.

ALİ HAYDAR HAKVERDİ (Ankara) – Daha otuz saniyem var, bir durun Sayın Başkanım.

Onun dışında, cezaevlerinde özellikle dış hekimleri eksik. En ulaşılmaz ve en çok dinlediğimiz sorunlardan biri dış hekimlerinin eksik olması. Bu konuda Sağlık Bakanlığıyla bir protokol yapılması gerekiyordu, hâlâ yapılmadı.

Onun dışında, en son bir Sayıştay raporunu sizinle paylaşmak istiyorum. Ceza ve Tevkifevlerinin protokol organizasyonlarında, toplantı ve konaklama hizmetlerinin piyasa fiyatı araştırmasını yapmadan, başka firmalardan da teklif almadan tek bir firmayla anlaştığı hususunda bir rapor var. Bunların da tekrar gözden geçirilmesini arz ederim.

Sabrınız için teşekkür ederim.

OTURUM BAŞKANI ŞİRİN ÜNAL – Sağ olun Sayın Vekilim.

Sayın Koçyiğit...

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Muş) – Sayın Bakan, Bakanlığın değerli bürokratları; tabii, önemli bir Bakanlığın bütçesini konuşuyoruz ve ne yazık ki adında “adalet” olan ama adalet adına hiçbir şey yapmayan bir Bakanlık bütçesi bu Bakanlık bütçesi.

Şimdi, Sayın Bakan sunumunu yaptı, dikkatle dinledim, daha sonra da biraz inceledim. Hani, sanırsınız ki gerçekten İskandinav ülkelerinin adalet bakanlığının bütçesini ve sunuşunu dinliyoruz. İçerisinde hiçbir öz eleştiri yok, eksik yapıları dair hiçbir veri yok ve yapılan yanlışlar adına da hiçbir söz yoktu. Öncelikle bunu eleştirdiğimizi ifade etmek isterim.

İkincisi, biz kadınlar yıllardır sokaklarda “erkek adalet değil gerçek adalet” diyoruz. Bugünkü Bakanlığın bürokrat kadrosunun da aslında nasıl bir zihniyetin ürünü olduğunu bize gösteriyor. Evet, bürokrasisi erkeklerden oluşan bir yargının karar mekanizmalarında, erkeklerin olduğu bir yargının kararları da tabii ki cinsiyetçi olacak, tabii ki erkeklerden yana olacak ve tabii ki kadınları korumayacak ve ikincilleştirecek. Bunun için “En iyi uygulama, en iyi yasa bile kötü uygulayıcı elinde kötü olur.” diyen Sayın Bakana şunu söylüyorum: Peki, buna dair bir şey yapıyor musunuz? Örneğin, hâkimlerinizi toplumsal cinsiyet rolleri üzerinden eğitiyor musunuz? Toplumsal cinsiyete duyarlı bir yargı sistemini geliştiriyor musunuz? Bunları denetliyor musunuz? Kaç tane yargısal karara yerindelik denetimi yapıldı diye sormak istiyorum.

İkincisi, Sayın Bakan, bakın, hasta mahpuslar en büyük sorunlardan birisi. Ben size sadece 3 tane örnek söyleyeceğim: Patnos Cezaevinde Ali Boşnak, Takyettin Özkahraman ve yine, Ankara’da Koçer Özdal. 3’ü de hasta mahpustu, 3’ü için de başvuru yapılmıştı ve siz tahliye etmediniz. 3’ü de cezaevinde yaşamlarını yitirdiler. Şimdi diyeceksiniz ki: “Yargı kararı.” Öyle değil. Sivas için olan yargı kararı, Sivas faili için eğer Kürtçe mevlit okuyan Ali Boçnak için olmuyorsa burada temel bir hata var, temel bir sorun var demektir.

Bununla da kalmıyor, kadınlar... Şu anda birçok çocuk anneleriyle beraber ya mahpustalar ya da anneleri çocuklarını yanlarına almak istiyorlar ama Covid-19 pandemisi nedeniyle yanlarına bırakılmaları engelleniyor. “Çocuğunuzu alırsanız on dört gün hücrede kalırsınız.” deniliyor, hücre dayatmasında bulunuyor. Bunlar yaşanan sorunlardan sadece birkaç tanesi.

En son yaşananı size söyleyeyim: Kayseri Bünyan Cezaevinde yemeğin içerisinden diş çıkmış arkadaşlar, diş, insan dişi. Yani bırakın yemeklerin az olmasını, kalitesiz olmasını, kötü olmasını artık içinden insan dişi çıkıyor ve bu yemeği mahpuslar yiyor. Hani “na’me” diyoruz ya “nimet” diyoruz ya, o nimetin içinden insan dişi çıkıyor ve mahpusların bunu yemesini bekliyorsunuz. Bununla da bitmiyor değerli arkadaşlar.

Bakın, hastaneye giden gelenleri on dört gün karantinada tutuyorsunuz. Karantina odaları depodan bozma yerler. Tuvaletleri yok, havalandırmaya açılmıyor birçoğunun kapısı ve buna rağmen iyileştirme yapmıyorsunuz, buna rağmen koşulları sağlamıyorsunuz. Onun dışında, Bakanlığa sormak istiyoruz: Niye veri açıklamıyorsunuz? Yani biz Bakanlığın sitesine girdiğimizde, Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğünün sitesine girdiğimizde güncel mahpus sayısının cinsiyete göre, yaşa göre dağılımını bulamıyoruz. Veri açıklamıyorsunuz Sayın Bakan.

OTURUM BAŞKANI ŞİRİN ÜNAL – Sayın Vekilim, tamamlayalım lütfen.

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Muş) - Tamamlıyorum Sayın Başkan.

Bütün bunları neden yapmadığınızı gerçekten merak ediyoruz.

Peki, bu mu sadece? Hayır, bu da değil değerli arkadaşlar. Bakın, siz sevk sistemini Demokles’in kılıcı gibi mahpusların başında sallandırıyorunuz. Kilometrelerce uzağa... Muşlu bir mahpusun hiçbir zaman ailesinin gidemeyeceği Edirne’ye gönderiyorunuz, ceza içinde ceza uyguluyorsunuz. Bu, kabul edilebilir mi? Bütün sevk dilekçelerini direkt reddediyorsunuz. Onun dışında bir şey söyleyeyim.

OTURUM BAŞKANI ŞİRİN ÜNAL – Çok teşekkür ediyoruz.

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Muş) - Tamamlıyorum Sayın Başkan.

Bir cezaevleri alt komisyonu üyesi olarak biz HDP’li milletvekillerinin cezaevine gidişini niye engelliyorsunuz Sayın Bakan? Başka milletvekilleri gidip bizim arkadaşlarımızı görüyorlar cezaevinde, biz kendi partili arkadaşlarımızı bir milletvekili olarak, Komisyon üyesi olarak gidip göremiyoruz.

OTURUM BAŞKANI ŞİRİN ÜNAL – Çok teşekkür ederim Sayın Vekilim.

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Muş) – Gereğesi: “Pandemi var.” Pandemi sadece bize mi var? Sadece HDP milletvekillerine mi var?

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Muş) - Sadece HDP’li tutsaklara mı var?

OTURUM BAŞKANI ŞİRİN ÜNAL – Değerli milletvekilleri, Sayın Bakanım; saat 19.00’da yemek arası vereceğiz.

Sayın Cora...

SALİH CORA (Trabzon) – Sayın Bakanım, çok kıymetli Komisyon üyeleri, basınımızın güzide temsilcileri; ben de hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Öncelikle, cumhuriyetimizin banisi Gazi Mustafa Kemal Atatürk'ün vefatının seneidevriyesinde kendisini rahmetle, saygıyla anıyoruz. Onun vefatı sadece Türkiye'de değil tüm Türk dünyasında da büyük bir acı hissiyatı oluşturmıştır. Bu vefatının seneidevriyesinde bir güzel haber Türk dünyasından, Azerbaycan'dan aldık. Bugün Ermenistan'ın Azerbaycan topraklarına yaptığı işgal, saldırı sonucunda Azerbaycan'ın bir mücadelesi, haklı mücadelesi zaferle sonuçlanmıştır. Karabağ azat olmuştur. Bu manada Azerbaycan'ın sürekli olarak yanında olan Türkiye, yapılan anlaşma metninden de anlaşılacağı üzere hem sahada hem masada Azerbaycan'ın yanında olduğunu hissettirmiştir. Bunun, Azerbaycan'a, Azerbaycan halkına hayırlı olmasını diliyorum.

Değerli arkadaşlar, Sayın Bakanımızın sunumunu dikkatle dinledik. Sayın Bakanımızın anlatımında da fark ettiğimiz Türkiye'de adalet manasında, AK PARTİ döneminde, ciddi bir sistem değişikliğine ulaşılmıştır. Büyük bir yargı teşkilatına sahip olduk ve AK PARTİ döneminde yapılanlara böyle kısaca baktığımızda özetle şunu ifade etmeliyiz ki Adalet Bakanlığının bütçesi -bütçenin tümü üzerinde Adalet Bakanlığına ayrılan bütçe- 2 kat artmıştır ve her yıl da artmaya devam etmektedir. Yine, hâkim ve savcı sayısında, mahkeme sayısında ciddi artışlar ortaya konulmuştur; kadın hâkim ve savcının az olduğundan bahsedilmiştir. Bu konuda yeteri kadar inceleme yapılmadığını, bir bilgi eksikliği olduğunu düşünüyorum. Kadın hâkim ve savcı sayısı yüzde 10'lardan yüzde 36'lara çıkmıştır.

Yine değerli arkadaşlar, etkin bir yargılama için istinaf mahkemeleri hayata geçirilmiştir. Nöbetçi noterlik uygulamasını yine bizim dönemimizde hayata geçirmiş ve başarılı bir uygulama olarak takip etmekteyiz. Alternatif çözüm yöntemlerinden, uyuşmazlık çözüm yöntemlerinden özellikle ara buluculuk ve yine uzlaştırma müessesesi gerçekten yargılamalardaki iş yükünü ciddi derecede hafifletmiştir. Seri yargılama usulü, basit yargılama usulüyle de yargı daha hızlı bir şekilde karar vermektedir. “Geç gelen adalet, adalet değildir.” anlayışı tarihe mahkûm olmaktadır.

Yine, insan haklarına yönelik olarak da ciddi düzenlemeler yaptık, bunlardan bir tanesi de lekelenmeme hakkıdır. Vatandaşımızın yargıya erişimini kolaylaştırmak anlamında da Sesli ve Görüntülü Bilişim Sistemi sayesinde uzakları yakın eyleyen, nakilleri azaltan bir sistem oluşturduk. Kamu Denetçiliği Kurumunu tesis ettik, bireysel başvuru hakkı tanındı, bilirkişilik reformunu düzenledik, kişisel verilerin korunması hususunda, bunu anayasal bir hak olarak düzenledik ve bu konuda bir kanun çıkardık. Kişisel Verileri Koruma Kurulu da ciddi çalışmalar yapmaktadır. Türkiye'nin her bir tarafında modern ve ihtiyaca cevap veren adalet hizmet binalarını kurduk, tesis ettik. Merdiven altlarında yapılan yargılamalardan modern adalet saraylarında yargılama yapılma imkânı oluşturduk. Temel kanunlarımızın birçoğunu yeniledik. Yine İnsan Hakları Tazminat Komisyonu kurduk, Adli Tıp Kurumunu bütün Türkiye'ye yaydık. Bunun gibi sayamayacağımız birçok reformlar yaptık. Özellikle, Yargı Reformu Strateji Belgesi'yle beraber o strateji belgesinin yüzde 50'sini hayata geçirdik. Bunda da, gerek avukatlara gerek yargı camiasına hukuk fakültelerine ciddi düzenlemeler yapıldı. Biz bunda emeği geçen herkese teşekkür ediyoruz.

Değerli arkadaşlar, burada yargıya güvenle alakalı olarak eleştirilerde bulunulmuştur. Sayın Bakanımızın açıklamalarını müzakere esnasında yargıya güven endeksi üzerinden bir varsayım ortaya koydunuz. Yani, bunu, şöyle ifade etmek istiyorum: Nasıl bir yargı istiyorsunuz? Türkiye'deki yargı sisteminin geçmişten bugüne çok büyük bir aşama katettiğini görmezlikten gelmemeniz lazım. Yani, şöyle bir yargı mı istiyorsunuz? Geçmişte bu ülkenin Başbakanını... (CHP sıralarından gürültüler) Yargı tarafsız ve bağımsızdır. Yargı bu ülkenin Başbakanını mahkeme salonlarına götürüp bir ifade verdiğinde, savunma verdiğinde bunu bize sormayın... “Sizi buraya tıkayan iradeye sorun.” diyen

bir yargı mı istiyorsunuz? Yine aynı şekilde hâkim ve savcı atamalarında “Ben ne yapayım onları atamayım da ülkücüleri mi atayayım?” diyen bir Bakanlık mı istiyorsunuz? Aynı şekilde, 12 Eylülde “Bir sağdan, bir soldan.” diyerek 17 yaşındaki bir kişinin yaşını büyütüp idam ettiren bir yargı mı istiyorsunuz? Milletın seçtiğı Cumhurbaşkanının adli yargı açılış törenine hâkimlerin, savcılarının katılmasını eleştiriyorsunuz; 28 Şubatta asker çağırıldığında, koşu koşu cübbesiyle darbe brifinglerine giden bir hâkim savcı profili mi istiyorsunuz? Nasıl bir yargı istiyorsunuz? Cumhurbaşkanlığının genel olarak seçildiğı bir temayülün oluştuğı bir dönemde 367 garabetine imza atan bir yargı mı istiyorsunuz? Aynı şekilde, internet ortamında toplanan belgelerden bir siyasi partiye kapatma davası açan bir yargı mı istiyorsunuz? (CHP sıralarından gürültüler)

OTURUM BAŞKANI ŞİRİN ÜNAL - Dinleyelim sayın milletvekilleri.

SALİH CORA (Trabzon) – Bu ülkenin seçilmiş Başbakanını, bu ülkenin Hükûmetini “suç örgütü lideri” diye iddianame hazırlayan bir yargı mı istiyorsunuz?

Değerli arkadaşlar, bunların her birini Türkiye geçmişte görmüştür ve hepsini yaşamıştır. Dolayısıyla bizim nereden nereye geldiğimizi çok iyi bir şekilde algılamamız gerekiyor, özellikle Anayasa’yı araç olarak kullanarak sistemi değiştirmeyi “suistimalci bir Anayasa yapmak” şeklinde tarif etmeniz büyük bir hezeyandır, gaflettir. Darbe anayasasını değiştirmek...

ÜNAL DEMİRTAŞ (Zonguldak) – Zekeriya Öz kimin savcısıydı, Zekeriya Öz? Hangi dönemde savcılık yaptı?

SALİH CORA (Trabzon) - Milletın iradesiyle değiştirmeyi suistimalci bir yaklaşım olarak değerlendirmenizi doğru bulmuyoruz. Bu Anayasa değişikliğı demokratik bir halk oylamasıyla gerçekleşmiştir, demokratik bir yaklaşımdır. Darbe anayasasını değiştirmekten gurur duymanız gerekirken, bunu suistimalci bir yaklaşım olarak ortaya koymamız hukuka bakış açınızı, millî iradeye bakış açınızı çok net bir şekilde ortaya koyuyor.

HSK’nin yapısı üzerinden yargının belirli unsurlara bağlandığı şeklinde bir açıklama yapıyorsunuz; bu, tamamen talisiz bir açıklamadır, Anayasa’yı okumamaktır, Anayasa’yı bilmemektir. Anayasa’ya göre HSK’nin yapısı güçlendirilmiştir, Anayasa’da HSK’nin çoğunluğu, 7 üyesi Türkiye Büyük Millet Meclisi tarafından seçilmektedir. (CHP sıralarından gürültüler)

ÜNAL DEMİRTAŞ (Zonguldak) – Hâkimler her şeyi...

OTURUM BAŞKANI ŞİRİN ÜNAL – Sayın vekillerim, dinleyelim lütfen.

SALİH CORA (Trabzon) - Türkiye Büyük Millet Meclisi milletın seçtiğı oylarla, milletın tercih ettiğı oylarla seçilen milletvekillerinden oluşmaktadır. 7 üyenin Türkiye Büyük Millet Meclisi tarafından seçilmesi kolay bir iş değildir, önemli bir başarıdır. Bu 7 üyeyi sadece AK PARTİ seçmiyor, üçte 2 çoğunlukla seçiliyor, üçte 2 çoğunluk yetmiyorsa beşte 3 çoğunlukla seçiliyor. Şu anda biz Cumhur İttifakı içerisindeyiz. Bu beşte 3 çoğunlukla bile biz şu anda HSK’nin 7 üyesini seçebilme çoğunluğuna sahip değiliz. Bu ne demektir? Daha çoğulcu bir yapı oluşturuldu, daha uzlaştırmacı bir sistem oluşturuldu; onun bunun yargısı değil, milletın yargısına zemin hazırlanmıştır.

ÜNAL DEMİRTAŞ (Zonguldak) – Sarayın yargısı, sarayın!

SALİH CORA (Trabzon) - Burada yargı pratikleri üzerinden kötü örneklerle adalet sistemini, adalet kavramını hırpalamaya çalışmanızı esefle kınıyorum. Hiçbir gazeteci, hiç kimse gazetecilik faaliyetinden dolayı, fikrini ifade ettiğinden dolayı cezaevinde değildir. (CHP sıralarından gürültüler)

OTURUM BAŞKANI ŞİRİN ÜNAL – Sayın Cora, tamamlayalım lütfen.

SALİH CORA (Trabzon) - Şunu ifade etmek istiyoruz ki bu ülkede gazeteci de, siyasetçi de kim olursa olsun Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı hiç kimse suçtan ari değildir, yargıdan münezzeh değildir, layüsel değildir. Dolayısıyla eğer bir suç işlemişse, bölücülük yapmışsa, teröre hizmet etmişse elbette yargı karşısına çıkacaktır, bundan hiç kimsenin şüphesi olmasın.

Değerli arkadaşlar, hassas olduğu iddia edilen konularda, örneğin kadına şiddet ve cinsel istismar suçlarında cinsel saldırı suçlarıyla alakalı ifadelerde, kötü örnekler gösterildi. Bunlarla ilgili olarak AK PARTİ döneminde her zaman çocuğu koruyan, kadını koruyan düzenlemeler yapılmıştır, cezalar artırılmıştır, infaz süreleri kısaltılmamıştır. Bu konudaki hassasiyetimiz üzerinden bize ders vermeye hakkınız ve haddiniz yoktur diyorum.

Bu vesileyle bütçenin hayırlı uğurlu olmasını diliyorum ve hepinize teşekkür ediyorum.

OTURUM BAŞKANI ŞİRİN ÜNAL – Çok teşekkür ederim Sayın Vekilim.

Sayın Tamer Osmanağaoğlu, buyurun.

TAMER OSMANAĞAOĞLU (İzmir) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Sayın Bakanım, kıymetli bürokratlar ve basınımızın değerli mensupları; bugün hüznünle birlikte eşsiz bir sevinci yaşadığımız ender günlerden biridir. Cumhuriyetimizin kurucusu, ilk Cumhurbaşkanımız, İzmir’imizin hemşehrisi olmakla övünen Gazi Mustafa Kemal Atatürk’ün ebediyete irtihalinin 82’inci yıl dönümünde rahmet ve minnetle anıyorum.

Diğer yandan, dün gece, 27 Eylülde işgalci, bir o kadar da zorba Ermenistan’ın saldırılarına karşılık veren ve topraklarındaki yabancı unsurları titizlikle temizleme kararlılığı gösteren Azerbaycan ordusu net bir şekilde galip gelmiş, Ermenistan aman dilemiş, Türk milleti, Karabağ’dan silinmeye çalışılan Türk mührünü hiç silmemek üzere bir kez daha vurmuştur. Ne mutlu ki Azerbaycan’ı yıldırabileceklerini sananların hesapları boşa çıkmıştır. Türkiye’nin, Azerbaycan’ı yalnız bırakacağını zannedenler kirli planlarının altında kalmıştır. Türk milletini sindirebileceklerini hesap edenlerin hesabı ayaklarına dolanmıştır. Müjde yerini bulmuş, Ermenistan işgal ettiği topraklardan çekilmeyi kabul etmiş, Azerbaycan’ın azat edilmeyi bekleyen toprakları özgürlüğüne kavuşturulmuştur. Ermeni devletinin acımasızlığı ve azgınlığı, yediği Türk tokadıyla son bulmuş, haddi aşan kepezelikler sona ermiştir. Türk devleti, Türk milleti özündeki cevheri ortaya çıkarmış, Ege’den Hazar’a uzanan çelikten irade bir kez daha zuhur etmiştir.

Sayın Bakanım, değerli milletvekilleri; mutluyuz çünkü yirmi sekiz yıldır katil Ermenistan tarafından işgal altında tutulan Karabağ azat edilmiştir. Bahtiyarız çünkü kız çocuklarımızın derisini yüzen, hamile annelerimizin karınlarını deşen, insanlık suçu kavramını bile kendisinden utandıran eylemlerin sahibi Ermenistan devletçiğine diz çöktürülmüştür. Umutluyuz çünkü Türk milleti damarlarında dolaşan asil kanın kendisine yüklediği büyük sorumluluğunun farkına varmış ve bu sorumluluğunun gereğini harfiyen yerine getirmeye muktedir olduğunu bir kez daha göstermiştir. Heyecanlıyız çünkü İzmir’den uzatılan el, Bakü’den uzatılan soydaş eliyle buluşmuş ve yılların hasreti son bulmuştur.

Bu duygu ve düşüncelerle, Karabağ’da Ermenistan işgalinin son bulmasına tartışmasız en büyük katkıyı sunan büyük Türk ordusuna, uluslararası kendisine hayran bırakan meziyetler sergileyen Türkiye Cumhuriyeti devletine, “iki devlet, tek millet” düsturuyla muhteşem bir duruş sergileyen büyük Türk milletine teşekkürlerimi sunuyorum.

Ayrıca, Karabağ’ı canlarıyla ve kanlarıyla azat eden kahraman şehitlerimize Allah’tan rahmet diliyoruz; aziz hatıraları önünde saygıyla eğiliyoruz.

Sayın Bakanım, bütçemizin hayırlara vesile olmasını dilerken bazı hususlara da dikkatinizi çekmek istiyorum. Yıllardır taşınması gündemde olan ancak bir türlü gerçekleşmeyen Buca Cezaevinin taşınmaya başlanması memnuniyet vericidir.

OTURUM BAŞKANI ŞİRİN ÜNAL – Sayın Vekilim, tamamlayalım lütfen.

TAMER OSMANAĞAOĞLU (İzmir) – Mahkûmların bir bölümünün başka cezaevlerine naklinin tamamlanmasının ardından geri kalan mahkûmların ve cezaevinin diğer bölümlerinin de önümüzdeki günlerde tamamlanması beklentilerimiz arasındadır. Bu adımdan dolayı Milliyetçi Hareket Partisi İzmir Milletvekili olarak teşekkür ediyorum. Taşınan Buca Cezaevinin yerine siyasetüstü bir anlayışla, vatandaşlarımızın isteği doğrultusunda değerlendirilmesi noktasında hassas davranacağınıza dair yaklaşımınız için şimdiden teşekkür ediyorum.

Diğer bir konuysa ceza infaz memurlarımızın özlük haklarında beklediği iyileşmelerdir. İnfaz koruma memurlarımızın yaptıkları işte mütenasip kadrolarla değerlendirmeleri, infaz ve koruma memurlarının kadrolarıyla icra ettikleri görevleri arasındaki belirsizliğin giderilmesi konusunda bu dönem gereğini yapacağınızdan hiçbir şüphemiz yoktur. Buca ilçemizde yapımına devam eden 487 kişi kapasiteli yüksek güvenli kapalı ile 400 kişi kapasiteli açık ceza infaz kurumunun inşaat süreci, İzmir ile sınır ilimiz Manisa ilimizde bin kişi kapasiteli kapalı T tipi, Demirci ilçesinde ise 400 kişi kapasiteli açık ceza infaz kurumlarının inşaatı süreci, 2021 yılı yatırım programında yer alan Bergama ilçemizde kurulması planlanan...

OTURUM BAŞKANI ŞİRİN ÜNAL – Sayın vekilim, süreyi çok aştık, lütfen.

MUSTAFA BAKİ ERSOY (Kayseri) – Başkanım, beş dakika istedik.

OTURUM BAŞKANI ŞİRİN ÜNAL – Sayın Vekilim, dört dakikaydı, altı dakikayı geçtiniz.

ÜNAL DEMİRTAŞ (Zonguldak) – Aynı uygulamayı biz de rica ediyoruz.

TAMER OSMANAĞAOĞLU (İzmir) - Sayın Bakanım, değerli milletvekilleri; bu vesileyle bütçemizin Bakanlığımıza, devletimize ve milletimiz için hayırlara vesile olmasını temenni ediyor, saygılarımı sunuyorum.

OTURUM BAŞKANI ŞİRİN ÜNAL – Sayın Zeybek...

RAFET ZEYBEK (Antalya) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Cumhuriyetimizin kurucusu Büyük Önderimiz Gazi Mustafa Kemal Atatürk'ü 82'nci ölüm yıl dönümünde saygıyla ve minnetle anıyorum.

Sayın Bakan, değerli milletvekili arkadaşlarım; hepimizin bildiği bir gerçek vardır, eğer bir ülkede herkese adalet sağlanacaksa o ülkede bağımsız bir yargıya ihtiyaç vardır. Bugün, Türkiye'nin yargı sorunu yargının bağımsız olup olmadığı noktasında toplanmaktadır. Evet "Mahkemeler adalet dağıtabiliyor mu, bu millet yargıya güveniyor mu?" sorusunu sormak zorundayız. Ben, Sayın Bakanın 2014 yılında AK PARTİ Genel Başkan Yardımcısı olduğunda yapmış olduğu bir konuşmadan sadece bir kelimesini okuyacağım. Şöyle diyor Sayın Bakan o zaman: "Türkiye'de, maalesef, yargıya güven önceleri yüzde 60, 70'lerdeyken şimdilerde yüzde 20'lerin altına düşmüştür. Bu, yargı camiası başta olmak üzere tüm milletimizi üzen bir durumdur. Umarım bu tür yasal çalışmalarla, hâkim ve savcılarımızın uygulamalarıyla yargıyı Türkiye'de hak ettiği yere getireceğiz." Sayın Bakan, ben o zaman Antalya Cumhuriyet Savcısıydım, sizin bu konuşmanızı da takdirle karşılamıştık ama üzülerek söylüyorum ki: O yıldan bu yıla kadar yargıya güvensizlik konusunda hiçbir değişiklik olmadı, aynı seviyede duruyor, yüzde 20'lerin altında duruyor.

İyi niyetle çalışmalar yaptığınızı biliyoruz. Gerçekten çıkarılan yasaların bir kısmı da ihtiyaçtır, biz de destek oluyoruz ama maalesef, Türkiye’de yargının bağımsızlığına yönelik hiçbir yasa teklifi 27’nci Dönemde gelmemiştir.

“Yargı reformu” adı altında getirilen yasalar -dediğim gibi- bir ihtiyaçtır, giderilir ama her zaman doğabilecek ihtiyaçlardır. Belli maddeler değiştirilebilir ama o yasalar asla bu ülkede yargının bağımsız ve tarafsız olmasını sağlamadı, sağlayamadı, yapamadı. Neden yapamadı? Türkiye’de yargıyı 2010 Anayasa değişikliği batırdı, düzeltmek için bir gayret içine girdiğinizi gördük ama 2017 Anayasası bu batıklığı sürdürme kararı aldı. Eğer yargıyı gerçekten tarafsız, bağımsız kılmak istiyorsanız önce Türkiye’de yapılması gereken Anayasa değişikliğini yapmaktır, yasal değişiklikleri gerçekleştirmektir. Çünkü Türkiye’de yüzde 70’lerde olan yargıya güven eğer yüzde 20’lere düşüyse bunun nedeni 2010 ve 2017 Anayasa değişiklikleridir. Eğer kaldıracaksak, bu yargıyı milletin yargısı yapacaksak, herkese adalet dağıtmasını istiyorsak bu Anayasa değişikliğini yapmak zorundayız.

OTURUM BAŞKANI ŞİRİN ÜNAL – Tamamlayalım Sayın Vekilim.

RAFET ZEYBEK (Antalya) - Aksi takdirde asla yargıya güveni de artıramayız yargının bağımsız ve tarafsızlığını da sağlayamayız diyor, hepimizi saygıyla selamlıyorum.

OTURUM BAŞKANI ŞİRİN ÜNAL – Teşekkür ederim Sayın Vekilim.

Sayın Erdal Aydemir...

ERDAL AYDEMİR (Bingöl) – Sayın Başkan, Sayın Bakan, değerli hazırın; ben, konuşmama başlamadan önce yirmi üç yıllık bir yargı pratiğinden gelen bir avukat olarak şu anda huzurda bulunan Adalet Bakanımızın yerinde asla ve kata olmak istemezdim. Sorun, niye olmak istemezdim. Şimdi, şöyle: Türk Ceza Yasası’nda taammüden, planlayarak, bilerek, isteyerek adam öldürme diye bir suç tanımlanır ve bunun cezası da ağırlaştırılmış müebbet hapis cezasıdır.

Değerli arkadaşlar, maalesef ki, bu dönemde AKP ve MHP ittifakı, taammüden, planlı, bilerek, isteyerek maalesef ki adaleti öldürdüler arkadaşlar. Bakın, adalet dondu demiyorum, adalet buzdolabına kaldırıldı demiyorum; hep birlikte, el birliğiyle adaleti katlettiniz, kasten yaptınız. Bakın, neden? Bir yargı düşünün ki AKP ilçe başkanı o yargının savcısı, AKP il başkanı o yargının yargıcı, hâkimi. Atamış olduğunuz sorgu yargıçları, sulh ceza yargıçları asla ve kata, kim olursa olsun, makam odasına herhangi bir siyasi partinin genel başkanın portresini asamaz arkadaşlar. O astığı anda, onun yargıçlığı, hâkimliği bitmiş demektir. Bir yargıç düşünün, bir ağır ceza mahkemesi başkanı düşünün ki önündeki dosyadan yargılama yaparken sanığın siyasi kimliğiyle “İşte karşıma bir CHP’li düştü, ben bunu affeder miyim!” diyen bir ağır ceza mahkemesi başkanı. Yine, bakın, bir ağır ceza mahkemesi başkanı düşünün ki cinayet dosyasında azmettirmeden dolayı yargılanan bir ilçe belediye başkanı -bu ilçe belediye başkanı AKP’liydi Sayın Bakanım- o yargıç ne diyordu biliyor musunuz: “Bir AKP’li düştü, ben bunu affeder miyim!” İşte yargı maalesef ki bu hâle düşürüldü, öldürüldü el birliğiyle. Neden? Bir yargı düşünün, 4.500-5.000 savcı ve yargıç silahlı terör örgütü üyesi olma suçlarından dolayı yargılandı, hüküm yedi ve şu an cezaevlerindeler.

Peki, şu sorulmamalı mı: Bu yargıçların vermiş oldukları yüzlerce binlerce hükümden kaynaklı mağdur olan kişilerin ve şu an cezaevinde olanların durumu ne olacak? Bunlar iadeimhahme sebebi değil midir? Yeniden yargılanmaları gerekmez mi?

OTURUM BAŞKANI ŞİRİN ÜNAL – Tamamlayalım Sayın Vekilim.

ERDAL AYDEMİR (Bingöl) – Biraz önce bir konuşmacımız şundan bahsediyordu, diyordu ki: “Bu, kanun devleti; kanunlar uygulanacak, dağ kanunu değil.” Elbette ki, inanın, bu süreçte, AKP-MHP iktidarı sürecinde biz meri kanunların uygulanmasından yanayız. Var olan, yürürlükteki yasaları uygulayın; bu yasalardan kaçmayın, değil ki dağ kanunu.

OTURUM BAŞKANI ŞİRİN ÜNAL – Çok teşekkür ederim Sayın Vekilim.

ERDAL AYDEMİR (Bingöl) – Efendim, bir dakika daha...

Bu süreçte, maalesef ki -Sayın Bakanım, huzurunuzda söylemek isterim- Süper Lig’de olan yargımız amatör lige düştü; takdirlerinize.

Hepinizi saygıyla selamlıyorum.

OTURUM BAŞKANI ŞİRİN ÜNAL – Teşekkür ederim.

Sayın Süleyman Bülbül...

Sayın Bülbül’den sonra yemek arası vereceğim.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Bakan, size Adalet Komisyonu üyesi olarak birazdan sunacağım Adalet Raporu’nu, mart ayından itibaren ülkemizde yaşanan hak ihlallerini, adaletsizlikleri ve hukuksuzlukları içerdiği çerçevede incellerseniz sevinirim. Bu raporu değerlendirmeniz ve ülkenin Adalet Bakanı olarak yaşanan hak ihlallerinin bir an önce son bulması için üzerinize düşeni yapmanız gerekir diye düşünüyorum.

Sayın Bakan, on sekiz yıldır yargı AKP iktidarı tarafından ne yazık ki baskı unsuru olarak kullanıldı. Hükümet tarafından yıllar içinde tüketilen adil yargılanma hakkını anlamlı kılan bağımsız ve tarafsız yargı bağımlı ve taraflı hâle geldi. Toplumda haksızlık, adaletsizlik ve yargının siyasallaştığı algısı yerleşti; yargıya olan güven yüzde 30’lara geriledi. Günümüzde, artık, yargı sisteminin temelini oluşturan hâkim, savcılar ne yazık ki hukuki donanımlarıyla değil, ideolojileriyle bulundukları konuma gelmekte. Gücünü kanunlardan ve Anayasa’dan alarak görevlerini yürütmeye çalışan bağımsız hâkimler sürgün edildi.

Siz defalarca söylediniz, “Üstünlerin hukuku değil, hukukun üstünlüğü.” demiştiniz, ancak 2020 Hukukun Üstünlüğü Endeksi’nde Türkiye 128 ülke içinde 107’nci sırada yer aldı. Türkiye’nin en kötü olduğu iki başlık; 128 ülke arasında 124’üncü sırada geldiği “hükümet yetkilerinin kısıtlanması” ve 123’üncü sırada yer aldığı “temel hak ihlalleri” oldu. Değerlendirmede Türkiye’nin en düşük puanı aldığı alt başlıklar ise -siz hep söylediniz yargıda reform açısından- “bağımsız denetim” ve “yargı süreçlerine saygı” oldu.

Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinde Türkiye’ye karşı açılan dava sayısı 3.645 iken davaların yüzde 85,5’unda Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi en az 1 hak ihlali olduğuna hükmetti. Son altmış yıl içinde Türkiye’nin hiçbir maddeyi ihlal etmediğine hükmedilen karar sayısı ise sadece 87’ydi.

Anayasa Mahkemesi bireysel başvuruları kabul etmeye başladığından beri 10 binden fazla hak ihlali kararı verdi. Bu verilere baktığımızda, 23 Eylül 2012 tarihinden bugüne mahkemeye toplam yaklaşık 285 bin başvuru yapıldı, bunun yüzde 85,5’u karara bağlandı. Bu ihlal kararlarının dağılımında ilk sırada, yüzde 52’si adil yargılanma hakkı oldu yani adil yargılanma hakkının ihlali tüm ihlallerin yarısından fazlasını teşkil etti.

Ayrıca, Avrupa Birliği 29/5/2019 tarihli Türkiye raporunda paralel bir sistem oluşturma riski taşıyan sulh ceza hâkimliği konusunda vermiş olduğu kararda sulh ceza hâkimliği kurumuna ilişkin herhangi bir değişiklik yapılmadığını, sulh ceza hâkimliği kararları üzerine yürütme erkinin etkisi bulunduğu dair algıya ilişkin ve...

OTURUM BAŞKANI ŞİRİN ÜNAL – Sayın Bülbül, tamamlayalım lütfen.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) - ...yargı yetkileri ve uygulamalarıyla ilgili endişelerinin devam ettiğine ilişkin ve adil yargılanma hakkıyla ilgili endişelerinin devam ettiğine ilişkin raporda çıkarımlar yapıldı.

Son olarak cezaevleri konusunda, cezaevlerinde sağlık, eğitim, iletişim ve kişisel verilerin korunması gibi pek çok hak zaten ihlal edilirken salgın döneminde yeni ihlaller ortaya çıktı. Bazı cezaevlerinde maske ve dezenfektan dağıtımında aksaklıklar olduğu, mahpuslara para karşılığı maske ve dezenfektan verildiği ve koğuşların cezaevi yönetimi değil, kişilerin kendilerinin yaptığı, ilaçlamaların yapılmadığı, özellikle risk grubuna giren kişiler için önlemler alınmadığı bilgilerine ulaşıldı. Cezaevlerindeki bu soruna bir an önce çözüm bulunması açıkça gerekiyor.

OTURUM BAŞKANI ŞİRİN ÜNAL – Sayın Bülbül, teşekkür ederiz.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) – Pandemi ortamı bunu gerektiriyor.

Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

OTURUM BAŞKANI ŞİRİN ÜNAL – Sağ ol Sayın Vekilim.

Yirmi dakika ara veriyorum.

Kapanma Saati: 19.01

DÖRDÜNCÜ OTURUM**Açılma Saati: 19.28****BAŞKAN VEKİLİ: İsmail Faruk AKSU (İstanbul)****SÖZCÜ: Abdullah Nejat KOÇER (Gaziantep)****KÂTİP: Şirin ÜNAL (İstanbul)**

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Değerli Komisyon üyeleri, 12’nci Birleşimin Dördüncü Oturumunu açıyorum.

Adalet Bakanlığı Bütçesi görüşmelerimize devam ediyoruz.

Söz taleplerini karşılayacağım.

Sayın Çetin Arık, buyurun lütfen.

ÇETİN ARIK (Kayseri) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Başkan, Sayın Bakan, değerli milletvekilleri, sevgili bürokratlar; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Millî mücadelenin kahramanı, cumhuriyetimizin kurucusu, ebedî Başkomutanımız, Ulu Önder’imiz Gazi Mustafa Kemal Atatürk’e, silah arkadaşlarına rahmet ve minnetle şükranlarımı sunuyorum.

Sayın Bakan, herkes bilir ki bütün hak dinlerinde Allah’a, Peygamber’e ve kitabına inandıktan sonra dördüncü temel değerdir adalet. Böylesi önemli bir Bakanlığın bütçesini görüşüyoruz. Bütçenin öncelikle milletimize hayırlı, uğurlu olmasını diliyorum.

Tabii, ben bir hukukçu değilim, tıp doktoruyum. Ama tarih boyunca adalet ve hukuk kavramları hep önemli olmuştur, bizleri bağlayan şey de hukuk olmalıdır. Hukuk, herkes ona uyar ve saygı duyarsa geçerli bir hüküm oluşturur. Hukukun dışına çıkmak, hukukun dışına çıkarak fiilî durum oluşturmak ve bunu bir alışkanlık hâline getirmek, hele de bunu ülkeyi yöneten, iktidar gücünü elinde bulunduranlar yaparsa hukuk hükmünü kaybeder. İşte, bugün, maalesef sizin iktidarınız döneminde hukuk hükmünü kaybetmiştir.

Siz, Adalet Bakanı olarak, Sayın Cumhurbaşkanı “Anayasa Mahkemesinin kararını tanımıyorum ve de saygı da duymuyorum.” deyince ne hissettiniz Sayın Bakan? Sayın Cumhurbaşkanı “Anayasa Mahkemesinin kararını tanımıyorum, saygı da duymuyorum.” derse bir alt mahkeme de “Anayasa Mahkemesinin Sayın Enis Berberoğlu’yla ilgili kararını ben de tanımıyorum.” deme hakkını kendinde bulur.

Yine, hukukta bir eylemin suç olup olmadığına bakılır; bunun cezası da bellidir ama sizin iktidarınız döneminde eylemin suç olup olmadığı değil de suçu kimin işlediğine bakılıyor. Örneğin, İbrahim Aydemir’le birlikte biz beraber bir suç işlese İbrahim Aydemir Bey’e “Sorum bakalım niye yapmış.” diyorsunuz ama bana da “Adalet yerini bulsun, verin cezasını.” diyorsunuz.

Yine, hukukta bir eylem suç ise hangi tarihte işlendiğinin de önemi olmamalıdır. İşinize gelen tarihten öncesini yok sayıp işinize gelen tarihten sonrasını suç kabul edemezsiniz Sayın Bakan. Her kim ki 17-25 Aralıktan önce de 17-25 Aralıktan sonra da FETÖ’yü desteklediyse, önünü açırsa suçludur ve cezasını da hukuk kuralları içerisinde vermelidir.

Sayın Bakan, bugün güçsüz bir adalet ve adaletsiz de bir güç var. Kanun hükmünde kararnamele hak ve hukuka uygunluk sağlanamaz; inanç ve düşünce özgürlüğünden, hak arama özgürlüğünden, temel haklardan, huzur ve mutluluktan söz edilemez. Adaletin güçlü, güçlülerin de adaletli olmalarını sağlamak sizin boynunuzun borcudur Sayın Bakan.

Yargı bağımsızlığı mutlaka sağlanmalıdır. Yargı hiçbir otoriteden talimat almamalıdır ve alamaz. Parası olanın ya da siyasi gücü olanın işlediği suç yanına kâr kalmamalıdır.

Sayın Bakan, bugün hâlâ AK PARTİ üyesi olan, milletvekilliği yapmış kişiler FETÖ borsası kurulduğunu, parayı bastıran FETÖ'cülerin serbest bırakıldığını söylediler. Bu konuda herhangi bir araştırma yaptınız mı?

İlim Kayseri’de FETÖ’den tutuklu iş adamlarının davasının görüldüğü gün, dönemin AK PARTİ grup başkan vekili kırmızı plakalı makam aracıyla...

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Sayın Arık, lütfen tamamlar mısınız.

ÇETİN ARIK (Kayseri) – ...tam yarım gün başsavcının odasında bekledi ve aynı gün çok sayıda iş adamı serbest bırakıldı.

Biz “Adalete gölge düşürmeyin, FETÖ’den tutuklu iş adamlarının davası görülürken ne işiniz var başsavcının odasında?” diye sorduğumuzda da aldığımız cevap “Kripto FETÖ’cülerini söylemiş olamaz mıyım?” oldu.

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Teşekkür ederim Sayın Arık.

ÇETİN ARIK (Kayseri) – Tamamlamak üzereyim, bir dakika Sayın Başkanım.

Siz, Adalet Bakanı olarak “FETÖ’den tutuklu iş adamlarının davası görülürken ne işin vardı başsavcının odasında?” diye sordunuz mu? “Kripto” gizli demek. “Siz nereden biliyorsunuz kripto FETÖ’cülerini?” diye sordunuz mu ya da AK PARTİ grup başkan vekili bu kripto FETÖ’cülerin kimler olduğunu size söyledi mi?

Teşekkür ederim.

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Teşekkür ederim.

Sayın Hüseyin Kaçmaz...

HÜSEYİN KAÇMAZ (Şırnak) – Teşekkürler Sayın Başkan.

Sayın Başkan, Sayın Bakan, değerli milletvekilleri ve kıymetli hazırım; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Tabii, sabahtan beri aslında birçok arkadaşımız hukuktaki, yargıdaki birçok soruna değindi; tabiri caizse aslında söylenecek başka da söz kalmadı, söylenebilecek tüm sözler söylendi ama yine de kısaca birkaç konuya ben de değinmek istiyorum.

Dün 13 arkadaşımız gözüaltına alındı Şırnak’ta yani siyasi soykırım operasyonları devam ediyor. Dün 13 arkadaşımız, yerine kayyum atanan belediye eş başkanımız, Cizre İlçe Eş Başkanımız, il genel meclisi üyelerimiz ve yine partili arkadaşlarımız siyasi soykırım operasyonları sonrası gözüaltına alındılar. Bugün de yine bir siyasi soykırım operasyonu kararıyla uyandık. 5 il genel meclis üyemiz yine, haklarında hiçbir soruşturma açılmadığı hâlde, idari bir kararla görevden uzaklaştırıldı. Yani AKP’nin, bizleri, HDP’yi seçimle yenemediği yerlerde maalesef ki yargıyı sopa olarak kullanarak ya da idareyi, kamu gücünü, kamunun bütün olanaklarını sopa olarak kullanarak hukuku katlettiği bir durumla yine karşı karşıyayız. Bu durumu şiddetle kınıyoruz. Buna karşı gereken cevabı gerek biz gerekse de halkımız verecektir.

Sayın Başkan, aslında, Sayın Bakana avukat gasplarına ilişkin de birkaç soru sormak istiyordum ama süremiz kısıtlı.

Yine, şu fotoğrafı Sayın Bakana göstermek istiyorum: Buradaki fotoğraf, 2017 yılında Silopi’de polis panzerinin evlerine girerek yataklarında öldürdüğü Muhammed ve Furkan kardeşlerin fotoğrafları. Bu olayı birçoğunuz biliyorsunuzdur ve o dönem Bakan Bey de geldi, İçişleri Bakanı da geldi, vali de geldi, birçok kişi aileyle görüştü ve söz verdiler, “Bu dosyada, hakkaniyetin sağlanabilmesinin biz de takipçisi olacağız.” dediler ama size söyleyeyim mi bu dosyada ne çıktı? Sürücü belgesi olmamasına rağmen 16 tonluk panzeri kullanıp yatağında iki çocuğun, 6 ve 7 yaşındaki Muhammed ve Furkan kardeşlerin ölümüne sebep olan polis memurları hakkında verilen karar şu: İki yıl bir ay ceza verildi, 19 bin TL para cezasına çevrildi ve HAGB kapsamına alındı ve birkaç gün önce de istinaf bunu onadı. Yani 2 çocuğun canının bedeli 19 bin lira. Bunun neresinde adalet var? Bu çocukların ailesine ne diyebiliriz? Ve buna ilişkin de şu ana kadar, söz verenlerden hiçbir ses seda yok.

Yine, bununla birlikte, aslında uzun uzun değinmek istiyordum. Sayın Bakan, Türkiye’de yaşadığımız durum, 1941 yılında Ernst Fraenkel’in diktatörlük kuramına ilişkin bir ikili devlet kuramı vardır, birçoğunuz belki bilir. Bir norm devleti vardır, bir de tedbir devleti vardır. Yani şu an yaşadığımız durum tam da bu. Tedbir devleti nedir? Tedbir devleti hukuki öngörülebilirliğin temelini oluşturan, genel normlara tabi olmaksızın siyasi karar ve durumun icapları uyarınca hareket ederken norm devleti ise yürürlükteki kanunlar ve mahkemelerin tesis ettiği hükümler uyarınca işler. Şimdi “Bunu bize niye anlatıyorsunuz?” diyebilirsiniz ama -sürem olmadığı için uzunca değinemeyeceğim- Selahattin Demirtaş’ın yargılandığı ana dava dosyasındaki duruşma tutanaklarının birçok kısmı elimde. İddiaların nasıl gerçek dışı olduğu, bu üretilen gizli tanığın, daha sonra, aslında öyle bir gizli tanık olmadığı ya da “örgüt üyesi” diye Selahattin Demirtaş’ın görüştüğü iddia edilen kişilerin parti yöneticisi oldukları tüm bu dosyaya yansımaya rağmen, maalesef ki bu bahsettiğimiz siyasi soykırım operasyonlarının devamıyla birlikte, bugün bize karşı uygulanan düşman hukukudur. Bunun, bu ülkenin demokrasisine, adaletine, yargısına hiçbir faydası olmayacaktır. Sizleri bu durumu gözden geçirerek, bu ülkenin daha refah ve huzur içerisinde bir gelecek tasavvur edebilmesi için uygun şekilde adaletle bağlı kalmaya sizleri davet ediyorum.

Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Evet, teşekkür ediyorum.

Sayın Suzan Şahin, buyurun lütfen.

SUZAN ŞAHİN (Hatay) – Teşekkür ederim.

Cumhuriyetimiz kurucusu Ulu Önder Mustafa Kemal Atatürk’ümüzün 82’nci ölüm yılı dönümünü minnetle, saygıyla anıyorum.

Sayın Başkan, değerli üyeler; bize düşen, cumhuriyetimizi yaşatmak, demokrasiyle taçlandırmaktır. Demokratik toplumlarda yasama, yürütme ve yargı birbirinden bağımsız ve özerk olmalıdır. Ülkemizde ne yazık ki erkler ayrılığı sağlanamadığı gibi, yargıda da tam bir bağımsızlıktan söz edilememektedir. Hukukun üstünlüğü herkesi ilgilendiren hayati bir değere sahiptir. Adaletle olan güvensizlik Türkiye’yi yatırım yapılamayan güvensiz bir ülke hâline getirmiş, bunun yansıması da ekonomiyi olumsuz etkilemiştir.

Türkiye, ciddi hukuk sorunlarıyla boğuşuyor ve bu durum uluslararası endekslere de yansıyor. 2020 yılı Hukukun Üstünlüğü Endeksi'nde Türkiye 128 ülke içinde 107'nci sırada yer almıştır. Bu utanç tablosuna sebebiyet veren etken bağımsızlık ve zihniyet sorunudur. Yargının bağımsız ve özgür bir şekilde çalışabileceği bir hukuk sistemi kurulmadığıdır. Yargı bu şekilde yapılandırılmadığı sürece hak ihlalleri daha da artacak ve yargıya güven daha da azalacaktır.

Değerli üyeler, AKP tarafından yıllar içinde tüketilen adil yargılama hakkını anlamlı kılan bağımsız ve tarafsız yargı, bağımlı ve taraflı hâle getirilmiştir. “Adalet”in sadece bir kadın adı olarak kaldığı ülkemde, vatandaşın elinde kalan tek sığınağı olan savunma hakkını temsil eden avukatları da itibarsızlaştırmak gayesindeyiz. Sınırsız hukuk fakültesi açılması, stajyerlerin ücretli çalışması, CMK ücretlerinin asgari ücrete çıkarılması gibi onca sorun çözüm beklerken, avukatlık mesleğinde kaos gittikçe artıyor, ülkenin hukuk devleti olabilirliği konusunda fiili ve fikri sorunlar avukatların dünyasını doğrudan etkiliyor. Barolar siyasileştirilmek istenerek çoklu baro sistemi hukuk sistemimize dayatılmıştır. Hak aramaya darbe yaptınız, tüm baro başkanları ve avukatların seslerine kulaklarınızı tıkdınız. Çoklu baro yasası geçerse ne olacaktı? Kamu görevi yapma niteliği bozulacaktı, meslek etiği zayıflayacak, avukat eğitimleri kalitesizleşecek, savunma hakkı siyasi iktidarın arkabahçesi olacak, kadın ve çocuklar korunamayacaktı. Söyledik ama dinlemediniz, dinlemiyorsunuz. İtirazımız var Sayın Bakan. Uygulamalarınızda kişilere yersiz biçimde şüpheli sıfatı verilmesinin, soruşturma işlemlerine muhatap edilmesinin önü açılarak adil yargılama kapsamında yer alan masumiyet karinesi, lekelenmeme hakkı hükümetleriniz sayesinde daha güvencesiz bir korumaya kavuşmuştur.

Adalet niyet okumaya dönüştürülmüş, düzenlemelerinizle, suç ortada yokken cezadan suça giden, cezaya uygun suç yaratan ters bir sistem oluşmuştur. Suçun şahsiliği prensibi de ortadan kaldırılmış, niyet okuma yöntemiyle suçlu ilan edilen kişilerin aileleri de cezalandırılır olmuştur. Yargı ne zaman niyet okuma yöntemiyle ceza vermekten vazgeçecektir. Sanık hakkında suçlu olduğu ispatlanıncaya kadar masumiyeti korunacak mıdır? Kadınları koruyan düzenlemeleri hedef alacağımıza, kadınlara koruyacak önlemlerin uygulanması için irade koyabilseniz keşke. Keşke her yıl 450'nin üzerinde kadın öldürülme de Cinsiyet Eşitliği Raporu'nda Türkiye 153 ülkeden 130'uncu sırada yer almasa.

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Sayın Şahin, lütfen tamamlar mısınız.

SUZAN ŞAHİN (Hatay) – Yasaların keyfekeder ve taraflı uygulanması sonucu vatandaşların yüzde 54'ünün mahkemelere güvenmediğini söylemesi utancını nasıl açıklıyorsunuz Sayın Bakan?

Herkes için kesin ve bağlayıcı olan üst mahkemenin verdiği Enis Berberoğlu kararına alt mahkeme “Uymayacağım.” diyorsa bu, yetkinin kötüye kullanılması değil midir?

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Sayın Şahin, lütfen tamamlar mısınız?

SUZAN ŞAHİN (Hatay) – Halkın referandumda oyladığı Anayasa'yı, millet iradesini tanımamak değil midir Sayın Bakan? Bunun adı hukuka darbe değil midir? Bağlayıcı Anayasa Mahkemesi kararına hangi güç, hangi yetkiyle müdahale ediyor da yerel mahkeme karara uymuyor?

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Teşekkür ediyorum.

SUZAN ŞAHİN (Hatay) – Lütfen, son cümlem.

Herkesten daha çok sorumluluğu olan bu hukuk darbesine siz nasıl sessiz kalabiliyorsunuz? Bir ülkede adalet yoksa devlet de yoktur. Adalet duygusunu, bağımsız yargıyı öldürerek devleti öldürmeyiniz. Sizleri hukukun üstünlüğü konusunda mücadele ve samimiyete davet ediyorum. Bütçeniz adaletsizlik algısını değiştirecek mi? Tarih bu süreci yazacaktır.

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Sayın Şahin, “Bitireceğim.” diyorsunuz ama devam ediyorsunuz.

SUZAN ŞAHİN (Hatay) – Kimseye zulmetmeyiniz, zulmedenlere müsaade etmeyiniz, sessiz kalmayınız Sayın Bakan, hukuksuzluk...

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Teşekkür ederim Sayın Şahin.

Sayın Güneş, buyurun.

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) – Teşekkür ederim Başkanım.

Sayın Bakanım, çok Değerli Başkanım, çok değerli milletvekillerimiz, çok değerli bürokratlarımız, basın mensuplarımız; hepinizi ben de saygıyla selamlıyorum.

Bugün, Gazi Mustafa Kemal Atatürk'ün vefatının 82'nci yıl dönümünde başta Gazi Mustafa Kemal Atatürk olmak üzere tüm şehitlerimizi rahmetle ve minnetle yâd ediyorum.

Sayın Bakanım, adalet tabii ki çok önemli. Hem adaletin tarafsız olması, bağımsız olması, hızlı olması her birimiz için çok önemli. Bu konuda çok önemli adımlar atıyorsunuz, Allah sizden razı olsun diyoruz. Gerçekten de UYAP sisteminin devreye girmesi, SEGBİS sisteminin devreye girmesi, diğer taraftan asliye ceza mahkemelerinde savcılarının görevlendirilmesi gibi pek çok adımı atarak hem adalet sistemini hızlandırma hem de doğru ve hızlı karar verme adına önemli adımlar attınız. Bunun yanında, uzlaştırma sistemini getirdiniz ve diğer taraftan uzlaştırma sisteminin kapsamını genişletmiş olmanız mahkemelere olan yükü oldukça azalttı. Diğer taraftan, hızlı mahkeme sistemini getirerek, yargılama sistemini getirerek kısa sürede davaları sonlandırmanız gerçekten de takdire şayan. Yine de bunlara baktığımız zaman hâlâ istediğimiz yerde olmadığımızı görüyoruz. Eskilere göre çok daha iyi durumdayız ama karar verme sürecinin hızlanması hepimizin temennisidir diye ben ümit ediyorum. Diğer taraftan, sadece yargılama sistemini değil, aynı zamanda infaz kurumlarındaki şartların iyileştirilmesi anlamında da pek çok adımlar attınız. Biz bunları, tabii “Yeni cezaevleri açtık.” diye ilan etmiyoruz. Biz burada, eski cezaevlerini kapatarak, yenilerini açarak infaz kurumlarının durumunu daha iyi hâle getirdik diye daha çok lanse ediyorum.

Diğer taraftan, denetimli serbestlik sistemini hayata geçirerek, suçla karışmış insanların ıslah edilmesi anlamında ve bunların tekrar eğitilmesi, topluma kazandırılması anlamında pek çok adımlar attınız. Bunlardan dolayı ben çok teşekkür ederim.

Diğer taraftan, tabii, 15 Temmuz 2016 hain darbe girişimi gibi bir süreç yaşadı Türkiye. Bundan da adalet sistemimiz çok örselendi. Yaklaşık 16 bin hâkim ve savcıdan 4.200 kadar kişi bu terör örgütüyle iltisaklı olduğundan dolayı sistem dışına atılmak zorunda kaldı. Buna rağmen, bu güçlülere rağmen gerçekten de bu zorlu süreci çok iyi yönettiniz. Tabii, şunu hiç unutmamak lazım: Bizim adalet sistemimizi mutlaka Avrupa sistemleriyle, gelişmiş ülke sistemleriyle kıyaslamak lazım ama orada böyle bir darbe sistemi olmadığını, bu tip illegal yapıların olmadığını unutmamak lazım.

Diğer taraftan, tabii, muhalefet partileri eleştiriyorlar, eleştirebilirler ama muhalefet partileri şunu mu istiyorlar: Mutlak adaleti veya bağımsız adaleti, adil adaleti, tarafsız adaleti mi istiyorlar yoksa herkes kendine yarayan adaleti mi istiyor? Şunu sormak lazım: Mesela diyelim ki, Türkiye 2007 yılında 367 garabeti gibi bir olayı yaşadı. Şimdi, hangi hâkime, avukata veya hukuk öğrencisine sorsanız “Toplantı yeter sayısı nedir?” deseniz “3'te 1.” diyecek. Yani, karar alma sayısı farklı bir şey. Tüm bunları bildiği hâlde muhalefet o günlerde sesini çıkarmadı.

Diğer taraftan, mesela, Adalet ve Kalkınma Partisine açılan kapatma davasında önemli bir gerekçe olmadığı hâlde bunlara hiç sesini çıkarmayan o günün muhalefetine gerçek, mutlak adaleti aradığından bizim şüphelerimiz var arkadaşlar. Bizim şunu yapmamız lazım Türkiye’de: Hep beraber adalet arayalım.

Sayın Bakanım, siz bu yargı reform paketini çıkarırken tüm taraflardan, sivil toplum kuruluşlarından, bilim adamlarından çok önemli görüşler aldınız ve şunu duymak gerçekten de... Baro Başkanı şunu söyledi: “İlk defa bizim bu kadar görüşümüze çok değer verildi ve ne arzu ettiyse gerçekten de bu kanuna dercedildi.” Bu önemli bir süreç arkadaşlar. Diğer taraftan da bilim adamları “Bize çok önem verildi.” dediler. Diğer taraftan da yine Mahmut Tanal’ın Adalet Akademisiyle ilgili söylediği övücü sözler de gerçekten de ne kadar adil olduğunuzu, ne kadar tüm tarafları dinlediğinizi ve bu alanda ne kadar gayret gösterdiğinizi görmekteyiz. Ben bundan dolayı teşekkür ederim.

Tabii, bazı milletvekillerine de şunu söylemek istiyorum: Türkiye’de bir terör sorunu var arkadaşlar. Yani, partiler terörle arasına mesafe koymadığı müddetçe birtakım karışıklıklar olmaktadır. Biz şunu istiyoruz: Terör örgütünü herkes tanımlıyor ve neticede de terör örgütüyle devletimiz mücadele etmek zorunda.

Sayın Bakanım, ben çok fazla uzatmak istemiyorum. Sizlerin de malumunuz olduğu birkaç âcizane bilgiyi arz etmek istiyorum. Bu hâkim yardımcılığıyla ilgili bir çalışmanız var. Yani, yargının hızlandırılması bakımından bunun mutlak olarak hayata geçirilmesi gerektiğine inanıyorum. Diğer taraftan, hâkim alımlarında ilk defa avukatlık yapmış ve tecrübesi olan insanlardan, her iki tarafta da bulunmuş insanlardan hâkimler almanızın doğru olduğunu ve bu uygulamanın devam etmesini istiyorum.

Bir diğer konu da Sayın Bakanım, avukatların haklarının korunması ve onlara sınavda bir sınır getirilmesi, diğer taraftan yeşil pasaport verilmesi gibi haklar verdiniz, Allah razı olsun. Bir de şunu istiyoruz: Noterlerde başkâtiplerin bu genç avukatlarımızın iş bulması açısından bunlardan yapılması yönünde adımların atılmasının daha doğru olacağını ben ümit ediyorum.

2021 yılı Bakanlık bütçenizin hayırlı uğurlu olmasını temenni ediyorum. Başta Cumhurbaşkanımız olmak üzere sizlere ve tüm ekibinize canı gönülden teşekkür ederim hepinizi saygıyla selamlarım.

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Sayın Güneş, teşekkür ederim, süreyi de tasarruflu kullandınız.

Sayın Ünal Demirtaş, buyurun lütfen.

ÜNAL DEMİRTAŞ (Zonguldak) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Bakan, değerli milletvekilleri ve Adalet Bakanlığımızın kıymetli bürokratları; sözlerime başlarken hepinize sevgi ve saygılarımı sunuyorum.

Bugün çok önemli bir Bakanlığın 2021 yılı bütçesini konuşuyoruz. Öncelikle, Bakanlığınızın 2021 yılı bütçesinin ülkemize ve yargı camiasına hayırlı olmasını ve tüm vatandaşlarımıza adalet getirmesini diliyorum.

Sayın Bakan, sunuş konuşmanızda “Yargı hiçbir kişi, kurum veya merciden emir, talimat, telkin alamaz, hiç kimse ve Adalet Bakanlığı da dâhil olmak üzere, hiçbir kurum yargı yetkisini kullanan mahkemelere vekâleten konuşamaz.” dediniz.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Eyvallah.

ÜNAL DEMİRTAŞ (Zonguldak) – Gayet güzel sözler, kulağa çok hoş gelen kelimeler bunlar ancak gerçek böyle mi, maalesef aynı fikirde değilim. Bu sözler kâğıt üzerinde kalan sözler diye düşünüyorum.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Evet, gerçek tam da böyle.

ÜNAL DEMİRTAŞ (Zonguldak) – Tabii, Sayın Bakan, ilk çağlardan bugüne kadar özellikle demokrasinin olmadığı ülkelerde bütün iktidarlar yargıyı kontrol etmek ve vesayet altına almak istemişlerdir. Siz de AK PARTİ olarak bugüne kadar yargıyı kontrol etmek ve vesayet altına almak istediniz. Siz derken saray yönetimini ifade ediyorum, sizin şahsınızı kastetmiyorum Sayın Bakan.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Bizden önce öyleydi.

ÜNAL DEMİRTAŞ (Zonguldak) – Bugün ise maalesef yargımız tek adam vesayeti altına girmiştir.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Böyle bir şey yok. O senin hüsnükuruntun.

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Sayın Aydemir...

ÜNAL DEMİRTAŞ (Zonguldak) – Değerli milletvekilleri, ülkemizde cumhuriyetin kuruluşundan bugüne kadar her zaman yargının sorunları olmuştur. Yargı hiçbir zaman için dikensiz gül bahçesi olmamıştır. Ancak hiçbir zaman da yargının sorunları on sekiz yıldır yaşadığımız kadar büyük ve derin sorunlar olmamıştır.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Onlar hikâye.

Söylediklerine inanıyor musunuz?

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Arkadaşlar, müdahale etmeyelim.

ÜNAL DEMİRTAŞ (Zonguldak) – Ülkemizdeki yargı sistemi on sekiz yılda yapısal ve zihinsel ağır sorunları olan ve bu sorunları da çözüleceğine, her geçen gün derinleşerek devam eden, tarafsızlığını ve bağımsızlığını tamamen yitirmiş, hâkimlerin ve savcılarının korktuğu, siyasallaşmış ve sarayın âdeta arka bahçesi hâline gelmiş, her geçen gün kalitesi gerileyen ve etkinliğini yitiren ve bu sebeplerle de vatandaşlarımızın en az yüzde 80'i tarafından güvenilmeyen ve uluslararası kurumlar nezdinde de itibarını yitirmiş ve maalesef adalet sağlamayan bir yargı sistemi olmuştur.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Doğru değil. Sen de inanmıyorsun söylediklerine.

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Sayın Aydemir...

ÜNAL DEMİRTAŞ (Zonguldak) – Uluslararası raporlarda da bu durum açıkça görülmektedir.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Hangi rapor?

ÜNAL DEMİRTAŞ (Zonguldak) – Sayın Başkan, Dünya Ekonomik Forumu'nun Yargı Bağımsızlığı Raporu'na göre Türkiye 140 ülke arasında 111'inci sırada yer almaktadır. Hukukun Üstünlüğü Endeksi'nde ise 128 ülke arasında 107'nci sıradayız. Yani hukukun üstünlüğü liginde Türkiye, Nijerya, İran, Angola gibi üçüncü dünya ülkeleriyle aynı gruptadır.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Ya, bırak onları. Doğru değil onlar.

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Arkadaşlar, müdahale etmeyelim.

ÜNAL DEMİRTAŞ (Zonguldak) – Sayın Bakan, ülkemizdeki adalet sisteminin içine düşürüldüğü açmaz, Avrupa Birliği ilerleme raporlarına da yansımış durumdadır.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Yok böyle bir şey.

ÜNAL DEMİRTAŞ (Zonguldak) – Burayı dikkatle dinlerseniz anlayacaksınız.

Bakın, ne diyor 2018 İlerleme Raporu: “Yargının bağımsızlığını temin eden yasal güvencelerin yeniden tesis edilmesine yönelik herhangi bir tedbir alınmamıştır; tam aksine, Hâkimler ve Savcılar Kuruluyla ilgili yapılan Anayasa değişiklikleri Kurulun yürütme erkinden bağımsızlığına daha çok gölge düşürmüştür.” 2019 İlerleme Raporu, bakın: “Gerileme devam etmiştir ve önceki raporlarda yer alan tavsiyeler kabul edilmemiş ve uygulanmamıştır.”

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Sayın Demirtaş, otuz saniyeniz var.

ÜNAL DEMİRTAŞ (Zonguldak) – 2020 Yılı İlerleme Raporu’nda, yeni hazırlanan raporda “Türkiye, Avrupa Birliği’nin hukukun üstünlüğü, temel haklar ve yargı alanlarında devam eden olumsuz gelişmelere ilişkin ciddi endişelerini ikna edici bir biçimde gidermemiştir. Türkiye’nin siyasi sistemdeki etkili denge ve denetleme mekanizmalarındaki zafiyet; öncelikli olarak ele almak suretiyle bu olumsuz gidişatı tersine çevirmesi gerekmektedir.” denilmiştir.

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Teşekkür ediyorum Sayın Demirtaş.

ÜNAL DEMİRTAŞ (Zonguldak) – Sözlerimi tamamlayacağım Sayın Başkan, lütfen...

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Buyurun tamamlayın.

ÜNAL DEMİRTAŞ (Zonguldak) – Yani Sayın Bakanı ancak bir yılda burada görebiliyoruz, müsaade buyurun da bir şeyler söyleyelim.

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Olabilir ama bekleyen çok arkadaşımız var. Lütfen tamamlayın.

ÜNAL DEMİRTAŞ (Zonguldak) – Bakın, yargı sistemimizin gelmiş olduğu bu kötü tablodan dolayı yıllardır büyük bir üzüntü duymaktayım. Tabii ki bu yargıdaki bu kötü tablonun en temel sebeplerinden biri ise sizin “Cumhurbaşkanlığı hükûmet sistemi” dediğiniz, bizimse “tek adam sistemi” dediğimiz ucube sistemdir.

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Evet, teşekkür ediyorum Sayın Demirtaş.

ÜNAL DEMİRTAŞ (Zonguldak) – Bu sistem devam ettiği sürece Türkiye’de yargının hiçbir sorunu çözülmez. Bakın, Cumhurbaşkanlığı hükûmet sistemi gömleğin ilk düğmesidir ve ilk düğme yanlış iliklenmiştir, bu sebeple de yargının iki yakası bir araya gelmemektedir.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Tek adam sizin geçmişinizde var.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – Dört dakika konuşacak ancak ha bire laf atıyorsun.

ÜNAL DEMİRTAŞ (Zonguldak) – Türkiye’de adalet olmasını istiyorsanız önce tek adam rejimi değişmeli ve Türkiye’de güçlendirilmiş parlamenter rejim geri getirilmelidir diyorum.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Teşekkür ediyorum.

Sayın Gamze Taşcier...

GAMZE TAŞCIER (Ankara) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Süremini kendim kontrol edeceğim, teşekkürünüzü sürem bittikten sonra istiyorum sizden.

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Tabii ki, memnun olurum.

GAMZE TAŞCIER (Ankara) – Sayın Bakan, değerli milletvekilleri, kıymetli bürokratlar; aslında, sözlerime, keşke temsilde adalet noktasında bu adaleti sağlayabilseydiniz diye başlayacağım. Çünkü bakıyorum, bürokratlar içerisinde az sayıda -sizin deyiminizle sembolik olarak- kadın var. Dilerim bir sonraki bütçe görüşmelerinde bu adaleti de sağlayabilirsiniz Sayın Bakan.

Bir diğeri: Aslında, ben, süre çok kısıtlı olduğu için sadece tek bir konuya değinebileceğim. Geçen seneki bütçede de Genel Kurulda da aslında bu konuyu size ifade etmiştim. 2019 yılında Türkiye’de 474 kadın öldürüldü. Bu sene, on bir ayda sadece bugüne kadar 246 kadın öldürüldü. Kadın cinayetleri bu ülkenin en önemli sorunu ama bakıyoruz, kimilerinin bahane arama yarışına girdiği bir süreç yaşıyoruz. Cinayetlerin ardında yargısal anlamda en büyük sorun da indirim meselesi.

Gonca Aksakal, eşi tarafından ruhsatsız silahla başından vurularak öldürüldü; katil iyi hâl indirimi aldı. Ayşe Özlem Bağdemir, eski eşi tarafından ağzı bağlanıp boğazı sıkılarak canavarca öldürüldü; katili iyi hâl indirimi aldı. Yine, Fatma Erdoğan, eşi tarafından arabada silahla vurularak öldürüldü. Katil, eşinin cesediyle iki saat tur attı, o da indirim aldı. Melek Sakarbalkan, 8 değil 88 yerinden bıçaklandı; evet, onun da katili indirim aldı.

Türkiye'nin dört bir yanındaki kadın davalarını takip ediyorum. Bu davalarda bütün katillerin ortak söylemi indirim alabilmek için aynı. Akademisyen Ceren Damar'ın davasında da çocuğu önünde öldürülen Emine Bulut davasında da 26'ncı kattan atılan Şule Çet davasında da "Orada ne işi vardı? İçki içti." Ve cinsel geçmişini sorgulayan söylemlerde bulunuldu. Yine, İzmir'deki başka bir kadın davasında da kırmızı rujdan tahrik olduklarını söylediler. Aslında, mahkemelerde söylemler hep ortak: "Aşırı sevgi" "Erkekliğime laf söyledi" "Başkasını seviyorum dedi" "Gece o saatte sokakta ne işi vardı." dediler.

"Yargıya güven azalıyor." diyoruz; bunu, siz de daha önce ifade etmişsiniz. İstanbul Barosunun açıkladığı verilere göre yargıya güven yüzde 30'lara kadar düşmüş durumda. Peki, bu oran neden düşüyor? Çünkü yargıdan çıkan kararlar kamuoyu vicdanını yaralıyor. Canavarca cinayet işleyen bir katil sadece kravat taktığı için indirim alıyorsa o yargıya kimse güvenmez.

Geçtiğimiz yıl, Meclisteki Genel Kurul görüşmelerinde de aslında, siz, iyi hâl indirimini anlamadığınızı ve yasal çalışma yaptığınızı ifade etmişsiniz. Hatta, AK PARTİ sıralarındaki kadın milletvekili arkadaşlarımız ve biz de bu söyleminizi alkışladık ancak hâlâ bir çalışma yok.

Ben, şunu hatırlatmak istiyorum: Tarafı olduğumuz ama şu an ısrarla tartışmaya açtığınız ama kadınların yaşamı için hava kadar, su kadar önemli olan İstanbul Sözleşmesi çok açık bir şekilde kültür, töre, din, gelenek veya sözde namus gerekçesiyle hiçbir yasal indirimin yapılmayacağını ifade ediyor. Benim, kadın cinayetlerinde haksız tahrik ve iyi hâl indiriminin yapılmamasıyla ilgili kanun teklifim maalesef, hâlâ Meclisin tozlu raflarında duruyor.

AK PARTİ'de son dönemde şunu gözlemliyoruz: Özellikle, yasalaştırmaya çalıştıkları ve tartışmaya açtıkları düzenlemeler genellikle kadınların aleyhine. İstanbul Sözleşmesi, nafaka hakkının tırpanlanarak kuşa çevrilmesi, kız çocuklarını istismar eden erkeklere af getirilmesi; bunlar hep kadınların aleyhine. Sizden ricam: Gelin, bu düzenlemeyi kadınların lehine hep birlikte Parlamentodan geçirelim ve AK PARTİ Grubuna da buradan tekrar çağırımız olsun.

Teşekkürler.

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Evet, teşekkür ederim.

Süreyi tam kullandınız, tebrik ediyorum.

GAMZE TAŞCIER (Ankara) – Teşekkür ederim.

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Sayın Sera Kadıgil, buyurun lütfen.

SALİHA SERA KADIGİL SÜTLÜ (İstanbul) – Teşekkürler Sayın Başkan.

Sayın Bakan, kıymetli bürokratlar; hepiniz hoş geldiniz.

Birçok kadın arkadaşım değişti, ben daha da net değineceğim: Şu anda, arkanızda tam 27 bürokrat arkadaşımız oturuyor, bunların arasından yalnızca 2 kadın arkadaş görüyorum. Üşenmedim, gittim, içerdeki odayı da saydım Sayın Bakan, 50 arkadaş var, ne yazık ki bunların sadece 8'i kadın.

Burada söz alan birçok kadın arkadaşımız, kadın haklarından, kadına yönelik şiddetten, vesairenden bahsediyor. Ben de size uzun uzun -uzun uzun derken 3,5 dakika boyunca- nafakayı anlatmak istiyorum ama inanın, bu kadroya bakınca ne dediğimizin ne kadar anlaşılacağından emin olamıyorum. Bire bir bu

aynı eleştiriyi ben size geçen sene de yaptım, tutanaklardan okudum, bir arpa boyu yol ilerlemediğimiz gibi geriye gitmişiz Sayın Bakanım. Seneye de böyle bir tablo olursa farklı bir eylemlilikle karşınızda olacağımı da buradan taahhüt ediyorum.

Şimdi, nafakayla ilgili konuşmak istiyorum çünkü geçenlerde basına bir haber yansıdı: Adalet Bakanlığı yememiş içmemiş bir çalışma yapmış, kadınların nafaka hakkını sınırlamak istiyormuş. İlk önce soruyorum: Burada, bu çalışmayı yapan erkek bürokratlarımız acaba kim? Çünkü sizin bu konudaki tutumunuzun bu yönde olmadığı yönünde duyumlar geliyor, bunun için de teşekkür ediyorum. Yani ben şimdi tek tek anlatacağım, onlardan da hassaten rica ediyorum, lütfen dışarıda beni bir bulsunlar, biz bir sohbet edelim. Yani bu yazık, gariban, mağdur erkeklerin nafaka mağduriyetleriyle ilgili bu konuyu, ben Bakanlık çalışanlarıyla değerlendirmeyi gerçekten çok istiyorum.

Birkaç tane goygoy yapıyor, hızlıca şimdi onları değerlendireceğim: Bir, bu nafakayı kimler alabilir? Nafakayı sadece kadınlar almaz, nafakayı erkekler de alabilir. Kanunun lafzı zaten -benden daha iyi bilirsiniz- bu yöndedir, boşanma yüzünden yoksulluğa düşecek taraf alır yani. Peki, biz neden sürekli bu yazık, gariban, mağdur erkekleri konuşuyoruz? Yani neden bu nafakanın tarafı hep kadınlar oluyor; çünkü toplumsal cinsiyet eşitliği yok, çünkü kadın eve mahkûm ediliyor; çünkü kadın, erkek kadar okutulmuyor; kadın, erkek kadar çalıştırılmıyor, kocaları tarafından çalışmasına izin verilmiyor, izin verilmediği gibi ondan sonra boşanınca dönüp ona diyorsunuz ki “Kusura bakma kardeşim, sen nafaka falan alamazsın.”

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Bu ne biçim bir dil?

SALİHA SERA KADIGİL SÜTLÜ (İstanbul) – AKP sıralarındaki sevgili erkek arkadaşlarımız da aynı tutumu sürdürüyorlar.

(AK PARTİ sıralarından gürültüler)

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Arkadaşlar...

SALİHA SERA KADIGİL SÜTLÜ (İstanbul) – Kadınların sesini kısmayı çok seviyorlar ama biz yemiyoruz ve azimle devam ediyoruz.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Hanımefendi...

SALİHA SERA KADIGİL SÜTLÜ (İstanbul) – İki, nafaka süresiz midir? Yani “Ay, süresiz nafaka...” Bir goygoy çıkarttılar ya, gerçekten benim sinirim bozuluyor: “Bir ay evli kaldı, ömür boyu nafaka alacak.” Yapmayın ya! Yani kıymetli Adalet Bakanlığı yetkilileri, bütün veriler sizin önünüzde, üç beş tane “celebrity” ünlü davası üzerinden gidip de milyonlarca yoksul kadını bu şekilde suçlamaya hiç kimsenin hakkı yok, ilk önce bunu bir ortaya koyalım. Nafaka süresiz midir? Değildir efendim. Kanunun lafzında süresiz verilebileceği söylenmiştir ama bunun şeyleri vardır, bazı doneleri vardır, bazı kriterleri vardır; kadın çalışıyorsa, çalışmaya başladıysa, yeniden bir yerde iş bulduysa, devletten bir geliri varsa, başka biriyle evlendiye zaten nafaka alamaz. Bunların hepsini bir kenara geçtim, eğer ki hâkimin önüne gider, erkek taraf derse “Ben böyle böyle sebeplerle fakirleştim.” hâkim zaten bunu ayarlayabilir. O yüzden bu da boş bir muhabbettir sevgili erkek arkadaşlar.

Üçüncüsü: “Kadınlar çalışmak yerine nafaka yiyip yatmayı tercih ediyor.” Harika bir argüman; gerçekten, bütün mağdur erkekleri buradan ben avuç dolusu kucaklıyorum, alkışlıyorum, şahane bir argüman. Ya, bu ülkede her 4 kadından 1 tanesi çalışabiliyor. Siz kadınlara iş buluyorsunuz da kadınlar mı nafakayı tercih ediyor? Başka bir şey daha söyleyeyim hadi: Kaç para bu ülkede ortalama nafaka? 300 TL. Hangi kadın 300 TL yemek için, çalışmadan yatmak için bunu yapıyor?

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Biz kadın haklarını savunuyoruz.

SALİHA SERA KADIGİL SÜTLÜ (İstanbul) – Sevgili Adalet Bakanlığı yetkilileri, nafaka hakkına göz dikene kadar bir zahmet İstanbul Sözleşmesi’ni uygulamak için uğraşın.

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Sayın Kadıgil, lütfen tamamlar mısınız?

SALİHA SERA KADIGİL SÜTLÜ (İstanbul) – Nafaka hakkına göz dikene kadar, bir zahmet, o nafakaları tahsil edemeyen kadınlar için bir çözüm üretmeye çalışın; nafaka hakkına göz dikene kadar, bir zahmet, haksız tahrik indirimlerine, kravat takıp “Pişmanım.” deyince cezasız yırtan erkeklere bir çözüm üretin.

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Teşekkür ederiz.

SALİHA SERA KADIGİL SÜTLÜ (İstanbul) – Detayı için de arkada tartışmaya hazırım.

Tekrar ediyorum: Böyle bir çalışma varsa -yalanlamadığınız için söylüyorum, sizin tutumunuza güvendiğim için de söylüyorum- ya şimdi yalanlayın, biz hepimiz bir rahat edelim ya da gerçekten Adalet Bakanlığının içinde bunu çalışan erkek arkadaşlar varsa -bir kadının böyle bir şeye tevessül edeceğini düşünmediğim için söylüyorum- buyursun, arkada bekliyorum, bir çay ısmarlayacağım ve kendisiyle tartışacağım.

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Teşekkür ediyoruz Sayın Kadıgil.

SALİHA SERA KADIGİL SÜTLÜ (İstanbul) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Kadınları istismar ediyor.

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Sayın Sibel Özdemir.

SALİHA SERA KADIGİL SÜTLÜ (İstanbul) – Seni de bir daha konuşturmayacağım. Güldüm diye yaptın, biliyorum ama yemezler İbrahim Bey.

Özür dilerim Sibel Başkanım.

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Arkadaşlar, söz verdim. Süreyi tekrar, yeniden başlattım.

Buyurun Sayın Özdemir.

SİBEL ÖZDEMİR (İstanbul) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Sayın Bakan ve değerli katılımcılar, ben de saygıyla selamlıyorum.

Ben de açıkçası, Sayın Bakan, sunumunuzu inceledim ve Bakanlığınız bütçesine de daha doğrusu, uzmanlık alanım olan Avrupa Birliği raporları perspektifinden bakmak istedim.

Avrupa Birliğiyle ilişkilerimiz, biliyorsunuz, hızla bir zemin kaybediyor, gerçekten ciddi bir çıkmaz içerisinde ve AB çıkmazından da hızla uzaklaşıyoruz. Bazı hatiplerin de vurgu yaptığı gibi bu yılki Avrupa Birliği İlerleme Raporu’nda, gerçekten, özellikle sizin bakanlığınızı doğrudan ilgilendiren alanlarda; yargı, adalet gibi alanlarda çok ciddi geriye gidişler vardı ve hazırlık aşamasında hâlâ erken aşamada olduğumuzu... Yargı, adalet sistemindeki geriye gidişleri ve bazı alanlarda da ciddi geriye gidişleri sıralamış rapor. Şöyle ki, açıkçası ben de... Bunun bir kısmı yargı reformu strateji paketleriniz, belgeniz ve onun akabinde Meclise gelen paketlerde açıkçası pozitif bir gündem oluşmuştu. Ben de Avrupa Birliği Karma Parlamento Komisyonu üyesi olarak Avrupa Birliğiyle ilgili görüşmelerimizde, gerçekten bunun Türkiye açısından, yargı ve AB gündemi açısından bir pozitif süreç evrileceğini düşünmüştüm. Heyetlerinizle de karşılaştırmıştık açıkçası bu toplantılarda ama baktığımız zaman gerçekten ciddi temel sorunlar hâlâ ortada duruyor. Bunları şimdi sıralayacağım. En önemlisi tabii

ki, yargıya güveni tesis etmek noktasında adımlar atılması gerekiyordu. E, ne oldu paketlerde? Bakın, reform strateji paketlerinde -ki siz bugün sunumunuzda çok olumlu adımlara yer vermişsiniz ama-gerçeğe baktığımız zaman ciddi eksiklikler var hâlâ.

Yine, Venedik Komisyonu tarafından ve Avrupa Konseyi yıllık raporlarında ciddi endişelerin olduğunu söylüyor. Nedir? Özellikle, siz çok ciddi bir istişare süreci dediniz ama bu gerçekten zayıf bir istişare oldu, çok katılımcı bir süreç işlemedi orada; bu eleştiriliyor. Ve ayrıca Hakimler ve Savcılar Kurulunun -gerçekten odak noktası burası- bağımsızlığı ve özerkliği, üye yapısının değişimi, özellikle yürütme erkinden bağımsız bir konuma gelmesi; hâlâ Cumhurbaşkanının -ki bugünkü sistemimizde partili bir cumhurbaşkanının var olması- bütün yetkileri kendinde toplayan bir Cumhurbaşkanının Adalet Bakanı ve Bakan Yardımcısını doğrudan oraya atması... Bunlar gerçekten ciddi sorunlar olarak ortada duruyor. Şeffaflık, özerklik, bağımsızlık sorunlarını gündeme getirmek istiyorum.

Adalet Akademisiyle ilgili de değerlendirmeler var ki biz, bunları yaparken AB uyum sürecine çok önem vermiştik ve tekrar ciddi bir tahribat sürecinden geçti biliyorsunuz Adalet Akademisi ama hâlâ onun da özerkliği, bağımsızlığı ve objektif olması tartışmalı. Yani, bunlar yapısal sorunlar olarak yargıda ciddi olarak ortada duruyor ve AB raporları da bunları ortaya koymuş. Çünkü üyeleri gerçekten HSK tarafından belirleniyor ama HSK'nin kendisi sorunluyken Adalet Akademisine yansması da doğal olarak sorunlu oluyor.

Yine AB uyum noktasında kurduğumuz bir kurum vardı, Kişisel Verileri Koruma Kurumu. Bakın, burada da çok ciddi eleştiriler var ki biz, bu eleştirileri söylemiştik. Bunların bize AB raporlarında ve AB sürecimizde engel olarak karşımıza çıkacağını, hâlâ AB müktesebatına uyumlaştırmadınız bu kurumları. Hâlâ kurumun bağımsızlığı, kolluk birimlerine ilişkin istisnalar konusundaki endişelerin giderilmediği belirtilmekte.

İnsan Hakları Eşitlik Kurumu; bu da yine AB uyum bağlamında kurulmuştu. Biz, yine ısrarla söylemiştik eksiklikleri. Yine kurumun operasyonel, yapısal, mali bağımsızlığa sahip olmadığı kaydedilmekte. Paris ilkelerine uygun biçimde olmadığı not edilmekte. Yani, bu yapısal sorunlar varken yargıda, siz bugünkü sunumunuzda da özellikle uyum perspektifinden tam bir uyumun sağlandığını...

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Sayın Özdemir, lütfen tamamlar mısınız?

SİBEL ÖZDEMİR (İstanbul) – Tabii ki Başkanım.

Bunları söylemiştik.

Ben şunu merak ediyorum: Gerçekten bunlar ciddi olarak masaya yatırılıp “Bakın, bunlar ciddi yapısal sorunlar ve bunlarda bir aşama kaydedemedik.” diye bir değerlendirme yapıyor mu Bakanlığınız ya da yapacak mı ve Reform Eylem Grubu çerçevesinde de bunlar masaya yatırılıyor mu?

Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Teşekkür ederim Sayın Özdemir.

Sayın Fikret Şahin... Salonda yok, peki.

Sayın Ömer Fethi Gürer...

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – Teşekkürler Başkan.

Sayın Bakan, Adalet Bakanlığının önemi tartışılmaz. Bu bağlamda toplumun her kesiminin de bir nedenle gözünün üzerinde olduğu Bakanlıktır. Doğal olarak toplumsal ilgiyi çeken her yargı kararı, hukukun ve Bakanlığınızın sorgulanmasına neden olmaktadır. Yaygın kanı, yargının siyasallaştığı

yönündedir. Bu bağlamda sorumluluğunuzu sorguluyor musunuz? Hâkim kararına kimse müdahale edemez ancak son dönemlerde alınan kararlarda siyasi iktidarın gölgesinin varlığının oluşması, hukuka uygun olmayan kararlar alınması toplumsal duyarlılığı artırmıştır.

Sayın Bakan, baro genel kurullarının yaptırılmaması, siyasi parti kongrelerinin yapılmasını pandemiyle açıklamak inandırıcı olmamıştır. Bu kadar yanlılık ayrışmaları tetiklemektedir.

Kanun hükmünde kararnameyle işinden olan, yargı kararına rağmen işine iade edilmeyip mağdur olanlar vardır. Bunların durumları ne olacak? Haklarındaki yargı kararları lehlerine olmasına rağmen neden işlerine dönememektedirler?

Sayın Bakan, cezaevlerinde görevli memurların özlük, sosyal ve ekonomik haklarının iyileştirilmesi çalışanların talebidir. Üretilen hizmetlerin daha da kaliteli olabilmesi bu hakların verilmesiyle de ilişkilidir. Adalet Bakanlığında çalışanlar, infaz koruma memurları ek 3600 göstergenin verilmesini talep etmektedirler. Aynı işi yapan sözleşmeli infaz ve koruma memurlarına kadro düzenlemesi sağlanmalıdır. Fazla mesai yapılması dâhilinde ücret verilmesi ve yıpranma payının hesaplanmasında yıllık izinlerle beraber diğer resmi tatillerin de eklenerek yıpranma payına eklenmesi yönünde çalışma yapılması da yine Adalet Bakanlığı personelinin talebidir. İnfaz ve koruma memurları kadro derecelerinin 3'üncü derece olmasını ve diğer güvenlik personelleri gibi, maaş iyileştirmesi de beklemektedirler.

Adalet Bakanlığının tüm çalışan personelinin eşit olarak adalet tazminatlarından faydalandırılması, yardımcı hizmetler sınıfında görev yapan personelin genel idari hizmetler sınıfına geçirilmesi ayrıca beklenenlerdir.

Tüm adliyelerde arşiv memurluğu birimi oluşturulması ve arşiv evraklarının yönetmeliğe uygun ve steril şartlarda saklanması için düzenlemeler yapılmalıdır. Bu konuda sizlere yönelttiğimiz yazılı soru önergelerine verdiğiniz yanıtlarda bazı bilgilerin sizlerde bulunmadığını ifade ediyorsunuz. Bunları siz yazılı olarak bildirince böyle bir arşiv düzenlemesinin olmadığını kanısına vardığım için de bunu da burada ifade etmek istiyorum. Çünkü toplumda sorulan veyahut da bizim de farklı biçimlerde yararlanacağımız bilgileri istegimizde ne yazık ki "Bizde yok." diye yanıtıyorsunuz. Onun için de böyle bir öneride de bulunmak istedim.

Adalet komisyonlarına sendika temsilcilerinin üye olarak katılımının sağlanması, sınavların, mülakatın kaldırılması konularında talepler de bulunmaktadır.

Ayrıca, Adalet Bakanlığının açık cezaevlerinde bulunanlarla ilgili yaptığı düzenlemelerde de buralarda, mesleki bilgi ve birikime ermelerinin yolu açılmıştı, Niğde Açık Cezaevi de bu konuda örnek çalışmalar yapıyordu. Cezaevlerinin yalnızca bir mahkûmiyet alanı olmaktan çıkarılıp bir eğitim alanına dönüştürülmesi ve insanlarımızın burada meslek edinmesi, sokağa çıkarıldıklarında yani serbest kaldıklarında yapacak bir işlerinin olması bunların yeniden suç işlemek yerine o işlerini sürdürmesinin yolunu açacaktır. Özellikle, madde bağımlılığı konusunda cezaevlerindeki eğitimlerin artırılması, o nedenle orada olanların bir mesleki eğitim aldırılıp tahliye edildikten sonra da takiplerinin sağlanması toplumun geleceği açısından da fayda sağlayacaktır. Bu bağlamda, Adalet Bakanlığının çok yönlü olarak hem bir eğitim düşüncesi ve davranışı içinde olması hem de Türkiye'deki yargı sistemindeki sorunların giderilmesi konusunda gerekli çalışmaları yapmasını öneriyor, bütçenizin hayırlı olmasını diliyorum.

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Teşekkür ederim.

Sayın Aydoğan, buyurun lütfen.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Çok teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Bakanım, çok kıymetli hazırun; hoş geldiniz.

Rakamlarla falan ya da sıralamalarla ilgilenmeyeceğim, rakamlar ve sıralamalar zaten Türkiye'nin ekonomisini belirler hâlde. Hukuk ekonomiyi belirliyor. Bunu hepimiz bildiğimiz hâlde, başımızı kuma gömerek burada bazı rakamlarla uğraşmamızın bir anlamı olduğunu düşünüyorum.

Türkiye'nin bir hukuk devleti olduğu varsayımından hareket ettiğimizde, karşımıza çıkan verilerin hiç de bir hukuk devleti verisi olmadığını görebiliyoruz. Basit dille anlatacağım. Ne normlar silsilesi anlamında ne hukuksal kurumlar silsilesi anlamında Türkiye'de uygun bir rejim ve uygun bir iklim yoktur. Yine basit dille anlatacağım, şöyle yoktur: Mesela, barolarla ilgili bir kanuni düzenleme var, ekim ayının başında baroların kongrelerini yapacağı konusunda bir kanuni düzenleme var. Türkiye'de alternatif baroları yetiştirebilmek için İçişleri Bakanlığı genelgesiyle bu kaldırılıyor; hukuk mantığına aykırı, hepimizin okumuş olduğu hukuk derslerine aykırı. Burada bunun aksini iddia edebilecek hiç kimsenin bulunduğunu düşünmüyorum. Diyeceksiniz ki: "İçişleri Bakanlığının yapmış olduğu işlemden bize ne?" Hayır, size çok şey Sayın Bakanım. Bu işlemleri denetleyecek hâkimlerin atandığı Kurumun Başkanısınız, ayrıca Türkiye'de adaleti ilgilendiren her konu alanınıza girer diye düşünüyorum.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Nasıl girer mesela?

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) - Kurumsal silsile anlamında da baktığımızda Türkiye'de müthiş bir fecaat yaşıyor.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Turan Bey, İçişleri Bakanlığına müdahale etmesini mi istiyorsunuz?

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) - Anayasa Mahkemesi kararlarını tanımayan bir anlayışla karşı karşıyayız. Yine, bu salonda, çok sevdiğim bir hukukçu dostum Anayasa Mahkemesinin yapısını eleştirirken Anayasa Mahkemesinin başka mahkemelere saygılı olması gerektiği yönünde görüş belirtti. Kuşkusuz, bütün mahkemeler birbirine saygılı olmalı ama İstanbul 14. Ağır Ceza Mahkemesi de Anayasa Mahkemesi kararına saygılı olmak zorundaydı. Enis Berberoğlu'yla ilgili gözümüzün önünde bir hukuk cinayeti işlendi; hepimiz izledik, bütün kurumlar izlediler, hâlbuki bu kurumlar hukukun uygulanmasıyla da mükellefler. Aynı hukuksal cinayetler başka yerlerde de işleniyor. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi kararları uygulanmıyor Selahattin Demirtaş'la ilgili, Osman Kavala'yla ilgili; gözümüzün önünde, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi kararları veriliyor ve biz bu ülkede uygulamıyoruz. O zaman sormak gerekmez mi: Biz hangi ligin ülkesiyiz? Altına imza attığımız bu anlaşmalar ne işe yarar? Elimizdeki Anayasa'mız ne işe yarar?

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin nasıl kararlar verdiklerini de biliyoruz.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) - Anayasa'nın 138'inci maddesinin birinci fıkrasından bahsediliyor. Aynı şeyi ben Türkiye'deki bütün hâkimler için vicdanlarına dönmeleri gerektiği yönünde söylüyorum.

Basit örneklerle bunu anlatacağım. Sayın Genel Başkanımıza, Sayın Cumhurbaşkanı tarafından açılan tazminat davalarında bakın, 5 mahkemenin hâkimi dava tensibi yapıp tevzisi yapıldıktan sonra değişiyor. İstanbul Anadolu 15, İstanbul Anadolu 9, İstanbul Anadolu 20, bir daha 20'ye düşen dosya ve bu hâkimler tevziden sonra yer değiştiriyorlar, o mahkemelerden tazminat kararları çıkıyor. Nihayetinde İstanbul 5. Asliye Hukuk Mahkemesine atanan bir hâkim de eski FETÖ'cü, ismini veriyorum: Ülkü Ergin. Edirne'de iken FETÖ'den gözaltına alınıyor. Kaçarken sınırdan geri getiriliyor. Daha sonra Sayın Kılıçdaroğlu'na açılan tazminat davasına bakıyor.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Doğru mu? Gergerlioğlu onların adamı ya...

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) - Yine, Ankara'daki mahkemenin Sayın Genel Başkanımızla ilgili vermiş olduğu tazminat kararının insan haklarına ve ifade özgürlüğüne aykırı olduğunu Türkiye'deki bütün mahkemelerde dile getirmemize rağmen, üzerinde yürütmenin gölgesi olan majestelerinin yargısı bu işi çözemiyor. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi çok yakın tarihte Türkiye'yi mahkûm ediyor ama bir komedi de orada yaşanıyor. Öyle bir silsile, öyle bir örtmek, öyle bir hâkimlerin üzerine çökmek sistemi oluşmuş ki, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine atanan hâkim bile orada etki altında kalarak 6'ya 1 muhalif oy kullanmak zorunda kalıyor.

Sayın Bakanım, Türkiye'nin ana sorunu hukuksal meselelerdir.

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Sayın Aydoğan, lütfen tamamlar mısınız?

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) - Türkiye'nin ana sorunu gelip gidecek dolar ya da uluslararası anlamda ekonomiye olan güven değildir. Türkiye hukuksal anlamda güven iklimini oluştursa bunların tamamını çözecektir. Sizi bunlara emek vermeye davet ediyorum.

Saygılar sunuyorum.

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Teşekkür ederim.

Sayın Cavit Arı, buyurun lütfen.

CAVİT ARI (Antalya) – Evet, Sayın Bakanım, değerli Bakan Yardımcılarımız, bürokratlarımız, değerli milletvekili arkadaşlarım; hepinizi saygıyla sevgiyle selamlayarak sözlerime başlamak istiyorum.

Bugün Ulu Önder'imizin aramızdan ayrılışının 82'nci yıl dönümü; saygı ve özlemle anarak devam etmek istiyorum.

Bugün Sağlık Bakanı tarafından kendi Twitter hesabından atamızın 82'nci ölüm yıl dönümüyle ilgili bir paylaşım yapıldı ve bu paylaşımında resim yerine siyah bir maske kullanıldı. Kaldı ki Sağlık Bakanının daha önceki devlet büyükleriyle ilgili benzer paylaşımlarında, örneğin, rahmetli Sayın Özal, Erbakan'ın anmalarında resmini kullanmıştı. Bugün ise bir siyah maske kullandı ve kendisine gelen tepkiler üzerine Ata'mızın resmini koyarak aynı metni, aynı paylaşımı tekraren paylaştı. Sayın Sağlık Bakanını buradan kınıyorum ve yapmış olduğu hareketin Ata'mıza karşı yapılmış bir saygısızlık olduğunu da ifade etmek istiyorum.

Sayın Bakanım, yargı sistemimizle ilgili geline aşamada teknolojik imkânların da kullanılarak birtakım düzenlemeler yapıldığını, özellikle UYAP sistemine girildikten sonra yargı sisteminin hızlandırılmasına yönelik birçok uygulamalar yapıldığını pratik hayattan biliyoruz.

Yine, pratik hayatta zaman zaman yaşanan sorunlarla ilgili çözümlere ulaştığınızı, yargının hızlandırma sürecine bu anlamda önemli katkılarda bulunduğunuzu ifade ettiniz. Biz de bunun farkındayız, görebiliyoruz; bazı önemli değişiklikler, özellikle bu imkânlar kullanılarak yapılagelmekte. Ancak, tabii burada siz sunumunuzda her ne kadar “Biz yargıyı bu kadar hızlandırdık. Büyük adliye sarayları yaptık, çok sayıda hâkim de aldık. Efendim, işte tebligatları kolaylaştırdık.” vesaire gibi birçok şeyleri ifade ettiniz.

Şimdi, şunu söyleyeyim Sayın Bakanım: Bakın, bizim, bugün yargıyla ilgili en temel sorunumuz yargıya güven meselesi. Yani bu tebligatları hızlandırmış olmanız, büyük adliye binalarının yapılması... Bunlar yetmiyor, bir şey eksik; burada, temelde bir şeyler eksik, yani bir duygu eksik örneğin. Bu duygu da yargıya güven duygusu. İşte, Türk milleti de zaten yargıya güvende bir eksiklik olduğunu hissettirdi ve bütün arkadaşlarımız da bunu zaten dile getirdi.

Şimdi, Sayın Bakanım, sizin sunumunuzda bizim de hep destek verdiğimiz, işte, yargının hiçbir kişi, kurum ve merciden emir, talimat alamayacağı meselesi; yine, yargının yegâne ideolojisinin adalet olduğu konusu; yine, yargının ele geçirilecek bir mevzi olmadığı konusu; bunları, biz de zaten hep bugüne kadar dile getirdik, ifade ettik.

Şimdi, daha yakın tarihte, bakın, bu devleti yöneten Hükûmetin bir bakanı -bir mahkeme ki bugün en büyük mahkemelerden- Anayasa Mahkemesi Başkanına karşı, bir karardan dolayı şahsını hedef aldı. Şimdi, ben de yıllarca avukatlık yaptım, aleyhimizde sayısız kararlar da çıkabildi ve bizdeki kültür şuydu: Hiçbir zaman, o kararı veren hâkimi tartışmak gibi bir geleneğimiz yoktu; beğenmiyorsak kararı temyiz ederdik. Kararı beğenmedik gideriz... Niye var bölge adliyeleri, niye var Yargıtay? Beğenmediğiniz kararı temyiz etmek, itiraz etmek için var. Ama şimdi, bakın, ülkenin güvenliğinden sorumlu bir İçişleri Bakanı Anayasa Mahkemesi Başkanının şahsını hedef alarak onu eleştirebildi bir kararından dolayı.

Şimdi, 2010 Anayasa oylaması yaşandı bu ülkede ve biz o tarihte bu oylamada özellikle yargıyla ilgili düzenlemelerin yanlış olduğunu dile getirdik ve “hayır” oyu kullandık. İnaniyorum ki karşı grupta yer alan birçok arkadaşımız ve belki de sizler “evet” oyu kullandınız ve sonrasında ne gelişti? Yargının siyasallaşma süreci gelişti ve yargıya ilk defa siyaset o zaman sokuldu. Yargıdaki hâkim, savcılar adliye koridorlarında sanki bir siyasi parti seçimleriymiş gibi seçime bulaştılar. İşte, ondan sonraki süreçlerin de ne olduğunu çok iyi biliyoruz.

Hukuk devleti, devletin işlem ve eylemlerinin yasalarla sınırlandırıldığı ve denetime tabii tutulduğu, insan haklarına ve hukukun üstünlüğüne dayanan bir devlet modelini ifade eder Sayın Bakanım. O nedenle her şeyden önce biz yargıya güvenin olması gerektiğini savunuyoruz. Çünkü yargıya güvenin olduğu yerde toplumda bir huzur vardır, barış vardır ve devlete güven vardır.

Şimdi, arkadaşlarımızın bir kısmı da dile getirdi, örneğin, bu barolarla ilgili konuşuldu. Ben de şunu söyleyeyim: Gerçekten, bu çoklu baro sistemi ve özellikle de delege yapısıyla oynanıp da Türkiye Barolar Birliği yönetimini, başkanını seçebilme adına yapılmış olan bu değişikliklerin çok tehlikeli değişiklikler olduğunu ve önceki dönemlerden kalma bir senaryo olduğunu ben de bir kez daha ifade etmek istiyorum.

Şimdi, öyle bir dönem yaşadık ki geçen haftalarda, bu Covid nedeniyle, İl Hıfzıssıhha kararlarıyla baroların genel kurulları yasaklandı. Her ne hikmetse bu Covid öyle bir Covid ki bakın siyasi partilerin kongrelerine bulaşmayacağına dair herhâlde bir izlenim uyandırdı kendisinde ve özellikle AK PARTİ’nin kongrelerine herhâlde uğramak istemediğini ifade etti ki kongreler serbest bırakıldı. Ya, böyle bir çelişki olabilir mi? Şimdi, bakın, siz ne kadar teknolojik anlamda iyileştirmeler yaparsanız yapın halk sizi böyle görüyor, böyle izliyor, diyor ki: “Kardeşim, bu iktidar her şeyi kendine yontar, her şeyi kendine göre ayarlayan bir anlayışta.” İşte, bu anlayış güven bırakmıyor Sayın Bakanım, güven bırakmıyor.

Bakın, şimdi ikinci baroları kurabilme girişimlerinde bulunuldu İstanbul’da, Ankara’da. Görüyoruz ki kamu avukatlarının orada bulunup bulunmadığı vesaire konularında gerekli denetimler, araştırmalar yapılmadan ikinci baro için imzalar toplanılmakta. Öyle ki bakın, reklam kampanyaları yapılmakta neredeyse; iş vaatleri, staj garantileri verilmekte. Zaten bu davranışlar Avukatlık Kanunu’ndaki hükümlere aykırı. Ama, bakın, siz ne yaptınız Sayın Bakanım? 7 Kasım tarihli yönetmelikle efendim, CMK’yle ilgili yönetmelikte değişiklik yaptınız ve kurulacak olan baroları da dâhil ederek işin içine, barolar arasında eşit dağılım hükmü getirdiniz yönetmelikle. Bu ne anlama gelir? Ha biraz önceki yeni

kurulan baroların değişik vaatlerle baro kuruluşuna yeni avukat dâhil etmeyi sağlamak, ha sizin daha 2 bin, 2.500 üyeli bir baroyla on binleri geçen üyesi olan baronun aynı kefeye konarak eşit dağılım hükmünü getirmeniz iki anlayış arasında hiçbir fark olmadığını göstermekte.

Sayın Bakanım, bakın, güven niye yok biliyor musunuz, ben size söyleyeyim: Bugün artık bir hâkim, savcı çıkıp kendi sosyal medya hesabından iktidarı övücü, muhalefete her türlü hakareti edecek paylaşımlar yapabilmekte. Yani yerine göre kendisinin karar vereceği bir konu da dâhil olmak üzere çıkıp seçimde neden iktidara oy verilmesi, neden muhalefete oy verilmemesi gerektiğine dair sanki seri yayınlar yapan hâkimler var ve biz bu konuyla ilgili size şikâyetinde de bulunduk, bu hâkimin, -örneğin Antalya’da- akıbeti ne oldu, çok merak ediyorum.

Şimdi, yine güven yok Sayın Bakanım, niye yok biliyor musunuz? İşte, avukatlıktan siyasallaşmış, yıllarca bir partinin yöneticiliğini yapmış, efendim, ilçe başkanlığını yapmış, meclis üyeliğini yapmış, milletvekilliği adaylığı yapmış olan 45 yaşına neredeyse merdiven dayamakta olan avukatların hâkim yapılması nedeniyle yargıya güven kalmadı.

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Sayın Arı, lütfen tamamlar mısınız?

CAVİT ARI (Antalya) - Yine, aynı şekilde hâkim, savcı kurasını Cumhurbaşkanlığı eşliğinde yapıp o hâkim, savcı adaylarına Cumhurbaşkanlığı alkışlatmanız nedeniyle bu ülkede yargıya güven kalmadı.

Yine, hâkimlerin, bakın, eğer iktidarla bağlantılı bir konuysa karar vermeye cesaretleri yok Sayın Bakanım. Yani öyle ki, bakın, hâkim artık bir karar vereceğinde işin ucu bir tarafa gidiyor mu, gitmiyor mu, buna bakar ve buna göre karar verir oldu, o nedenle bugün yargıda güven yok.

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Sayın Arı, teşekkür ediyorum.

CAVİT ARI (Antalya) - Bitiriyorum.

Örneğin, daha çok yakın bir tarihte hakkında mahkûmiyet kararı verilmiş olan ve yapısı itibarıyla ne olduğunu bu toplumun bildiği bir kişi hakkında bir genel başkan çıktı, dedi ki: “Tahliye edilmeli, onun suçu yok.” Ne oldu Sayın Bakan? Aradan on, on beş gün geçti ve bu şahıs tahliye edildi.

Şimdi, bunları yaşayan bir ülkede siz ne kadar “Teknolojik imkânı kullandık, adliyelere iyileştirdik.” dersiniz deyin eğer bu konularda siz tarafsızlığı sağlayamazsanız ve yargıdaki hâkim, savcı kendisinin özgür iradesiyle karar verebileceğini hissetmiyorsa orada tarafsız ve bağımsız yargıdan bahsedilemez; yargının tarafsızlığı ve bağımsızlığı en temel esastır diyorum.

Teşekkür ediyorum ve бүтүemiz de hayırlı olsun diyorum.

Çok sağ olun.

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Sayın Ali Mahir Başarır? Yok.

Sayın Mehmet Ali Çelebi, buyurun lütfen.

MEHMET ALİ ÇELEBİ (İzmir) – Teşekkürler Sayın Başkan.

Komisyonu saygıyla selamlıyorum.

Sayın Bakan, Fetullahçı teröristlerin kumpaslarıyla kırk bir ay cezaevinde yattım, bunların nasıl bir tehdit olduğunu en iyi bilenlerden birisi benim ve Fetullahçı terör örgütüyle de amansız mücadele edilmelidir, bunda sorun yok. Ancak şu an bu Fetullahçı zombi teşkilatının bir umut ışığı var, o da içerideki mağdurlar. İçerideki mağdurları istismar ederek dışarı çıkmayı planlıyorlar.

Konuya gireyim: Türk Ceza Kanunu’nda suça iştirak, fikir ve eylem birliği içinde birlikte suç işlenmesini ifade ediyor hepimizin bildiği gibi. Türleri de müşterek faillik, azmettirme ve yardım etme olarak belirlenmiş durumda ve eski TCK’de yer alan asli/maddi, asli/manevi, feri/maddi, feri/manevi

ve zorunlu/feri iştirak türleri terk edilmiş durumda yeni TCK'de. Ancak pratikte yaşanan sorun şu: Müşterek fail ile yardım eden arasındaki ilişki yani müşterek fail olduğunda bir kişi müebbet alıyor, yardım eden olduğunda ise daha az ceza alıyor. Fakat pratikte baktığımızda ise ciddi adaletsizlikler var ve farklı mahkeme kararları mevcut. Soruyorum: Yani fiilin icrası sırasında sadece birlikte olay yerinde bulunma müşterek faillik için bir kıstas mıdır? Bunu böyle görüp müebbet yağıdırın mahkemelerimiz var maalesef. Şimdi, tüm bu sorunların çözümü için şunu söyleyebilirsiniz: İşte, konuyla ilgili temel kriterleri belirleyelim, benimseyelim, zamana ihtiyacımız var. Ama, ortadaki beraat ve müebbet kararları da bir gerçek; dolayısıyla, bunu zamana yayacak bir durumumuz da maalesef yoktur. Burada bahsettiğim şey şu: Anayasa'yı ihlale teşebbüs suçuna yardım edenlere verilecek cezanın netleşmesi gerekiyor yani anlatmak istediğim husus bu. Şimdi, siz, şunu söyleyeceksiniz: "Yardım etme TCK 39'da var." Biraz önce Cahit Vekilim de söyledi, yargı gerçekten rahat karar alamıyor çünkü hâkim diyor ki: "Ben bunu yardım edene sokarsam beni de Fetullahçı olarak yargılayabilirler, bana öyle bakabilirler." ve hepsine müebbet veriyor. Böyle bir sıkıntı gerçekten var. O nedenle, failin bilgi düzeyi, gördüğü eğitim, yaşı, rütbesi, görevi incelenerek karar verilmesi gerekiyor. İrade ve bilgisini, eylemin haksızlığını algılama, davranışlarını bu algılama doğrultusunda yönlendirme ve böylece haksızlığı tercih etmeme bakımından kendisinden beklenebilen tercih ve tutum noktasında kullanıp kullanmadığı değerlendirilmesi gerekiyor.

Özetle, "FETÖ terör örgütünün aldatmacasıyla suça sürüklenen" kritik kelime bu; suça sürüklenenin hukukta bir karşılığı şu anda yok. Suça sürükleneni çözmemiz lazım. Suçun işleniş sırasında fiili üzerinde ortak hâkimiyeti bulunmayan, suçun icrasına ilişkin etkin, fonksiyonel bir katkıda bulunmayan, Anayasa'yı ihlale teşebbüs suçuna yardım edenlere verilecek ceza doğrudan 309'uncu maddeye eklenecek bir fıkıyla çözülmesi gerekiyor. Yani, oradan 39'a atayım olmuyor bu iş. Ben, kanun teklifi verdim cesurca, kanun teklifini incelemenizi rica ederim, şöyle söyledim: "Birinci fıkrada 309'a ekledim yazılı suça 39'uncu maddede gösterilen şekilde iştirak edenler hakkında beş yıldan on beş yıla kadar hapis cezası ve ömür boyu kamu hizmetlerinden yasaklanmasına hükmolunur" diye bir şey düşündüm ben, sizler hukukçusunuz daha iyisini bulacaksınız eminim.

Ben, İzmir enkazından buraya geldim. Birçok enkaz altından insanlar çıkardık ama şu an adaletsizlik enkazı altında da birçok vatandaşımız var, bunları çözmemiz gerekiyor.

Son olarak adaletin tarifıyla bitireyim. Adalet, suçu ve suçluyu değil, sonuna kadar masumiyeti aramaktır diyorum, hepimizi saygıyla selamlıyorum.

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Teşekkür ederim.

Sayın İpekyüz, buyurun lütfen.

NECDET İPEKYÜZ (Batman) – Sayın Başkan, teşekkür ediyorum.

Sayın Bakan, hoş geldiniz ve bu saate kadar bizi dinlediniz, siz bürokratlar ve Bakan Yardımcıları.

Bir kere, bu adalet kavramından yola çıkmayı düşünüyorum çünkü arkadaşlarımızın bir kısmı bazı maddelere değindiler, bazı problemlere değindiler ve dileklerini dile getirdiler.

Aslında, insanların en eski özlemlerinden birisi adalettir. Günümüzdeyse adalet artık özlenen değil talep edilen bir forma dönüşmüştür. Şunu biliyoruz: Barış yoksa adaletsizlik vardır; barışın olmadığı yerlerde genellikle gelişme de olmamakta, adaletsizlik daha da derinleşmektedir. İnsanlar, bir şeye ya da birine şöyle böyle dediklerinde, uygun görmediklerinde dilde en güzel tanımlama adil değilsin. İnsanlar adil değilsin dediklerinde genelde hak ihlallerine ya uğramıştır ya da birileri onlara yoksun demiştir, haklarını görmemezlikten gelmiştir ya da hakları ihlal edilmiştir. Genel olarak adaletsizlik aslında hak çiğnemeyle beraber ortaya çıkmakta ve bunlarla ilgili yaklaşım yani bir insanın kendisiyle

ilgili haklarının çiğnenmesi ya da yok görülmesi ya da ülkeler düzeyinde bir devletin herhangi bir gruba, bir kesime yönelik hak ihlalleri olduğunda onunla ilgili işlem yapmaması veya dünya genelinde de bir grubun haksızlığa uğraması. Burada, gerçekten adil olmak çok önemli ama genelde kavram olarak adalet bir fikirse adaletsizlik bir durumdur ve bir sonuçtur, ortaya çıkan bir sonuçtur. Genelde de bir tabloya baktığımızda, ne olursa olsun, adaletsizliğe uğrayan kimdir veya adaleti isteyenler kimdir, oraya bakmak lazım ve ona yönelik çözümler geliştirmek lazım. Bunu yapmadığımız zaman, gerçekten o zaman yerine gelmemiş oluyor veya dışarıdaki tabiriyle, kimi insanların haksız bir şekilde, sanki intikam alırcasına bir adalet kavramı ortaya çıkmakta. Şimdi, bunu niçin söylüyorum? Adalet ve adaletsizlik konusunu ele aldığımızda, adaletsizliğe baktığımızda... Şimdi, birçok arkadaşımız dile getirdi, bu ülkede 15 Temmuzda bir darbeden söz ediliyor. Çok ciddi kısımlar yapıldı, ondan önce de çok ciddi bir hazırlık yapmışlardı. Ama burada bir çifte standart var. Birileriyle ilgili bir düzenleme yapılırken FETÖ'cülerin birçok kesimle ilgili hazırladığı raporlar, işlemler... Birileri için düzenleme yapıldı ama birileri için yapılmadı. Bu Mecliste Leyla Güven ve Musa Farisoğulları... Onlar hakkında ceza veren, işlem yapan -bütün süreçleri boyunca savcılık, hâkim, karar alma sürecinde ve onlara benzer birçok kesimle ilgili yapılan düzenlemeler- FETÖ'cülerdi. Bu FETÖ'cülerin bir kısmı işten atıldı, bir kısmı tutuklandı, bir kısmı ağırlaştırılmış ceza aldılar fakat başkalarına yapılan uygulama bu arkadaşlarımıza yapılmadı ve hâlâ da yapılmamakta, hâlâ da birçok arkadaşımızla ilgili bu dosyalar devam etmekte. O zaman, siz sorduğunuzda diyorlar ki: “Bu adalet değildir, bu adil değildir, adaletsizliktir. Birine olan uygulama niçin bana yapılmamaktadır?” Bunun izahının olması lazım.

Bir diğeri, gerçekten, Sayın Bakan -geçen yıl da size söyledik, birçok kez arkadaşlarımız söyledi, dile de getiriyorlar soru önergelerinde de- Türkiye'deki en önemli konulardan birisi bu cezasızlık. Bu cezasızlıkla ilgili herhangi bir işlem yapılmadığı zaman, deyim yerindeyse, cezasızlık nedeniyle korunan kişilere siz bunu yapabilirsiniz diyorsunuz veya onları özendirmiş oluyorsunuz. Türkiye'de en ciddi hak ihlallerinden birisi de budur.

Bir diğeri de yüzleşme davaları. Siz o makamda oturuyorsunuz, birçok açıklama yapıyorsunuz. Gerçekten, Türkiye'nin tarihinde sorgulanması gereken, araştırılması gereken çok ciddi davalar var. Bunlar sorgulanmadığında, araştırılmadığında, yüzleşmediğinde ciddi problemler çıkıyor. Cemal Temizöz davası; ya, 21 insan öldürüldü, herkes biliyor, hiçbir şey çıkmadı. Hrant Dink davası; bütün bu salon, bütün Türkiye değil bütün dünya biliyor, yılan hikâyesine döndü. Berkin Elvan davası; yaralandı, gasp şeyleri ve orada uzun süre kaldı, hâlâ bir işlem yok. Tahir Elçi davası; yıllarca bu işin savunuculuğunu yapan, bu şeye gelen bir arkadaşımız, Sayın Bakan, daha geçen hafta mahkemesi oldu; üç yıldan fazla bir süre geçti, dört yıla yakın bir süre. O zaman birileri der ki: “Bu ülkede adalet yok.” Bir şey çıkmıyorsa, bir açıklama yapılmıyorsa birçok şey gelir. Buna Musa Anter davasını katabilirim, bir çok şeyi. En yakın tarih, Diyarbakır'da “Nevroz” Bayramı'nda Kemal diye bir gence sıkılan bir mermi; yaşamını yitirdi, görüntüleri var ama orada “seken bir mermi” diye tanımlanıyor. Bunlara biz bir yaklaşım geliştiremezsek, incelemesek hem cezasızlık açısından hem yüzleşme açısından hem hakikate ulaşma açısından adaletsizlik ortaya çıkmış olur.

Cezaevi konularında birçok arkadaşımız konuştu, hiç oraya gelmeyeceğim fakat Sayın Bakan, burada, bütün herkesin huzurunda... Ya, Diyarbakır'da evi olanın Edirne'de ne işi var? Bunun izahı var mı? Ve Diyarbakır'da olanın... Şimdi, Selçuk Mızraklı Kayseri'de. Ve deniyor ki: “İşte, gittik oraya.” Bu pandemi sürecinde bir yığın işlem yapıyorsunuz. Batman'da oturanın, Siirt'te oturanın, Mardin'de oturanın Giresun'a, Rize'ye her gidişi bir külfettir. Yani cezaevinde olan kişilere bir sistematik mobbing mi uygulanıyor, sistematik işkence mi uygulanıyor; kendisine, ailesine ve çevresine? Yani cezalar, suçlar zaten tartışmalı ama bunların bir çözümü yapılmazsa ve sizler bununla ilgili bir uygulama düzeltmezseniz gerçekten o zaman insanlar adaletsizliğe uğradığını düşünür.

Bir diğerkonu, Sayın Bakan, arkadaşlarımız birçok kadın meselesini dile getirdiler. Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu; 11 üyesi var, 1 kadın üyesi var, başka yok. Eşitlikten, insan hakları kurumundan söz ediyorum, onun bağımsız olup olmaması çok tartışılıyor. Bana göre bütçesinin çok artırılması lazım ama... Burada, size brifing veriyorlar mı, vermiyorlar mı? Bence bir inceleme yapmıyor Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu. Yapmış olsa gece gündüz sizin kapınızın önünde olur, gece gündüz sizden talepleri olur. Yani şu anda CİMER'e yapılan başvurular daha fazladır. Meclisin milletvekillerine, Dilekçe Komisyonuna cezaevlerinden kötü uygulamalarla ilgili yapılan başvurular Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumuna yapılandan daha fazladır.

Şimdi, az önce bizim Vekilimiz Sayın Gergerlioğlu söyledi, ben söyleyeyim: Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumuna sadece Halkların Demokratik Partisinin verdiği soru önermelerini gönderseniz, incelese, Türkiye'de insan hakları alanında birçok şeyi yapabilir. Bizim partiden 3.113 tane önerge verilmiş, 26 tanesi iade edilmiş, diğerlerine cevap verilmemiş Sayın Bakan. Yani size bilgi verilmiş mi verilmemiş mi bilmiyorum ama cevap verilmemiş. Bunlar verilmediği zaman, bizden beklentisi olanlar o zaman diyorlar ki: "İnsan hakları ihlal edildiği gibi, biz adaletsizliğe uğruyoruz."

Bir diğeri: Birleşmiş Milletlerin işkence ve kötü muameleye karşı korumak amacıyla bir alt grubu var. Üç buçuk yıl bu rapor saklandı, açıklanmadı. Üç buçuk yıl sonra açıklandı ve aslında bu kurumun ne kadar bağımsız olmadığı, ne kadar taraflı olduğu da ortaya çıktı. İşkence artık öyle bir şey ki cezaevinde değil, dışarıdaki her alana kadar, sistematik, sokaktaki bir etkinlikte bile görünür bir hâle geldi. İşkenceyle ilgili hiçbir işlem yapılmamakta. Geldiğimiz aşamada şuna gelindi: Devletin müdahalesi bahanesiyle, hakkında mahkeme açılanlar hakkında İçişleri Bakanlığı bir genelge veya yönetmelik çıkardı, "Masrafları biz üstleneceğiz." dedi. Bunun izahı yok.

Geçmişte biz diyorduk ki: Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinden bir karar çıktığında, yargı taraf tutmuşsa, buna uymamışsa onun hakkında bir işlem yapılır, tazminine gidilir. Yani bugün Cumhuriyet davasında, işte, ciddi bir miktarda para cezası verildi euro olarak. Bu kimden tazmin edilecek? Yok. Siz bunu yapmadığınız zaman ne mahkemeler ne kişiler ne uygulamalar ilerlemez, geriye gider, daha da kâbusa dönüşür.

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Sayın İpekyüz, lütfen tamamlar mısınız.

NECDET İPEKYÜZ (Batman) – Toparlıyorum Sayın Başkan.

Sayın Bakan, bir diğerkonu: Ya, 15 Temmuzdan beri sizin dışınızda, Türkiye'deki kurumlar dışında her şey keyfiyete dönüştü, pandemi bile bir bahaneye dönüştürüldü. Ya, Van'da, Batman'da, birçok ilde üç yıl on aydır bir etkinlik yapmak yasak, bir basın açıklaması yapmak yasak. O zaman, insanlar düşüncelerini ifade edemezlerse, özgürlükten söz edemezlerse, sorunlarını dile getiremezlerse adaletsizlik vardır ve diyecekler ki: "Adil bir durum yoktur. Bu, bilinçlidir, sistematiktir." Bunların önlenmesi lazım.

Bakın -Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumunun yöneticileri burada; Sayın Bakan, bunu da size verebilirim- sadece Türkiye İnsan Hakları Vakfı 30'uncu yaşında ciddi bir çalışma yapıp ifade özgürlüğünden, bütün uygulamalardan teker teker, hepsi kanıta dayalı, veriye dayalı... Hiçbir tanesiyle ilgili işlem yapılmamış. Ben internette sayfalarına baktım, hiçbir yere gidilmemiş.

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Teşekkür ediyorum Sayın İpekyüz.

NECDET İPEKYÜZ (Batman) – Toparlıyorum, selamlıyorum Sayın Başkan.

Ya, Sayın Bakan, helikopterden insanlar düştü, gidebilirlerdi. Batman'da İpek Er cinayetine neden olan, intiharına neden olan kişi dedi ki: "Ben çıkacağım, hiçbir şey olmayacak." Çıktı. Hiç kimse gidip ziyaret etmedi. Bakın, burada iki fotoğraf var -mesela bunları dile getirmek lazım- biri Rahip Aho, biri

Diril çifti, Süryani. Süryaniler Türkiye'ye gelmek istiyor, tekrar dönmek istiyor Mardin'e; bunlarla ilgili hâlâ hiçbir işlem yapılmadı. Yapılmadığı zaman ne adaletten ne adil olmaktan söz edilir, yargı süreci de sürekli bir tehdide dönüşürse bu ülke karanlığa gider.

Teşekkür ediyorum, sağ olun.

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Teşekkür ederim.

Sayın Okan Gaytancıoğlu, buyurun lütfen.

OKAN GAYTANCIOĞLU (Edirne) – Teşekkürler Sayın Başkan

Sayın Bakan, daha önce yazılı olarak birçok soru sormuştum, ancak sorduğum sorular ile gelen yanıtlar arasında, maalesef, bir bağ yok. Sorduğum sorular da çok kolay sorulardı. İlçe adliyelerinin kapatılması konusunu tekrar sormak istiyorum. Net yanıtlar istiyorum yalnız. Anlaşılmayan bir nokta olup olmadığını, eğer anlaşılmayan bir nokta var ise burada da belirtmenizi istiyorum.

Seçim bölgem olan Edirne'de, Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulunun almış olduğu kararla 2012 yılında Havsa, Lalapaşa ve Meriç Adliyeleri kapatılmıştır. Bu kapatma kararı adalete ulaşmak isteyen vatandaşlarımızı mağdur etmiştir. Oysaki devlet, yürütme teşkilatını kurduğunu ilçelerde yargı teşkilatını da kurmak zorundadır. 2012 yılında adliyeleri kapatılan ilçelerimizde yaşayan vatandaşlarımız adalete ulaşmakta zorluk yaşamaktadır. Bu yılı niye önemsiyorum? Çünkü şundan dolayı: Yine 2012 yılındaki Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulunun yapısını FETÖ/PDY'nin HSYK'deki etkinliği dikkate alındığında vatandaşlarımızın kafasında sorular oluşmaktadır. Bu nedenle, bir: Söz konusu adliyelerin ve ülkemizin diğer ilçelerindeki adliyelerin kapatılması vatandaşın adalete ulaşmasını güçleştirmek, devlete olan güvenini sarsmak için yapılmış bir FETÖ projesi midir? İki: Seçim bölgem Edirne'nin Havsa, Meriç, Lalapaşa Adliyelerinin kapatıldığı 2012'de HSYK kararını alan HSYK üyelerinden kaç hakkında FETÖ/PDY soruşturması açılmıştır? Üç: Söz konusu HSYK üyelerinin kaç bu davalardan yargılanmakta veya ceza almıştır? Dört: Bu adliyelerin ve diğer ilçe adliyelerinin tekrar açılması ve vatandaşlarımızın adalete kolay ulaşması için Bakanlığımızın bir çalışması var mıdır?

Diğer yandan, bir: Adliyelerde yaşanan personel sıkıntısı da had safhaya ulaşmıştır. Yine, Edirne ve Keşan Adliyelerinde ancak 2 yazı işleri müdürü bulunmaktadır. Kâtip ve mübaşir sayıları ihtiyacın çok altındadır. Yoğun iş yükünü personel kaldıramaz durumdadır. Bu nedenle adliyelerimize yeni atama yapmayı düşünüyor musunuz? İki: 2021 yılında ne kadar yeni personel ataması planlıyorsunuz?

Sayın Bakan, sabah yaptığınız konuşmada “Yatırımları yeşerten ve bereketlendiren iklim hukuk, hukuk devletidir.” dediniz. Devlet -iktidarınızda ülkemizdeki hukuk iklimi Namib Çölü'nden beter olduğu için yani en susuz çöl bu- yatırımları iktidarınızın sevdiği tabirle, sıfırlandı. İşsizlik ve icra dosyaları patladı. İcra dairelerinde yükseldikçe yükselen dosyalar var, yeterli personel yok. Ne zaman icra müdürlüklerine yeterli personel alacaksınız? Ya buralara yeterli personel alımını yapın ya da daha iyisi vatandaşlarımızı icra dairelerine düşürmekten kurtaracak bir formül bulun, bu daha da önemli. Sizin bir formülünüz yoksa bizim var: Birinci aşama sizi iktidardan göndermekle başlıyor, gerisi kolay.

Teşekkür ederim.

EKREM ÇELEBİ (Ağrı) – Rüyanda görürsün.

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Teşekkür ederim.

Sayın Utku Çakırözer...

UTKU ÇAKIRÖZER (Eskişehir) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Bakan, değerli bürokratlar; şimdiden bütçenizin hayırlı olmasını dilerim.

Sayın Bakan, sabahki sunumunuzda kadına yönelik şiddete yönelik düşüncelerinizi, daha önce kamuoyuyla paylaştığınız düşünceleri bir kere daha paylaştınız. Kınadığınızı, bu konuda önlem alınması gerektiğini söylediniz. İyi niyetinize ben inanıyorum şahsen ama iyi niyet yeterli değil. Bir örnek vereceğim: Ayşe Tuba Arslan, geçtiğimiz yıl, Eskişehir’de, boşandığı eşinin satırlı saldırısı sonucu kırk gün direnebildikten sonra hayatını kaybetmişti. Ölümünden sonra çantasından “Beni ölünce mi koruyacaksınız?” diyerek yaptığı 23’üncü suç duyurusu çıktı. Hatırlarsanız, siz bu konudan çok etkilendiniz, önümde demeciniz var. Herkesin iki elini başının arasına alıp düşünmesi gerekir. Kolluk makamları olayı niçin önleyemediği, savcılık makamları hangi aşamada ne gibi eksiklikleri var, hepsini masaya getirmesi gerekir. Adalet son bir ümitte, son bir çareyle kapısına gelen kadının feryadına sessiz kalamaz, kulağını kapatamaz. Bu feryadı işitmeyen bir uygulama Hâkimler ve Savcılar Kurulu tarafından denetlenmelidir. Çok olumlu bir açıklamaydı ancak aradan bir yıl geçti. Ben bugün sormak istiyorum: Bugüne kadar hangi savcı için, hangi hâkim için, hangi ŞÖNİM yetkilisi için, hangi polis için ne yaptırım uyguladınız? Eğer açıklarsanız, gerçekten, eğer bu yaptırımlar uygulanabilirse yani göz göre göre koruyamayanı cezalandırabilirsek biz gerçekten kadın cinayetlerini bitiririz ama bunu yapamazsak bu bitmez. Bu bağlamda, bir ciddi iddiayı da ben araştırılması için gündeminize getirmek isterim, o da şu: Eskişehir Cumhuriyet Başsavcılığında bu konuyu soruşturmakla görevli olan Başsavcı Yardımcısının yani yetki verilen Başsavcı Yardımcısının merhum Ayşe Tuba Arslan’ın bu 23 başvurusundan önemli bölümünü yaptığı bir aile mahkemesi hâkiminin eşi olduğu iddiası doğru mudur? O zaman bu ne kadar etiktir, böyle bir soruşturmada nasıl bir sonuç bekliyorsunuz? Bu konudaki yanıtlarınızı... İnanıyorum ki gerçekten kadına yönelik şiddetin, kadın cinayetlerinin sona ermesinde, eğer iyi niyet değil de gerçek anlamda yaptırım uygulanırsa biz, etkili sonuçlar alabiliriz.

Sayın Bakan, ciddi bir sıkıntımız var. Sizin iyi niyetiniz var, açıklamalarınızı görüyoruz ama mahkeme kararlarına, yüksek mahkeme kararlarına, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi kararlarına direnen bir yargıdan bahsediyoruz. Örnekler vereceğim: Bugün, Cumhuriyet gazetesi davası... İşte, AİHM kararı çıktı. Hatırlarsanız, Yargıtay bu konuda önce beraat verdi; sonra ilk derece mahkemesi yine ısrar etti kararında. İnsanları aylarca cezaevinde yatırdık ve AİHM dedi ki “Hak ihlali yaptınız.” bu gazeteciler için. Benzer şekilde, işte, Ayhan Bilgen... Birkaç gün önce kendisini Sincan Cezaevinde ziyaret ettim. Bakın, altı yıl önce açılan dosya kapsamında yeniden gözaltına alındı, tutuklandı. Ama altı yıl önce yargılanmış, yedi ay hukuksuz bir şekilde tutuklu kalmıştı, Anayasa Mahkemesine başvurmuş ve hak ihlali kararı çıkmıştı. Şimdi, yeniden, isimsiz, imzasız, ihbarlarla ya da işte gizli tanıklarla yeniden cezaevinde özgürlüğünden mahrum. Ahmet Altan, dün, tutukluluğunun bin beş yüzüncü günüydü, iki yazı, bir televizyon yorumu nedeniyle önce 3 kez ağırlaştırılmış müebbet hapis cezasına çarptırıldı, arkasından bu karar bozuldu, mahkeme yeni hüküm verdi, tahliye edildi; tekrar, örneği olmayan bir uygulamayla tutuklanması istendi ve cezaevinde. Benzer şekilde, işte Osman Kavala, bakın, bir beraat, iki tahliye, bir Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi kararına rağmen cezaevinde. Siz tutuyorsunuz demiyorum ama böyle bir, yüksek mahkeme kararlarını uygulamama gibi bir...

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Sayın Çakırözer, lütfen tamamlar mısınız.

UTKU ÇAKIRÖZER (Eskişehir) – Bitiriyorum.

Yani, Türkiye’de yargı reformu çıkardık. İşte, haber yapan, yorum yapan cezaevine girmeyecek, yargılanmayacak dedik ama bu olmuyor. İnsanların ayları, yılları cezaevinde maalesef çürüyor. Bu adaletsizliğin gerekçesi, bağımsız ve tarafsız kalması gereken yargının maalesef tek adam yönetiminin siyasi baskısı altında olmasıdır. İhtiyacımız olan, güçler ayrılığına dayalı bir hukuk devletidir.

Teşekkür ediyorum.

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Teşekkür ederim.

Sayın Yıldırım Kaya, buyurun lütfen.

YILDIRIM KAYA (Ankara) – Sayın Başkan, Sayın Bakan, değerli milletvekilleri, değerli bürokratlar; basın özgür olmadığı, basın emekçilerinin özgürlüğünü yaşayamadığı bir ülkede adaletten bahsetmek mümkün değildir. Sınır Tanımayan Gazeteciler Örgütü’nün 2020 yılı dünya basın özgürlüğü endeksinde 182 ülke arasında ülkemiz ne yazık ki 154’üncü sırada. Nasıl 154’üncü sırada olmasın ki? Tam yirmi yedi saat, bir Bakan istifa ediyor ve bu Bakanın istifasını görmeyen, duymayan bir havuz medyasının olduğu bir ülkedeyiz.

Cumhurbaşkanlığı İletişim Başkanlığı, 2020 Ocak ayında keyfi olarak toplu basın kartları iptalini gerçekleştiriyor, tepkilerin yoğunlaşması üzerine bu uygulamayı geri alıyor ama Demokles’in kılıcı gibi basın mensuplarının tepesinde sallanıp duruyor. İnternet Yasası’nda yapılan düzenlemeyle sansür daha kolay ve yaygın hâle getirildi; artık muhalif internet siteleri daha hızlı kapatılıyor, Adalet ve Kalkınma Partisinin hoşuna gitmeyen haberler anında sansürleniyor, yargı kararına ihtiyaç duyulmuyor. Bugün bir uygulama gerçekleşti: “Kendine Muhabir” diye bir muhabirin sokakta yaptığı bir haberden dolayı, hoşuna gidilmediği için, bu muhabir şu anda gözaltında, akıbeti belli değil.

Cumhurbaşkanlığına da yayın yasağı getirme yetkisi veriliyor, tek başına. Cumhurbaşkanının tek başına yayın yasağı getirme yetkisi var. Twitter’da Adalet ve Kalkınma Partisi Genel Başkanı Sayın Recep Tayyip Erdoğan’ın kızına yapılan hakareti hepimiz kınadık, Cumhuriyet Halk Partisi Milletvekilleri, il örgütleri, ilçe örgütleri, belediye başkanları; hepimiz gerçekten kınadık ve anında bu saygısızlığı yapan gözaltına alındı, gerekli işlemler yapıldı ama milletvekillerine yapılan hakarete ne yazık ki hiçbir işlem yapılmıyor. Benim şahsıma, ölmüş anneme küfredene suç duyurusunda bulunmama rağmen, şu ana kadar herhangi bir işlem yapılmadı.

İş cinayetleri, yolsuzluk iddiaları, kadına şiddet, tecavüz davalarında gerçekten yayın yasağı getiriliyor; bu yayın yasağı kimi koruyor? Tecavüzcü ve tacizcileri koruyor. En önemli mesele şu: OHAL Komisyonu var, OHAL Komisyonu oyalama komisyonuna döndü. OHAL Komisyonunun görev süresi bir yıl daha uzatıldı ama şu ana kadar “UYAP’tan beraat etmiş ve takipsizlik kararı almış tüm kişilerin dosyasını öne alacağız ve bir an önce karara bağlayacağız.” demelerine rağmen şu anda OHAL Komisyonunun insanları oyalayarak mağdur ettiği çok açık ve nettir. Burada mağduriyetin en önemli kaynağı KESK ve KESK’e bağlı sendikalar ve barış akademisyenlerinin akıbetidir. Barış akademisyenlerini bir rehine gibi görmek ve böyle tutmak gerçekten kabul edilebilir değildir.

Savunmanın bağımsızlığı, dokunulmazlığı ve hukukun üstünlüğünü gerçekten savunuyorsak barolar yasasında yaptığınız değişiklik.... Alternatif barolar kurulamadı ama alternatif baroların kurulmasını sağlamak ve baro genel kuruluna yetiştirmek için keyfi bir uygulamayla karşı karşıyayız.

Enis Berberoğlu kararı, Türkiye açısından, hukukumuz açısından, adalet açısından utanç vesikasıdır.

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Sayın Kaya, lütfen tamamlar mısınız.

YILDIRIM KAYA (Ankara) – Eğer siz Anayasa Mahkemesinin kararını tanımayan mahkemelere sözünüzü söylemezseniz gerçekten “Kral çıplak.” demeye herkes devam eder.

Adalet ve Kalkınma Partisi yönetiminin bu adaletsizliklere artık “Dur.” demesi lazım ya da partisinden başındaki “adalet” sözcüğünü çıkarması lazım.

2021 bütçesinin hayırlı uğurlu olmasını diliyorum. Umarım, adaletli günlerde hep beraber, birlikte oluruz diyor, saygılar sunuyorum.

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Teşekkür ediyorum.

Sayın Behiç Çelik, buyurun lütfen.

BEHİÇ ÇELİK (Mersin) – Sayın Başkan, Sayın Bakan ve değerli heyeti, değerli milletvekilleri; Adalet Bakanlığı bütçesini görüşüyoruz. Bütçenin Adalet Bakanlığına ve tüm yargı camiasına hayırlı olmasını yürekten diliyorum.

Bugün 10 Kasım, devletimizin kurucusu ve kurtarıcısı Ulu Önder Mustafa Kemal Atatürk'ün 82'nci vefat yıl dönümü. Onu her geçen yıl hasretle, özlemle anıyoruz. Nur içinde yatsın.

Ayrıca, dün Azerbaycan'ın barış koşullarını içeren anlaşmaya imza atması ve Ermenistan'ın yenilgiyi kabul etmesi ayrı bir sevinç kaynağı oluşturmıştır. Bu, Türkiye'miz için ve Türk dünyası için hayırlı ve büyük bir adım olmuştur. Bu vesileyle, emeği geçen herkesi tebrik etmek istiyorum. Hayırlı uğurlu olsun.

Yargı erkinin egemenliğin bir parçası olduğu kesindir. Nitekim, Sayın Bakan da konuşmasında bunlara hep vurgu yapmıştır. Egemenlik, Anayasa'ya göre, Türk milletine aittir. Millet, egemenliğini yetkili organlar eliyle kullanır. Bu organlardan biri de kuşkusuz yargıdır ve yargı bunu amirdir. Anayasa, ayrıca, hâkimlik ve savcılık teminatını ve mahkemelerin bağımsızlığını ve tarafsızlığını düzenlemektedir.

Değerli arkadaşlar, yargıya ilişkin tüm mevzuat hükümleri ideal olanı, olması gerekeni ifade etmektedir ama gerçekler böyle mi, ona bakmak gerekiyor. Şimdi düşünelim, yargı nasıl katledildi, nasıl geriye götürüldü. 5982 sayılı bir Kanun var. Bu Kanun, 2010 yılında 12 Eylül referandumuyla hayata geçirilen Anayasa değişikliğidir ve FETÖ bu sayede yargıyı ele geçirmiştir. Yargıda büyük yıkımlar yaşandı ve Türk yargısı, 5982 sayılı Yasa'dan sonra, ilk defa önemli ölçüde çürümeye ve kitlesel kokuşmaya sokulmuş oldu maalesef.

Başka bir kanun daha çıkarılıyor değerli arkadaşlar, o da 6771 sayılı Kanun. Bu da Anayasa'yı değiştiriyor, özellikle yürütmeyi düzenliyor. Şu anda iktidarın "Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemi" dediği sistem, daha doğrusu yürütme, bu değişiklikle yasama ve yargının üstünde egemen bir statüye yükseliyor. Böylece yargı, yürütmenin emrinde bir pozisyonda yoluna devam etmek durumunda bırakılıyor. Bu, hukuk devleti ilkesiyle bağdaşmaz.

Dünya demokrasi ve hukuk liginde 3'üncü sınıf devletler arasında belki de zikredilmemizin en önemli nedeni de bu Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemini yani otokratik yönetimi benimsemiş olmamızdır. Hâlbuki demokrasi ve hukuk mücadelesinde Avrupa devletleriyle yarışacak bir geçmişe sahibiz.

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Sayın Çelik, lütfen sözlerinizi tamamlayınız.

BEHİÇ ÇELİK (Mersin) - O zaman niye geriye gittik? Bunu son on yılda AK PARTİ'nin icraatlarında aramak lazım. Mesela ara buluculuk kurumu ve diğer dolaylı, adliye yardımı eden düzenlemeler; bunlar hızlı yargılamaya katkı yapan hususlardır, bunları onaylıyoruz, güzel uygulamalar. Dolayısıyla, bu faktörleri daha da çoğaltmak Adalet Bakanlığının uhdesindedir. Bu konuda çalışma yapmak gerekir.

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Teşekkür ediyorum Sayın Çelik.

BEHİÇ ÇELİK (Mersin) – Sayın Başkan, bitirmek üzereyim.

Sayın Başkan, Sayın Bakanım; siyasi otoritelerin yargıya müdahalesinin lütfen önüne geçiniz ve özellikle Yüksek Seçim Kurulu üzerinde bir çalışma yürütmenizi de buradan özellikle hatırlatmak istiyorum. Devletimiz muhkem olsun, güçlü olsun çünkü Hazreti Ali'nin bir sözü var: "Devletin dini adalettir." Bunu uygulayalım lütfen.

Çok teşekkür ediyorum, hayırlı olsun.

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Teşekkür ediyorum.

Sayın İbrahim Aydemir, buyurun lütfen.

Süreyi tasarruflu kullanmanızı dilerim.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Eyvallah Başkanım, teşekkür ediyorum.

Değerli Bakanım, şahsınızda bütün heyete saygı sunuyorum.

Efendim, bugün 10 Kasım, elbette ki Atatürk'ümüz için bir taziye mesajı vermek lazım ama hususen de bir not düşmek lazım. Bugün Sayın Cumhurbaşkanımız o notu düşmüş, çok esaslı bir not, ben de vurgulamak istiyorum. Sayın Cumhurbaşkanımız aynen şöyle diyor: “Gazi'nin tavsiyesine uygun şekilde ilim ve akıl yolundan giderek hatırasını yaşatmak yerine onu dogmalaştırmak suretiyle mirasının içini boşaltmaya çalışanları milletimizin takdirine havale ediyoruz.” Milletimiz bunları biliyor, görüyor zaten. İstismar eden ile hakikaten lider görüp yüreğine gömenler çok ayan beyan, aşikâr gözüküyor.

Arkadaşlar, tabii ki, Azerbaycan canımız, yüreğimiz ve zaferi bizim zaferimiz, milletimizin zaferi. Onları da buradan canıyürekten tebrik ediyorum, kutluyorum.

Biz, öyle bir bütçe görüşüyoruz ki, zemini ayakta tutan, mülkü ayakta tutan bir bütçe yani adalet; bizi ifade eden, AK PARTİ'yi ifade eden esaslı bir kavram. Biz diyoruz ki: Bir saatlik adaletle hükmetmek, yetmiş yıllık nafil ibadetten nafidir. Nafile yararsız, nafi faydalıdır anlamındadır. Böylesine bir anlayışı hayata yansıtmış isek buradan lezzet çıkar, buradan bereket çıkar ve öyle de olmuştur. On sekiz yıldır yaptıklarımız, bu alanda, hakikaten zirveyi, dorukları ifade ediyor ve minnettarlıklar bize yöneliyor.

Efendim, burada ben görüyorum, arkadaşlarımız birtakım ecnebi kanallarını önümüze koyarak “Adaletle güven endeksi şudur, budur.” gibi tespitler yapıyorlar. Turan Bey de bunun doğru olmadığını ifade etti zaten, doğru değil bunlar arkadaşlar. Kerameti kendinden menkul, bilinmeyen, tanınmayan, adına işte hukuk kavramını yerleştirip sonra sözüm ona dünyayı düzene koymaya çalışan yapılardan neşet eden ifadeler. Oysa arkadaşlar, ben size sahici bir endeksten bahsedeceğim. Arkadaşlar, bakınız, Doğu Anadolu Basın Konseyi (DABKON) bu alanda bir çalışma yapmış. Efendim, bizi ifade eden, yerli ve millî bir yapı. Onlar çok sayıda kalem ifade ediyor çalışmalarında ama ben 2 kalemi burada sizin dikkatinize sunacağım. Deniyor ki: Cumhurbaşkanına güven oranı nedir? Yapılmış araştırma, yüzde 68.

CAVİT ARI (Antalya) – Nerede o?

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Peki, yargıya güven nedir? Yüzde 56.

ÜNAL DEMİRTAŞ (Zonguldak) – Kaç kişiyle yapmışlar?

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Bakın, ben söyledim, Doğu Anadolu Basın Konseyi (DABKON). Öyle, ezbere konuşmayacağız arkadaşlar kaynağını vereceğiz. Efendim, şuradan gelmiş, böyle... Bunların hepsi ne yapıyor arkadaşlar? Hep söyledim, sahibinin sesi pozisyonu oluşturuyor ve siz değerli insanlarsınız, sözünüzü hükümsüz kılıyor. Yani o meşhur Nasrettin Hoca'nın darbimeseli burada hayat buluyor, yapmamak lazım bunu. Neyi konuşuyor isek belgesiyle konuşacağız. Biz, AK PARTİ, her alanda reformları ifade ettik ve bununla temayüz, tebarüz etmiş bir yapıyız. Bununla şu anda bütün dünya zemininde saygı uyandırmışız. Burada, siz hakikatleri ters yüz ederek birtakım notlar düşerseniz bunun kıymetiharbiyesi olmaz.

ÜNAL DEMİRTAŞ (Zonguldak) – Koskoca Yargıtay Başkanı yalan mı söylüyor?

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Şimdi, arkadaşlar, bakın, bir siyasi parti -kavramlar üzerinden konuşuyorlar- özellikle HDP’li arkadaşlar için söyleyeceğim, efendim “siyasi soykırım”; bu kavramları özel olarak inşa ediyorlar ve onun üzerine de yürüyorlar, çok profesyonel yapıyorlar bu işi, “siyasi soykırım...”. Siyasi soykırım ne biliyor musunuz arkadaşlar? Bakın, şu resme bakın, şu garibanlara bakın. Bir köyde bakkallık yapan bu vatanın esaslı bir evladı; siyasi soykırımın resmi budur. Siyasi soykırım nedir biliyor musunuz arkadaşlar? Diyarbakır’daki o mazlum, masum analarımız, bizim canlarımız; onlara bigâne kalmaktır siyasi soykırım. Bir Allah kulu -ben dikkat ediyorum ve hayret ediyorum- hak teslimi babında, hiç olmazsa şu Adalet Bakanlığı bütçesi görüşülürken birimiz de çıkıp şuna bir vurgu yapalım: Bakın, oradaki insanlar iki yıla doğru gidiyor. Nedir bu fevranları? Niye bunlar çıkmışlar soğukta, karda kışta evlatlarının derdine düşmüşler? Adalet bunlar için aranır arkadaşlar, böyle bakalım. Adalet, bir başkası arkadaşlar... Tabii ki içerdeki yapıya vurgu yapalım, daha iyisini arayalım; ben daha iyisini arayanlara çok da saygı duyuyorum. Noksanimız yok mu? Elbette var, Değerli Bakanımız da söyledi. Yapılanlar da zaten noksanları ikmal etmek, noksanları izale etmek, onları gidermek adına yapılıyor; yapılması gerekiyor. Ancak, teşekkür beklemiyorum artık, hiç değilse vurgu yapalım. Yani dışardan bize yönelen adaletsiz bir tarz var ve buna bir tane itiraz gelmiyor. Nedir bu? İşte, Gence’de -bizatihi gittim, gördüm- bigünah onlarca sivilimiz katledildi, o adaletin sözümlü ona sözcüsü diye burada dillendirilen ülkelerden bir tanesinden ses çıkmadı ve siz, milleti ifade eden, Türk milletini tarif eden buradaki insanlar, buna dönük bir defa bile itiraz etmediniz “Bunların olamaması gerekir.” demediniz. Yani adalet inşa edilecekse arkadaşlar, içeride adaleti arıyor isek dışarıya da yöneleceğiz ve bize, Türk milletine karşı hususi bir yönelme var, bunu hepimiz görüyoruz. Burada, bayrak isim olarak da Sayın Cumhurbaşkanımızı görüyorlar, ona dönük yıpratma girişimleri var ve burada bir başka kavramı koyuyorlar önümüze. Nedir? Saray kavramı. Biraz önce söyledim ya, sözünüz hüküm ifade etsin istiyorsanız içini dolduracaksınız arkadaşlar. Adaleti tarif eden esaslı bir isimdir Sayın Cumhurbaşkanımız. Allah’ın izniyle, sadece ülkemizin içerisinde değil bütün dünyada mazlumlara dönük adalet arayışı onunla beraber neşvünema buldu, elhamdülillah, buna ne kadar şükretsek azdır. Buna dönük sizden de benim hususen destek talebim var. Burada, özellikle, hakşinas arkadaşlarımızın olduğunu da elbette ki ben biliyorum, hiç olmazsa onlar bir kayıt düşünler, onlar bir not düşünler, yapılanlara teşekkür bağlamında bir iki ifadeyle burada katkı sunsunlar; çok çok mühimdir bu arkadaşlar.

Şimdi, burada ara ara bir arkadaşımız geliyor, hemen hemen her bütçede -isim vermeyeceğim- gelip kendince fikriyatına dönük, sahici olmayan kayıtlar düşüyor. Sahici olan ne biliyor musunuz? Biraz önce Mehmet Ali Çelebi Bey burada konuştu, o benim gözümde de mazlum pozisyonundaydı. Sahici olan şudur: O dönemde “aydın” diye etiketleyip kendilerini, onlar daha da gadre uğrasın diye mektup yazma hadisesidir. Yazarlar, o mektubun altına imza atanlardan birisi de o arkadaşımız, ismini vermiyorum, siz biliyorsunuz, adresi tarif ediyorum ben. Öyleyse arkadaşlar, lütfen, hepimiz hakkı, adaleti üstün tutma bağlamında ve dahası genlerinde adaleti mütebariz hâle getirmiş bir milleti tarif eden, temsil eden insanlar olarak bu neviden duruşlara itiraz edelim, yani sureti haktan gözükp sanki arkadaş... Bizim Erzurum’da öyle derler “Sende var, bende var, onda hiçbir şey yok.” Yahu arkadaş, bu işler sizin başınızın altından çıktı. Bir adaletsizlik varsa sizin numaralarınızla insanlar öğrendiler bunları, FETÖ’cülerini özellikle kayıt düşüyorum ve imansızlık varsa, vicdansızlık varsa, insan düşmanlığı varsa, kadın düşmanlığı varsa, çocuk düşmanlığı varsa PKK’dan neşet ediyor bütün bunlar. Öyleyse, hakikatleri konuşacağız arkadaşlar. Biraz önce bir şey söyledim, noksanlarımız yok mu? Var. Bakın arkadaşlar ben özellikle hayatının tamamını Erzurum’da geçirmiş birisi olarak söylüyorum.

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Sayın Aydemir, sürenizi tamamladınız.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Hemen bitiriyorum.

Şimdi arkadaşlar, Erzurum’da adliye mahkemelerini, o zeminleri çok eskiden beri takip etmiş, hem gazeteci hem iş adamı olarak bilen birisiyim. Oralara yöneldiğinizde hep metruk, hep böyle hoşunuza gitmeyen manzaralarla muhatap olurdunuz.

CAVİT ARI (Antalya) – Şimdi de oluyorsunuz.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Bizimle beraber oralar hakikaten adaleti ifade edecek lezzete, güzelliği sahip oldu ama Değerli Bakanım, sizden bir istirhamımız var, bu yetmiyor. Mesela, bizim Erzurum’da sizden hususen talebimiz şu: Bir adliye kampüsü istiyoruz, adli kampüs. Bizim elimizde de arsamız var. Çok sayıda böyle güzel binalarımız var ama birbirinden bağımsız, kopuk. Buna dönük, özellikle... Tabii ki bütün imkânlarımız bağlamında

SALİH CORA (Trabzon) – Bütçeyi arttıralım.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Evet, öyle yapalım.

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Teşekkür ediyorum.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Özellikle sizden böyle bir istirhamımız var, Erzurum’un buna ihtiyacı var Değerli Bakanım. Siz de olanı tabii ki, olması gerekeni takdir edersiniz.

Ben bütçemizin bütün milletimize, vatanımıza, ülkemize hayır uğur getireceğini biliyorum ve adalet neşet edecektir, her zaman olduğu gibi.

Değerli Bakanım, saygı sunuyorum, hayırlı uğurlu olsun inşallah.

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Teşekkür ederim Sayın Aydemir.

Değerli arkadaşlar bütçe, kesin hesap ve Sayıştay raporları üzerindeki konuşmalar tamamlanmıştır. Söz alan bütün sayın milletvekillerimize teşekkür ediyoruz.

Şimdi soru bölümüne geçiyoruz.

Sayın Bakana soru sormak isteyen değerli milletvekillerimizin, Komisyon üyelerimizin sisteme giriş yapmaları gerekmektedir. Komisyon üyelerimiz için on dakika, diğer milletvekillerimiz için beş dakika olmak üzere toplam on beş dakika soru taleplerini karşılayacağım.

Sayın İbrahim Aydın, buyurun lütfen.

İBRAHİM AYDIN (Antalya) – Teşekkür ediyorum Başkanım.

Cumhuriyetimizin kurucusu Ulu Önder Gazi Mustafa Kemal Atatürk’ü rahmet, minnet, şükranla anıyoruz, ruhu şad olsun.

Sayın Bakanım, bir orman mühendisi ve Komisyon üyesi olarak Bakanlığınızın yapmakta olduğu güzel hizmetlerin altını çizmek istiyorum. 2017 yılı başından itibaren ağaçlandırma çalışmalarına denetimli serbestlik uygulamaları kapsamında devam etmektesiniz. Ağaçlandırma ve Koordinasyon Projesi’yle “Adalet Ormanı” adı verilen ağaçlandırma sahaları oluşturulmuştur. Yapılan bu çalışmalara cumhuriyet başsavcıları tarafından büyük ağırlık verilmiştir; hepsine, bir orman mühendisi olarak teşekkür ediyorum. “Adalet Ormanı” adıyla 351 ağaçlandırma sahasında bugüne kadar 728 bin fidan toprakla buluşturulmuştur. Okul bahçesi, yol kenarı, refüj, park ve benzeri yerlere yüz binlerce fidan dikilmiştir.

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Evet, Sayın Aydın, hızlı bir şekilde lütfen...

İBRAHİM AYDIN (Antalya) – Sonuç olarak 2017 yılından bu yana milyonlarca fidan dikilmiştir, ağaç bakım çalışmaları yapılmıştır. Fidan dikiminde ve bakımında çalışan hükümlülere de çok teşekkür ediyorum.

2021 yılı bütçenizin hayırlı uğurlu olmasını diliyorum.

Saygılar sunarım.

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Teşekkür ederim, sağ olun.

Arkadaşlar, direkt sorulara geçebilirsek daha faydalı olur.

Sayın Çakırözer...

UTKU ÇAKIRÖZER (Eskişehir) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Bakan, dün tahliye edilen gazeteci Müyesser Yıldız için savcı bugün yeniden tutuklama talep etmiş. Dün duruşmayı izleyenler gördü ki Müyesser Yıldız'ın tutuklanmasına neden olan diğer sanık “Ben tamamen bunları kafamdan uydurdum; görmediğim, gitmediğim yerleri görmüş, gitmiş gibi söyledim, ün için yaptım.” diye açıklamalarda bulundu, bu nedenle Müyesser Yıldız tahliye edildi. Şimdi, yeniden tutukluluğun istenmesini siz nasıl karşılıyorsunuz?

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Teşekkür ederim.

UTKU ÇAKIRÖZER (Eskişehir) – Bir sorum daha var Sayın Başkanım, hemen bitiyorum.

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Çok hızlı lütfen, çok bekleyen arkadaşımız var lütfen...

UTKU ÇAKIRÖZER (Eskişehir) – TCK 299; Cumhurbaşkanına hakaret suçlamasından Türkiye’de geçmiş Cumhurbaşkanları döneminde kaç kişi hakkında soruşturma, inceleme başlatılmış, kaç hakkında mahkûmiyet kararı verilmiştir?

Teşekkür ederim.

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Teşekkür ederim.

Sayın Kerestecioğlu...

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – TCK madde 96, kişinin eziyetini de hükme bağlıyor bildiğiniz gibi. Kadına yönelik şiddet de genellikle bu şekilde, sistematik işkence şeklinde uygulanıyor ama biz bunu yargı kararlarında göremiyoruz. Bakanlığınızın eziyet suçunun da aynı şekilde kararlara yansması konusunda bir genelge ya da bir çalışması olacak mı?

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Teşekkür ederim.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – İkinci sorum...

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Lütfen hızlı...

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – Bir sorum daha var. Çok kısa sordum zaten lütfen müdahale etmezseniz hemen bitireceğim.

SİBEL ÖZDEMİR (İstanbul) – Bir dakika değil mi Sayın Başkan?

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Hayır, bir dakika değil. Sayı çok fazla, normalde biz Komisyon üyeleri arasında yapsak bir dakika yeter ama sayınız çok fazla, hepinize söz vermek istiyorum.

ÜNAL DEMİRTAŞ (Zonguldak) – O zaman beş dakika uzatalım.

SİBEL ÖZDEMİR (İstanbul) – Her gün yeni bir yöntem.

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Arkadaşlar, lütfen...

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – Yani gerçekten hızlandırılmış demokrasi...

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Buyurun.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – Bodrumlu kadınlar iki hafta önce Gültan Kışanak’a balık desenli bir elbise hediye ediyorlar ve kızı bunu cezaevine götürüyor ve cezaevi idaresi bunu sakıncalı bularak almıyor. Balık desenli bir elbisede ne gibi bir sakınca görüyorsunuz, bunu bir araştırır mısınız?

Teşekkür ederim.

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Teşekkür ederim.

Sayın Koçyiğit...

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Muş) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

“Süngerli oda uygulaması” adı altında cezaevlerinde işkence yapıldığını biliyor musunuz? Ayakta sayım, askerî nizam gibi insanlık onuruyla bağdaşmayan uygulamaların amacı nedir? Çıplak arama işkencesine ne zaman son vereceksiniz? Muhalif yayınları cezaevlerine neden almıyorsunuz; Yeni Yaşam, Evrensel gibi? Hasta mahpuslar için neden düzenleme yapmıyorsunuz? Tutukluları pandemi koşullarına rağmen hâlâ neden cezaevlerinde tutuyorsunuz? İnsanları henüz suçları sabit olmadan ölüm riskiyle baş başa bırakmayı hukuka, vicdana uygun buluyor musunuz? HDP’li vekillerin cezaevi ziyaretlerini neden engelliyorsunuz? Selahattin Demirtaş, Figen Yüksekdağ, Osman Kavala ve Ahmet Altan gibi haksız hukuksuz tutuklulukları ne zaman sonlandıracaksınız?

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Teşekkür ederim.

Sayın Emecan...

EMİNE GÜLİZAR EMECAN (İstanbul) – Teşekkür ederim.

Sayın Bakan, Türk Ceza Kanunu’nun 96’ncı maddesi, kişinin kişiye eziyetini de hükme bağlayan bir madde. Kadına yönelik şiddet çoğunlukla uzun süreli sistematik işkence şeklinde uygulanıyor ancak kanunda yıllardır var olan bu madde şiddet davalarında niçin uygulanmıyor? Adalet Bakanlığı bir genelgeyle bunu sağlayabilir, bu konuda harekete geçecek misiniz?

İkinci sorum: 2019 yılında toplam 1.600 kişilik ilçe ceza infaz kurumu kapatılmış, faaliyet raporunuza bakıldığında ise yeni açılan ceza infaz kurumları metrekare olarak gösterilmiş. Bu cezaevlerinin kapasitesi nedir? Hepimizin bildiği üzere 30 kişilik koğuşlarda 50 kişi kalıyor, yatacak yatağı olmayan mahkûmlar var. Yeni cezaevleriyle insanlık onuruna aykırı bu durumu çözebildiniz mi?

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Teşekkür ederim Sayın Emecan.

Sayın Şener, buyurun lütfen.

ABDÜLLATİF ŞENER (Konya) – Sayın Bakan, üç kısa sorum var.

Birincisi: Ceza infaz kurumlarıyla ilgili bazı rakamlara baktım. Buradaki yatak sayısı içerideki tutuklu ve mahkûm sayısından fazla. Dolayısıyla bazı hapisanelerde bir yatakta birden fazla kişi mi yatıyor? Bu fazlalığı nasıl gideriyorsunuz? Bu konuda...

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) – Yatak sayısı mı fazla?

ABDÜLLATİF ŞENER (Konya) – Yatak eksikliği var, 70 bin yatak eksikliği var.

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) – “Yatak sayısı fazla.” diyorsun.

ABDÜLLATİF ŞENER (Konya) – Hayır, tersini söylemek istiyorum. Yatak sayısı içerideki tutuklu ve mahkûmların sayısından daha az. Önümdeki rakamlara göre 70 bin yatağın eksik olduğu görünüyor. Bunun açıklamasını istiyorum.

İkincisi: Adalet Bakanı olarak Enis Berberoğlu davasında, ilgili mahkemenin Anayasa Mahkemesi kararına uymamasını nasıl değerlendiriyorsunuz?

Üçüncüsü: Bir partinin Genel Başkanına Cumhurbaşkanı sıfatıyla ayrıcalıklı bir konum sağlayan TCK madde 299'un, eşit siyasi rekabet koşullarını ortadan kaldırdığını düşünüyor musunuz?

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Teşekkür ederim.

Sayın Cora...

SALİH CORA (Trabzon) – Teşekkür ediyorum.

Sayın Bakanım, Trabzon'da bölge adliye mahkemesi, yine, Trabzon'un yeni adliye binası, Adli Tıp Kurumu Başkanlığı olmak üzere, birçok yatırıma, hizmete vesile oldunuz. Önümüzdeki dönemde, Araklı, Of, Akçaabat ve Vakıfkebir Adliyelerinin yatırım planlamasında olduğunu biliyoruz. Bu yıl, ihalesinin yapılması ve temel atma töreni düzenlememiz mümkün olacak mı?

Teşekkür ediyorum.

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Teşekkür ederim Sayın Cora.

Sayın Girgin...

SÜLEYMAN GİRGİN (Muğla) – Teşekkürler.

Sayın Bakan, cezaevlerinde kapasitenin çok üstünde mahpusun kaldığı belirtiliyor. Bütün hükümlüler için ranza var mıdır? Ranzası olmayan ve yerde yatan var mıdır?

Pandemi ortaya çıktığından beri cezaevlerinde ortaya çıkan toplam Covid vakası nedir, sayısı nedir? Cezaevlerinde Covid nedeniyle ölüm yaşanmış mıdır, sayısı kaçtır? Cezaevlerinde ortaya çıkan Covid verileri ulusal kayıtlara geçiyor mu? Yoksa, bunlar da diğer veriler gibi Sağlık Bakanlığınca saklanıyor mu?

Genel idari hizmetler sınıfında bulunan infaz koruma memurlarının güvenlik hizmetleri sınıfına geçirilmesi yönünde bir çalışmanız var mı?

Ceza infaz kurumunda görev yapan sözleşmeli personel ile kadrolu meslektaşları arasındaki ücret adaletsizliğini giderecek çalışmanız var mı?

Son olarak pandemi sürecinde sağlık personeliyle birlikte karantinada görev yapan ve haftalarca evinden uzak kalan ceza infaz kurumu personeline, fedakârca çalışması için ikramiye vermeyi düşünüyor musunuz?

Teşekkür ediyorum.

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Teşekkür ederim.

Sayın Karaca...

GÜLİZAR BİÇER KARACA (Denizli) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Bakan, 16 Ocak 2019'da Cumhurbaşkanı tarafından açıklanan 180 Günlük İcraat Programı'nda, İnsan Hakları Eylem Planı'nın birkaç ay içerisinde tamamlanacağı ifade edilmişti. Siz de 14 Şubat 2020'de bir ay içinde tamamlanacağı açıklaması yapmıştınız. Aradan dokuz ay geçti; İnsan Hakları Eylem Planı hangi aşamada? Geldiği aşama konusunda bilgi verebilir misiniz?

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Teşekkür ederim.

Sayın Çelebi...

EKREM ÇELEBİ (Ağrı) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Sayın Bakanım, özellikle, pandemi sürecinin gerçekten bütün dünyada çok sıkıntılı oldu ama bir Adalet Bakanı olarak bu süreci çok iyi yönettiğinizden dolayı sizlere çok teşekkür ediyorum.

İkincisi de: Ağrı merkeze bir personel eğitim merkezi istiyoruz. Sizlerden ricam, orada yer de ayırdık, şu anda yaklaşık olarak 106 dönümlük bir yerimiz de var, eğer 2021 Yılı Yatırım Programı'na alırsanız çok sevinirim. Yine, aynı şekilde, 2018'den beri, son çeyreğinde biz, adliye sarayı... Demin, İbrahim Bey'de söyledi; Erzurum gibi bütün yerleşkenin bir arada olmasını arzu ediyoruz. 2021 Yılı Yatırım Programı'na alma imkânınız olursa...

Çok teşekkür ediyorum.

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Teşekkür ediyorum.

Sayın Öztürk...

Sayın Ünal Demirtaş...

ÜNAL DEMİRTAŞ (Zonguldak) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Bakan, Zonguldaklı avukat arkadaşlarımızın Zonguldak'a, Zonguldak, Bartın, Karabük ve Kastamonu illerini kapsayan bölge adliye mahkemesi kurulması talebi vardır. Bu talebin 2021 yılında gerçekleştirilmesini talep ediyoruz.

İkinci olarak: Ankara'da, 2 no.lu Baronun avukat sayısını 2 bine tamamlamak için kamu avukatlarına baskı yapıldığı iddiaları vardır. Kamu avukatlarının baro değiştirmeleri için yapılan baskıları ortadan kaldırmak için bir çalışma yapacak mısınız?

Son sorumu soruyorum: Yeni Ankara Adliyesi için 2021 bütçesinde ödenek ayrılmış mıdır? Ayrıldıysa ne kadar ayrılmıştır? Yeni adliyenin yapımına ne zaman başlanacaktır ve ne zaman bitirilecektir?

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Teşekkür ederim.

Sayın Aydoğan, buyurun lütfen.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Teşekkür ederim.

Sayın Bakanım, sivil ölü statüsünde olan KHK'liler ve barış akademisyenleri anayasal haklarına ne zaman kavuşacaklar?

Yine, bir adaletsizliğe kurban gitmiş olan harp okulu öğrencileri var. Bazılarının ilişkisi kesilmiş; hiçbir yargılama söz konusu olmamasına rağmen eğitim haklarından faydalanamıyorlar. Bir kısmı da baskı ve psikolojik baskı altındaki hâkimlerin verdiği kararlarla müebbet hapse mahkûm edilmişler. Bu mahkûm edilenlerin -mesela, özellikle Sultanbeyli'de okuyan öğrencilerin- vatandaşlarla o gece İstiklal Marşı söyleyen ve darbeye karşı duruşlarını gösteren tablolarına rağmen, haklarında verilen mahkûmiyet kararı hâlâ Yargıtayda bekletilmektedir. Bu konuya ilişkin, Adalet Bakanlığımızın ileriye yönelik olarak bir tasarrufu söz konusu olacak mı?

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Teşekkür ederim Sayın Aydoğan.

Sayın Hüseyin Kaçmaz.

HÜSEYİN KAÇMAZ (Şırnak) – Teşekkürler Sayın Başkan.

Sayın Bakan, 23 Haziran öncesi, hepimizin bildiği üzere İstanbul seçimlerinden önce İmralı'ya bir akademisyen götürülüp bir mektup getirilmişti ancak o dönemden beridir Sayın Abdullah Öcalan'la görüşmek için başvuran aile ve avukatların başvurusu reddedilmektedir. Öcalan her mahkûma tanınan bu haklardan neden yararlanamamaktadır? Bir de 7 Ekim 2014'te Cumhurbaşkanı Erdoğan "Kobani düştü düşüyor." dedikten sonra ülke genelinde birkaç haftadır süregelen barışçıl, demokratik Kobani protestolarında birtakım karanlık olaylar yaşanmış ve 43 kişi yaşamını yitirmiştir. Bu kişilerle ilgili kaç soruşturma açılmış, kaç dava açılmıştır?

Yine, aynı adliye içinde mahkeme mahkeme gezdirilerek -ki turnak içerisinde ayaklı giyotin diye artık isimlendirildi- iktidarın direkt adres gösterdiği davalarda tam da iktidarın söylemlerine paralel kararlar veren Akın Gürlek hakkında inceleme başlatacak mısınız?

Teşekkür ederim.

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Sayın Kaçmaz, teşekkür ederim.

Sayın Burak Erbay.

BURAK ERBAY (Muğla) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Yakın zamanda yaşanan İzmir depreminde, biliyorsunuz, Bayraklı ilçesi adliyenin olduğu bölge, orada 2 meslektaşımızı kaybettik, başsağlığı diliyorum ama ciddi mağduriyet devam ediyor. Az önce baro başkanımızla görüştüm, şu anda 500 civarı meslektaşımızın girilemez şekilde binaları bulunuyor. O yüzden onlar ciddi bir şekilde yardım talep ediyorlar, mümkünse karşılıksız birtakım kaynak aktarılması konusunda beklentileri var. Aynı şekilde, verilen duruşmalarla ilgili, takdir hâkimlerde olduğu için, mazeretlerden dolayı ciddi sorunlar yaşıyorlar, bu konuda beklentileri var.

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Teşekkür ederim Sayın Erbay

BURAK ERBAY (Muğla) – Muğla’yla ilgili de bir şey söylemek istiyorum: İbrahim Aydemir Vekilimizle de görüştük az önce, Muğla merkez 100 bin nüfuslu olmasına rağmen, ağır ceza mahkemesi başka yerde, asliye cezalar başka, vergi başka yerde; şimdi, bir FETÖ yurduna el konularak... Sadece 100 bin nüfuslu bir ilçede 4 tane farklı yerde adliyemiz var. Bu konuda da Adalet Bakanlığının gerekli girişimlerde bulunmasını istiyoruz.

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Teşekkür ederim.

Sayın Züleyha Gülüm.

ZÜLEYHA GÜLÜM (İstanbul) – Ben, avukat meslektaşlarımın ruhsat gasbını sormak istiyorum. Haklarında soruşturma ya da kovuşturma olduğu gerekçesiyle, bazen hiçbir yasal dayanağı olmaksızın, bazen de KYK’li oldukları için, meslektaşlarım görevlerini yapamıyorlar. Bu, ciddi bir mağduriyet yaratıyor. Hakkında kesinleşmiş bir hüküm olmamasına rağmen, avukat arkadaşlarımızın mesleğini yapması Adalet Bakanlığı tarafından neden engellenmektedir? Bu konuda bir düzenleme yapmayı düşünüyor musunuz? Adaleti sağlamayı düşünüyor musunuz?

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Teşekkür ederim Sayın Gülüm.

Sayın Sibel Özdemir, buyurun lütfen.

SİBEL ÖZDEMİR (İstanbul) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Aydemir burada mı bilmiyorum ama işte “Ecnebi raporlara atıf yapıyorsunuz.” dedi. Benim atıf yaptığım rapor, mevzuatımızı uyumlaştırmaya çalıştığımız, resmî aday ülkesi olduğumuz Avrupa Birliği ve kurucu üyesi olduğumuz Avrupa Konseyi Raporları.

Sorum şudur Sayın Bakan: OHAL Komisyonu ile ilgili AB raporlarında kurumsal bağımsızlığın olmaması, inceleme usullerinin uzun sürmesiyle yeter düzeyde bireyselleştirilmiş kriterlerin ve uygun savunma araçlarının bulunmaması, OHAL işlemleri inceleme komisyonunun ihraçlara ilişkin şimdiye kadar etkili bir çözüm yolu sağlamamasına yol açmıştır. Siz bu konuda ne diyorsunuz ve önlem alacak mısınız?

Teşekkürler.

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Teşekkür ederim.

Sayın Tiryaki.

MEHMET RUŞTU TİRYAKİ (Batman) – Teşekkür ediyorum.

Sayın Bakan, Türkiye’de tahliye koşulları açısından Adli Tıbbı sevk edilmiş kaç hasta mahpus bulunmaktadır? Covid-19’dan yaşamını yitiren mahpus sayısı kaçtır? Bakanlığın izni veya onayı olmadan bir milletvekilinin cezaevlerinde mahpuslarla görüşme yapamamasının yasal dayanağı nedir? Bu uygulamayı yani izin uygulamasını doğru buluyor musunuz? AİHM kararına rağmen, mahpusları ailelerinin ikamet ettiği kentlerden yüzlerce kilometre uzağa göndermeye neden hâlâ devam ediyorsunuz? Ailelerine yakın cezaevlerine gitmek için sevk başvurusunda bulunanların taleplerini neden reddediyorsunuz?

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Evet, teşekkür ederim arkadaşlar hepinize. Soruları aldık.

Şimdi görüş, eleştiri ve sorulara cevap vermek üzere Adalet Bakanımız Sayın Abdulhamit Gül’e söz veriyorum.

Süreniz kırk beş dakikadır. Öncelikli olarak sorulara cevap vermenizi dilerim, eğer kalan sorular varsa da bir hafta içerisinde yazılı olarak Komisyonumuza göndermenizi dilerim.

Buyurun Sayın Bakanım.

ADALET BAKANI ABDULHAMİT GÜL – Çok teşekkür ediyorum.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri, bu saate kadar görüşmeleri takip eden çok değerli Meclisimizin çalışanları, basın mensupları, çok değerli çalışma arkadaşlarım; öncelikle, çok istifade ettiğimiz bir süreç oldu yani hepsi birbirinden çok değerli, buradaki her eleştiri bizim için çok kıymetlidir. Zaten herkes aynı şeyi düşünse, fiziksel olarak da düşünsel olarak da insanlar farklı şeyler düşünmez, farklı şeylere inanmaz, herkes tek tip olurdu. Dolayısıyla, farklılıklar arasında iyiyi bulmak, ortak iyiyi ulaşmak evrensel bir ilke. Dolayısıyla, biz, bu masa etrafında birçok faaliyeti, adalet hizmetlerindeki eksiklikleri, bir yıl boyunca görülenler, nerelerde ne şekilde görülüyor... Adalette adil olmak kadar adil görünmek de çok önemli. Buralarda hangi eksiklikler var? Bunlar için çok önemli bir laboratuvar ve imkân oldu. Dolayısıyla, burada her türlü olumlu, olumsuz diye değerlendirilebilecek görüşler bizim açımızdan olumludur, çok değerlidir. Bunun için hepinize, ayrı ayrı çok teşekkür ediyorum gerek iktidardaki, Cumhur İttifakı’ndaki arkadaşlarımıza gerekse muhalefetteki arkadaşlara. Son tahlilde, aslolan milletin talepleridir ve bu konudaki farklı düşüncelerin değerlendirilmesidir. Farklı düşünceler, farklı ses ve görüşler, kanaatler doğruyu bulmaya katkı sağlar. Dolayısıyla, her farklı ses ne kadar güçlü çıkarsa bunun ülke adına, demokratikleşme adına çok büyük katkısı olacağına inanıyorum. Dolayısıyla, burada da bu konudaki her türlü eleştiriden bizler de kendi payımıza çok önemli neticeler alacağız. Bunun için tekrar teşekkür ediyorum.

Azerbaycan’da, can Azerbaycan’da çok sevindirici gelişmeler oldu. Buradan selam gönderiyorum ve bu vesileyle Ermenistan’ın yaptığı insanlık dışı savaş suçlarını da buradan, bu yüce Meclis çatısı altında kınıyorum.

Özellikle, tabii, birçok mesele “adalet” dediğimiz, bütçesini konuştuğumuz meseleler üzerinde hemen hemen ortak şeyler söylendi. Türkiye’nin hukuk sistemiyle ilgili, Türkiye’nin yargıya güveniyle alakalı genel eleştiri ya da bu konuda tespitler yapıldı. Şunu ifade etmek lazım ki: “Türkiye’de hukuk sistemimiz dört dörtlüktür. Her şey çok iyi işliyor, hiçbir sorun yok.” diyebilecek bir durumda değiliz. Bu hiçbir zaman olmadı. Çok iyi olduğumuzu, daha iyi olduğumuzu söyleyebiliriz. Elbette, çok önemli adımlar attık, çok önemli işler yaptık. Bunu tespit etmek, yerine koymak lazım ancak daha yapılacak çok iş var ve elbette konu yargısal bir konu olduğu için yargı erki bağımsızdır, yasama bağımsızdır, yürütme bağımsız. Bizim yürütmenin parçası olarak da öyle bir karar oluyor ki kararı aldığınızda bir

hukukçu olarak da öyle bir karar oluyor ki kararı aldığınızda “Böyle bir karar olamaz.” dediğimiz kararlar elbette oluyor. “Gereğesi görüldüğü üzere.” diye bir karar verilir, baktığımızda hiçbir şekilde gerekçesini görmediğimiz kararlar olabiliyor. Bunlar ülkemiz adına elbette çözmemiz gereken sorunlar olduğunu gösteriyor ama 9 milyon dosya -az önce Sayın Kalaycı rakamları verdi- savcının önünden geçmiş bir yılda. Yani konuştuğumuz on dosyaysa, yüz dosyaysa, bin dosyaysa, total bir yaklaşımla bütün yargı sistemine, bütün savcılara, bütün hâkimlere çok kötü bir noktadaymış gibi bir haksızlık yapmanın da gerçekten büyük bir haksızlık olduğunu düşünüyorum. Elbette yargının “pardon”u olamaz, sıfır hatayla gitmesi lazım ama insanın olduğu yerde zaten sistemin kendisi, varsa bir hata... Az önce Cavit Bey ne dedi? “Arkadaş, ilk derece yanlış karar verdi, istinaf var. İstinaf yanlış karar verdi...” Biz avukatlıkta kaybettiğimiz davada ‘Arkadaş temyiz hakkı kazandık.’ deriz. Niye? Bir üst mercide bunun döneceğine inanıyoruz. Aslolan hukuk sisteminin işleridir. Türkiye’de, bu ülkede 27 Mayıs’ta “Sizi buraya tıkan irade cezalandırılmanızı istiyor.” diye darbenin yanında duran bir yargı vardı. 12 Eylül’de yaşı büyütülerek idam edilen gencecik yavrularımız vardı, canlarımız vardı. “Bir sağdan, bir soldan.” diyerek idam sehparına, yargılama süreçlerine götürülen bir yargı vardı. 28 Şubat’ta brifinge selam duran bir yargı vardı. FETÖ yargılamalarında Sayın Çelebi buradaydı. Ergenekon kumpas davaları, baskılar, delil üretmeler, bir sabah, bir gece vakti girip kendini süper savcı, süper mahkeme yerine koyan, seçilmişler değil de atanmışların “Devleti ben burada idare ediyorum.” diye bürokratik, yargısal aktivizme giden uygulamaları gördük. Anayasa Mahkemesinin 367 kararı, Refah Partisi, Fazilet Partisi...

MEHMET RUŞTU TİRYAKİ (Batman) – BDP...

ADALET BAKANİ ABDULHAMİT GÜL – BDP ve diğer tüm partilerin kapatılmasına yönelik kararları oldu konjonktürel, siyasal aktivizm sonucu doğuran. Türkiye’de bu anlamda bütün... Yani bu kadar mı kötü? Yani, FETÖ’nün kumpas davalarının, Ergenekon yargılamalarının delil üretmesinden mi kötü? Bakın, bir gece, 15 Temmuz darbe girişimi gecesi biz bu Gazi Meclisin çatısı altındaydık ve o gece tüm partililer, hep beraber bu Mecliste milletin iradesini koruduk ve biz onu yaparken adliye koridorlarında cuntacılar yakalama emri çıkartan yargıydı. Değerli arkadaşlar, hukuku ortadan kaldırmak isteyen, Anayasa’yı ortadan kaldırmak isteyenlere karşı, darbecilere karşı yargı ilk defa rüşdünü ispatladı.

Değerli arkadaşlar, aynı gün neredeyse yargı mensubunun üçte 1’i ihraç oldu, 2 bin civarında hâkim, kıdemli hâkim istinafa gitti, yarısı sistem dışına itildi, yeni gelen hâkimler... Yani yargı AK PARTİ’nin, babamızın, kendimizin yargısı değil ki ülkemizin yargısı. Dolayısıyla oraya vereceğimiz bir zarar elbette ülkemize zarar verir. Ha, bunu yaparken en başta yargı mensuplarının hukuku koruması, bu konuda en titiz bir şekilde olmaları gerekir; elbette, bu da doğru, bu da değerlendirmeye değer ama hâkimlerle ilgili, uygulayıcılara baktığımızda, bazen “Ya, bu nasıl olur?” dediğimizde, mevzuatta vardır “Ya, bu niye tutuklanamadı?” Çünkü iki yılın altına tutuklama yasağı getirmişiz, yüce Meclis getirmiş, ha, değişirse hâkim ve savcı bunu uygular ya da kanun çok iyidir, güzel bir kanun ama uygulama kötü. Yani, bakıyorsunuz, deliller toplanmış, aradan seneler geçmiş, kaçma şüphesi yok, adam çok önemli biri, kamuda görev yapıyor, sabah işine gidecek, en azından iş yerinde “Gelir misiniz?” dersin ama pat diye gidiyorsun. Deliller toplanmıştır... Tutuklama bir istisnadır, asıl değildir; aslolan, tutuksuz yargılamadır. “E, tutuklama yapıyor.” Peki, ne yaparsınız? Dosyanın sahibidir savcı, karar veriyor, itiraz edersiniz. İtiraz mercisi var, Türkiye’de hukuk sistemi işliyor. “E, ağırlaştırılmış müebbet için dava açtı, talep etti.” E, olabilir, savcı bunu ister, yanlışsa mahkemeden döner. Mahkeme karar verdi, istinaf var, Yargıtay var, Anayasa Mahkemesi var, AİHM var. Yani Türkiye’de bir hukuk sistemi var arkadaşlar. Bir, sanki savcı talep edince -savcı talep makamı- ona öyle karar verilmiş gibi oluyor.

Bu anlamda, bir diğer yanlış da bizim FETÖ'yle mücadele ederken FETÖ'nün zihniyetiyle beraber yöntemiyle de mücadele etmemiz lazım. Eski dönemlerde olduğu gibi... Savcı çarşaf çarşaf bir talepte bulunduğu bile bu davanın beraatla sonuçlanabileceğini, bu kişinin takipsizlik alabileceğini de hepimizin bilmesi lazım. Savcı talep eder. "Otuz yıl istenmişti, üç yıl verildi." E, mahkeme var çünkü mahkeme delile baktı ve üç yıl verdi, belki Yargıtay da tamamen beraat verir ya da daha az verir. Dolayısıyla sürecin bir kısmını alıp yani filin bir hortumu tutup, filin bir bacağını tutup bir yorum yapmamak, bütüncül bakmak lazım. Dolayısıyla bu anlamda, bu mücadelelere girerken de lekelenmeme sürecinin çok önemli olduğunu düşünüyoruz, inanıyoruz. Bardak dolu, birisi geliyor bardağı deviriyor, biz o bardağa karşı çıkamayız. Hukuk sistemimize sahip çıkacağız, eksiklerini hep beraber sistem içerisinde değerlendireceğiz.

"E, hâkim ve savcı karar verdi, buna yargısal olarak HSK..." Değerli arkadaşlar, HSK bir idari kurumdur, yargı kurumu değildir. Verilen bir yargısal karara karşı HSK "Sen bu kararı verdin, o yüzden sana bir soruşturma açıyorum." dediğinde itiraz edilmesi lazım çünkü hâkim ve savcıların korkusuzca karar vermesi gerekir. Yani bunu söylemek gerekirken verilen bir kararla ilgili "HSK neden yargısal bir karar almadı, kararı kaldırmadı?" gibi şeylerde muhtemelen niyet farklıdır, belki ifade o şekilde.

"HSK'yı neden siz toplantıya çağırmadınız, bu hâkimle ilgili işlem yapmadınız?" Değerli arkadaşlar, 2010'a kadar adalet müfettişleri, Adalet Bakanlığı müfettişleri soruşturma açıyordu, Bakan izin veriyordu; 2010'dan sonra bu kalktı, HSK buna karar veriyor, HSK'nin Birinci Dairesi karar verir ve onay Bakana gelir. Dolayısıyla Adalet Bakanın "Ya, şu hâkimle ilgili ben soruşturma açayım; şununla ilgili böyle karar verdi, soruşturma açılın." diye bir talimat verme yetkisi yok, Bakanlık müfettişleri incelemiyor. İyi ki de öyle, doğrusu da bu. Burada hangi bakan oturursa otursun yürütmenin bu anlamda müdahale etmesine hepimizin karşı çıkması lazım. Dolayısıyla bu anlamda da bir bilginin tashih edilmesine ihtiyaç var. Yani biz verilen bir karar ya da verilmeyen bir kararla ilgili yargısal bir tasarrufta bulunamayız.

Değerli arkadaşlar, dolayısıyla "İskandinav ülkesiyiz gibi anlatıyorsunuz." diye bazı arkadaşlar söyledi. Değerli arkadaşlar, yani hangi İskandinav ülkesinde parlamento binası bombalandı, kendi emanet ettiği, "Teröristlere karşı kullanın." dediği silahlar, F-16'lar ülkelerinin seçilmiş cumhurbaşkanlarına, ailelerine yöneltildi? Hangi ülkede bu görüldü? Hangi ülkede üçte 1 yargı mensubu bir gece ihraç edildi? Yani bunlar sistem içerisinde mi kalsaydı? Yani hangi ülkede sırtını terör örgütüne dayayan bir siyasal anlayış var? Anneler, gözü yaşlı anneler dağda istismara, şiddete maruz kalmış yavrularının, çocuklarının okulda olması için gidip bir siyasi partinin önüne oturuyor. Yani Türkiye'de bu anlamda, bu kadar terörle mücadele eden bir ülke olarak yoğun bir şekilde demokrasimizi, hukuku, Anayasa'yı ayakta tutmaya çalışan bir süreçteyiz. Dolayısıyla tüm bunlara rağmen bizim için tek pusula vardır, Anayasa'dır, hukuktur. Anayasa'yı ortadan kaldırmak için darbe yapma girişiminde bulunanların bile yargılandığı mahkemede biz, Anayasa, hukuk ve vicdan çerçevesinde yargılanmasını, adaletin tecelli etmesini istiyoruz. Çünkü aslolan hukuktur, aslolan adaletin tesisidir.

Şimdi HSK'yle ilgili çok yoğun, birçok yine soru geldi HSK'nin yapısıyla alakalı. Değerli arkadaşlar, HSK'yi daha önce hâkimler kendisi seçiyordu ve bazı arkadaşlarımız burada yine bunun yanlışlığını söylediler. Neden? Çünkü yargı siyasallaşıyor. Bakın, bugün yargının bu anlamda seçiminin adliye koridorlarına gelmesinin çok büyük sıkıntısını yaşadık.

Değerli arkadaşlar, o seçim zamanında bütün fotoğraf ortaya çıktı. Seçimi almak adına asla yargıda istenmeyecek birtakım hadiseler, klikleşmeler, gruplaşmalar çok yoğun bir şekilde yaşandı. Şu an ne oldu? Yani 2 alternatif var. Türkiye'yi hukuk üstünlüğü çerçevesinde de eleştirenlerin bizlere de

söylediği temel sorun... Yani -bu iş kendilerine göre- hâkim, savcılar kendileri seçmiş olsa Türkiye’yle ilgili o dediğiniz sıralamaların hepsini en başa yazacaklar. Yani işin başı, birkaç bazı davalar ve HSK’nin yapısıyla ilgili durum.

Peki, Parlamento çatısı altında bulunuyoruz. Şunu soruyorum: Vatandaş yargılamayı, adaleti beklerken hâkim, savcılar kendi içerisinde bir seçime gidip seçim süreçleriyle ve “Sen şu hemşehrisin.” “Sen şu şeyi yapıyorsun.” “Sen şu görüştensin.” diye bir klikleşme, onları tekrar eşelemek mi doğrudur acaba yoksa milletin seçtiği -hangi partiden olursa olsun, bugün, Türkiye’nin yüzde 97’sine, yüzde 100’üne yakın vatandaş ne ise burada temsiliyet var- bu vatandaşın seçtiği kişiler mi yargının idari organını seçsin?

Anayasa tercihinde ve vatandaşımızın oy verdiği sistemde “Arkadaş, benim seçtiğim Cumhurbaşkanı seçsin ama benim seçtiğim Parlamento daha fazla seçsin, 7’sini Parlamento seçsin.” dedi. Yani, ben hiçbir... Ben bu çatı altında da ulvi bir şekilde görev yaptım. Parlamentoda görev yapan, milletin yüzüne bakan bu arkadaşlarımızın asla yanılmayacağını, en doğruyu seçeceğine inanıyorum. Bakın, o gün Anayasa’yı MHP’yle beraber yaparken de, o gün de eleştirilerde hep dediniz: “Oturup kendiniz seçeceksiniz.” “Tek adam seçecek.”

Değerli arkadaşlar, şimdi soruyorum, şu aritmetiğe göre soruyorum: HSK seçimleri önümüzde ve yakın. Biz o zaman da dedik değerli arkadaşlar, bugün biz buradayız, yarın nerede oturacağımızı, kimin nerede oturacağını millet tayin eder. Millet, bu ülkenin siyasetini, geleceğini tayin eder. Milletin iradesinin üstünde hiçbir güç yoktur. Biz dedik ki Türkiye’nin makul ortalaması, uzlaşmasını sağlayacak şekilde bir seçim olsun. Nedir o? HSK üyeleri üçte 2’yle seçilecek. Peki, bizim üçte 2 oyumuz var mı, AK PARTİ’nin? Yani o “tek adam” diye eleştirdiğiniz ki milletin seçtiği bir kişiye bu anlamda tarifte bulunmak milletin tercihinin hafife almaktır. İşte, bu yüzden iktidar olamıyorsunuz, bu yüzden millet size, bu anlayışa asla güven vermiyor.

Değerli arkadaşlar, AK PARTİ’nin üçte 2 çoğunluğu yok. Oturup dedik ki kendi partisinden Genel Başkanı oradan seçer. Üçte 2 çoğunluğumuz yok, seçemedik. “Ya, MHP’yle beraber -Cumhur İttifakı- seçersiniz.” MHP’yle beraber oturduk, üçte 2’miz yok. “2’nci turda seçersiniz.” 2’nci tur kaç arkadaşlar? Beşte 3. Beşte 3, yine AK PARTİ, MHP ne tek başına ne beraber seçemiyor. Dolayısıyla, Mecliste bir uzlaşma burada söz konusu. Dolayısıyla bu konuyla alakalı yine Parlamentonun bir tercihi, Parlamentonun...

ABDÜLLATİF ŞENER (Konya) - Mevcut üyeler nasıl seçiliyor? Onlar yine...

ADALET BAKANI ABDULHAMİT GÜL – Mevcut üyeler yine eski sisteme göre beşte 3 yani Parlamento ne ise milletin seçtiği neyse o.

ABDÜLLATİF ŞENER (Konya) – Tamam, o zaman seçti.

ADALET BAKANI ABDULHAMİT GÜL – Şu an süreçleri bitiyor ve önümüzdeki birkaç ay içerisinde, önümüzdeki aylarda seçim olacak.

ABDÜLLATİF ŞENER (Konya) – Doğrudan Cumhurbaşkanı seçiyor.

ADALET BAKANI ABDULHAMİT GÜL – Yani burada da yine bir uzlaşmayla söz konusu olacak. Dolayısıyla, bu konuyla alakalı eleştirilerin çok bir karşılığı yok.

Değerli arkadaşlar, Sayın Erkek’in yine AİHM kararlarıyla ilgili... Elbette Anayasa Mahkemesi kararları bağlayıcıdır.

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Arkadaşlar, ikili konuşma yapmayalım lütfen.

Buyurun Sayın Bakan.

ADALET BAKANI ABDULHAMİT GÜL – Anayasa herkes için bağlayıcıdır, tüm kişileri, kurumları bağlar ve kararlarının gereği yapılır. Yürüten bir dava sürecinde hele Adalet Bakanı olarak bir söz söylemek, tavsiyede bulunmak, telkinde bulunmak benim inandığım hukuka aykırı ancak elbette mahkeme kararlarına uyulması Anayasa’nın amir hükmüdür ve mahkemelerden beklenen de budur. Dolayısıyla, bu konuda bunun aksi yönde bir değerlendirmemiz söz konusu değil. Kaldı ki bireysel başvuruyu AK PARTİ getirmiştir ve bu, önemli bir reformdur. Reform yaparken bu reform Ali’ye yarar uygulamayayım, Veli’ye yarar uygulayayım şeklinde bir bakış açısı olmaz. Adalet figürünün gözü bağlıdır, kim için, ne için olduğuna bakılmaz, hak neyse onun gereği yapılır. Karara katılırsınız katılmazsınız, Anayasa Mahkemesi kararları, birçok beğenmediğimiz kararı da var ama kararın bağlayıcılığı hususunda elbette konu nettir.

Süreçle alakalı, silahların eşitliği konusu, bu husus elbette yine hep söylenegelen bir konu ama teknik hususları da var. İşte sanık ve savcılık uygulaması da dünyada çok farklı; Türkiye’de benzer olanlar var, farklı olanlar var. Mesela Fransa’da da Türkiye gibi ama bu konu her zaman Türkiye’de hukukla ilgili bir şey olduğunda “Ayrı yerde otursun...” Hepimizin, benim de dâhil yıllarca söylediğim bir konuydu ama bu husus elbette çalışma alanlarında... “Adliye” denme ifadesi, bizim strateji olarak da “il adliyesi” ifadesi daha doğru bulduğumuz konu ama uygulanagelen yazılı ifadeler var, bir alışkanlık var ama sistemsiz olarak buna da biz olumsuz bakıyor değiliz.

Bu HSK vardı zaten söyledim, Sayın Erkek’e cevabı ve diğer tüm ortak cevapları usul ekonomisine göre kullanmaya çalıştım.

Faili meçhullerle alakalı yani failin kim olduğu belli olmayan hırsızlık, dolandırıcılık bunlarla ilgili savcılıklar yoğun çalışmalar yapıyorlar. Yine lekelenmeme hakkı, isimsiz, asılsız ihbarlar... Bu konuda çok önemli adımlar attık. Tutuklamayla ilgili 2017’de oran yüzde 42 denilmişti. Bu oran şu anda -tutuklama oranı- yüzde 16,98 yani Türkiye’de tutuklama oranı yüzde 16,98 ve bu uygulamanın doğru olduğunu, Avrupa ortalamaları ve hatta bazılarının da altında... Bu tutuklamanın istisna olması da bizim yine önem verdiğimiz bir konu.

Değerli arkadaşlar “AİHM’le ilgili çok ihlal veriliyor.” şeklinde bir değerlendirme var. Kaldı ki Türkiye’de hukuk sistemimizde bir yanlış karar varsa yüksek mahkemeden, Anayasa Mahkemesinden ve AİHM’den döndüğünde bunun her türlü gereği yapılmakta ve o kararı verenle ilgili -bugün sabah da söyledim yani yaptıklarımızı da anlatıyorum- terfide benim verdiğim karar beş sene sonra bile karşıma çıkar, bu AİHM’den dönerse, Anayasa Mahkemesinden dönerse bu benim için olumsuz olur diye içtihatlarına bakmaya yönelik önemli bir teşviktir. Yani bu çok önemli bir reform önemli bir adımdır. Buraya baktığımızda AİHM’le ilgili Bakanlığımızın savunma görevini üstlendiği 2012 yılından itibaren ihlalle ilgili oran yüzde 1,16; 70.495 başvuru sonuçlandırılmış, 820 ihlal verilmiş ve ihlal kararlarıyla ilgili de Avrupa Konseyi ortalaması 2,15. Yine adil yargılanma açısından baktığımızda AİHM 47 ülke hakkında verdiği kararların yüzde 38’inde adil yargılanma hakkının ihlal edildiğine karar vermiş. Peki oranlar nasıl? İtalya’da yüzde 64, Fransa’da yüzde 63, Almanya’da yüzde 51, ülkemiz için yüzde 32. Hani “Adil yargılanma yok.” diyorsunuz ya, diğer saydığım ülkelerde daha fazla oransal olarak kaldı ki adil yargılanma hakkına ilişkin AİHM’in verdiği başlıca ihlal nedeni olan DGM’ler avukata erişim yasağı, avukatsız ifade gibi, Askerî Yüksek İdare Mahkemesi gibi sorunları da hep beraber bizim dönemimizde AK PARTİ döneminde çözdük. Bu ihlaller, kusura bakmayın ama, AK PARTİ’nin reformlarından önce, bizim savunma yapıp da ülkemizin cezalandırıldığı, büyük çoğunluğu da bunlar. Bunu da ayrıca ifade ediyorum ama hepsi bir bütündür, hepsi kendi hatamızdır. Bunların

hiç yaşanmaması lazım. Bu dönemsel şu dönemdi, bu dönemdi şeklindeki bir değerlendirme. Kaldı ki terörle mücadelede kaynaklanan 90'lı yılların yine tazminatları olduğunu da ayrıca ifade etmek gerekir.

Burada özellikle “İkili bir yapılanma, yargılama, belli bölgeye ayrımcılık yapılıyor.” denildi. Değerli arkadaşlar, Türkiye’de toplumun her kesimine yönelik hakkın tecelli etmesi hepimizin ortak dileğidir. Türkiye’de ret, inkâr, asimilasyon politikalarına AK PARTİ son verdi. Bir kişinin dilinden, kıyafetinden, inancından ya da inanmamasından ötürü bir ayrımcılığa, farklılığa tabi tutulması asla kabul edemeyeceğimiz bir tutumdur, davranıştır. Bu konuda gerek ulusal gerek uluslararası her türlü mekanizmalar da devrededir, böyle bir şeyi kabul edemeyiz. Bir dönem orada “KCK mahkemeleri” diye sözde o bölge insanına zulmetmeye çalışan bir yargılama, sözde yargılamalar vardı ve bu konuda gerekli adımlar atıldı. O bölgede bu anlamda önemli haklar verilmiştir, daha da... Bu bir lütf değil, devletin vermesi gereken bir görevdi, ödevdi. Orada bu anlamda özellikle bölge halkını hukuki olarak, mali olarak gasbenden, tehdit altında bırakan PKK sorunu var. PKK sorunuyla da en güçlü bir şekilde mücadelemizi sürdüreceğiz. Bizim nazarımızda 83 milyon herkes anayasal vatandaşdır, eşit vatandaşdır; bunun örselenmesine, bunun ayrı bir şeye tabi tutulmasına asla kabul edemeyiz.

Cezaevlerinde, mahkemelerde “bilinmeyen bir dil” diye tanımlanan, binlerce yıldır bu coğrafyada kullanılan, benim de ninnileriyle büyüdüğüm Kürtçenin bu anlamda yasaklanmasının ortadan kaldırılması bizim Hükümetimiz döneminde oldu. Asla bu anlamda ayrıcalıklara girilemez. (HDP sıralarından gürültüler) Dolayısıyla bu anlamda asla bu uygulamaların, bu anlamda ikircikli yapı eleştirilerinin kabulü asla mümkün değildir.

Sayın Kalaycı’nın değerli önerilerini not aldık, görüşleri ve değerlendirmeleri için yine teşekkür ediyorum.

Sayın Çelebi’nin Ağrı’nın yatırımlarıyla ilgili hususları...

Çalışanlarımızın tazminat, özlük haklarıyla ilgili ortak sorular vardı. Bu konuları Maliye Bakanlığıyla yine değerlendiriyoruz.

Sayın Ayhan Erel’in bir sorusu vardı “İstanbul Havalimanında SEGBİS uygulanabilir mi?” diye. Evet, SEGBİS sistemimiz var, uygulamaya başlattık ve o konudaki olumlu tepkileri de çok olumlu karşılıyoruz.

Yargının siyasallaşmasına, araçsallaştırılmasına karşı çıkmak gerekir. Elbette, FETÖ’nün bu anlamda yapmaya çalıştığı yargının araçsallaştırılması ve daha önceki vesayet anlayışının araçsallaştırılmasıyla hepimizi topyekûn mücadele ediyoruz, etmeye devam ediyoruz. Bu tür yöntemler, zihniyetler asla kabul edilemez ve özellikle milletten yetki almayarak yapılan yargısal süreçlerin... Yani milletten yetki alanlar milleti yönetir. Milletten iradesine dayanmayıp da hiçbir hukuki millete karşı sorumluluğu olmayanların bürokratik birtakım reflekslerle, yargı da dâhil, ülkenin sorunlarına yeni sorun katmasına asla tasvip etmiyoruz, asla bu tür yargısal aktivizmleri kabul etmemiz mümkün değildir ve bunun faturası siyasete, toplumumuza çıkıyor. Oysa yargıdan milletimizin beklentisi sorunları çözmektir, uzlaşmadır, yeni sorunlar üretmemesidir. Siyaseti, sosyal meseleleri siyaset kendi çözer, yargısal aktivizmin bu ülkeye hiçbir faydası yoktur. Dolayısıyla yargı, adalet, hava gibidir, nefes gibidir; bunu yaşarsınız, bunu hissedersiniz ama bunu böyle gözünüze sokacak gibi magazinleştirmeye, popülerleştirmeye bu anlamda asla izin vermemek ve bunu doğru bulmadığımızı da ifade etmek isterim.

Yine lekelenmeme hakkı bu çerçevede çok önemli bir aşama olmuştur. Özellikle yargıyı, adliyeyi birilerinin siyasal, ideolojik, kişisel husumetlerine araç kılmasını da asla kabul etmiyoruz. İşte, bu yüzden 2017 yılının sonlarında lekelenmeme hakkı çalışması yapıldı ve bu lekelenmeme hakkıyla

adliye bu konudaki genel, soyut, asılsız ihbar ve şikâyetlerin hiçbir şekilde dikkate alınmaması sağlandı. Aksi takdirde, kim olursa olsun, savcı önüne gelen şikâyetle “Bu kadar da olmaz!” dese bile onu şüpheli yapıyordu, soruşturmaya kaydediyordu, o kişi hakkında takipsizlik kararı çıkıyordu. Yarın herhangi bir müracaat ettiğinde de bu kişi hakkında terör örgütü üyeliğinden hakkında soruşturma açılmış ama takipsizlik almış, kusura bakma, artık kayıtlara girmiş oluyor. Ama bu uygulamayla hiçbir şekilde şüpheli olmuyor, kapısına polis gitmiyor, evine polis gitmiyor, iş yerine polis gitmiyor. Kimdir bunlar? Siz, biz, belki etrafımızdaki komşular ama hiçbirimizin bilmediği ama sistemin kendisinin bunları korumaya çalıştığı bir yöntem. Bu çerçevede Sayın Erel’in de bahsettiği anlamda adım atılması gereken başlıklar çerçevesinde ortaya girdi.

Değerli arkadaşlar, bizim genel yaklaşımımız; bu ülkeyi milletten yetki almışlar yönetir. Yargı, Türk milleti adına karar verir ama Türk milleti adına Türk milletini yönetme kararı almış değildir. Türk milletini ancak seçilmiş Parlamento ve yine hükümet, Cumhurbaşkanı yönetir, seçilmişler yönetir. Dolayısıyla bu anlamda da yargısal aktivizmin asla kabul edilir bir tarafı yok. Türk milleti yargıdan milletin husumetlerini sona erdirmesini, yeni husumetler ortaya çıkarmayacak, yeni karmaşalar, yeni sorunlar çıkmayacak şekilde net sonuçlar, uzlaşma ve kararlar bekliyor. Dolayısıyla bu anlamdaki Sayın Erel’in dediği hususlar da elbette yine bizim de katıldığımız hususlar.

Değerli arkadaşlar, Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; lekelenmeme hakkı kapsamında 1 Ocak 2020 tarihinden günümüze kadar 167.719 ihbar dosyası açılmış, 116.170’inde soruşturma yapılmasına yer olmadığına karar verilmiş. Yani, bu sene itibarıyla adliye öyle şikâyetler yapılmış ki komşusu, kiracısı, ev sahibi ya da şu FETÖ üyesi, bu bilmem ne üyesi, bu şöyle yaptı, hırsızlık yaptı gibi genel soyut ifadelerle karşı 116 bin kişiyi yargı sisteme dâhil etmeden korumuş, lekelenmesini önlemiştir. Bu konuyu daha da nasıl geliştiririz, bu hususlarla ilgili çalışmalarımız devam ediyor. O gece şüpheli olunca polis gidiyor, bir apartman sitesinde yaşıyorsunuz, sabah altıda, yedide polis geldiğinde siz istediğiniz kadar haksız yere geldiğini ve savcı da bunu bile bile, polis de bunu bile bile ama süreci tamamlamak için geldiğinde ya da belli bir saatte iş yerine, evine bütün mahallede lekelenmiş oluyorsunuz. Bunu önleyecek bir mekanizmayı getirmiş olduk ve bunu daha da geliştireceğiz.

Sayın Katircioğlu’nun sorusu: “Kâr amacı gütmeyen kurumlara aktarılan meblağ neden düştü?” Bu konu seçimlere yönelik, seçime ilişkin, seçim olduğu için aktarılan bütçe Sayın Katircioğlu. Dolayısıyla onunla alakalı bir seçim olduğu için ayrılmış ve bu konudaki bir farklılık. Diğer husus da SEGBİS’le ilgili mamul mal alımları tertibinde niye artış olmuş? SEGBİS’in güncellenmesi lazım çünkü işlemleri çok arttı, bu konuyla ilgili teknik bir artış bu.

Diğer gayrimenkul ipotegi ve mağduriyeti hususunda da yine notlarımızı aldık.

Sayın Hasan Subaşı, benzer hususları ifade ettim. Mahkeme kararlarının Anayasa Mahkemesi kararlarına elbette uyması gerekir ama bu yargısal süreçle alakalı. Bizim bir yargısal yetkimiz yok bu konuda. Yargının verdiği karar, yine yargı süreci içerisinde netliğe kavuşacaktır, neticeye ulaşacaktır.

“FETÖ’yle ilişkisi olmayanlar FETÖ suçlamasıyla cezalandırılıyorlar.” Değerli arkadaşlar, FETÖ’yle mücadelenin en etkin yolu bu işin sulandırılmamasıdır. FETÖ’yle mücadelesi ayan beyan ortada olanların FETÖ’ye yardım ediyor suçlamasıyla ucundan kıyısından buraya bulaştırılmış olması bu mücadelenin inandırıcılığını da ortadan kaldırır. Dolayısıyla milletimizin beklentisi hiçbir masumun ceza almaması ve hiçbir suçlunun da cezasız kalmamasıdır. Dolayısıyla bu konuda çok yoğun bir şekilde özellikle Yargıtayda bu husus bir ihtisas mahkemesi olarak da değerlendirme yapılıyor. Yani biz, eleştirilerde fiilin bir kısmını tutuyoruz. “İlk derece şöyle verdi.” Peki sonucunda ne oldu? İstinafta düzeltilebiliyor, delillere bakılıyor. Yargıtay 16. Ceza Dairesi bu konularla ilgili değerlendirmesini yapıyor. “Ama ilk derece böyle verdi.” O da bir mahkeme, yine sürece bakacak ve yine kesinleştiren

yargısal süreç içerisinde oluyor. FETÖ'nün en büyük derdi herkes FETÖ'cü olsun ki arada FETÖ'cüler kaynasın stratejisidir. Dolayısıyla bu konuda kuru ile yaşın ayrılması hepimizin ortak değerlendirmesidir. Yani, gazetenin ya da o binaların önünden gecene şöyle ceza vereyim ama iki yıl, üç yıl Yargıtay'ı da görmeyeyim işte, orada kesinleşecek ama içeride olanlar şöyle olsun böyle olsun... Asla böyle bir şeyi milletimiz ve biz kabul edemeyiz, bu tasvip edilemez. Dolayısıyla bu tür farklı uygulamalara karşı da Yargıtay yolu açılsın diye yine birinci yargı paketinde Yargıtay yolu açıldı biliyorsunuz. Neden? Beş yılın altında olup da terör örgütüne yardım diye bir ceza alanlar da Yargıtay bunu görsün, gerçekten yardım mı yoksa beraat mı olması gerekir. Bu yönü de hep beraber yine sizlerin, Meclisimizin iradesiyle oldu. Yani, temel yaklaşım bu konuda FETÖ'yle ilişkisi olmayan ya da gerçek suçlu ile suçsuzların ayırt edilmesi; bizim de dileğimiz o. Yargının da bu konuda süreçler tamamlandığında tüm çabasının bu olduğu açıktır.

Basın özgürlüğüyle ilgili... Eleştirinin suç olmayacağına ilişkin birinci yargı paketinde düzenlemeyi yaptık. Bu konuda uygulamada elbette eksikler olmakla birlikte yargısal süreç içerisinde mevzuatın bu konuda açık olduğu belli ve tabii ki dosyanın değerlendirilmeleri yine yargı mercilerinin.

Sayın Girgin'in -yine benzer söyledim ama- sorusu: "HSK Başkanı olarak hâkim hakkını resen inceleme yetkiniz var mı?" Bu yetki yok. Daire üyesi değiliz, daire bunu açar, biz izin veririz, onay veririz ya da itiraz ederiz. O konuda resen inceleme yetkimiz yok. 2010 öncesinde Adalet Bakanının vardı çünkü Adalet Bakanlığı müfettişleri inceleyebiliyordu. Şu an, Adalet Bakanlığı müfettişleri hâkim ve savcılarını inceleyemiyor. Bu konudaki bir değerlendirmeyi de tasfiye etmiş olduk.

Sayın Feti Yıldız'ın çok değerli önerileri söz konusuydu ve Yüce Divan konusunda önerileri vardı, Yargıtaya verilmesi... Elbette bu konuda Anayasa değişikliği gerekiyor. Anayasa hususu da Meclisin takdirinde olan bir konu. Referandumda zaten yürütmeye ilişkin konu milletin önüne gitti, diğer konular, yargı ve genel hükümler hususunda Anayasa'da bir değişiklik yapılmadı. Elbette, Türkiye'nin baştan sona ruhuyla, lafzıyla yeni ve sivil bir Anayasa'ya ihtiyacı olduğunu ben de düşünüyorum. Bu konular Meclisin takdirinde olan hususlardır.

Sayın Baki Ersoy, burada mı bilmiyorum. Bünyan ve Develi'yle ilgili... 2020 yatırım programında Bünyan Adalet Sarayı çalışmaları devam ediyor, Develi İnfaz Kurumu 2020 yatırım programında etüt, proje karakteristiğinde yer almaktadır. Diğerlerini yine yazılı olarak ifade edeceğiz.

Sayın Emecan'ın tutuklu sayısı ile ilgili... Onları söyledim yani rakamları verdim tutuklularla ilgili.

Kadınlar neden az? Burada yine ortak bir soruydu ve şu rakamı söylemek gerekir: 2002 yılında toplam hâkim, savcı içerisinde kadın oranı yüzde 19,7'di. 2020, şu an itibarıyla yüzde 36,1 yani 7.889 hâkim ve savcı kadın değerli arkadaşlar yani 2 katı artmış. Dolayısıyla, bu konuda yeni aldıkça kademeler, terfi ilerledikçe buralar dolacak. Bu da bizim ülkemize yine önemli katkılarımızdan birisi olacak. Günay Hanım çok değerli, tecrübeli ve kıdemli hâkimlerimizden. Bu hususta da eskiden hatta "Belli bir kotayı aşamaz, kadın alamazsınız." derlerdi. Biz bunu kaldırdık, kadınlara yönelik bu anlamda pozitif ayırım... Yani AK PARTİ Hükümetleri döneminde bu konu ortadan kaldırılmış oldu. Bu hususu ifade etmiş oldum.

Bu dünya Hukuk Üstünlüğü Endeksi de yine çok gündeme gelen bir konuydu. Değerli arkadaşlar, elbette benim için en büyük endeks kalbimdir. Ben, Türkiye'de hukukla ilgili, adalet, yargıya güvenle alakalı... Yani yargıya güven ile adalete güveni de ayırmak lazım, yargısal kararlarla. En iyi endeks insanın kendisi ve toplumun, bizim Türk toplumunun endeksidir. Dolayısıyla benim için filan endeks şu bu... Elbette, biz uluslararası toplumun parçasıyız, bunlar bizim için çok önemli, değerli bir kriter. (HDP sıralarından gürültüler) Bu değerlilik herkese göre değişir ama bu endekse baktığımızda -endeks

üzerinden konuşulduğu için söylüyorum- değerli arkadaşlar, bu Hukukun Üstünlüğü Endeksi'ni kim hazırlıyor? Amerika Birleşik Devletleri Barolar Birliği hazırlıyor. Söz konusu endeks, uzman görüşleri anketlere dayanıyor. Görüşleri kimlerden aldığı belli değil. İsimler, uzmanların isimleri, hangi bilimsel metod uygulandığı belli değil. Aramızda çok değerli akademisyenler var. İçeride kapalı bir yöntemle belirleniyor. Henüz en temel insani ihtiyaçların bile karşılanmadığı ülkeler Türkiye'nin önünde gösterilmiş. Bu ülkeleri saymayacağım diplomatik nezaket sebebiyle ama ilgi duyan arkadaşlara verebilirim. Ya, arkadaşlar, bu kadar mı kötüyüz? Ben dört dörtlüktür demiyorum.

ÜNAL DEMİRTAŞ (Zonguldak) – Yargıtay Başkanı söyledi.

ADALET BAKANI ABDULHAMİT GÜL - Bu konudaki eleştirileri olumlu karşılıyorum, değerlendiriyorum ama bu hususla alakalı yani OECD'nin yaptığı çalışmada 43 ülke arasında Türkiye 26'ncı sırada yer almakta. Bu hususlarla alakalı -elbette bunlar da veridir, değerlendirilecektir ama- ülkemize yargı mensuplarının yarısına yakınının ihraç olduğu, sistemin kendi ayakları üzerinde hukuk çerçevesinde çabaladığı bir yerde bazı olumsuz örnekler, hepimizin de katılmayacağı -kimimizin katılacağı, kimimizin katılmayacağı- örnekler üzerinden -yargı hepimizin yargısı- bu konuda bir değerlendirmenin, haksızlığın yanlış olacağını düşünüyorum.

Sayın Erhan Usta'nın sözleri: "Sözleşme hukukunu zedeleyecek uygulamalardan kaçınmak lazım." Çok doğru, Anayasa'da güvence altına alınmış sözleşme özgürlüğü, serbestiyeti ve güvencesi teminat altındadır. Bu konuyla alakalı uygulamada idari ya da farklı konularda hangi eksiklik varsa bunu daha güvence altına alacak şekilde çalışmalar yapacağız. Sabah da bundan bahsettik. İnsan Hakları Eylem Planı da başta olmak üzere, özellikle yatırımcıların, iş adamlarının, müteşebbislerin de bu konudaki her türlü talebini dikkate alacağız. Çok önemli bir değerlendirme.

Yine, kanunları geriye yürüten uygulamalar asla kabul edilmeyecek. Belki bu konu da gerek anayasal gerek eylem planında, yol haritasında güçlü bir şekilde dile getirilebilir ama bu husus da bizim katıldığımız bir konu. Bu konuyu da yine Hazine ve Maliye Bakanlığımızla, ilgili paydaşlarla yakından çalışacağız.

Adalet uzmanlarıyla ilgili konu da teknik ve doğru tespitler, bunun da notunu aldık. Yine, tazminatlar, özlük hakları Maliye Bakanlığıyla çalıştığımız konular.

Sayın Tanrıkulu burada değil galiba. Bu yer değişiklikleri, tasarruflar Bakan olarak benim atama yaptığım yer değişiklikleri değil; ya komisyon çerçevesinde yerel, mahallindeki adliyelerde ya da HSK'de ilgili dairenin yapmış olduğu değerlendirmelerdir. Bu konuyla alakalı genel ifadeler yine burada söz konusu, genelleyici ifadelerin de haksızlık olacağını burada değerlendirmek isterim.

Sayın Metanet Çulhaoğlu, Adana Adliyesiyle ilgili... Adana Adliye Sarayı yapım işi ilk sözleşmesi 2014'te yapılmış ve yüklenici firmanın mali aciz içerisine düşmesi sebebiyle 2019'da feshedilmiş. İhalesi 2020 Şubat tarihinde yapılmış, ikmal inşaatının bitim tarihi 28 Aralık 2020 olup 2021 Ocak ayı içerisinde hizmete açmayı planlamaktayız.

Sayın Kerestecioğlu, yine "Soruşturma açtınız mı?" Bu soruları cevaplamış oldum.

Sayın Halil Öztürk, özlük haklarıyla ilgili notlarımızı aldık, çalışmalarımızı sürdürüyoruz.

İzmir'de görev yapan avukatların CMK ödemelerini Sayın Tanal sormuştu. İzmir ilinde görev yapan avukatların CMK ödemeleri için 1 milyon ödenek talep edilmiş. Ödenek 2 Kasım tarihinde başsavcılığa gönderilmiş olup CMK ödemeleri kapsamında İzmir için bekleyen ödenek talebi bulunmamaktadır.

Türkiye Adalet Akademisiyle ilgili olumlu ifadeler çok yerindedir, teşekkür ediyorum ben de. Akademiye çok önem veriyoruz çünkü Türkiye'de hukuk sorununun temeli nitelikli hukukçu meselesidir. Yani hukuk fakültesinin eğitiminden başlayarak Akademi eğitimi dâhil olmak üzere, toplu ve topyekûn

bir şekilde yani bir protez değil, bir reform yaklaşımıyla meseleleri çözmemiz lazım. Dolayısıyla, Akademi bunlardan biridir. Uygulama adliyesi getirdik; orada kalıcı, kadrolu hocalar, akademisyenler var. Dolayısıyla, bunun bu anlamda olumlu bir şekilde karşılanması da ayrıca sevindirici.

Sayın Tanal: “Tahliyelere eskiden savcı itiraz edemiyordu, 2017’de geldi. Eski hâle gelmeli.” Bu, Meclisin takdiri. Ben de hukukçu olarak... Eski uygulamanın bu anlamda yerleşik ve hukuki anlamda da bir geleneği vardı. Meclis takdir ederse bu konuya biz de olumlu bakarız. Sanki böyle bir tahliye oldu, tekrar serbest kaldı, bırakıldı anlamında olumsuz algıya da sebebiyet verebiliyor. Bunun ihtiyaçlarını Meclis takdir etmişti ama bu ihtiyaçların ortadan kalkıp kalkmadığı yine Meclisin takdirindedir, iradesindedir. Ancak, çok değerli bir fikir, bunu da ifade etmek isterim.

Yine, Sayın Gergerlioğlu’nun ifadeleri... Bu hususta somut tüm notları arkadaşlarımız aldı, Bakan Yardımcımız da yine kendileriyle irtibata geçecektir. Elbette bu hususta hem TİHEK’in hem Meclis İnsan Hakları Komisyonunun yakından takibi, değerlendirmesi çok önemli. Orada kim olursa olsun, bir mahkeme cezasını vermiştir. Ayrıca, idari birtakım uygulamalarla farklı bir şekilde tavra girilmesini asla kabul edemeyiz. Kaba saba davranan... Burada tek tek kamuoyuna yansıyan hususları değerlendirmiyoruz ama bunlarla ilgili gerekli tüm titizliği, müeyyideyi, soruşturmayı, disiplin aşamalarını takip ediyoruz çünkü onlar devletin hukukuna emanettir. Bu hususta büyük bir titizlik içerisinde çalışmalar yapılıyor ve Meclisin denetimine de açık ama bu konularla alakalı elbette her zaman diyaloga da açık ilgili arkadaşlarım, hem CTE hem de ilgili Bakan Yardımcımız.

Cezaevlerinin kalabalıklığı, özellikle pandemi sebebiyle Sağlık Bakanlığının da “Nakilleri erteleyelim.” kararının da burada birtakım etkileri var ama bu konularla alakalı değerlendirmelerimiz var.

Vakit almasın diye çok girmiyorum ama belki Başkanım birkaç dakika daha ilave ederse... Cezaevlerinde, değerli arkadaşlar, kimler var kalabalık? Uyuşturucu suçlarından 80.571 kişi var. MHP’nin teklifi vardı “Bunları tahliye edelim.” diye. Eğer olumlu baksaydı CHP, olumlu bakmadı yani. Cezaevinde bunlar var diye biz memnun oluyor değiliz ki, uyuşturucudan 80 bin. Peki, niye bu kadar kişi var? Eskiden -kabaca söylüyorum- iki yıl kalıyorsa, infazı arttırdık, daha fazla kalıyor. Cezayı arttırdık yani iki yıl ise cezası -kabaca söylüyorum- dört yıl oldu. İşte, şu kadar yatıyorsa daha fazla yatıyor yani giren eskiden iki yıl sonra çıkıyorsa şimdi beş yıl sonra çıkıyor. Yani bu anlamda yasama, hep beraber -yok daha az kalsın- infazla ilgili farklı yaklaşım varsa burada uygulama aşamasındayız.

Hırsızlıktan yine 51 bin kişi var; adam öldürme, terör -terörden 35.675- yaralama, yağma, cinsel suçlar yani kalabalık dediğimizde... Burada mahkeme ceza vermiş “Cezaevinde kalsın.” demiş ve devlet de bu konuyla alakalı bir değerlendirmeyi yapıyor.

Sayın Erozan’ın sorusuna yine geldiğimde yazılı cevap vereceğiz.

Sayın Gülizar Biçer Karaca... “Denizli’deki adalet sarayı ikmal ihalesi 2017’de yapılmış, iş bitimi 12 Kasım 2020 tarihinde Covid sebebiyle, gecikmelerin olması nedeniyle adalet sarayının teslim tarihi 2021 yılı olarak planlanmaktadır.” şeklindeki bilgiyi ifade etmek isterim.

Sayın Karaca’nın yine “CMK ödemeleri geç ödeniyor.” diye bir sorusuna cevaben, Kasım ayı itibarıyla 313 milyon 177 bin 910 lira ödenek kullanılmış, CMK uyarınca zorunlu müdafî, vekil ödemeleri için kasım ayına kadar harcama birimleri tarafından talep edilen CMK ödemelerinin tamamı karşılanmıştır ve bu ödemeler yapılmıştır, mahalline gönderilmiştir. Sayın Karaca’ya bu bilgiyi ifade etmek isterim.

Lokal yine sorular -ilgili Bakan Yardımcımız da yine not aldı- ayrıca yazılı olarak da değerlendirilecek.

Sayın Tiryaki'nin bir sorusu vardı, burada gözaltıyla ilgili kırk sekiz saat, dört gün tekrar uzatılabilir. Bunların kararını hâkim veriyor ve bu kalıcı. Bizim de bundan çok memnun olduğumuz bir durum değil. Olağanüstü hâl yaşanmış, Türkiye’de darbe girişimi olmuş ve bu konudaki ihtiyaçtan kaynaklı ancak 31 Temmuz 2021 tarihinden itibaren olağan uygulamaya geçilecektir. Bu uygulama sona eriyor 31 Temmuz 2020 tarihi itibarıyla. CMK 91 maddesi gereğince tek kişi bakımından yirmi dört saat gözaltı, toplu suçlar bakımından cumhuriyet savcısının kararıyla dört güne kadar uzayabilen bir gözaltı süreci olacak. Dolayısıyla bu kalıcı, bizim de tercih ettiğimiz bir konu değildir. Dolayısıyla yirmi dört saat gözaltı ve en fazla dört güne kadar uzayabilecek, 31 Temmuz itibarıyla bu uygulama sona ermiş olacak. Yasal düzenleme bu yönde, bunu da ifade etmiş olayım.

Sayın Şimşek, Mersin MHP Milletvekilimiz, notları aldık, bu hususları değerlendireceğiz.

Sayın Antmen, yine ortak sorulara geçiyorum hâkimlerle ilgili.

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Arkadaşlar, biraz sessizlik lütfen.

ADALET BAKANI ABDULHAMİT GÜL – Sayın İlgezdi, cezaevi kalabalıktı... Bunları yine paylaştım.

Sayın İbrahim Halil Oral, Anayasa Mahkemesi kararları... Bu husustaki değerlendirmelerimi yaptım, genç kardeşimi, meslektaşımı tebrik ediyorum, iyi bir meslek seçmiş, bir kişinin bile hukukunu korumak çok değerli.

Sayın Ayşe Keşir, çocuk icrası... Bu konuda özellikle çocuğunu göremeyen ebeveyn harç ödeyerek icraya başvuruyordu. Biz “Kendi çocuğunu görmek için neden harç ödesin?” yaklaşımıdayız ve bu konuda Sayın Cumhurbaşkanımızın da yaklaşımları, talimatları bu yönde ve Maliyeyle de görüşmelerimizi yaptık. Bir: Kendi çocuğunu harçsız görmesi, harcın kaldırılması hususunda çalışmamız. Diğer konu da bu husus, tabii, hangi birim yapsın, icradan alınacak ama bir şekilde mahkeme kararına göre çocuk babada ama anne görmek istiyor, göstermeyince ne olacak, ihtilafı kim çözecek? Şu an icrada, icradan alalım. Hangi sistem olacak? Bu konuların çalışmaları, ilgili bakanlıklarla bir değerlendirme olmuştu, bu husus da netleşmiş oldu. Meclisin iradesiyle teknik önerilerimizi biz de yine takdire sunacağız.

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Sayın Bakanım, normal süre bitti, ek süre verebilirim.

ADALET BAKANI ABDULHAMİT GÜL – iki üç dakikada toparlayayım isterseniz hemen hızlıca.

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Buyurun.

ADALET BAKANI ABDULHAMİT GÜL – Aile ara buluculuğu konusu da yine kadına yönelik şiddet hariç olmak üzere -bu konu asla ara buluculuğa dâhil olmamak üzere- Avrupa Konseyinin hemen hemen tamamında olan bir uygulama. Bu konu da hassas olduğu için tüm paydaşlarla mutabık kaldığımızda önümüzdeki dönem yine arz edeceğimiz, takdire sunacağımız bir husus.

Sayın Tutdere'nin, Besni Adliyesiyle ilgili... 2020 yatırım programında etüt proje karakteristiğinde yer almaktadır, projesi tamamlanmıştır. 2021 yatırım programı için yine teklif edeceğiz.

Sayın Hakverdi “Keşke pratik böyle olsa söylemden ziyade” demişti. Bu pratiği hep beraber yapacağız. Dediğim gibi hukuk uygulamasıyla alakalı eksikler varsa Türkiye'nin hukuk sistemi çerçevesinde, en azından kendi mekanizması içerisinde toparlanması, yanlışların hiçbir şekilde olmaması hepimizin ortak dili. Diğer hususların da notlarını ayrıca aldık. Kadın sayısı, bu ve diğer Bünyan Cezaeviyle alakalı notlarımızı aldık.

Sayın Osmanağaoğlu, teşekkür ediyorum, önerilerini not aldık.

Sayın İsmail Güneş, hâkim ve savcı yardımcılığı konusunda sekiz dokuz aydır tüm yargı kurumlarından, akademisyenlerden, barolardan görüş aldık. Bu konu Meclisin takdirinde olan bir konu ama teknik olarak tüm Avrupa uygulamalarını inceledik. Buradaki temel yaklaşımımız, mezun olduktan sonra, sınavı kazanınca bir yıl staj sonrası -ki şimdi iki yıla çıkardık daha iyi olsun diye- hemen cübbesini giyip yargısal karar vermek yerine, belli bir süreç sonrasında hâkim, savcı yardımcılığı hususunu önemsiyoruz. Bu konu yine değerlendirmemiz arasında.

Sayın Demirtaş'ın... Yine benzer cevapları vermiş oldum, diğer hususları da yazılı olarak not aldık.

Sayın Kadıgil, kadınlarla ilgili konuya cevap verdim. Nafaka hususu var. Değerli arkadaşlar, nafaka konusunda, elbette bu konu için bir yasal düzenleme gerekiyor. Eğer bu konuda bir değişiklik olacaksa ve bunun yeri, çatısı Meclistir yani yüce Meclisin iradesi yerine geçip herhangi bir değerlendirmede bulunmamız söz konusu olamaz ve haberde sözü geçtiği gibi Bakanlığımızın şu kadar yıl, bu kadar yıl olsun diye bir düşüncesi asla yok. Bu konuda herkesin, akademisyenlerin, uygulayıcıların, Yargıtayın farklı görüşleri var ama bu konuların hepsi değerlendiriliyor. Kimin hangi kanaati var, düşüncesi var, bunların teknik olarak çalışmaları yapılıyor ama ne olursa olsun bu konuda kadınların asla aleyhine dönük hiçbir faaliyetin, hiçbir adımın biz, hem Hükümet olarak hem parti olarak, hem de bakanlık olarak destekçisi olamayız. Eğer bir şey olacaksa kadınlara pozitif anlamda daha iyi noktada, iyileştirici noktada her türlü gelişme ve bu konuda iyileştirme söz konusu olabilir.

Israrlı takip konusu... Bu, oluşturduğumuz Bilim Kurulunun da çalışmaları arasında. Israrlı takip, kadına yönelik şiddette gerek fiili gerekse dijital olarak iletişim yollarıyla. Bu konuda cezanın artırılması gerektiğine inanıyoruz. Bu konuda daha başka caydırıcı hangi yöntemler var? Bilim Kurulunun da yine önerilerini burada bekliyoruz.

Sayın Fethi Gürer, cezaevlerinin ayrıca meslek öğrenecek bir yer olması çok önemli. Niğde'de çok önemli pratiği var. Bu konu, meslek edinme, öğrenme -şu an çok vaktinizi almamak için ayrıntıya girmiyorum ama- bizim de amacımız. Bir şekilde cezaevine giren çıkacak, çıktığında topluma entegre olsun, bir meslek sahibi olarak çıksın. Nitekim bu yıl Millî Eğitim Bakanımızla bir meslek lisesi açılışı da yaptık ve bu konudaki çalışmalarımızı da devam ettiriyoruz.

Sayın Cavit Arı: “Yargıya niye güven artmıyor biliyor musunuz? Çünkü Antalya’da siyasi paylaşım yapıyor, hiçbir şey yapılmıyor, işlem yapıldı mı?” Değerli arkadaşlar, her kurumla ilgili kamuoyuna basın bülteni gibi verilebilir ama yargı mensuplarıyla ilgili sürecin yargının mehabeti bakımında da kendi mecrasında yapılıyor olmasını bütün hukukçu arkadaşlar takdir edecektir. Ama sorulduğu için söylüyorum, bahsi geçen kişi hakkında soruşturma açılmış ve HSK 2. Dairesi müfettişlerinin incelemesi sonucunda kınama cezasıyla cezalandırılmıştır ilgili kişi. Siyasi mülahazalarda ve yorumlarda bulunduğu için işlem yapılmış ve kınama cezası verilmiştir.

Sayın Çelebi'nin FETÖ yargılamalarıyla ilgili önerileri var. Bu yasal düzenlemenin zaten çatısı burası ama önerilerini yine hep beraber dinlemiş olduk.

Sayın İpekyüz'ün cezasızlıkla alakalı ve kendi ikametinden ayrı yerlerde, cezaevinde... Birincisi, pandemi sebebiyle cezaevlerinin nakillerine şu an Sağlık Bakanlığının izni yok. İkincisi, cezaevleri oralarda yetersiz olduğu için olabiliyor. Ama bu konu, temel itibarıyla, bizim İnsan Hakları Eylem Planı'mızda da var. Kendimize bir ev ödevi olarak verip... Bir kişi Diyarbakırlıysa Diyarbakır'da;

olmadı, en yakın yerde olsun; anası, babası, karısı, çocuğu görsün arkadaş; Edirne'deyse Edirne'de görsün. Bir kişi cezasını alarak zaten cezalandırılmış. İdari gerekçelerle biz bu kişiye ayrıca bir ceza veremeyiz.

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Muş) – Selahattin Başkan...

ADALET BAKANI ABDULHAMİT GÜL – Dolayısıyla, bu konuyla alakalı değerlendirmemiz de bu yönde.

Sayın Gaytancıoğlu'nun kapanan adliyelerle ilgili... 2012'de kapandı, açılan hiçbir adliye yok. Eğer buradaysa ayrıntılı verebilirim, yoksa yazılı olarak ifade edeyim.

Personel ihtiyacımızla ilgili... Şu an imza aşamasında, Cumhurbaşkanımız tarafından, Cumhurbaşkanlığından... Yakın zamanda cezaevleri ve adliyeler için personel takviyesi yapacağız, yakın zamanda bu neticeye bağlanacak.

Sayın Utku Çakırözer buradaysa... “Eskişehir’de cinayete kurban gitti, soruşturulacak mı bu konuyla alakalı?” demişsiniz. Evet, müfettiş incelemesi yapıldı, HSK 2. Dairesine gönderildi, HSK 2. Dairesi karar için... İlgili yargı mensuplarıyla alakalı süreç teftiş incelemesi sonucunda karar aşamasında, incelemeler devam ediyor. Tabii, işin diğer idari boyutlarıyla da ilgili sorumluluk ne var, kimlerde var... Ama yargı mensuplarıyla ilgili konu, karar için HSK'nin İkinci Dairesinin gündeminde. Bunun bilgisini vermek isterim.

Diğer davalarla ilgili, yürüyen davalarla alakalı bir görüş bildiremem. Bitmiş davayla ilgili saatlerle muhabbet edelim ya da bu görev sona erdiğinde konuşalım, mülahazalarda bulunalım ama bir Adalet Bakanı olarak bir görüşte bulunmam öyle ya da böyle süreci etkileyebilir. Ben inandığım hukuka bağlı kalmak ve bunu inanarak yapmak istiyorum.

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Sayın Bakanım, isterseniz geri kalanlarını yazılı olarak bir hafta içerisinde Komisyonumuza iletebilirsiniz. Sanırım, daha çok fazla soru var.

ADALET BAKANI ABDULHAMİT GÜL – Sayın Başkanım, tamam, ben o zaman son cümle olarak çok teşekkür ediyorum.

İnsan Hakları Eylem Planı, görüşme yapmamız gerekenler olduğu için ve pandemide bunların ertelenmesi, gecikmesi sebebiyle biraz gecikti. Tarih vermek güç ama teknik çalışmalar bitti, inşallah yakın zamanda son nihai irade ortaya çıktıktan sonra tamamlanıp kamuoyuna açıklanacaktır.

Ben tekraren tüm heyeti, Sayın Başkanı ve değerli milletvekillerimizi saygıyla selamlıyorum.

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Teşekkür ederim Sayın Bakanım.

Değerli Komisyon üyelerimiz, şimdi ilgili kurum ve kuruluşlarımızın bütçe ve kesin hesaplarını okutacağım.

Adalet Bakanlığının bütçesini okutuyorum:

(Adalet Bakanlığının 2021 yılı bütçesi okundu, oylandı, kabul edildi.)

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Kesin hesabını okutuyorum:

(Adalet Bakanlığının 2019 yılı kesin hesabı okundu, oylandı, kabul edildi)

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Ceza İnfaz Kurumları ile Tutukevleri İşyurtları Kurumunun bütçesini okutuyorum:

(Ceza İnfaz Kurumları ile Tutukevleri İşyurtları Kurumunun 2021 yılı bütçesi okundu, oylandı, kabul edildi.)

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – B Cetvelini okutuyorum:

(B cetveli okundu, oylandı, kabul edildi)

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Kesin hesabını okutuyorum:

(Ceza İnfaz Kurumları ile Tutukevleri İşyurtları Kurumunun 2019 yılı kesin hesabı okundu, oylandı, kabul edildi)

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Kesin Hesap B Cetvelini okutuyorum:

(Kesin Hesap B cetveli okundu, oylandı, kabul edildi)

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Türkiye Adalet Akademisinin bütçesini okutuyorum:

(Türkiye Adalet Akademisinin 2021 yılı bütçesi okundu, oylandı, kabul edildi.)

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – B Cetvelini okutuyorum:

(B cetveli okundu, oylandı, kabul edildi)

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Kesin hesabını okutuyorum:

(Türkiye Adalet Akademisinin 2019 yılı kesin hesabı okundu, oylandı, kabul edildi)

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Kesin Hesap B Cetvelini okutuyorum:

(Kesin Hesap B cetveli okundu, oylandı, kabul edildi)

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Anayasa Mahkemesinin bütçesini okutuyorum:

(Anayasa Mahkemesi 2021 yılı bütçesi okundu, oylandı, kabul edildi.)

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Kesin hesabı okutuyorum:

(Anayasa Mahkemesi 2019 yılı kesin hesabı okundu, oylandı, kabul edildi)

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Yargıtayın bütçesini okutuyorum:

(Yargıtay 2021 yılı bütçesi okundu, oylandı, kabul edildi.)

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Kesin hesabı okutuyorum:

(Yargıtay 2019 yılı kesin hesabı okundu, oylandı, kabul edildi)

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Danıştayın bütçesini okutuyorum:

(Danıştay 2021 yılı bütçesi okundu, oylandı, kabul edildi)

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Kesin hesabını okutuyorum:

(Danıştay 2019 yılı kesin hesabı okundu, oylandı, kabul edildi)

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Hâkimler ve Savcılar Kurulunun bütçesini okutuyorum:

(Hâkimler ve Savcılar Kurulu 2021 yılı bütçesi okundu, oylandı, kabul edildi)

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Kesin hesabını okutuyorum:

(Hâkimler ve Savcılar Kurulu 2019 yılı kesin hesabı okundu, oylandı, kabul edildi)

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumunun bütçesini okutuyorum:

(Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu 2021 yılı bütçesi okundu, oylandı, kabul edildi)

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – B Cetvelini okutuyorum:

(B cetveli okundu, oylandı, kabul edildi)

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Kesin hesabını okutuyorum:

(Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu 2019 yılı kesin hesabı okundu, oylandı, kabul edildi)

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Kesin hesap B Cetvelini okutuyorum:

(Kesin hesap B cetveli okundu, oylandı, kabul edildi)

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Kişisel Verileri Koruma Kurumunun bütçesini okutuyorum:

(Kişisel Verileri Koruma Kurumu 2021 yılı bütçesi okundu, oylandı, kabul edildi)

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – B Cetvelini okutuyorum:

(B cetveli okundu, oylandı, kabul edildi)

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Kesin hesabını okutuyorum:

(Kişisel Verileri Koruma Kurumu 2019 yılı kesin hesabı okundu, oylandı, kabul edildi)

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Kesin hesap B Cetvelini okutuyorum:

(Kesin hesap B cetveli okundu, oylandı, kabul edildi)

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Değerli Komisyon üyelerimiz, böylece gündemimizdeki kamu idarelerinin bütçe ve kesin hesapları kabul edilmiştir.

Hayırlı uğurlu olsun.

Sayın Bakanımıza, Bakan Yardımcılarımıza, milletvekillerimize, bürokratlara ve bütün katılımcılara teşekkür ediyoruz.

Değerli arkadaşlar, 11 Kasım Çarşamba günü saat 11.00’de toplanmak üzere birleşimi kapatıyorum.

Kapanma Saati: 22.29

